

การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ
สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

Daoming Wang

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2562

**A Comparative Study of Higher Educational Administration Between
the People's Republic of China and Thailand**

Daoming Wang

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy
Development of Education Management
College of Education Sciences, Dhurakij Pundit University**

2019

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญา ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

เสนอ โดย นาย Daoming Wang

หลักสูตร ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชา การจัดการการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินสุดา สิริขันธ์ศรี

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินสุดา สิริขันธ์ศรี)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วาสนา วิสฤตาภา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ)

วิทยาลัยครุศาสตร์รับรองแล้ว

..... คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์
(อาจารย์ ดร.พงษ์กัญญา แม่นโกศล)

วันที่ 19... เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาในระดับ อุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	Daoming Wang
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. อุทัย บุญประเสริฐ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิณสุดา สิริธรงค์ศรี
สาขาวิชา	การจัดการการศึกษา
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการบริหารจัดการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย และ 2) เปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย

วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร เพื่อทำการพรรณนาและเปรียบเทียบผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) สืบค้นเอกสาร 2) ประเมินเอกสารตามเกณฑ์ที่กำหนด 3) การเขียนบันทึกการอ่าน 4) การสังเคราะห์ และเปรียบเทียบผลการศึกษา 5) ตรวจสอบผลการศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ 6) ปรับปรุงและสรุปผลการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่า

ระบบการบริหารจัดการการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์โลกที่เหมือนกัน และในเวลาใกล้เคียงกัน แต่มีความแตกต่างกันในด้านสาเหตุ และกระบวนการพัฒนาการจนถึงปัจจุบัน

สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยจัดระบบการอุดมศึกษาเหมือนกัน ระบบการบริหารจัดการอุดมศึกษา มีความเหมือนกันในระดับภาพรวม มีความแตกต่างกันในระดับท้องถิ่น และระดับสถาบันอุดมศึกษา

ระบบการเงินและงบประมาณทางการศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย มีการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเหมือนกัน แต่แหล่งที่มา และรูปแบบการได้มาของเงินอุดหนุนมีความแตกต่างกัน

สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย จัดระบบการบริหารงานบุคคลทางการศึกษา สำหรับการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย มีความเหมือนกัน ตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยมีความแตกต่างกัน

สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน สาธารณรัฐประชาชนจีนจัดระบบการประกันคุณภาพในรูปแบบการตรวจการจัดการศึกษาตามระดับการบริหารเป็นแนวตั้ง ประเทศไทยจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาในรูปแบบการประเมินภายในและภายนอกเป็นแนวนอนที่เชื่อมโยงกัน

Thesis Title	A Comparative Study of Higher Educational Administration Between the People's Republic of China and Thailand
Author	Daoming Wang
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Dr. Uthai Boonprasert
Co-Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Pinsuda Siridhrungsri
Department	Education Management
Academic Year	2019

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the development of higher education administration in the People's Republic of China and Thailand and 2) to making comparisons the higher education administration between the People's Republic of China and Thailand in accordance with the research framework.

The study was a qualitative research by using documentary research to descriptive and comparison in which 6 steps were carried out as follows: 1) Search documents 2) Evaluation of documents according to the specified criterion. 3) Write reading logs for comparison according to specified research issues. 4) Synthesis and comparing study results. 5) Review the study results by experts and 6) Update and conclude the comparative study of the educational administration of higher education in the People's Republic of China and Thailand

The study found that

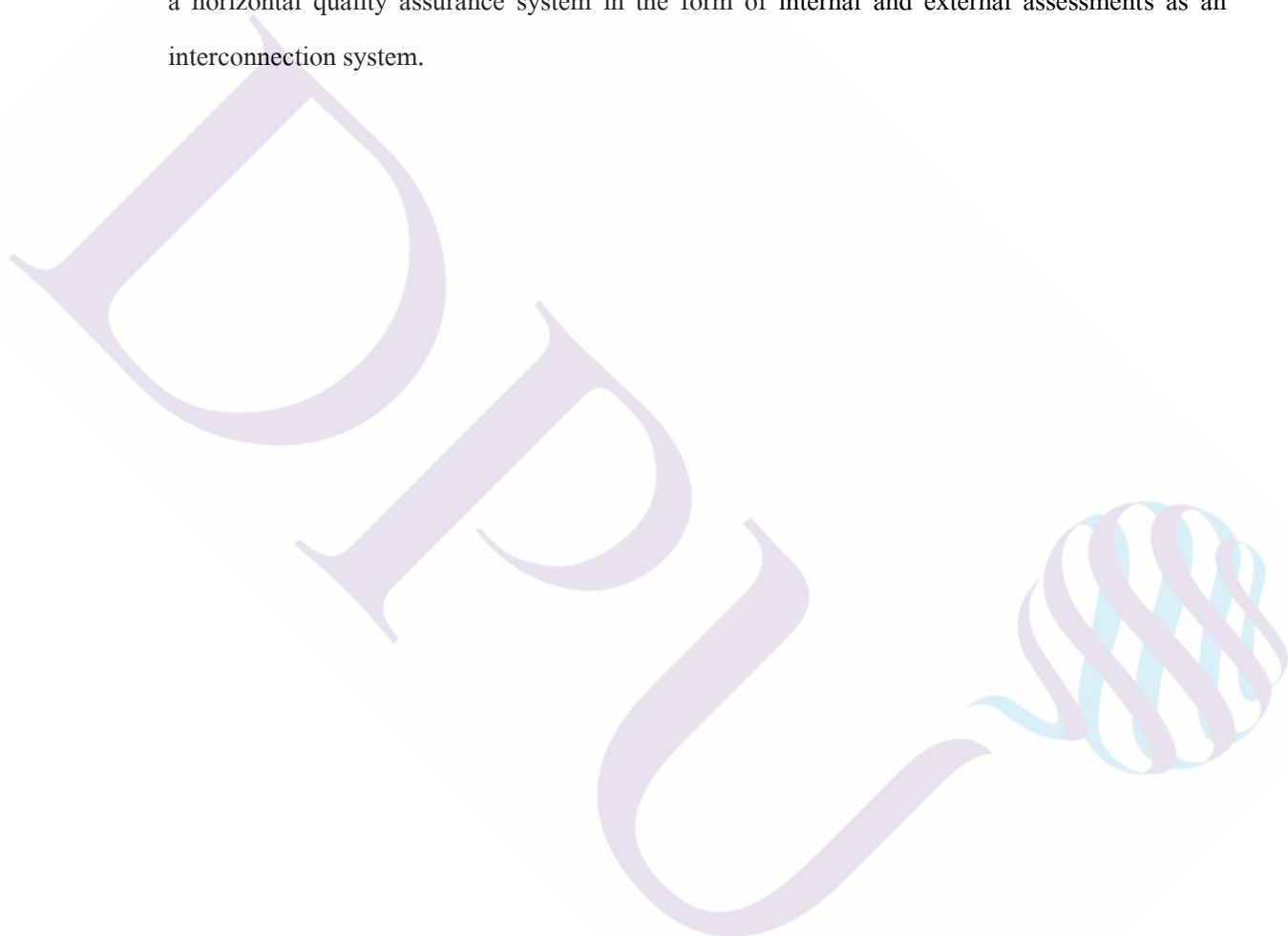
The higher education administration system of the People's Republic of China and Thailand occurred under the same global situation at the close time, but there were differences in cause and the development process till now

The People's Republic of China and Thailand have the same system of higher education and the higher education management system were the same in the overall level, but there are differences at the local administration level and higher education institution level.

Financial and educational budget system between the People's Republic of China and Thailand, both of countries had a budget allocation for higher education, but the source and the forms of subsidies for obtaining were different.

People's Republic of China and Thailand had established a system of educational personnel administration for higher education which were similar, but the academic positions of the faculty between the People's Republic of China and Thailand were different.

People's Republic of China and Thailand had different education quality assurance systems for higher education. The People's Republic of China has developed a vertical quality assurance system in the form of examination educational administration. Thailand has developed a horizontal quality assurance system in the form of internal and external assessments as an interconnection system.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. อุทัย บุญประเสริฐ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิณสุดา สิริธรงค์ศรี ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาและตรวจแก้ไขความผิดและข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตาและความเอาใจใส่ตลอดเวลา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ด้วยความเคารพอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปองสิน วิเศษศิริ และ อาจารย์ ดร. วาสนา วิสฤตาภา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ทำให้งานวิจัยนี้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ ที่ได้กรุณาให้เอกสารคำแนะนำและข้อมูลที่มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัญชลี ทองเอนที่ได้กรุณาให้กำลังใจและความช่วยเหลือระหว่างการเขียนงานวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. พงษ์ภิญโญ แม่น โกศล ตลอดจนคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำและความช่วยเหลือ

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. บุญเสริม วิสกุล (ผู้ซึ่งล่วงลับไปแล้ว) และผู้บริหารของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตที่ได้กรุณาให้ทุนการศึกษาตลอดหลักสูตร

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ซึ่งเป็นพลังสำคัญเบื้องหลังแห่งความสำเร็จทุกประการของผู้วิจัย

สารบัญ

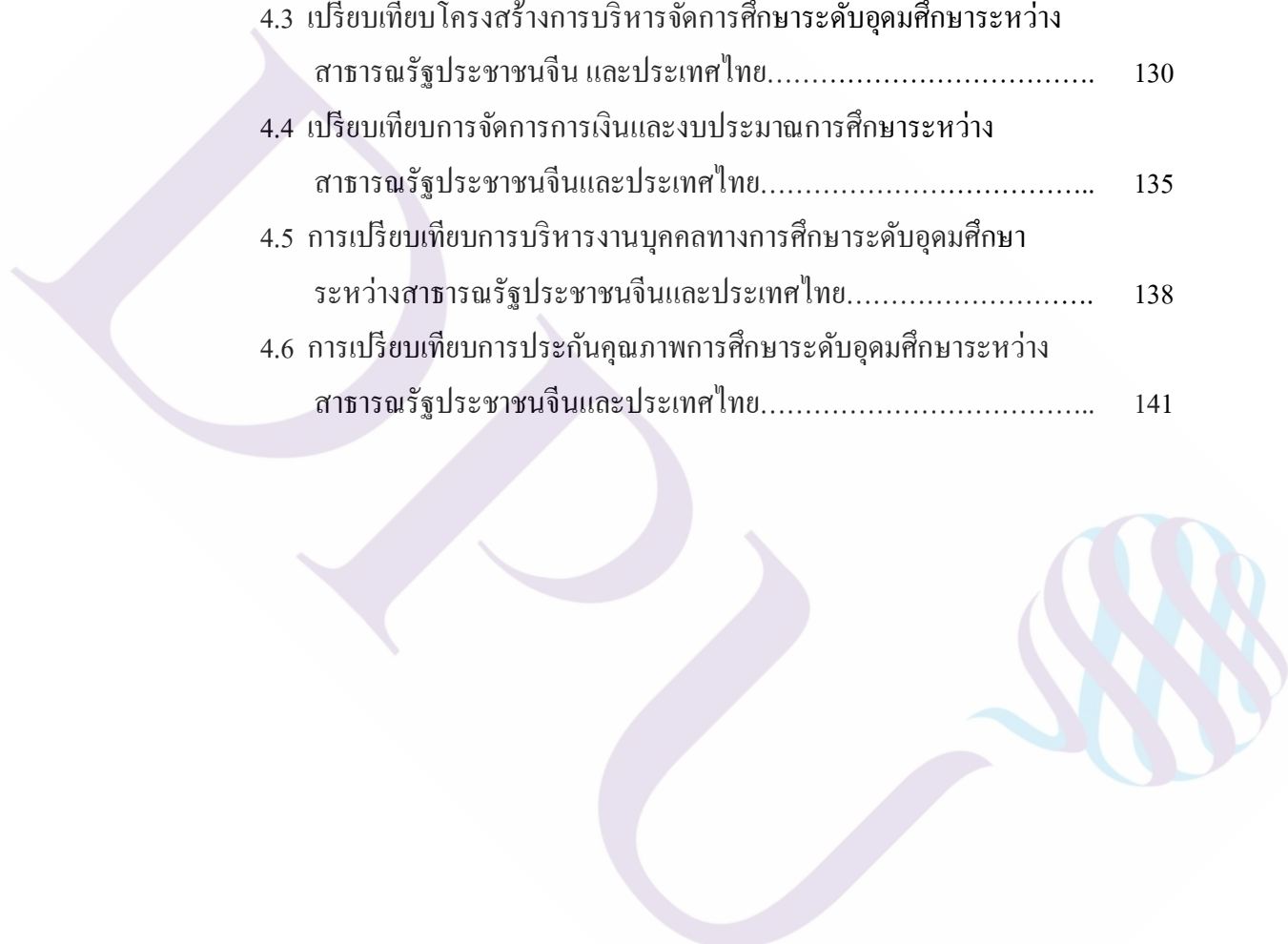
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 คำถามการวิจัย.....	5
1.4 กรอบแนวความคิดของการวิจัย.....	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบ.....	9
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร (Documentary Research).....	13
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา.....	15
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเงินและงบประมาณ.....	17
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลทางการศึกษา.....	18
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา.....	19
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	28
3.1 ประชากร.....	28
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	28
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	29
3.4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการศึกษา.....	32
4.1 ผลการศึกษาพัฒนาการบริหารจัดการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชน จีนและประเทศไทย.....	32
4.2 การเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐ ประชาชนจีนและประเทศไทย.....	127
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	146
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	146
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	155
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	164
บรรณานุกรม.....	166
ประวัติผู้เขียน.....	199

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 การเทียบตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา.....	121
4.2 เปรียบเทียบลำดับเหตุการณ์สำคัญของพัฒนาการทางการศึกษาในอดีต ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย.....	128
4.3 เปรียบเทียบโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่าง สาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย.....	130
4.4 เปรียบเทียบการจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษาระหว่าง สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย.....	135
4.5 การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย.....	138
4.6 การเปรียบเทียบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่าง สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย.....	141

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 รูปแบบการศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง 2 ประเทศ.....	13
4.1 ระบบการศึกษาของจีนในยุคสมัยจักรวรรดิศักดินา.....	38
4.2 โครงสร้างการปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีน.....	40
4.3 โครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐประชาชนจีน.....	43
4.4 โครงสร้างการบริหารการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาภาคเอกชนของ สาธารณรัฐประชาชนจีน.....	59
4.5 โครงสร้างการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของสาธารณรัฐประชาชนจีน	61
4.6 ระบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาสำหรับชนเผ่าของสาธารณรัฐประชาชน จีน.....	65
4.7 ภาพแสดงตำแหน่งวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชน จีน.....	74
4.8 โครงสร้างการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย.....	81
4.9 โครงสร้างการบริหารการจัดการอุดมศึกษาของประเทศไทยในระดับ ส่วนกลาง.....	115
4.10 กระบวนการและความเชื่อมโยงระหว่างการประเมินคุณภาพภายในและ การประเมินคุณภาพภายนอก.....	126

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการกับสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2518 แต่การศึกษาสาธารณรัฐประชาชนจีน ในนามว่าจีนศึกษา ได้เริ่มก่อนการสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตแล้ว เช่น คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดการเรียนการสอนเรื่องคอมมิวนิสต์จีนในวิชา “การเมืองการปกครองจีนและญี่ปุ่น” เมื่อ พ.ศ. 2508 พร้อมทำการวิจัยและเผยแพร่ผลงานทางด้านจีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษาเปิดสอนภาษาจีนในระดับมหาวิทยาลัยเป็นแห่งแรกเมื่อ พ.ศ. 2515 (ธีระวิทย์, 2548) หลังจากนั้น มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ก็เปิดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนมากขึ้น

หลังจากการสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการแล้ว ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด และขยายไปสู่ความร่วมมือทางการค้า เศรษฐกิจ และการลงทุนในอันดับต่อไป (สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง, ม.ป.ป.)

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินความร่วมมือทางการศึกษากับสาธารณรัฐประชาชนจีน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2010) โดยการจัดทำโครงการความร่วมมือต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งสถาบันขงจื่อโดยความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติของจีน (TOCLCI หรือ HANBAN) โครงการความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการไทยและสำนักพิมพ์อุดมศึกษาแห่งประเทศจีน (Higher Education Press: HEP) เพื่อสนับสนุนการผลิตสื่อสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษและภาษาไทย เมื่อ พ.ศ. 2552 โครงการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยยูนนาน นอร์มอล และมหาวิทยาลัยยูนนานเพื่อฝึกอบรมภาษาจีนให้แก่ครูไทยระหว่าง พ.ศ. 2546-2553 การจัดทำหลักสูตรภาษาจีนระดับพื้นฐาน ระดับกลาง และระดับกลาง-สูง เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย โดยความร่วมมือจากรัฐบาลจีน การร่วมจัดตั้งคณะกรรมการร่วมทางวิทยาศาสตร์และวิชาการ ไทย-จีน เป็นต้น

เมื่อ พ.ศ. 2550 กระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยได้ลงนามทำความตกลงว่าด้วยการรับรองคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาระหว่างกระทรวงศึกษาธิการแห่งราชอาณาจักรไทยกับกระทรวงการศึกษาแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาหรือผู้ที่สำเร็จการศึกษาของทั้งสองฝ่าย ให้ไปศึกษาต่อในอีกประเทศหนึ่ง

กระทรวงการศึกษาแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนเปิดเผยข้อมูลสถิตินักศึกษาไทยที่ไปเรียนในสถาบันอุดมศึกษาจีน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2014 ถึง ค.ศ. 2018 (ยกเว้น ค.ศ. 2017 ไม่พบตัวเลขจำนวนคน) มีจำนวนนักศึกษาไทยเรียนในประเทศจีน โดยเฉลี่ย 23,000 คนต่อปี เป็นนักศึกษาต่างประเทศจำนวนมากที่สุดอันดับที่ 3 ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2014 ถึง ค.ศ. 2016 และเลื่อนขึ้นมาเป็นอันดับที่ 2 ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2017 และ ค.ศ. 2018 (Ministry of Education of the People's Republic of China, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019) สถาบันอุดมศึกษาในประเทศจีนเริ่มเปิดวิชาภาษาไทยระดับปริญญาตรีมากขึ้น เช่น ในมณฑลยูนนาน ภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในหมู่นักศึกษาจีน มีนักศึกษาจีนเรียนวิชาเกี่ยวกับไทยและภาษาไทยมากกว่า 4,000 คนในสถาบันการศึกษา 30 แห่งทั่วมณฑลยูนนาน (สถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง, 2555) นอกจากระดับปริญญาตรีแล้ว มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนานเปิดสอนภาษาไทยเป็นวิชาเอกระดับปริญญาโทด้วย

ในขณะเดียวกัน นักศึกษาจีนเดินทางมาเรียนในสถาบันอุดมศึกษาไทยเช่นกัน จากสถิติอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2561, น. 12 และ น. 35) นักศึกษาจีนมีจำนวนมากที่สุดในกลุ่มนักศึกษาต่างชาติที่เรียนในสถาบันอุดมศึกษาไทย ในขณะที่บรรดาบุคลากรต่างชาติในสถาบันอุดมศึกษาไทย ชาวจีนมีจำนวนมากอันดับที่ 2

สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยมีระบอบการเมืองการปกครองที่แตกต่างกัน ระบอบการปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีน คือ ประชาธิปไตยรวมศูนย์ (Democratic centralism) ตามกำหนดของรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1982 ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 2018 สำหรับประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดว่าประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในส่วนของการบริหารการจัดการศึกษา ประเทศไทยยึดหลักในการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาแบบการกระจายอำนาจ ตามกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน คือ การกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 39) โดยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาคือการกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป กระทรวงศึกษาธิการของไทยได้มีการปรับโครงสร้างเพื่อกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานไปยังเขตพื้นที่ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา จัดตั้งสำนักงานศึกษาธิการภาคจำนวน 18 ภาค

กำหนดให้มีคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด เป็นต้น ในส่วนของการบริหารการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยที่อยู่ในกำกับของรัฐ มีโครงสร้างการบริหารเป็นของตนเอง มีระบบการจัดทำงบประมาณที่เป็นอิสระอย่างเต็มรูปแบบ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา [สกศ.], 2561, น. 80) พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 กำหนดหลักการการจัดการอุดมศึกษาต้องเป็นไปตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ หลักความเสมอภาคและหลักธรรมาภิบาล ในมาตรา 15 ได้ขยายความของหลักความอิสระว่า สถาบันอุดมศึกษาต้องมีอิสระในการจัดการเรียนการสอน การศึกษาวิจัย การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การเงิน งบประมาณ และทรัพย์สิน เป็นต้น

สำหรับการบริหารการจัดการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 14 (The National People's Congress of the People's Republic of China [NPC], 1995, น. 4) กำหนดว่าคณะรัฐมนตรีและรัฐบาลท้องถิ่นในแต่ละระดับเป็นผู้นำและผู้บริหารจัดการศึกษาตามระดับและขอบเขตหน้าที่ กฎหมายการอุดมศึกษาแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1998 (NPC, 1998, p. 479) กำหนดว่าคณะรัฐมนตรีเป็นผู้นำและผู้บริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศรัฐบาลท้องถิ่นบริหารสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อคนท้องถิ่น และสถาบันอุดมศึกษาที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย ดังนั้น กล่าวได้ว่า สาธารณรัฐประชาชนจีน บริหารจัดการศึกษา รวมทั้งการอุดมศึกษาตามหลักการรวมอำนาจที่รัฐบาล

การบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบบการรวมศูนย์อำนาจและการกระจายอำนาจระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย จึงอาจทำให้การบริหารจัดการอุดมศึกษาของประเทศทั้งสองมีลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ความร่วมมือทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนนักศึกษา และการที่นักศึกษาเดินทางไปศึกษาต่อที่สาธารณรัฐประชาชนจีนหรือประเทศไทย ทำให้นักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา รวมทั้งผู้ที่สนใจจะศึกษาต่อ มีความจำเป็นต้องรู้จักระบบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือประเทศไทย เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนจัดกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนการเรียนรู้การปฏิบัติที่ดีของอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศตนเอง

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และหนังสือทางด้านการบริหารจัดการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้พบว่า มีผลงานการศึกษา และวิจัยที่เกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการศึกษาของประเทศของตน ทั้งที่เป็นการศึกษาเชิงระยะยาว (Longitudinal Study) และ การศึกษาเป็นเรื่องตามแนวขวาง (Cross-sectional Study) เช่น สมหมาย

จันทร์เรือง (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2001) เขียนหนังสือ พัฒนาการการศึกษาไทย : อดีต ปัจจุบัน และ ในสหัสวรรษใหม่ ไพฑูรย์สินลาร์ตัน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2014) เขียนหนังสือ จำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย SUN Peiqing (East China Normal University Press, 2008) เขียนหนังสือ History of Chinese Education YUAN Guiren อคติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของประเทศจีน (ระหว่าง ค.ศ. 2009 – ค.ศ. 2016) (Beijing Normal University Press and Cengage Learning, 2013) เขียนหนังสือ Education in China มาณพ ภามิตวิไลธรรม (2010) เขียนหนังสือ ระบบการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน RUAN Shaoqiang (Around Southeast Asia, 2009) เขียนงานวิจัยเรื่อง On the Process of Internationalization of Higher Education in Thailand XU Guangze, LI Manyi and XU Wenyi (Journal of Yunnan Normal University, Vol.36 No.6, Nov., 2004) เขียนงานวิจัยเรื่อง The Educational Technology of Thailand มีงานวิจัยของนักวิจัยที่ได้ทำการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างสองประเทศในบางสาขาวิชา เช่น พิริยา สุรขจร (2015) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีทางวิทยาศาสตร์เชิงอุปมาของสำนวนจีน ทางพุทธศาสนากับสำนวนไทยที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ชีระ สิ้นเดชาภิรักษ์ (2015) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่อง ผู้สูงอายุในสังคมจีน: การจัดสวัสดิการ ต้นแบบการดูแล และกิจกรรมทางสังคม เป็นต้น

แต่เมื่อได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานวิจัยหรืองานวิชาการในฐานะข้อมูลของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ทางด้านการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ปรากฏว่า ไม่พบงานวิจัย ตลอดจนงานวิชาการที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน

การศึกษาเปรียบเทียบ(Comparative Education Research) สามารถช่วยทำให้ทราบได้เป็นอย่างดีว่า ลักษณะของการบริหารจัดการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย มีลักษณะอย่างไร แตกต่างกันอย่างใด มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีบทบาทในการก่อให้เกิด (Shape) สภาพของการบริหารจัดการศึกษาภายในบริบทหรือสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ในขณะที่เดียวกัน สามารถช่วยทำให้ทราบได้ว่า การบริหารจัดการศึกษาในส่วนต่าง ๆ มีลักษณะเฉพาะอย่างไร ในระบบการบริหารจัดการศึกษาเอง และมีบทบาทต่อสังคมและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างไร

การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยครั้งนี้ จะเพิ่มองค์ความรู้ด้านประเทศไทย และด้านระบบและพัฒนาระบบการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาและการเมือง การศึกษาและสังคมวัฒนธรรม ตลอดจนการศึกษา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในขณะเดียวกัน ช่วยให้เห็นถึงระบบการศึกษาและการพัฒนาในปัจจุบัน ประโยชน์ของการศึกษาเปรียบเทียบระบบการศึกษา น่าจะได้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาระบบการศึกษา

จากความเข้าใจในบริบทและระบบการบริหารจัดการศึกษาของทั้งสองประเทศ และเป็นข้อมูลเชิงวิชาการสำหรับนักวิชาการไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีน ตลอดจนผู้ที่สนใจศึกษา หรือเป็นพื้นฐานสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สามารถใช้เป็นเครื่องมือประกอบการส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการ ช่วยให้นักวิชาการทางด้านการบริหารจัดการศึกษาเห็นถึงจุดแข็งหรือจุดอ่อนทางด้านการบริหารการจัดการศึกษาได้จากมุมมองเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Analysis)

การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยนี้ น่าจะช่วยให้ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการ และบุคลากรทางการศึกษา ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระบบ ปัญหา และวิธีการแก้ไขหรือดำเนินการในการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ได้รับรู้ความหลากหลาย (Diversity) ของสภาพ และปัญหาในการบริหารจัดการศึกษาระดับประเทศ ซึ่งอาจใช้เป็นฐานสำหรับการเสนอแนะตั้งข้อสังเกต เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาทางการศึกษาของประเทศ

ดังนั้น การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยในครั้งนี้ น่าจะได้เอกสารงานวิจัยที่มีคุณค่าทางวิชาการ โดยเฉพาะในเรื่องทางด้านการบริหารจัดการศึกษาที่ไม่เคยมีมาก่อน ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงเปรียบเทียบและข้อสรุปจากงานวิจัยเรื่องนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการรุ่นหลังต่อไป

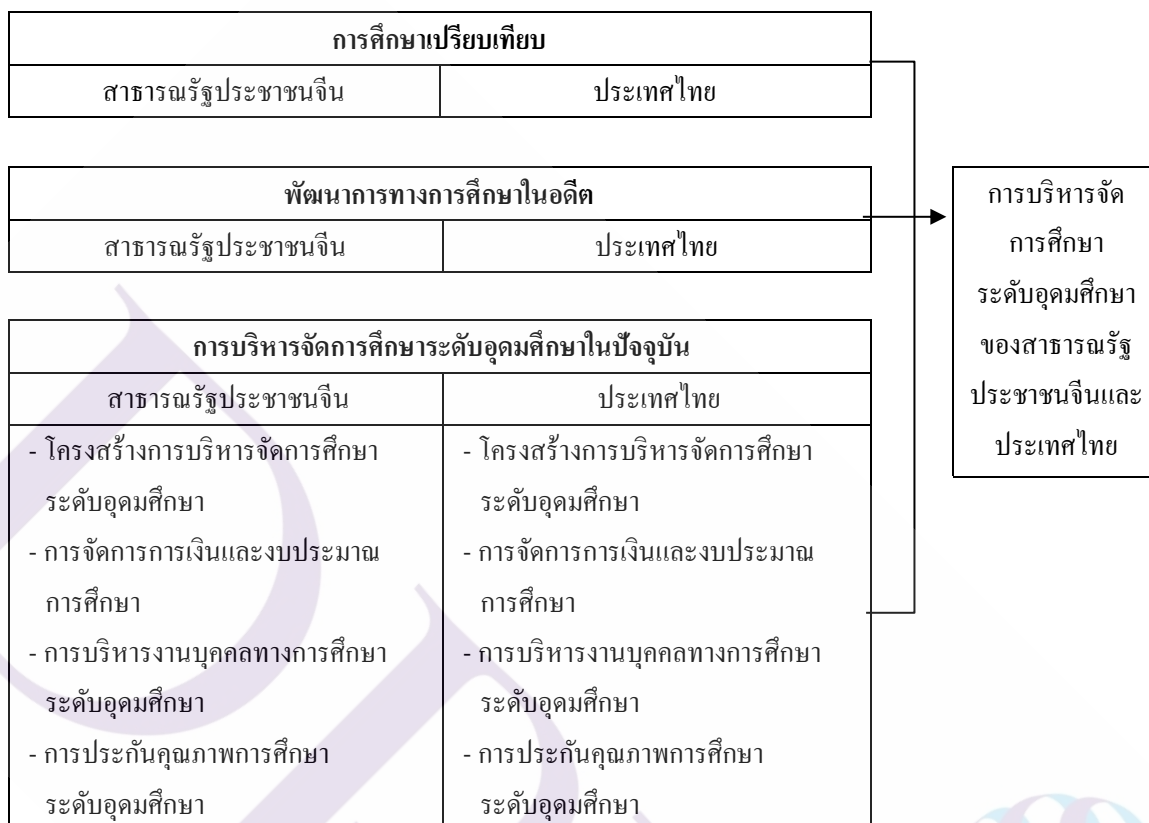
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการบริหารจัดการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

1.3 คำถามการวิจัย

1. การบริหารจัดการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย มีพัฒนาการเป็นอย่างไร
2. การบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยในปัจจุบัน มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

1.4 กรอบแนวความคิดของการวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. จะเป็นประมวลสาระที่เกี่ยวกับการศึกษา วิวัฒนาการทางการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย และสาระเชิงเปรียบเทียบการบริหารจัดการอุดมศึกษาที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ศึกษา ค้นคว้าในโอกาสต่อไป
2. จะช่วยให้ผู้ที่สนใจการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย เข้าใจระบบการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยอย่างชัดเจนครบถ้วน
3. ผู้บริหารการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย และผู้ที่สนใจ สามารถใช้ประโยชน์จากข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ เพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะหรือการกำหนดนโยบายทางการอุดมศึกษาของประเทศของตน
4. ผู้บริหารสถานศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย สามารถใช้ประโยชน์จากข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการของสถานศึกษาของตนเอง

5. นักวิจัยของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย สามารถนำข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนาต่อหรือศึกษาต่อเพิ่มเติมได้ ทั้งในรูปการศึกษาเชิงระยะยาว (Longitudinal Study) หรือการศึกษาตามแนวขวาง (Cross-sectional Study) เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านศึกษาศาสตร์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย หมายถึง การเปรียบเทียบและวิเคราะห์การศึกษาระหว่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย พัฒนาการทางการศึกษา โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา การจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษา การบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การบริหารจัดการการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานของรัฐหรือหน่วยงานทางการศึกษาที่ครอบคลุมงานในด้าน การจัดโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา การจัดการการเงินและงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการประกันคุณภาพการศึกษา

โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา หมายถึง ความสัมพันธ์ด้านการบังคับบัญชาระหว่างหน่วยงานบริหารจัดการศึกษาต่าง ๆ ที่รัฐได้จัดตั้งขึ้นมา ตามหลักการของการแบ่งงานตามลักษณะเฉพาะ หรือหลักการอื่นที่รัฐเห็นสมควร โดยมีการกำหนดอำนาจและภารกิจหน้าที่อย่างชัดเจน มีสายการบังคับบัญชา จัดให้มีระเบียบแบบแผนการทำงาน และสอดคล้องกับระบบการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศ

การเงินและงบประมาณการศึกษา หมายถึง การจัดสรรเงินการลงทุนของรัฐบาลเพื่อการจัดการศึกษาระดับและประเภทต่าง ๆ ในรูปของงบประมาณแผ่นดินด้านการศึกษา และกองทุนที่จัดตั้งเพื่อสนับสนุนการศึกษา

การบริหารงานบุคคลทางการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารบุคลากรที่ทำงานในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ตำแหน่งวิชาการ ตำแหน่งวิชาชีพเฉพาะ และตำแหน่งทั่วไปตามกฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบและข้อบังคับของรัฐที่เกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย การสรรหา การเลือกสรร การบรรจุ การแต่งตั้ง และการจัดสวัสดิการ

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย การประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เป็นการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและ

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษา หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น การประกันคุณภาพภายนอก เป็นการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยกระทรวงศึกษาธิการ กรมการศึกษาคณะกรรมการการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของ สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย เพื่อใช้เป็นข้อมูลและเป็นแนวทางประกอบการดำเนินการวิจัยดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร (Documentary Research)
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเงินและงบประมาณ
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลทางการศึกษา
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบ

ในการศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ และแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้

ความหมายของการศึกษาเปรียบเทียบ

นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1930 นักการศึกษาให้ความสนใจในการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Education) ได้เสนอความหมายของการทำการศึกษาเปรียบเทียบ พบว่า การศึกษาเปรียบเทียบเป็นวิธีที่ดีสำหรับการค้นพบปัญหาทางการศึกษาในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับเมือง การศึกษาเปรียบเทียบสามารถช่วยค้นพบการปฏิบัติที่ดีเพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาทางการศึกษา Isaac Leon Kandel ถือว่าเป็นนักการศึกษาที่พัฒนาการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ เป็นคนแรก ๆ (Pollack, 1993, p. 776)

Kandel (1936, p. 406) เห็นว่า การศึกษาเปรียบเทียบมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นพบแรงผลักดันและปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้ระบบการศึกษาในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ในขณะที่ไม่มีเกณฑ์มาตรฐานในการวัดความแตกต่างของการศึกษาระหว่างแต่ละประเทศ สำหรับระเบียบวิธีการศึกษาเปรียบเทียบระบบการศึกษา ขึ้นอยู่กับเป้าหมายของการศึกษา หากเป้าหมายของการศึกษาเป็นเพียงแค่เพื่อเรียนรู้ (Learn something) ระบบการศึกษาเท่านั้น การรายงานที่ไม่จำเป็นต้องมีการอธิบาย (a description without explanation) ก็เพียงพอแล้ว แต่แท้ที่จริงแล้ว นักวิจัยด้านการศึกษาเปรียบเทียบมีเป้าหมายมากกว่าการศึกษาเฉพาะข้อมูล (Information) ของระบบการศึกษา ควรศึกษาปัจจัยที่กำหนดลักษณะของระบบการศึกษา และรายงานความแตกต่างหรือความเหมือนกันระหว่างระบบการศึกษาสองระบบ หรือ มากกว่าสองระบบ โดยอธิบายว่าระบบการศึกษาระบบหนึ่งใช้วิธีใด เพื่อแก้ไขปัญหา (Kandel, 1959, p. 271)

Bray & Thomas (1995, pp.477-483) ได้เสนอมิติการทำการวิจัยเปรียบเทียบทางการศึกษาใน 7 มิติ ได้แก่

1. ภูมิภาคของโลกหรือทวีป (World regions/Continents) ภายในภูมิภาคหรือทวีป มีลักษณะทางการศึกษาที่เหมือนกัน ในขณะเดียวกัน ความเหมือนกันภายในภูมิภาคหรือทวีปนี้ ทำให้เกิดความแตกต่างจากภูมิภาคอื่นหรือทวีปอื่น
2. ประเทศ (Countries) ประเทศต่าง ๆ อาจมีลักษณะทางการศึกษาที่มีความเหมือนกันบนพื้นผิว แต่มีความแตกต่างกันซ่อนอยู่ภายใต้ การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศเป็นการวิจัยที่สำคัญที่สุดตั้งแต่การศึกษาเปรียบเทียบ (Comparative Education) เกิดขึ้น
3. รัฐหรือจังหวัด (States/Provinces) การศึกษาเปรียบเทียบในระดับรัฐหรือจังหวัดสามารถทำได้สำหรับประเทศที่มีลักษณะการกระจายอำนาจในระดับสูง
4. ภูมิภาคภายในประเทศ (Districts) การศึกษาเปรียบเทียบในระดับนี้ เป็นการวิจัยที่เหมาะสมสำหรับประเทศที่มีความแตกต่างกันภูมิภาค ในบางกรณี ข้อมูลในระดับประเทศอาจเชื่อถือไม่ได้เนื่องจากภูมิภาคต่าง ๆ ภายในประเทศมีความแตกต่างกันมาก
5. โรงเรียน (Schools) การศึกษาเปรียบเทียบในระดับโรงเรียน ต้องศึกษาภูมิภาคของโรงเรียน และวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียน หรืออาจทำการเปรียบเทียบโรงเรียนข้ามประเทศได้
6. ชั้นเรียน (Classroom) การศึกษาเปรียบเทียบมักจะให้ความสำคัญในระดับระบบการศึกษาและนโยบายทางการศึกษา การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชั้นเรียน ตลอดจนการศึกษาเปรียบเทียบชั้นเรียนระหว่างประเทศ กำลังได้รับความสนใจมากขึ้น
7. รายบุคคล (Individuals) นักวิจัยสามารถศึกษาเปรียบเทียบผู้อำนวยการ ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ซึ่งสามารถทำการวิจัยในแนวทางของสาขาวิชาต่าง ๆ

Ma (2010, p.3) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาเปรียบเทียบเป็นวิธีการทำการวิจัยด้านการศึกษา ที่เน้นการเปรียบเทียบ โดยการทำการวิจัยการศึกษาของประเทศ ชาติและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก เพื่อสร้างความเข้าใจการศึกษาต่างประเทศบนพื้นฐานของการเปรียบเทียบ ค้นพบหลักการ พัฒนาการของการศึกษาและประสบการณ์การจัดการศึกษา

Wang & Gu (2013, p. 20) กล่าวถึงความหมายของการศึกษาเปรียบเทียบว่า เป็นการวิเคราะห์การศึกษาของประเทศหรือภูมิภาคที่ต่างกัน เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาทั่วไปและแนวทางการพัฒนาพิเศษของการจัดการศึกษา เพื่อเป็นบทเรียนสำหรับการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ หรือภูมิภาคตัวเอง การศึกษาเปรียบเทียบมีลักษณะเป็นการวิจัยที่ข้ามประเทศ ภูมิภาคและวัฒนธรรม ข้ามสาขาวิชา และสามารถทำการเปรียบเทียบในระดับต่าง ๆ แต่ต้องทำการเปรียบเทียบในระดับเดียวกัน

ดังนั้น การศึกษาเปรียบเทียบ (Comparative Education) จึงสามารถสรุปว่า เป็นการเปรียบเทียบและวิเคราะห์การศึกษาในมิติต่าง ๆ เพื่อค้นพบหลักการทั่วไปหรือหลักการพิเศษของการพัฒนาการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับการปฏิรูปการศึกษาของประเทศหรือภูมิภาค ในการวิจัยครั้งนี้ จะเปรียบเทียบพัฒนาการทางการศึกษา โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา การจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษา การบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

วิธีการทำการศึกษาเปรียบเทียบ

Brian Holmes (1958, pp. 3-4) เสนอแนวทางการศึกษาเปรียบเทียบเพื่อแก้ไขปัญหา (Problem Approach) โดยอ้างถึง John Dewey ว่า นักวิจัยต้องประเมินความถูกต้องของข้อสมมติฐาน โดยการเปรียบเทียบความเป็นไปได้กับเหตุการณ์ที่กำลังจะสังเกตการณ์ ผลการวิจัยต้องพิสูจน์ความถูกต้องหรือไม่ถูกต้องของข้อสมมติฐาน อธิบายเหตุการณ์ และนำเสนอปฏิบัติการที่ควรจะใช้ การศึกษาเปรียบเทียบเพื่อแก้ไขปัญหาถูกคาดหวังในการตอบโจทก์จากสังคมและวงการวิชาการ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่ม 1 คาดหวังว่าการศึกษาเปรียบเทียบสามารถตอบคำถามทางด้านเศรษฐกิจ – สังคม (Socio-economic) และการเมืองในมิติของการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนที่นักการศึกษาควรให้ความสนใจเพื่อให้คนในสังคมมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สำหรับกลุ่มที่ 2 จะให้การศึกษาเปรียบเทียบเน้นเฉพาะปัญหาทางการศึกษาเท่านั้น เช่น การจัดการศึกษา การบริหารการจัดการศึกษา วิธีการเรียนการสอน เป็นต้น คนกลุ่มนี้มักอยู่ในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษา อย่างไรก็ตาม Brian Holmes (1958, p. 8) เห็นว่าการศึกษาเปรียบเทียบเพื่อแก้ไขปัญหา เป็นการวิจัยที่มองไปยังข้างหน้า (Forward looking) และพยายามค้นหาผลกระทบของนวัตกรรมสังคม ไม่ว่าจะ เป็นภาคการศึกษาหรือภาคอื่น ๆ ก็ตาม

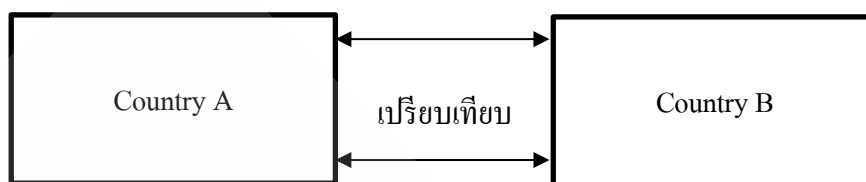
Hans (1959, p. 307) เห็นว่า การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาศาสนาสามารถใช้วิธีการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Approach) ว่า การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์จะพยายามสำรวจสาเหตุในอดีตของหนึ่งประเทศหรือหลายประเทศที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Variation) ระหว่างศาสนาหรือชุมชนของประเทศ ทศนคติทางด้านศาสนา ทศนคติทางด้านความทะเยอทะยานของชาติ ตลอดจนลักษณะประจำชาติในอดีตที่ลึกซึ้ง อาจกำหนดสิ่งเหล่านี้ในปัจจุบันได้โดยไม่รู้ตัว การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เท่านั้น ที่สามารถนำสิ่งเหล่านี้ขึ้นมาให้อยู่บนพื้นผิว อธิบายพลังของสิ่งเหล่านี้ที่มีต่อวัฒนธรรมของชาติ และทำให้การศึกษาเปรียบเทียบเป็นการศึกษา (Educative) ได้

H.J.Noah และ M.A.Eckstein (as cited in Halls, 1970, p. 103) ได้เสนอให้การศึกษาเปรียบเทียบสามารถใช้วิธีการวิจัยทั่วไปของสังคมศาสตร์ในหนังสือ Toward a Science of Comparative Education เมื่อ ค.ศ.1970 คือ การตั้งข้อสมมติฐาน การกำหนดขนาดของตัวอย่าง การเก็บข้อมูล การอภิปรายผลการวิจัย และขั้นตอนสุดท้ายคือ การเปรียบเทียบข้อสมมติฐานเพื่อพัฒนาเป็นทฤษฎี

การวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบสามารถทำการวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพได้ Bryman (as cited in Fairbrother, 2010, p. 34) เห็นว่า การวิจัยเชิงปริมาณมีจุดมุ่งหมาย คือ การค้นหาหลักการที่สามารถอธิบายและคาดคะเนปรากฏการณ์ทางการศึกษา สิ่งที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กัน ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุจะบอกถึงลำดับก่อนหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น ดังนั้น การค้นหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเป็นเป้าหมายสำคัญอย่างหนึ่งของการวิจัยเชิงปริมาณ การพรรณนาสิ่งที่เกิดขึ้น หรือตอบคำถามว่า ทำไม นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาเหตุผล และปัจจัยที่เป็นสาเหตุ โดยเฉพาะที่ทำให้เกิดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือกำจัดปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้อง

Bryman (as cited in Fairbrother, 2010, p. 37) เห็นว่า การวิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษามีลักษณะที่แตกต่างจากการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นการวิจัยที่มีลักษณะเปิด (open) คล่องตัว (Flexible) และมีโครงสร้างที่หลวม (loose structure) การวิจัยเชิงคุณภาพอาจมี หรืออาจไม่มีคำถามการวิจัย ที่เป็นเป้าหมายกำหนดไว้ตั้งแต่เริ่มการวิจัย ซึ่งอาจค้นพบระหว่างดำเนินการวิจัยได้ ดังนั้น การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่มีลักษณะสรุป (conclude) และสำรวจ (explore)

Bray, Mason and Adamson (2010, p. 295) สรุปรูปแบบการศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง 2 ประเทศ ตามภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 รูปแบบการศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง 2 ประเทศ

ที่มา: Bray, Mason, and Adamson (2010, p. 295)

ประโยชน์ของการศึกษาเปรียบเทียบ

Mark Bray (2007, pp. 15-16) ได้ระบุถึงบทบาทและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงเปรียบเทียบด้านการศึกษา (Comparative Education) มีประโยชน์สำหรับผู้คนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สรุปได้ว่า

1. ผู้ที่ทำงานด้านการศึกษา เช่น ผู้อำนวยการของโรงเรียน ครูบาอาจารย์ สามารถใช้ประโยชน์การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Education) เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนตัวเอง
2. ผู้ที่กำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ สามารถใช้ประโยชน์เพื่อค้นหาเส้นทางบรรลุเป้าหมายทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ
3. องค์กรระหว่างประเทศสามารถเสนอคำแนะนำด้านการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาต่อรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ หรือองค์กรต่าง ๆ โดยการเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการศึกษาระหว่างประเทศ
4. นักวิจัยสามารถใช้ประโยชน์การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Education) เพื่อความเข้าใจสภาพและบริบททางสังคมของการศึกษา ปัจจัยที่ก่อให้เกิด (Shape) การบริหารจัดการศึกษาภายใต้สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง ตลอดจนบทบาทของการศึกษาที่มีต่อสังคม และการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของสังคมนั้น ๆ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร (Documentary Research)

ในการศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการและแนวคิดสำคัญ ดังนี้

Bowen (2009, p. 27) กล่าวว่า การศึกษาเอกสารเป็นวิธีการวิจัยที่มักใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการที่เป็นระบบสำหรับการตรวจสอบ หรือประเมินเอกสารทั้งที่เป็นกระดาษ

และอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารที่เป็นหนังสือ หรือรูปภาพที่ได้บันทึก (recorded) ขึ้นมา จะไม่มีการถูกแทรกแซงหรือถูกแก้ไขได้จากผู้วิจัย การวิจัยสามารถศึกษาเอกสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การโฆษณา รายงานการประชุม คู่มือ หนังสือและแผ่นพับ บันทึกประจำวัน จุดหมาย ชีวประวัติ แผนที่ แผนภาพ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น Bowen ระบุประโยชน์ของการศึกษาเอกสาร มี 5 ประการ ดังนี้

1. เอกสารสามารถให้ข้อมูลที่เป็นบริบท (Context) และข้อมูลพื้นฐานเชิงประวัติศาสตร์ โดยผู้วิจัยไม่ต้องมีส่วนร่วมในเหตุการณ์
2. ข้อมูลที่บันทึกไว้ในเอกสาร อาจเสนอคำถามที่ต้องหาคำตอบ หรือสถานการณ์ที่ต้องสำรวจ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย
3. เอกสารสามารถให้การสนับสนุนแก่ข้อมูลของงานวิจัย ข้อมูลและข้อมูลเชิงลึก (Insight) จากเอกสาร สามารถเป็นสิ่งเพิ่มเติมที่มีคุณค่าทางความรู้
4. เอกสารเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการติดตามการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของเหตุการณ์
5. การศึกษาเอกสารสามารถใช้เป็นวิธีการตรวจสอบข้อค้นพบ หรือเป็นหลักฐานยืนยันข้อค้นพบจากแหล่งที่อื่น

Bowen (2009, pp. 31-32) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของการศึกษาเอกสาร ว่า การศึกษาเอกสารมีข้อดี ดังนี้

1. เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์เอกสารใช้เวลาสั้น เนื่องจากว่าการศึกษาเอกสารเป็นการเลือกข้อมูล จึงมีประสิทธิภาพมากกว่าการวิจัยที่ต้องไปเก็บข้อมูล
2. ความพร้อมการใช้งาน มีเอกสารจำนวนมากที่ได้รับการเปิดเผยต่อสาธารณะ ในช่องทางที่ค้นหาสะดวก เช่น อินเทอร์เน็ต และไม่ต้องขออนุญาตจากผู้เขียน
3. ประหยัดต้นทุน การศึกษาเอกสารมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าวิธีการวิจัยอื่น ๆ และเป็นวิธีที่ถูกเลือกบ่อยเมื่อไม่สามารถรวบรวมข้อมูลใหม่
4. มีความเสถียร เอกสารที่เขียนขึ้นมาแล้วไม่สามารถแก้ไขได้ เป็นแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับการอ่านซ้ำ
5. ความแน่นอน ชื่อ สิ่งอ้างอิง และรายละเอียดที่บันทึกไว้ในเอกสารทำให้การศึกษาเอกสารมีข้อได้เปรียบในการใช้เป็นแหล่งข้อมูลของงานวิจัย
6. ความครอบคลุม เอกสารสามารถให้ขอบข่ายครอบคลุมในวงกว้าง ทั้งช่วงเวลาที่ยาวนาน เหตุการณ์ที่หลากหลาย และเหตุการณ์มากมาย

Bowen ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการศึกษาเอกสารว่า

1. รายละเอียดที่ไม่เพียงพอ เนื่องจากเอกสารมักสร้างขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ของผู้เขียน จึงอาจมีรายละเอียดที่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้วิจัย
2. ความสะดวกในการเข้าถึงตำ เอกสารบางประเภทไม่สามารถเข้าถึงได้ ด้วยสาเหตุต่าง ๆ
3. การเลือกเอกสารแบบลำเอียง (Biased selectivity) เป็นการเลือกเอกสารตามที่ผู้วิจัยชอบ

McCulloch (2004, pp.42-44) กล่าวถึงสิ่งสำคัญในการศึกษาเอกสาร มี 4 ประการ ดังนี้

1. ความจริงแท้ของเอกสาร (Authenticity) เป็นขั้นตอนที่สำคัญเพื่อกำหนดว่าหลักฐานนั้น เป็นของแท้และไม่ต้องสงสัย (Genuine and of unquestionable)
 2. ความน่าเชื่อถือ (Reliability) เป็นขั้นตอนที่สำคัญต่อจากการกำหนดความจริงแท้ของเอกสาร เพื่อกำหนดว่าเอกสารที่นำมาเป็นหลักฐานนั้นมีความน่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด
 3. ความหมายของเอกสาร (Meaning) เป็นการยืนยันว่าเอกสารที่นำมาใช้นั้น มีข้อมูลที่ชัดเจน และสามารถให้ผู้วิจัยนำมาใช้ได้
 4. การสร้างทฤษฎี (Theorization) เป็นความคาดหวังของผู้วิจัยหลังจากขั้นตอนความหมายของเอกสาร สามารถสกัดพัฒนาข้อมูลจากข้อมูลในเอกสารให้เป็นกรอบทฤษฎีได้
- Bowen (2009, p. 33) ก็เคยพูดถึงการประเมินเอกสารเหมือนกัน ซึ่งได้กล่าวถึง 6 ประเด็น ดังนี้

1. ความสัมพันธ์กับประเด็นการวิจัยของเอกสาร (Relevance)
2. ความจริงแท้ของเอกสาร (Authenticity)
3. ความน่าเชื่อถือของเอกสาร (Credibility)
4. การเป็นตัวแทนของประเด็นการวิจัยได้ของเอกสาร (Representativeness)
5. ความถูกต้องของเอกสาร (Accuracy)
6. วัตถุประสงค์ดั้งเดิมของเอกสาร (Original Purpose)

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา

การบริหารการศึกษาการบริหารทั่วไป มีความสัมพันธ์กัน เวลาพูดถึงการบริหารการศึกษา มักจะอิงอยู่กับความหมายของการบริหารทั่วไป (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2556, น. 23) เพราะว่าการบริหารทั่วไปมีอิทธิพลต่อการบริหารการศึกษามาโดยตลอด และเนื่องจากศาสตร์การ

บริหารการศึกษาเริ่มพัฒนามาพร้อมกับศาสตร์การบริหารอื่น ๆ ดังนั้น นักการศึกษาจะนำแนวคิด ทฤษฎี และหลักการของการบริหารทั่วไปมาใช้ในการพูดถึงการบริหารจัดการศึกษา

Wehrich, Cannice & Koontz (2010, p. 4) ได้กล่าวถึงการบริหารเป็นกระบวนการในการสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมที่สามารถช่วยให้กลุ่มคนทำงานจนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องทำงานใน 5 ด้าน คือ การวางแผน การจัดระเบียบองค์กร บุคคล การนำ และการควบคุม หลักการบริหารสามารถใช้ในองค์กรทุกประเภทและผู้บริหารในทุกระดับ ผู้บริหารมีเป้าหมายเหมือนกัน คือ ให้องค์กรมีกำไร การบริหารจะเกี่ยวข้องกับอัตราการผลิต ซึ่งต้องครอบคลุมประเด็นประสิทธิภาพและประสิทธิผล

Bateman & Snell (2015, pp. 12-14) กล่าวถึงการบริหารว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร การบริหารงานจะครอบคลุมประเด็นสำคัญ ๆ ใน 4 ประเด็น คือ

1. การวางแผน เป็นการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการ ตัดสินใจเลือกวิธีการปฏิบัติล่วงหน้าเพื่อบรรลุเป้าหมาย
2. การจัดองค์กร เป็นการรวบรวมและร่วมมือกันทางด้านบุคคล การเงิน กายภาพ ข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากรอื่น ๆ ที่ต้องการในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย
3. การนำ เป็นการกระตุ้นให้คนทำงานด้วยประสิทธิภาพสูงสุด
4. การควบคุม เป็นการกำกับตรวจสอบผลการปฏิบัติงานและดำเนินการแก้ไขที่จำเป็น ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการบริหารเป็นกระบวนการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ขององค์กร

การบริหารการศึกษา เป็นการจัดการทางการศึกษาที่มุ่งทิศทางการควบคุมและการจัดการทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับกิจการทางการศึกษา (ถารดี อนันต์นาวิ, 2555, น. 2) Robbins & Coulter (2014, pp. 359-367) ได้สรุปองค์ประกอบการจัดโครงสร้างการบริหารขององค์กร เป็น 6 ประการ คือ

1. การจัดแบ่งงานตามลักษณะเฉพาะ (Work Specialization)
2. การจัดกลุ่มงานเป็นส่วนงาน (Departmentalization)
3. สายการบังคับบัญชา (Chain of Command)
4. ช่วงการบังคับบัญชา (Span of Control)
5. การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ (Centralization and Decentralization)
6. การจัดระเบียบแบบแผนการทำงาน (Formalization)

การศึกษาโครงสร้างการบริหารการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย จะศึกษาหน่วยงานบริหารจัดการอุดมศึกษา การแบ่งภารกิจหน้าที่ การควบคุมและบังคับบัญชาระหว่างหน่วยงานบริหารจัดการอุดมศึกษา และการรวมอำนาจหรือการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการอุดมศึกษาระหว่างหน่วยงานระดับต่าง ๆ ของทั้งสองประเทศ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเงินและงบประมาณ

การเงินและงบประมาณสำหรับการอุดมศึกษาเป็นการใช้จ่ายสาธารณะที่รัฐบาลลงทุนเพื่อการศึกษาจากงบประมาณแผ่นดิน เกริกเกรียวริติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2552, อ้างถึงใน ชัยมงคล สุพรหมินทร์, 2557, น. 83-84) ได้กล่าวถึงหลักการการใช้จ่ายสาธารณะ แบ่งออกเป็น 4-หลักสำคัญคือ

1. หลักของการประหยัด (Cannon of Economy) เนื่องจากทรัพยากรของประเทศมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้น การใช้จ่ายไม่ว่าจะเป็นในส่วนของเอกชน หรือในส่วนของรัฐบาลก็ตาม จะต้องเป็นไปในลักษณะที่ประหยัด หรือใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด รัฐบาลต้องพยายามไม่ให้เกิดการสูญเปล่าในการใช้ทรัพยากร

2. หลักของผลประโยชน์ (Canon of Benefit) นอกจากจะพิจารณาถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้จ่ายแล้ว จะต้องพิจารณาถึงประโยชน์ของการใช้นั้นที่ตกแก่สังคมด้วย ต้องพิจารณาถึงทั้งประโยชน์ที่ประเมินออกมาเป็นตัวเงิน และไม่ใช่ว่าเป็นตัวเงินได้ด้วย

3. หลักของการกักตุน (Canon of Sanction) เพื่อการใช้จ่ายสาธารณะเป็นประโยชน์ต่อสังคมมากที่สุด การใช้จ่ายต่าง ๆ ของรัฐบาล ต้องผ่านการกักตุนในระดับต่าง ๆ อย่างรอบคอบ ทั้งในระดับรัฐบาลและระดับรัฐสภา ตลอดถึงองค์กรอิสระที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้งบประมาณของภาครัฐ เช่น คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น

4. หลักของการสร้างส่วนเกิน (Canon of Surplus) ในการจัดทำงานงบประมาณ รัฐบาลมักจะมีค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้เสมอ ทำให้เกิดงบประมาณขาดดุล การที่รัฐบาลเกิดงบประมาณขาดดุลเป็นประจำ อาจจะเป็นผลเสียแก่เศรษฐกิจ โดยรัฐบาลกัอหนี้สาธารณะมากจนเกินไป อาจเป็นต้นเหตุทำให้เกิดเงินเฟ้อได้ และเป็นภาระของรัฐบาลในอนาคต รัฐบาลต้องควบคุมการใช้จ่ายสาธารณะมิให้เกิดงบประมาณขาดดุล ยึดหลักจัดการใช้จ่ายสาธารณะเพื่อก่อให้เกิดส่วนเกินในระยะเวลาอันสมควร ส่วนเกินของงบประมาณที่รัฐบาลสะสมไว้นั้น สามารถที่จะนำออกมาใช้เพื่อยามจำเป็น

สรุปแล้ว รัฐบาลใช้งบประมาณแผ่นดินเพื่ออุดหนุนการจัดการอุดมศึกษา ควรยึดหลักการจัดขั้นตอนเพื่อพิจารณาการขอและการจัดสรรงบประมาณที่รอบคอบ โปร่งใสและตรวจสอบได้ ใช้งบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

การศึกษาการเงินและงบประมาณทางการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย จะศึกษาวิธีและขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณแก่สถาบันอุดมศึกษา การกำหนดรายได้รายจ่ายของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักที่กล่าวข้างต้น

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลทางการศึกษา

การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการเพื่อสรรหา อบรม ประเมินและจ่ายค่าตอบแทนแก่บุคลากรในองค์กร ในขณะเดียวกัน เป็นกระบวนการที่ต้องให้ความสนใจแก่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง สุขภาพ ความปลอดภัยและความเสมอภาค (Dessler, 2013, p. 5)

Robbins & Coulter (2014, p. 306) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานบุคคลในองค์กรว่า

1. ทรัพยากรบุคคลเป็นที่มาของจุดแข็งในการแข่งขัน ซึ่งเป็นหลักการที่เหมาะสมสำหรับองค์กรทั่วโลก
2. การบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นส่วนประกอบสำคัญของการยุทธศาสตร์องค์กร
3. วิธีการบริหารงานบุคคลขององค์กร มีผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานขององค์กรอย่างสำคัญมาก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความหมายบุคลากรทางการศึกษาว่า หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา รวมทั้งผู้สนับสนุนการศึกษาซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการ หรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ

บุคลากรทางการศึกษาต้องมีคุณสมบัติถูกต้องตามมาตรฐานวิชาชีพที่พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 49 กำหนดไว้ คือ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน ครูสภาของประเทศไทย ประกาศมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (2562, 20 มีนาคม, น. 18) กำหนดความหมายของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษารวมทั้งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีเพียงพอที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้

มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ หรือการแสดงพฤติกรรม การปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีทักษะ หรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานการปฏิบัติตน หมายถึง จรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติตน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องยึดถือปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติ และศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ มาตรฐานวิชาชีพดังกล่าว เป็นข้อกำหนดที่ควบคุมคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2556, น. 153)

การศึกษาการบริหารงานบุคคลของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย จึงเน้น การศึกษากฎหมาย กฎกระทรวงและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งส่วนการบริหารงานบุคคลของ สถาบันอุดมศึกษา เพื่อศึกษาวิธีการคัดเลือกและการบรรจุการทำงาน ตลอดจนสวัสดิการของ บุคลากรทางการศึกษาเพื่อควบคุมมาตรฐานวิชาชีพของทั้งสองประเทศ

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภค หรือการบริการ ทั้งทางตรงและทางอ้อมว่า จะดำเนินงานของสถาบันการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนด เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาระดับต่าง ๆ นอกจากนั้น ป้องกันไม่ให้เกิดผลผลิตหรือการบริการที่ไม่ได้คุณภาพ และมีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย, 2557, น. 144)

วิจิตร ศรีสอาน (2548, อ้างถึงใน ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย, 2557, น. 150-151) ได้สรุป หลักการประกันคุณภาพการศึกษาที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. กรนำการประกันคุณภาพมาใช้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพ (Development/Improvement) การนำหลักการประกันคุณภาพไปใช้ ไม่ว่าจะป็นวิธีใด จะต้องไม่นำไปใช้เพื่อลงโทษ เพราะเมื่อใดที่นำมาใช้เพื่อการลงโทษแล้ว เมื่อนั้นจะเกิดการต่อต้าน เบี่ยงเบน และผลที่ได้จะไม่ได้รับประโยชน์เลย

2. สะท้อนให้เห็นคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานได้จริง ทุกคนใช้ประโยชน์ได้ เชื่อถือได้ จึงจะถือได้ว่าเป็นการประกันคุณภาพที่ถูกต้อง และถือเป็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา เพราะการพัฒนาจะเกิดขึ้นได้อย่างไร ถ้าไม่ทำประกันคุณภาพ

หลักการเหล่านี้เมื่อนำไปสู่การดำเนินการประกันคุณภาพ มีหลักการสำคัญ 2 หลักการ คือ

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารรวมทั้งการตัดสินใจดำเนินการ ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร ทรัพยากร และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และให้อิสระแก่ผู้สอนในการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักการ ตลอดจนให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงตนเองรับผิดชอบและจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ความต้องการของชุมชน และสังคมให้มากที่สุด

2. หลักการเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) หมายถึง หน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือประชาชน ชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานของสถานศึกษาร่วมกันคิด ตัดสินใจ สนับสนุนส่งเสริม และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา ตลอดจนร่วม ภาควิชาใจในความสำเร็จของสถานศึกษาเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาโดยรวม

3. หลักการแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) หมายถึง สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันกำหนดเป้าหมาย และจุดเน้นที่ต้องการพัฒนา

การศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย จะศึกษาหน่วยงานที่มีหน้าที่ทำการประเมินสถาบันอุดมศึกษา การมีส่วนร่วมของ สถาบันอุดมศึกษาและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และการตรวจสอบผลการประเมินเพื่อการประกัน คุณภาพการศึกษา

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยการบริหารจัดการอุดมศึกษาสาธารณรัฐประชาชนจีน

วิเชียร ตันศิริคงคล และสัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ (2554, น. 97) ได้ทำการวิจัยเรื่องนโยบาย การปฏิรูปอุดมศึกษาจีน: วิฤกตหรือโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1978 เป็นต้นมา รัฐบาลจีนได้ปฏิรูปการอุดมศึกษาอย่างจริงจัง รัฐบาลและพรรคคอมมิวนิสต์จีนเชื่อว่าการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมีพื้นฐานสำคัญมาจากการศึกษา ตลอดระยะเวลา 40 ปี นโยบายพัฒนาการอุดมศึกษาได้รับการสนับสนุนให้ขยายตัวพร้อมกับการพัฒนาคุณภาพเพื่อให้ก้าวสู่การยอมรับในระดับนานาชาติ ส่งผลให้การอุดมศึกษาของจีนขยายตัวอย่างรวดเร็ว จำนวนมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ผลิตภัณฑ์จำนวนมาก สถาบันอุดมศึกษามีความหลากหลายประเภท เกิดความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ มาตรฐานการศึกษาของจีนได้รับการ

ยอมรับในแวดวงการศึกษา มหาวิทยาลัยชั้นนำของรัฐจำนวนมากได้รับการจัดอันดับให้เป็น มหาวิทยาลัยชั้นนำลำดับต้นของโลก งานวิจัยของนักวิจัยจีนจำนวนมากเป็นอันดับสองของโลก

นรชาติ วัง (2561, น. 24) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทรัฐบาลท้องถิ่นของสาธารณรัฐประชาชนจีนในยุคปัจจุบัน : กรณีศึกษามณฑลยูนนาน ผลการวิจัยพบว่า สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นประเทศสังคมนิยม และเป็นประเทศระบบรัฐเดี่ยว (Unitary State) ภายใต้การรวมศูนย์อำนาจ อยู่ที่รัฐบาลกลาง รัฐบาลประชาชนมณฑลยูนนานเป็นรัฐบาลท้องถิ่นระดับสูงสุดของมณฑลยูนนานที่ขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่นมณฑลยูนนาน มีสิทธิในการนำ และบัญชาการการปฏิบัติงานของรัฐบาลประชาชนในระดับเทศบาลนคร และแคว้นการปกครองตนเองของชนชาติส่วนน้อย อำเภอ ตำบล และเมืองเล็กในชนบท ที่อยู่ในเขตได้สังกัดของมณฑลยูนนาน มีสิทธิบริหารจัดการกิจการด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของเขตได้สังกัด ในเงื่อนไขที่ไม่ฝ่าฝืนคำสั่งของสำนักนายกรัฐมนตรี รัฐบาลท้องถิ่นมณฑลยูนนานต้องกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่นคน ร่างและกำหนดแผนพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมของมณฑล อีกทั้งเป็นองค์กรกลางในการประสานงานระหว่าง รัฐบาลกลาง กับรัฐบาล ท้องถิ่นในระดับชั้นต่างๆ ภายในมณฑลยูนนาน

Tan, Z. (2015, p. 23) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการประกันคุณภาพการจัดการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ผลการวิจัยพบว่า ระบบการประกันคุณภาพการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน มีจุดอ่อน คือ การจัดทำกฎหมายด้านการประกันคุณภาพการอุดมศึกษาล่าช้า การประเมินขาดความน่าเชื่อถือ การลำดับความสำคัญของเนื้อหาที่ต้องประเมินไม่ถูกต้อง

Bie, D. (2017, p. 135) ได้ทำการวิจัยเรื่องสถานการณ์และภารกิจสำคัญของการปฏิรูปการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ผลการวิจัยพบว่า การอุดมศึกษาต้องกำจัดอุปสรรคทางด้านการบริหารจัดการที่เกิดจากระบบเก่าเพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ และการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการปฏิรูประบบการผลิตบัณฑิต ระบบการทำงานของอาจารย์ สวัสดิการของอาจารย์ ระบบมหาวิทยาลัย การเงินการลงทุนสำหรับการอุดมศึกษาและการบริหารจัดการอุดมศึกษาระดับประเทศ

Wang, Z., & Wang, H. (2019, p. 103) ได้ทำการวิจัยเรื่องการทบทวนการจัดการอุดมศึกษาภาคเอกชนของประเทศจีนภายใน 40 ปีหลังจากการปฏิรูปประเทศและอนาคต ผลการวิจัยพบว่า การจัดการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนหลังจากการปฏิรูปประเทศ แบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงการฟื้นฟู ช่วงการส่งเสริมและจัดระเบียบ และช่วงการแบ่งประเภทเพื่อดำเนินการ

บริหารจัดการ ในอนาคต การจัดการอุดมศึกษาภาคเอกชนจะมีการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

งานวิจัยการบริหารจัดการอุดมศึกษาของประเทศไทย

สุบิน ยุระรัช (2556, น. 142) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตไทยสู่อาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายสภาพการพัฒนามัธยมศึกษาและการวัดคุณภาพบัณฑิตในประเทศไทย และเพื่อให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตไทยให้มีคุณภาพระดับอาเซียน ผลการสังเคราะห์และวิเคราะห์เอกสาร พบว่า 1) คุณภาพของบัณฑิตไทยมีความแตกต่างกันไปตามประกาศกระทรวงแต่ละฉบับ แผนพัฒนาการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และองค์กรประเมินแต่ละแห่ง โดยสรุป คุณภาพบัณฑิตไทยวัดได้ 3 มิติ คือ คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ คุณภาพบัณฑิตตามมาตรฐานการอุดมศึกษา และคุณภาพบัณฑิตตามตัวบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตของหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรประเมิน และ 2) การพัฒนามัธยมศึกษาไทยให้มีคุณภาพในระดับอาเซียนเพื่อรองรับการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จะต้องพิจารณาใน 2 ประเด็น คือ อาชีพ และคุณลักษณะของบัณฑิตที่อาเซียนคาดหวัง โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้อยู่ในระดับที่ใช้งานได้ ไม่ว่าจะทักษะการฟัง พูด อ่าน หรือเขียน เพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษาทางการของอาเซียนที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศสมาชิก

ศิริพงษ์ รักใหม่ (2559, น.51) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย มุ่งศึกษาพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยพัฒนาการ และแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยอาศัยวิธีการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research) ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการศึกษาจำแนกออกเป็น 4 ยุค ได้แก่ ยุคก่อนกำเนิด (พ.ศ. 2512 - 2522) ยุคขยายตัว (พ.ศ. 2522 - 2542) ยุคปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2542 - 2552) และยุคมาตรฐานการศึกษา (พ.ศ. 2552 - ปัจจุบัน) ผลการศึกษาพบว่า ในยุคที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมุ่งผลิตบัณฑิตเพื่อสนองความต้องการแรงงานของภาคธุรกิจ ต่อมายุคที่ 2 จึงเริ่มขยายบทบาทไปยังภารกิจอื่นแต่ก็ยังคงเน้นภารกิจการสอนเป็นหลัก ยุคที่ 3 มีการขยายการจัดการศึกษาอย่างไร้ขอบเขต ส่วนยุคที่ 4 เริ่มมีการพัฒนาคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความก้าวหน้าขึ้นทุกด้านหลังยุคปฏิรูปการศึกษา ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการมีระบบประกันคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตามตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาด้านคุณภาพของอาจารย์ และยังไม่สามารถพัฒนาผลงานการวิจัยได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน

สรเนตร อารี โสภณพิเชฐ (2559, น. 160) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กรอบคุณวุฒิของประเทศ ไทย มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์และกระบวนการพัฒนาของผู้เรียน ในแต่ละระดับการศึกษา และนำเสนอโมเดลการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิของไทยที่มีความ เชื่อมโยงกันในระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการนำไป ประยุกต์ใช้ ผลการวิจัยนำเสนอแนวทางการพัฒนากรอบคุณวุฒิทางการศึกษาของไทยในอนาคต ภายใต้กรอบข้อเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้โดยไพฑูรย์ สีนลรัตน์และคณะ (2552) และการสัมภาษณ์ผู้ มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่อาจารย์ ผู้บริหาร บัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต

ปองหทัย พึ่งนุ่ม (2560, น. 847) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็น ในการจัดสวัสดิการของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสำหรับประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการจัดสวัสดิการของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านความ มั่นคงและโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ รองลงมาคือ ด้านระบบสัญญา ด้านคุณภาพชีวิตการทำงาน ด้าน ความยุติธรรม ด้านระบบค่าตอบแทนตามลำดับ ยกเว้นด้านการรักษาพยาบาล อยู่ในระดับปาน กลาง 2) ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และค่าดัชนีระดับความต้องการ จำเป็นเกี่ยวกับสวัสดิการของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พบว่า สวัสดิการด้านที่มีระดับ ความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านการรักษาพยาบาล รองลงมาได้แก่ ด้านสิทธิประโยชน์ ด้าน ผลตอบแทน และด้านคุณภาพชีวิตการทำงานตามลำดับ

สุดท้าย ชัยจันทิก (2560, น. 173-174) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการให้เงิน กู้ยืมเพื่อการศึกษาของภาครัฐในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย เพื่อศึกษาข้อเด่น ข้อด้อยของการ ให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของแต่ละประเทศเพื่อเสนอแนะรูปแบบการให้เงินกู้ยืม เพื่อการศึกษาที่เหมาะสมของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า

1. การให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาของประเทศไทยมี 2 รูปแบบ คือ 1) กองทุนเงินให้กู้ยืม เพื่อการศึกษา (กยศ.) ซึ่งเป็นการให้เงินกู้ยืมแบบที่กำหนดให้ผู้กู้ชำระหนี้เงินกู้ในอัตราและ ระยะเวลาที่กำหนดที่เรียกว่า Mortgage Style Loan และ 2) กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกกับ รายได้ในอนาคต (กรอ.) ซึ่งเป็นการให้เงินกู้ยืมที่ผู้กู้ชำระหนี้เมื่อมีรายได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนด และ ชำระหนี้ผันแปรตามรายได้ ซึ่งเป็นลักษณะการให้กู้ที่เรียกว่า Income Contingent Loan (ICL) ให้กู้ ทั้งค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ มีข้อเด่นคือเป็นกองทุนที่มีกฎหมายและระเบียบจัดตั้งรองรับที่ ชัดเจน หลักเกณฑ์การให้กู้มีความหลากหลาย ยืดหยุ่นและผ่อนปรน เป็นเครื่องมือของภาครัฐใน การเพิ่มโอกาสในการศึกษาและการแข่งขัน กรณีของกรอ. ช่วยลดภาระหนี้แก่ผู้ที่มีรายได้ไม่ถึง เกณฑ์ และมีข้อด้อยคือ เป็นช่องทางให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายของนักการเมืองในแต่ละสมัย

ไม่มีการจัดเก็บหนี้ผ่านหน่วยงานด้านสรรพากรมีผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานค่อนข้างมากและซ้ำซ้อน เงื่อนไขที่ผ่อนปรนมากเกินไปทำให้เกิดปัญหาในการชำระหนี้และการติดตามหนี้ เป็นต้น

2. การให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาของประเทศอังกฤษ ปัจจุบันมีการให้กู้ 2 ประเภทหลัก คือ ประเภท Mortgage-style System หรือ Fixed Term Loan สำหรับผู้กู้ในระยะแรก และประเภท Income-contingent Loan (ICL) ประกอบด้วยประเภท ICL Plan 1 และ ICL Plan 2 ให้กู้เพื่อเป็นค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ มีข้อเด่นคือ ปัจจุบันเป็นรูปแบบที่ผูกพันกับรายได้ ในอนาคต ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้กู้เข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้มากขึ้นมีหน่วยงานกำกับดูแลชัดเจน มีระบบการจัดเก็บหนี้โดยผ่านสำนักงานสรรพากรและศุลกากร การชำระหนี้ตามเกณฑ์รายได้ทำให้คนที่มียาได้ต่ำไม่ต้องแบกรับภาระการชำระหนี้ เป็นต้น โดยมีข้อด้อย คือ ให้กู้เฉพาะระดับปริญญาตรี การกำหนดอัตราดอกเบี้ยการชำระหนี้ตามเกณฑ์รายได้เฉพาะส่วนที่เกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทำให้ได้จำนวนเงินที่ผู้ชำระคืนแต่ละงวดอาจไม่มากพอ มุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก การกำหนดอัตราดอกเบี้ยสำหรับผู้ที่มีรายได้สูงไว้สูงจนอาจทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงการแจ้งรายได้ที่แท้จริง ไม่มีระบบการติดตามรายได้สำหรับกลุ่มที่ไม่อยู่ในระบบการจ้างงาน

3. การให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาของประเทศออสเตรเลียปัจจุบันเป็นรูปแบบการให้กู้แบบ Income - contingent Loan (ICL) โดยแบ่งเงินกู้ออกเป็น 5 ประเภท คือ 1) HECS-HELP Loan Scheme 2) The FEE-HELP Loan Scheme 3) SA-HELP Loan Scheme 4) OS-HELP Loan Scheme และ 5) VET FEE-HELP Loan Scheme ให้กู้ทั้งค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมในการบริการนักศึกษาหรือค่าธรรมเนียมในการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการเรียนบางรายวิชาในต่างประเทศโดยมีข้อเด่น คือ มีรูปแบบการให้กู้ยืมหลากหลายแบบที่ผู้กู้สามารถเลือกผู้ได้ตามความเหมาะสม มีรูปแบบการสนับสนุนเงินกู้ยืมกับสถานศึกษาเอกชนรวมถึงการให้กู้กับกลุ่มอาชีวศึกษา กำหนดการชำระหนี้คืนตามระดับรายได้ทำให้ผู้กู้ที่มีรายได้น้อยไม่ต้องจ่ายเงินกู้ เป็นต้น มีข้อด้อยคือ มีความเสี่ยงในการชำระหนี้ของผู้ที่อาจมีรายได้ต่ำกว่าในอนาคต และอาจเป็นภาระแก่ภาครัฐ ระดับการชำระหนี้ยังขึ้นกับภาวะเศรษฐกิจเป็นหลัก เนื่องจากการกำหนดอัตราดอกเบี้ยอิงตามดัชนีราคาสินค้าขายปลีก

ธัญชา คงสง (2562, น. 23) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) คณาจารย์มีความคิดเห็นด้านภาวะผู้นำ ความเชื่อมั่น และความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทยอยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำและความเชื่อมั่นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย และ 3) ผลการเปรียบเทียบความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งทาง

วิชาการ รายได้ต่อเนื่อง พบว่า ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านมหาวิทยาลัยที่สังกัดของคณาจารย์ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

งานวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

สาธารณรัฐประชาชนจีน มีการไปมาหาสู่กันกับประเทศไทย และประเทศกลุ่มอาเซียน (ASEAN) ในหลายด้าน นักวิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย และความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและอาเซียน ผู้วิจัยได้ศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ธีรภัท ชัยพิพัฒน์ (2556, น. 96) ได้ศึกษาการขยายตัวทางการค้าผ่านแดนระหว่างไทย - จีนตอนใต้ และการพัฒนาการขนส่งในกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบนภายใต้กรอบเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ผลการวิจัยพบว่ากรอบความร่วมมือเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน รวมทั้งนโยบายการค้าและการขนส่งของจีนเป็นปัจจัยสนับสนุนให้แม่น้ำโขงเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์การขนส่งทางน้ำที่สำคัญในการเป็นประตูการค้าของจีนตอนใต้ การขนส่งทางแม่น้ำโขงตอนบนยังคงมีบทบาทสำคัญเนื่องจากเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับการประหยัดต้นทุน ทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย จีนจึงให้ความสนใจและทุ่มงบประมาณในการพัฒนากลุ่มแม่น้ำโขงตอนบนเพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าอาเซียน-จีน ทั้งนี้จีนมีความหวังจะเป็นผู้นำเส้นทางเดินเรือพาณิชย์ในกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบนที่สำคัญทางภาคใต้ของประเทศ โดยให้หม่อมหลวงหวนหนานเป็นประตูในการเข้าสู่อาเซียน ซึ่งนับเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาให้จังหวัดเชียงรายของไทย เป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงระหว่างจีนกับอาเซียน

ปณต แสงเทียน (2558, น. 50) ได้ทำการศึกษายุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมทางทะเลของจีน: ความเกี่ยวข้องกับอาเซียนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมทางทะเลของจีนเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์เชิงรุกในกรอบ One Belt One Road ที่รัฐบาลจีนในยุคของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ริเริ่มขึ้นเพื่อขยายบทบาทอิทธิพลของจีนในเวทีโลก ถ่วงดุลอำนาจสหรัฐอเมริกา ลดความขัดแย้งระหว่างประเทศโดยเฉพาะข้อพิพาทเหนือหมู่เกาะ และพัฒนาเศรษฐกิจของจีนให้เติบโตอย่างยั่งยืน ด้วยการขยาย Soft Power ของจีน ผ่านการสร้าง “ความเชื่อมโยง” (Connectivity) และ “ความร่วมมือ” (Cooperation) รอบด้าน กับนานาประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภูมิภาคเอเชียกลาง ภูมิภาคเอเชียใต้ ภูมิภาค ตะวันออกกลาง ภูมิภาคแอฟริกา และ ยุโรป โดยรัฐบาลจีนจะใช้ยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมทางทะเลที่มีลักษณะเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความเชื่อมโยงแบบหลายมิติกับประเทศต่างๆ ที่ตั้งอยู่บนแนวพื้นที่เศรษฐกิจของจีน เพื่อกระชับความร่วมมือทางทะเลกับอาเซียน อันจะช่วยผลักดันความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จากช่วงทศวรรษแห่งยุคทองไปสู่ช่วงทศวรรษแห่งยุคเพชร นอกจากนี้ความร่วมมือที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การระดับลดความตึงเครียดระหว่างจีนกับ

ประเทศคู่ขัดแย้งในภูมิภาคจากกรณีข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ พร้อมทั้งสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับรัฐบาลจีน

สมบัติ ชำรงชัญวงค์ (2559, น. 127) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์เศรษฐกิจไทย-จีนภายใต้การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก ผลของการศึกษาพบว่าทั้งประเทศไทยและประเทศจีนเผชิญสถานการณ์สภาวะปกติใหม่ (New Normal) ที่ทั้งสองประเทศเร่งหาทางปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ ประเทศสมาชิกอาเซียนประสบปัญหาเหมือนประเทศไทยและประเทศจีน แม้แต่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ตามรายงานของสถาบันการบริหารการพัฒนาระหว่างประเทศ (International Institute for Management Development) เมื่อปี 2016 ว่าด้วยสถานการณ์เศรษฐกิจของจีนในขณะนี้ จีนกำลังเตรียมทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ของแผนฯ 13 คือ ผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับความมั่นคงของชาติ สาระสำคัญของแผนฯ 13 คือ เปลี่ยนรูปแบบของการพัฒนาเศรษฐกิจปฏิรูประบบเศรษฐกิจเพื่อสอดคล้องสภาวะปกติใหม่ จีนจะผ่อนกฎระเบียบการควบคุมเงินตราต่างประเทศพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (One Belt, One Road) การเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกผลักดันความร่วมมือระหว่างจีนกับประเทศต่าง ๆ ตามเส้นทางสายไหมทางทะเลเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน ในขณะเดียวกันมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจภายในประเทศจีนเองด้วยยุทธศาสตร์ Made in China 2025

Zhou, F. (2016 p. 67) ได้ทำการศึกษาเรื่อง นโยบาย The Belt and Road กับความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างจีน – ไทย: โอกาส ทำทายและข้อเสนอนั้น ผลการวิจัยพบว่า นโยบาย The Belt and Road ได้สร้างกรอบความร่วมมือทวิภาคี ช่วยส่งเสริมการยกระดับความร่วมมือระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ขยายขอบเขต ขยายขนาด และสร้างเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยประโยชน์แก่การร่วมมือทางการเงินระหว่างทั้งสองประเทศ ในขณะเดียวกัน ความร่วมมือก็ประสบการทำทายเช่นกัน เช่น กลยุทธ์ทางการเมือง การรับรู้ผลประโยชน์และความเสียหายของความร่วมมือที่แตกต่างกัน ตลอดจนความขัดแย้งการแบ่งผลประโยชน์ภายในประเทศ อาจมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศ จึงเสนอนั้นให้สร้างเครือข่ายแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และความร่วมมือภายในกรอบนโยบาย The Belt and Road

จากงานวิจัยทางด้านความสัมพันธ์ทางยุทธศาสตร์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย แสดงให้เห็นว่า ความร่วมมือระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งสองประเทศในหลายมิติ ดังนั้น การศึกษาวิจัยการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงมีความหมายสำคัญในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งสองประเทศ ซึ่งเป็น

การส่งเสริมความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ตลอดจนความร่วมมือระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศสมาชิกอาเซียนด้วย

สรุป ผลการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การศึกษา สิ่งที่เป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย การศึกษาเปรียบเทียบ โดยนำการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยมา เปรียบเทียบด้วยกัน เพื่อค้นพบลักษณะการบริหารจัดการศึกษาที่เหมือนกันหรือแตกต่างกัน การเปรียบเทียบจะดำเนินการจากพัฒนาการของการบริหารจัดการศึกษาของทั้งสองประเทศ หลังจากนั้น ดำเนินการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเด็นที่เป็นรายละเอียด ตามกรอบแนวความคิดของการวิจัย ได้แก่ 1) โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา 2) การจัดการการเงินแลงบประมาณการศึกษา 3) การบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา และ 4) การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของ สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มี วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการบริหารจัดการการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชน จีนและประเทศไทย และ 2) เปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่าง สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ตามกรอบแนวความคิดของการวิจัย มีขั้นตอนการ ดำเนินการวิจัย โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) เพื่อทำการพรรณนาและ เปรียบเทียบ (Descriptive and Comparison) ดังนี้

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. เอกสารชั้นต้น (Primary Sources) หมายถึง เอกสารต้นฉบับ ที่เขียนเป็นหลักฐานเพื่อ เหตุการณ์โดยเฉพาะโดยผู้เกี่ยวข้องโดยตรง หรือผู้อยู่ในเหตุการณ์ ได้แก่ พระราชบัญญัติ กฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ นโยบาย และเอกสารทางราชการ เป็นต้น

2. เอกสารชั้นรอง (Secondary Sources) หมายถึง เอกสารที่เขียนเพื่อบันทึกเหตุการณ์ อธิบายและวิเคราะห์เหตุการณ์ ได้แก่ บทความวิชาการ รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือ รายงาน ประจำปี เอกสารแนะนำของหน่วยงาน และข้อมูลที่สามารถสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

- 3.2.1 โปรแกรมค้นหาอินเทอร์เน็ต (Search Engines) ผู้วิจัยอาศัย โปรแกรมค้นหาอินเทอร์เน็ต ประเภทต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งที่มาต่าง ๆ ได้แก่ โปรแกรมค้นหาข้อมูล ของหน่วยงาน ฐานข้อมูลวิชาการ ห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษา และโปรแกรมค้นหา อินเทอร์เน็ตทั่วไป

3.2.2 โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เป็นเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลตามเกณฑ์การคัดเลือกเอกสารของผู้วิจัย สร้างเป็นฐานข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้โดยเฉพาะ การจัดเก็บข้อมูลได้บันทึกรายละเอียดของข้อมูลเพื่อการอ้างอิง เช่น ประเภทเอกสาร รูปแบบเอกสาร ผู้แต่ง หน่วยงานประกาศ สำนักพิมพ์ แหล่งที่มาในอินเทอร์เน็ต (URL) เป็นต้น

3.2.3 Evernote เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์เขียนบันทึก ผู้วิจัยดำเนินการค้นหาและศึกษาเอกสาร พร้อมการเขียนบันทึกการอ่าน (Reading log) เพื่อเป็นข้อมูลของงานวิจัย โดยแยกเป็นบทงานวิจัย และประเด็นการวิจัย

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการประมวลสาระจากเอกสารชั้นต้น (Primary Sources) และเอกสารชั้นรอง (Secondary Sources) โดยการอ่านสังเคราะห์ ประเมินความน่าเชื่อถือ (Reliability) และความเที่ยงตรง (Validity) ตามเกณฑ์การประเมินเอกสารที่ผู้วิจัยกำหนดไว้เพื่อจัดเก็บ และสรุปเพื่อประกอบการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

เกณฑ์การประเมินเอกสารมี 6 ประเด็น (Bowen, 2009, p. 33) คือ

1. ความสัมพันธ์กับประเด็นการวิจัยของเอกสาร (Relevance)
2. ความจริงแท้ของเอกสาร (Authenticity)
3. ความน่าเชื่อถือของเอกสาร (Credibility)
4. การเป็นตัวแทนของประเด็นการวิจัยได้ของเอกสาร (Representativeness)
5. ความถูกต้องของเอกสาร (Accuracy)
6. วัตถุประสงค์ดั้งเดิมของเอกสาร (Original Purpose)

วิธีการประเมินเอกสารตามเกณฑ์มี 8 ประเด็น คือ

1. ใครเป็นผู้เขียนเอกสาร
2. ใครเป็นผู้เผยแพร่เอกสาร
3. จุดมุ่งหมายของการเขียนเอกสารเพื่ออะไร เพื่อใคร และด้วยเหตุใด
4. จุดมุ่งหมายของการเผยแพร่เอกสารเพื่ออะไร เพื่อใคร และด้วยเหตุใด
5. วิธีการเผยแพร่เอกสารเป็นอย่างไร
6. เวลาหรือปีที่เขียนเอกสาร
7. เอกสารมีการบอกแหล่งที่มาของข้อมูลอ้างอิงอย่างไร
8. เอกสารมีการใส่อารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียนเอกสารหรือไม่

3.4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3.4.1 การสืบค้นเอกสาร สืบค้นเอกสารจากเว็บไซต์ (Website) ของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ฐานข้อมูลวิชาการ อินเทอร์เน็ตภาษาจีน ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และข้อมูลสารสนเทศอื่นจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 การประเมินเอกสารตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาของเอกสารที่ได้มาจากการสืบค้น ดำเนินการประเมินตามประเด็นการวิจัย พิจารณาวัตถุประสงค์ของการผลิตเอกสาร ผู้อ่านที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของเอกสาร แหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในเอกสาร รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับผู้แต่งเอกสาร ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาตามกรอบแนวคิดการวิจัย

3.4.3 การเขียนบันทึกการอ่านเพื่อนำไปเปรียบเทียบตามประเด็นการวิจัยต่าง ๆ ผู้วิจัยดำเนินการอ่านเอกสารที่ผ่านการประเมินแล้วเบื้องต้น เพื่อค้นหาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิดการวิจัย พร้อมทำการบันทึกเนื้อหาที่สามารถใช้ได้ในการสังเคราะห์เป็นรายงานการวิจัย เมื่อได้ศึกษาเอกสารครบถ้วนแล้ว ดำเนินการอ่านละเอียดอีกครั้ง รวมทั้งเนื้อหาที่ได้ทำบันทึกแล้ว คัดเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องออก

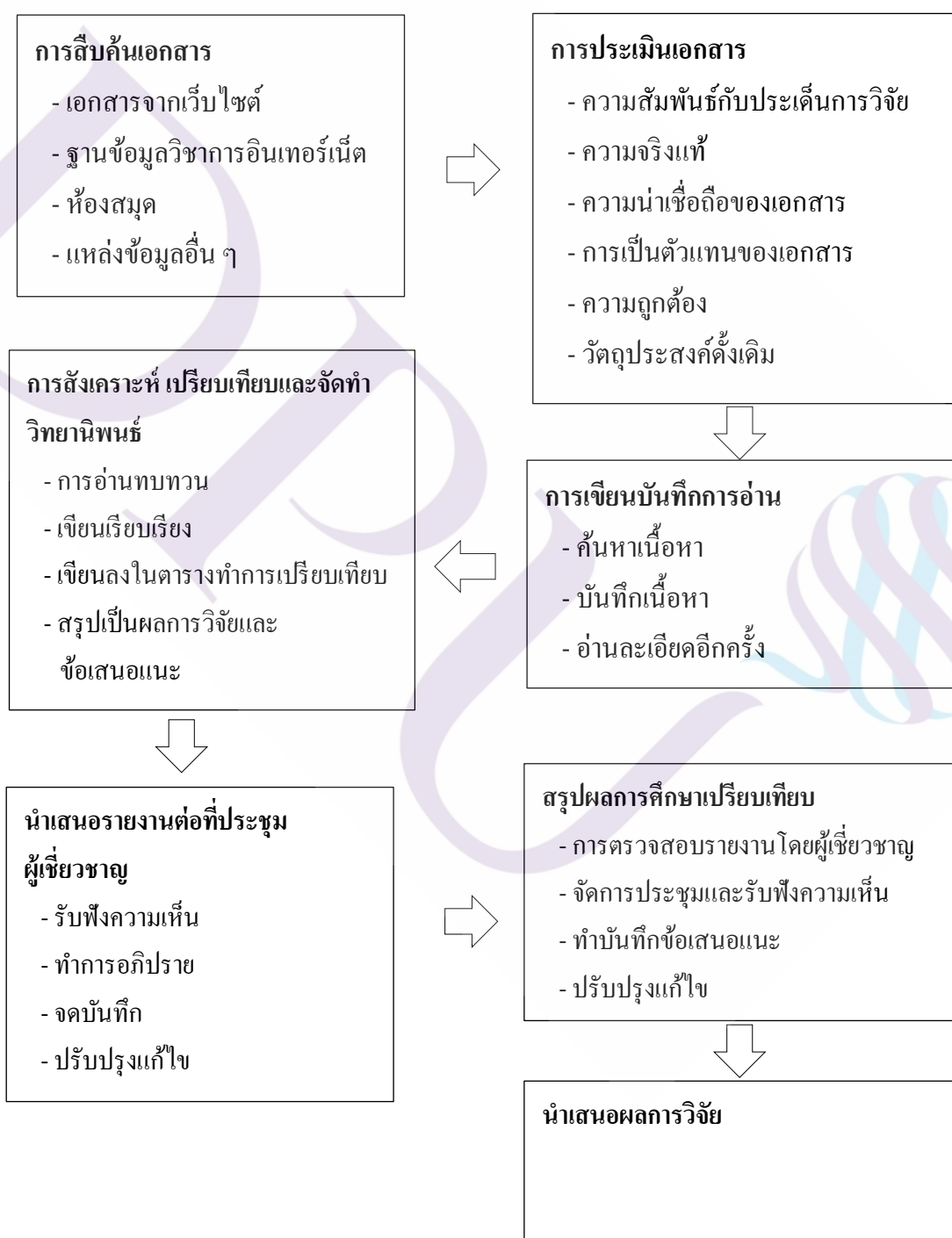
3.4.4 การสังเคราะห์ เปรียบเทียบและจัดทำวิทยานิพนธ์การบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาที่ได้ผ่านการคัดเลือกแล้ว ดำเนินการอ่านทบทวนอีกครั้ง และนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในประเด็นเดียวกัน เขียนเรียบเรียงเป็นรายงาน จัดทำตารางแล้วนำเนื้อหาโดยสรุปเขียนลงในตารางเพื่อทำการเปรียบเทียบ หลังจากการเปรียบเทียบเนื้อหาตามประเด็นการวิจัยแล้ว สรุปเป็นผลการวิจัยและข้อเสนอแนะของการวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

3.4.5 การตรวจสอบผลการศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยนำผลการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยส่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และจัดการประชุมผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับฟังความเห็นเชิงอภิปราย จัดบันทึกการอภิปรายและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ หลังจากการประชุมแล้ว ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรายงานตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.4.6 การสรุปผลการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย หลังจากดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของ

ของผู้เชี่ยวชาญในครั้งที่หนึ่ง และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรายงานเสร็จสมบูรณ์แล้ว นำเข้าที่ประชุมผู้เชี่ยวชาญ และรับฟังความเห็นเชิงอภิปรายครั้งที่สอง พร้อมทำบันทึกข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้น ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของที่ประชุม สรุปเป็นรายงานการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยฉบับสมบูรณ์

3.4.7 การนำเสนอผลการวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยโดยสรุป ดังนี้

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทนี้ เป็นการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) พัฒนาการบริหารจัดการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย และ 2) การเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย การนำเสนอผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แยกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนสาธารณรัฐประชาชนจีนและส่วนประเทศไทย ในแต่ละส่วน ได้นำเสนอเป็นประเด็นตามตัวแปรในกรอบแนวคิดของการวิจัย ได้แก่ พัฒนาการทางการศึกษาในอดีต โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา การจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษา การบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาพัฒนาการบริหารจัดการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

ส่วนที่ 1 การบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน

พัฒนาการบริหารจัดการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ประเทศจีนมีที่ตั้งอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียง มีประวัติศาสตร์ยาวไกล และมีวัฒนธรรมที่งดงาม ประวัติศาสตร์ชาติจีนสามารถสืบย้อนหลังไปได้ถึงสมัยยุคหินเก่า นักประวัติศาสตร์ได้พบวัตถุโบราณของสมัยยุคหินเก่าและยุคหินใหม่ในพื้นที่กลางของประเทศจีน (Xu, 2010, p. 69) มีหลักฐานยืนยันว่า การเกษตรได้เริ่มพัฒนาขึ้นมาตั้งแต่ 7000 ปีที่แล้ว (Sun, 2012, p. 159) ผู้ที่เป็นกษัตริย์องค์แรกในประวัติศาสตร์จีนชื่อ หวี สร้างราชวงศ์เซี่ย เมื่อ 2070 ปีก่อนคริสต์ศักราช เป็นราชวงศ์แรกที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นกษัตริย์ทั้งแผ่นดิน (Zhao, 2015, unpagged) และเป็นการเริ่มต้นของยุคสังคมนาคมของประเทศไทย ซึ่งมีราชวงศ์ทั้งหมด 3 ราชวงศ์ คือ ราชวงศ์เซี่ย ราชวงศ์ซางและราชวงศ์โจว ราชวงศ์ฉินเป็นราชวงศ์แรกของยุคจักรวรรดิศักดินา สร้างขึ้นมาโดยกษัตริย์ Zheng เมื่อ 221 ปีก่อนคริสต์ศักราช (Chinese Academy of Social Sciences, 2002, p. 1740) ต่อจากราชวงศ์ฉินเป็นต้นมา ประเทศจีนเป็นยุคจักรวรรดิศักดินา เป็นเวลากว่า 2000 ปี ซึ่งภายใต้การ

ปกครองของราชวงศ์ต่าง ๆ ในบางช่วงเวลา มีราชวงศ์รวมแผ่นดินเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น ราชวงศ์ฮั่น (206 BC- AD 220) ราชวงศ์หยวน (AD 1206 - 1368) และในบางช่วงเวลา ประเทศจีนแตกเป็นรัฐต่าง ๆ โดยมีราชวงศ์ต่าง ๆ ปกครองเฉพาะรัฐของตน จนถึงราชวงศ์ชิง ซึ่งเป็นราชวงศ์สุดท้ายที่สิ้นสุดลงใน ค.ศ. 1911 หลังจากนั้น ประเทศจีนเข้าสู่ยุคการปกครองแบบสมัยใหม่ภายใต้ชื่อประเทศ สาธารณรัฐจีน และเปลี่ยนการปกครองเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีนตั้งแต่ ค.ศ. 1949 จนถึงปัจจุบัน

สาธารณรัฐประชาชนจีนปัจจุบันมีเนื้อที่ 9,600,000 ตารางกิโลเมตร (The Central People's Government of the People's Republic of China [GOV], 2019, para. 1) มีประชากรกว่า 1,300 ล้านคน (National Bureau of Statistics, 2011, para. 3) มีสภาผู้แทนประชาชน (The National People's Congress of the People's Republic of China) เป็นหน่วยอำนาจอธิปไตยของประเทศ (GOV, 2013, para. 1) ซึ่งประกอบด้วยสภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติและสภาผู้แทนประชาชนประจำท้องถิ่นตามระดับการปกครอง สมาชิกสภาผู้แทนประชาชนมาจากการเลือกตั้ง มีอำนาจในการแก้ไขหรือปรับปรุงรัฐธรรมนูญ ประกาศ แก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ สภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติมีอำนาจอธิปไตยสูงสุดในสาธารณรัฐประชาชนจีน

ระบบการเมืองการปกครองพื้นฐานของสาธารณรัฐประชาชนจีนอยู่ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์จีนและระบบการปรึกษาทางการเมือง (GOV, 2017, para. 2) พรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นพรรคการเมืองเดียว พรรคการเมืองอื่น ๆ เป็นพรรคร่วมรัฐบาล ซึ่งเป็นการปกครองประเทศภายใต้เงื่อนไขการยอมรับความเป็นผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์ ระบบการปรึกษาทางการเมืองมีบทบาทในการบริหารประเทศในรูปแบบสภาที่ปรึกษาทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วยพรรคการเมืองต่าง ๆ องค์การอิสระของประชาชน ผู้แทนจากประชาชนเผ่าต่าง ๆ และอาชีพต่าง ๆ ในสังคม มีอำนาจในการให้คำปรึกษาก่อนและระหว่างการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของประเทศ

ระบบการปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีนอนุญาตให้มีพื้นที่ที่อยู่อาศัยของชนเผ่ากลุ่มน้อยเป็นเขตปกครองตนเองภายใต้การนำของประเทศ (GOV, 2005, para. 19-32) เขตปกครองตนเองจะมีอำนาจในการประกาศกฎหมายภายในพื้นที่ ปรับแก้ไขกฎหมายของประเทศเพื่อบังคับใช้ตามความเหมาะสมของพื้นที่ หรือหยุดการใช้กฎหมายของประเทศ มีขอบเขตการตัดสินใจทางการเงินและเศรษฐกิจมากกว่ามณฑลทั่วไป มีสิทธิ์ตัดสินใจด้านวัฒนธรรมเองในระดับหนึ่ง เช่น การเลือกใช้ภาษาทางการ เป็นต้น

ปัจจุบันนี้ สาธารณรัฐประชาชนจีนได้พัฒนาประเทศเจริญรุ่งเรืองในหลายด้าน โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ การขยายตัวเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนคิดเป็น 1 ใน 4 ของการขยายตัวทางเศรษฐกิจโลก (OECD, 2019, unpagged) ด้วยความมีประชากรจำนวนมาก ระบบ

การศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงเป็นระบบที่มีขนาดใหญ่มาก ตามรายงานการพัฒนาทางการศึกษาประจำปี ค.ศ. 2018 (Ministry of Education of the People's Republic of China [MOE], 2019, para. 3) สาธารณรัฐประชาชนจีนมีโรงเรียน 518, 880 แห่ง มีผู้เรียนกำลังศึกษาในระดับการศึกษาต่าง ๆ จำนวน 276, 000, 000 คน เป็นระบบการศึกษาที่ใหญ่ที่สุดของโลก (OECD, 2016, p. 9)

การศึกษาและพัฒนาการด้านการศึกษาในยุคต่าง ๆ ของสาธารณรัฐประชาชนจีนในอดีต

การจัดการศึกษาในยุคจักรวรรดิศักดินา

นักประวัติศาสตร์แบ่งช่วงเวลาแห่งยุคจักรวรรดิศักดินาของจีนว่า เริ่มตั้งแต่จักรพรรดิองค์แรกของราชวงศ์ฉิน เมื่อ 221 ปีก่อนคริสต์ศักราช จนถึงจักรพรรดิองค์สุดท้ายของราชวงศ์ชิง ที่ถูกโค่นล้มเมื่อ ค.ศ. 1911 เป็นเวลากว่า 2 000ปี (Feng, 2006, p. 98) แต่แผ่นดินจีนตกอยู่ในสภาพที่แตกแยก-รวมเป็นปึกแผ่น-แตกแยก-รวมเป็นปึกแผ่นตลอด ตลอดระยะเวลายุคจักรวรรดิศักดินาในประวัติศาสตร์จีน ราชวงศ์ที่รวบรวมประเทศเป็นปึกแผ่นได้แก่ ราชวงศ์ฉิน ราชวงศ์ฮั่น ราชวงศ์สุย ราชวงศ์ถัง ราชวงศ์ซ่ง ราชวงศ์หยวน ราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิง การจัดการศึกษาในสมัยราชวงศ์เหล่านี้ ตลอดจนในยุคสมัยที่แผ่นดินจีนแตกแยก ซึ่งต่อเนื่องตั้งแต่ราชวงศ์ฮั่นและราชวงศ์ถัง จนถึงราชวงศ์ชิง (221 ปีก่อนคริสต์ศักราช – ค.ศ. 1911) การจัดการศึกษาของจีนในยุคจักรวรรดิศักดินาแบ่งเป็นโรงเรียนรัฐกับโรงเรียนเอกชน

โรงเรียนของรัฐแบ่งเป็นส่วนกลางและท้องถิ่น ส่วนโรงเรียนของเอกชน มีการพัฒนาควบคู่กับโรงเรียนของรัฐมาตั้งแต่สมัยชุนจิวจ้านกั๋ว (ประมาณ 700-221 ปีก่อนคริสต์ศักราช) เป็นส่วนช่วยเพิ่มเติมที่มีประโยชน์ต่อโรงเรียนของรัฐ ในขณะเดียวกัน ทำให้การเผยแพร่ความรู้ไม่เป็นการผูกขาดของโรงเรียนรัฐอีกต่อไป ประชาชนทั่วไปมีโอกาสได้รับความรู้ด้วย นอกจากนี้ โรงเรียนเอกชนยังมีเสรีภาพในการกำหนดสิ่งที่จะสอนและเผยแพร่ จึงมีบทบาทช่วยในการกำเนิดลัทธิต่าง ๆ ในสาธารณรัฐประชาชนจีน (Sun, 2008, p. 54)

โรงเรียนรัฐในส่วนกลาง เป็นโรงเรียนรัฐที่จัดในนครหลวงของประเทศ เริ่มมีปรากฏชัดเจนในสมัยราชวงศ์ฮั่น (206 ปีก่อนคริสต์ศักราช – ค.ศ. 220) ได้จัดตั้งโรงเรียนขึ้น 3 แห่ง คือ โรงเรียนไท่เสี่ย (Tai Xue) สอนวิชาลัทธิขงจื้อ โรงเรียนกงตี้เสี่ย (Gong Di Xue) สอนลูกหลานขุนนาง และโรงเรียนหงดูเหมินเสี่ย (Hong Du Men Xue) สอนวิชาการแต่งบทกวีและวาดภาพ

ในสมัยราชวงศ์ถัง (ค.ศ. 618 – ค.ศ. 907) เริ่มมีองค์การบริหารการศึกษาโดยเฉพาะเกิดขึ้น คือ กว๋อจื่อเจี้ยน (Guo Zi Jian) เป็นหน่วยราชการบริหาร โรงเรียนส่วนกลางและโรงเรียนเตรียมสอบข้าราชการ โรงเรียนส่วนกลางของรัฐมีทั้งหมด 6 โรงเรียน สอนวิชาทางด้านลัทธิขงจื้อ

วิชาเขียน วิชาคิดเลข วิชากฎหมาย สำหรับโรงเรียนสอนลัทธิขงจื้อ จัดเป็น 3 ระดับ คือ Guozixue เป็นโรงเรียนระดับสูงสุด รองลงมาคือ Taixue และ โรงเรียน Simenxue เป็นระดับที่ต่ำสุด เนื้อหาสาระในการสอนไม่ได้ต่างกันมาก (Zhang & Zhou, 2007, p. 68) ผู้เรียนถูกแบ่งโดยฐานะของตระกูล ในขณะที่เดียวกันมีระบบเลื่อนขั้นด้วย นักเรียนจบจากโรงเรียน Simenxue สามารถเลื่อนไปเรียนต่อที่โรงเรียน Taixue นักเรียนจบจากโรงเรียน Taixue สามารถเลื่อนไปเรียนต่อที่โรงเรียน Guozixue ได้ ตามลำดับ

นอกจากโรงเรียนที่สังกัดกั๋วจื่อเจียน (Guo Zi Jian) แล้ว หน่วยงานอื่นในส่วนกลางซึ่งหมายถึงนครหลวง ได้เปิดโรงเรียนของตนเพื่อสอนวิชาโดยเฉพาะด้านด้วย เช่น สำนักแพทย์มีโรงเรียนสอนแพทยศาสตร์ สำนักดนตรีเปิดโรงเรียนดนตรี สำนักปศุสัตว์เปิดโรงเรียนสอนวิชาสัตวแพทยศาสตร์ สำนักโหราศาสตร์เปิดโรงเรียนสอนวิชาโหราศาสตร์ เป็นต้น และในสมัยราชวงศ์ถัง ราชสำนักของราชวงศ์ถังได้เปิดโรงเรียนสำหรับลูกหลานเชื้อสายราชวงศ์อีก 2 โรงเรียน โดยเน้นการสอนวิชาลัทธิขงจื้อเป็นส่วนใหญ่

โรงเรียนรัฐในท้องถิ่น

ในสมัยราชวงศ์ถังจัดตั้งโรงเรียนในท้องถิ่นตามระบบของส่วนกลาง แบ่งเป็น 3 ระดับ ตามอาณาเขตการปกครอง คือโรงเรียน “ผู้” หรือ “โจว” ซึ่งเป็นโรงเรียนในเขตการปกครองที่ใหญ่ที่สุดในสมัยราชวงศ์ถัง รองลงมาคือโรงเรียนในระดับอำเภอ เป็นระดับการปกครองพื้นที่เล็กกลางจากผู้หรือโจว โรงเรียนในท้องถิ่นสอนวิชาลัทธิขงจื้อเป็นหลัก โดยการกำกับดูแลของกั๋วจื่อเจียน (Guo Zi Jian) หรือจากส่วนกลาง

ในสมัยราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ. 960-1279) ได้กำหนดให้โรงเรียนมีที่นาประจำโรงเรียนท้องถิ่น ซึ่งได้มาโดยจักรพรรดิพระราชทานหรือรัฐบาลท้องถิ่นจัดสรรให้ ทำให้โรงเรียนมีที่นาเป็นของตนเอง สามารถให้ชาวนาเช่าทำนาและส่งค่าเช่าแก่โรงเรียน เพื่อเป็นเงินสำหรับค่าจ้างครูช่วยเหลือผู้เรียน ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดหางบประมาณแก่โรงเรียนที่เกิดขึ้นใหม่ และกลายเป็นระบบประจำของราชวงศ์ต่อมา

ในสมัยราชวงศ์หยวน (ค.ศ. 1206-1368) ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนรัฐในทุกระดับเขตการปกครอง ภายในโรงเรียนแยกส่วนเป็นห้องเรียน โรงอาหาร ห้องพักครู และมีศาลไหว้ขงจื้อในโรงเรียน โดยกำหนดว่าการไหว้ขงจื้อเป็นพิธีของราชการที่ต้องจัดให้เป็นประจำตามกำหนด (Bai & Du, 2005, p. 196) หลังจากราชวงศ์หยวนสิ้นสุดลง ราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิงยังคงจัดระบบโรงเรียนชุมชนเหมือนแบบเดิม

โรงเรียนเอกชน

โรงเรียนเอกชนพัฒนาขึ้นในสมัยขุนจิ๋วจ้านกั๋ว (ประมาณ 700-221 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ถูกสั่งปิดในสมัยราชวงศ์ฉิน เนื่องจากราชสำนักเห็นว่า โรงเรียนเอกชนสอนสิ่งที่ไม่ตรงกับกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออำนาจการบริหารของส่วนกลาง (He, 2009, p. 31) กษัตริย์ของราชวงศ์ฉินจึงสั่งให้ยกเลิกการสอนหนังสือในโรงเรียนเอกชน ราชวงศ์ฮั่น (206 ปีก่อนคริสต์ศักราช – ค.ศ. 220) ซึ่งเป็นราชวงศ์ต่อจากราชวงศ์ฉิน เห็นว่าโรงเรียนรัฐรับผู้เรียนได้ในจำนวนที่จำกัด และราชสำนักไม่สามารถเปิดโรงเรียนรัฐในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง โรงเรียนเอกชนนั้นสามารถช่วยสอนประชาชนในพื้นที่ที่ไม่มีโรงเรียนรัฐได้ จึงอนุญาตและสนับสนุนให้เปิดโรงเรียนเอกชน อนุญาตให้โรงเรียนเอกชนรับลูกศิษย์อย่างเสรี และไม่กำกับสิ่งที่สอนด้วย (Guo, 2008, p. 48) แม้ว่าราชวงศ์ฮั่นได้มีการยกย่องและสั่งให้สอนลัทธิขงจื้อเพียงลัทธิเดียวในสมัยต่อมา แต่ก็สนับสนุนให้เอกชนเปิดโรงเรียนได้อย่างอิสระ (Guo, 2008, p. 48) โรงเรียนเอกชนได้รับการพัฒนาจนเจริญรุ่งเรืองในประวัติศาสตร์จีนช่วงยุคจักรวรรดิศักดินา (Huang, 2003, p.125) มีชื่อครูในโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการบันทึกชื่อในหนังสือประวัติศาสตร์อย่างชัดเจนเป็นจำนวน 104 คน มีครูบางคนมีลูกศิษย์เป็นจำนวนกว่า 1,000 คน (Huang, 2003, p.125)

หลังจากราชวงศ์ฮั่นสิ้นสุดลง ประเทศจีนตกในสภาพที่แตกแยกอีก แต่ในสมัยราชวงศ์ถัง (ค.ศ. 618 – ค.ศ. 907) ประเทศจีนเป็นปึกแผ่นอีกครั้งหนึ่ง และตั้งแต่ราชวงศ์ถังเป็นต้นมา โรงเรียนเอกชนได้รับการอนุญาตให้รับสอนผู้เรียนเรื่อยมา ควบคู่กับ โรงเรียนรัฐ และสถาบันซูหยวน จนถึงราชวงศ์ซิง (Li & Chen, 2014, p. 130) ซึ่งเป็นราชวงศ์สุดท้ายของยุคสมัยจักรวรรดิศักดินาของประเทศจีน

สถาบัน ซูหยวน (Shu Yuan, Academies)

นอกจากโรงเรียนของรัฐและเอกชนแล้ว ประเทศจีนในสมัยจักรวรรดิศักดินายังมีสถาบันการศึกษาอีกประเภทหนึ่ง คือ ซูหยวน (Shu Yuan Academies) เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถัง (Chen & Song, 2018, p. 60) ราว ๆ ค.ศ. 718 เริ่มมีคำว่า ซูหยวนปรากฏขึ้น (Li & Chen, 2014, p. 80) แต่เดิมเป็นชื่อของสถานที่จัดเก็บหนังสือของเอกชน และนอกจากการเก็บหนังสือแล้ว พวกปัญญาชนยังใช้เป็นที่พักผ่อนหรือสอนความรู้ให้แก่คนที่อยากเรียนความรู้กับเจ้าของสถาบัน ผู้เรียนส่วนมากเป็นผู้ใหญ่แล้ว (Zhang & Zhou, 2007, p. 106) เนื้อหาวิชาที่สอนจะครอบคลุมในทุกด้าน เช่น ความกตัญญู ความจงรักภักดีต่อราชวงศ์ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นผู้มีอุดมคติ เป็นต้น แต่ส่วนใหญ่จะเน้นลัทธิขงจื้อ มีระบบการสอบเพื่อวัดความก้าวหน้า และตรวจสอบความรู้ด้านคุณธรรมของผู้เรียน เจ้าของสถาบันซูหยวนเป็นคนออกค่าใช้จ่าย เนื่องจากผู้ที่เรียนหนังสือในสถาบันซูหยวน ส่วนใหญ่เรียนแล้วต้องไปสอบเพื่อเข้ารับราชการเหมือนคนที่เรียนในโรงเรียนของ

รัฐ สำนักราชวงศ์จึงเห็นว่า สถาบันขุหยวนสามารถมีส่วนช่วยจัดการศึกษาได้ จึงจัดสรรที่ดินให้เป็นแหล่งหารายได้ ต่อมาสถาบันขุหยวนค่อย ๆ กลายเป็น โรงเรียนกึ่งรัฐกึ่งเอกชน ได้รับอนุญาตให้เปิดสอนได้ในทุกราชวงศ์ เมื่อประเทศจีนตกในสภาพแตกแยกหรือมีสงครามเมื่อไร สถาบันขุหยวนก็มักจะเป็นที่นิยม เนื่องจากโรงเรียนของรัฐขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากราชวงศ์ที่ตกในสภาพลำบาก ผู้คนที่มีความรู้แต่ไม่ยอมรับราชการ ก็นิยมไปสอนหนังสือ หรือเผยแพร่ความรู้ ความคิดของตนที่สถาบัน ขุหยวนแทน ฉะนั้น สถาบันขุหยวนจึงสามารถดำเนินการได้ตลอด แม้ว่า จะมีการเปลี่ยนราชวงศ์ก็ตาม

ระบบการสอบขุนนาง

ระบบการสอบขุนนางเป็นวิธีการคัดเลือกคนที่มีความรู้เพื่อบรรจุตำแหน่งราชการ เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซุ่ยและถัง (ค.ศ.581- ค.ศ.907) ได้รับความนิยมและปฏิบัติในแต่ละราชวงศ์ ใช้เป็นระบบหลักในการคัดเลือกขุนนาง เป็นเวลา 1,300 กว่าปี แม้ว่าไม่ได้เป็นระบบทางการศึกษา แต่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน (Qiao, 2018, p. 87) เนื้อหาและวิธีการสอบ ส่งผลต่อเนื้อหาวิชาที่สอนในโรงเรียนโดยตรง

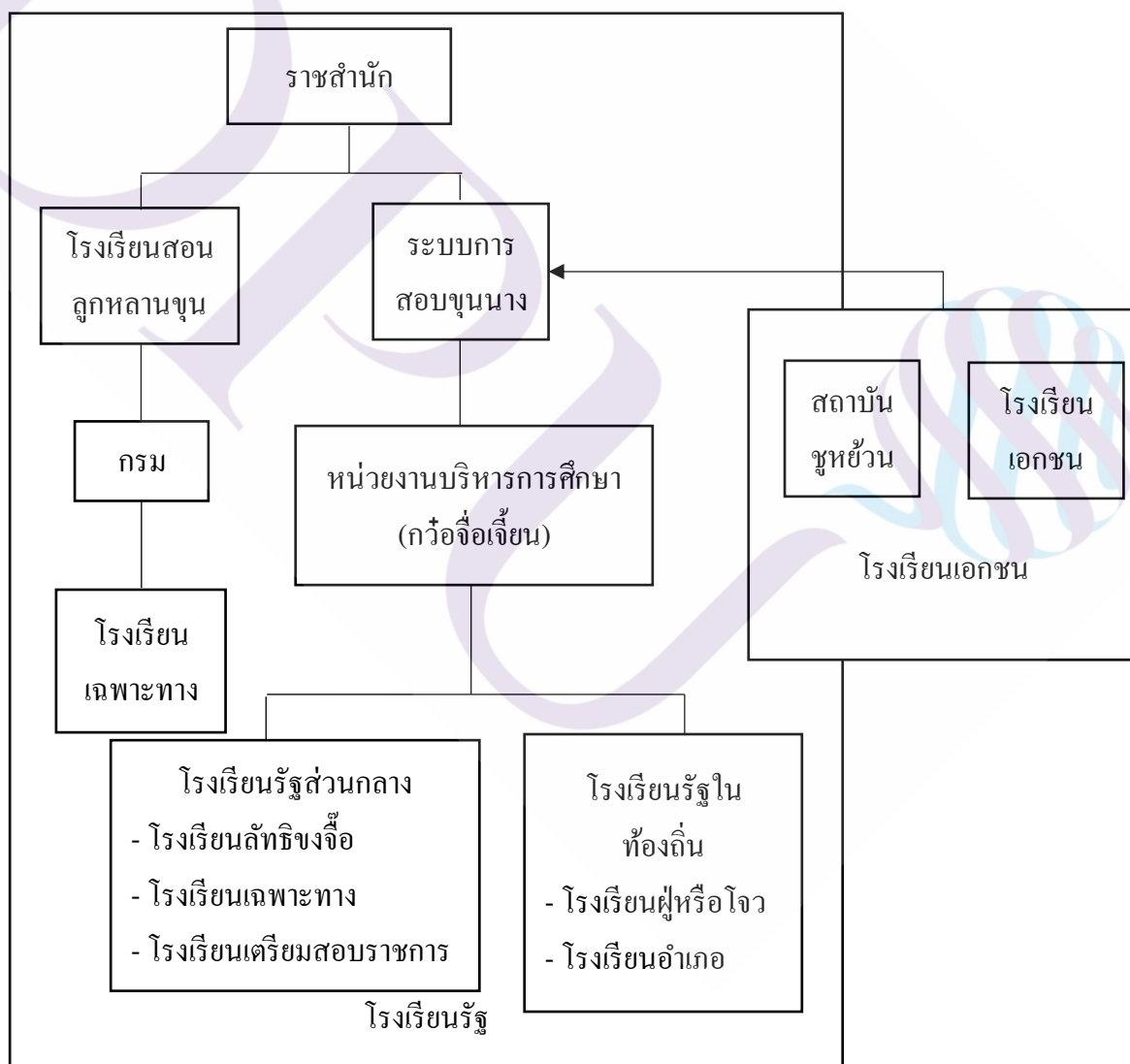
การสอบคัดเลือกขุนนางเริ่มตั้งแต่ราชวงศ์ซุ่ย (ค.ศ. 581- ค.ศ. 618) ได้รับการปรับปรุงให้เป็นระบบที่ชัดเจนในสมัยราชวงศ์ถัง (ค.ศ. 618- ค.ศ. 907) การสอบมี 2 ประเภท คือ การสอบประจำปีและการสอบพิเศษตามคำสั่งของจักรพรรดิ ผู้ที่มีสิทธิ์สมัครเข้าสอบประจำปี คือนักเรียนจากโรงเรียนรัฐและโรงเรียนเอกชน นักเรียนจากโรงเรียนรัฐส่วนกลาง จะต้องให้ กว้อจื่อเจี้ยน เสนอชื่อไปยังกรมพิธีการ ซึ่งเป็นกรมบริหารการจัดพิธีของราชวงศ์ ส่วนนักเรียนจากโรงเรียนรัฐในระดับท้องถิ่น จะต้องได้รับการเสนอชื่อจากผู้ว่าราชการท้องถิ่น สำหรับนักเรียนจากโรงเรียนเอกชน ต้องไปลงทะเบียนที่กรมคร้วเรือน เมื่อผ่านการตรวจสอบแล้ว กรมคร้วเรือนจะส่งชื่อไปยังกรมพิธีการเพื่อพิจารณาอนุญาตให้เข้าสอบ

การสอบขุนนางมี 2 ขั้นตอน ผู้เข้าสอบต้องผ่านการสอบของกรมพิธีการก่อน แล้วเข้าสอบที่กรมขุนนางอีกครั้ง เมื่อผ่านการสอบกรมขุนนางแล้ว จึงมีสิทธิ์ได้รับการบรรจุให้เป็นขุนนางได้ นับตั้งแต่ราชวงศ์ถังเป็นต้นมา (ค.ศ.618) ระบบการสอบคัดเลือกขุนนางได้รับการยอมรับจากราชวงศ์ต่าง ๆ ราชวงศ์หมิง (ค.ศ.1368-ค.ศ.1644) และราชวงศ์ชิง (ค.ศ.1616-ค.ศ.1912) ได้ปรับปรุงระบบการสอบให้สมบูรณ์มากขึ้น โดยจะจัดขึ้นทุก ๆ 3 ปีต่อครั้ง ผู้ที่มีสิทธิ์สมัครเข้าสอบต้องเป็นนักเรียนจากโรงเรียนเท่านั้น (Zhang & Zhou, 2007, p. 93) เริ่มจากการสอบระดับอำเภอและจังหวัด โดยรัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้จัดสอบ การสอบระดับที่สอง จักรพรรดิแต่งตั้งกรรมการให้จัดการสอบในเมืองที่มีกว้อจื่อเจี้ยน ซึ่งเป็นหน่วยบริหารการศึกษาในท้องถิ่นนั้น ๆ การสอบระดับที่สาม

คือการสอบของกรมพิธีการ ซึ่งเป็นการจัดสอบที่นครหลวงเพื่อคัดเลือกคนที่ผ่านการสอบจากเมืองต่าง ๆ และการสอบระดับสูงสุด คือ การสอบหน้าพระที่นั่ง ซึ่งจักรพรรดิจะสอบสัมภาษณ์เอง

เนื้อหาการสอบคัดมาจากหนังสือโบราณ 4 เรื่องเท่านั้น ผู้เข้าสอบต้องเขียนเรียงความตามเรื่องหรือประเด็นที่กำหนด เรียกว่า ปากู (Eight-legged essay) ซึ่งเป็นวิธีการเขียนบทความให้เป็น 6 ตอน และแยกเป็น 8 ส่วน

การสอบขุนนางทำให้การจัดการศึกษาและการคัดเลือกขุนนางเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ประชาชนทั่วไปสามารถได้รับตำแหน่งเป็นขุนนางโดยผ่านการศึกษาในโรงเรียน โรงเรียนรัฐและโรงเรียนเอกชน สามารถจัดการเรียนการสอนในแนวทางที่ตรงกัน เพราะมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือให้ผู้เรียนมีโอกาสผ่านการสอบเพื่อได้รับคัดเลือกเป็นขุนนางของราชวงศ์ ระบบการศึกษาของจีนในสมัยจักรวรรดิศักดินา สามารถสรุปเป็นภาพ ดังนี้

ภาพที่ 4.1 ระบบการศึกษาของจีนในยุคสมัยจักรวรรดิศักดินา

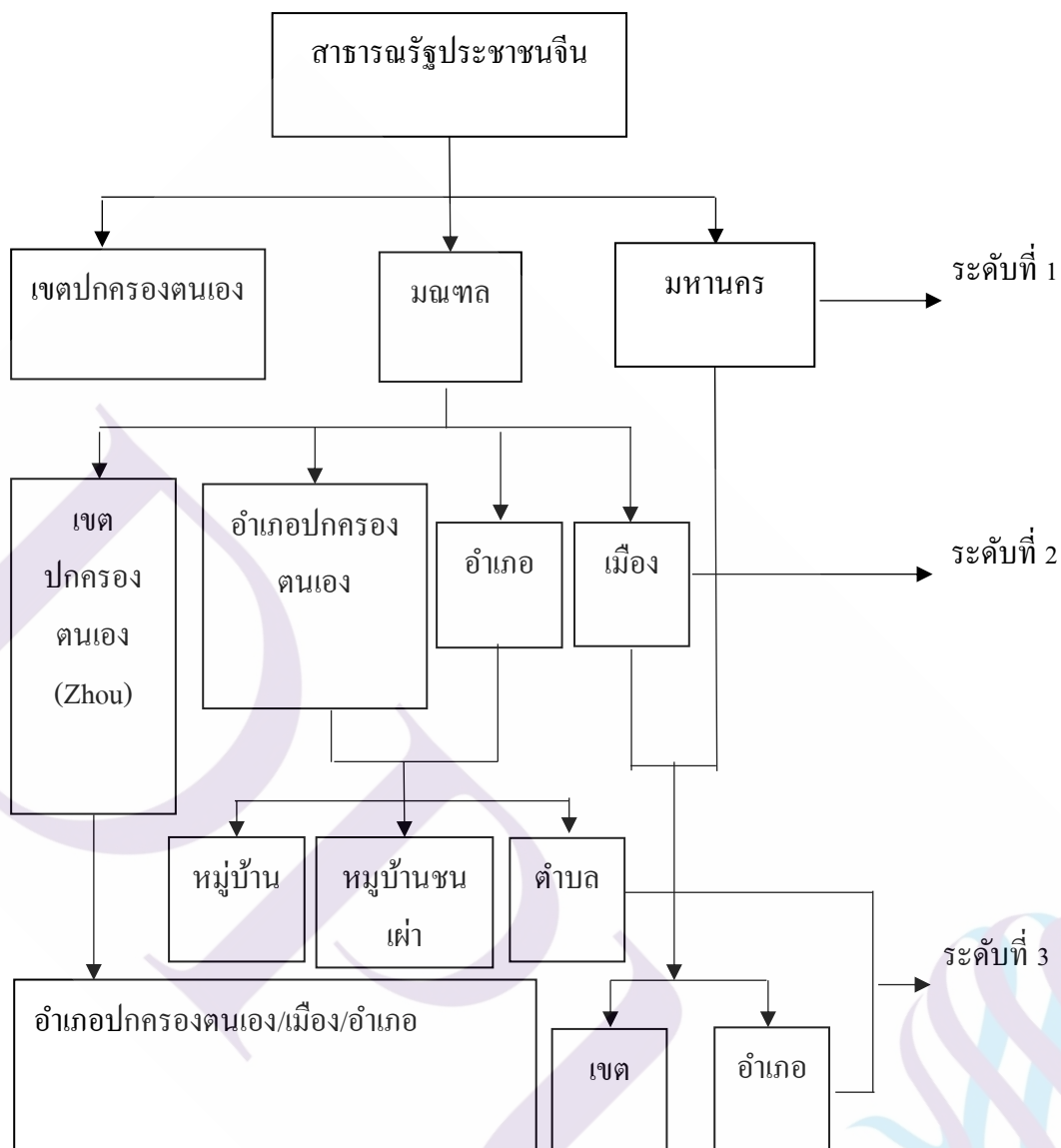
การศึกษาในสมัยสาธารณรัฐจีน (ค.ศ. 1912- ค.ศ. 1949)

ยุคจักรวรรดิศักดิ์ดินนาของประเทศจีนสิ้นสุดที่ราชวงศ์ชิง และจัดตั้งระบบการปกครองเป็นระบบประชาธิปไตย เมื่อ ค.ศ.1912 ประเทศจีนเปลี่ยนชื่อว่า “สาธารณรัฐจีน” โดยมีประธานาธิบดี ซุน ยัตเซ็น (Sun Yat-sen) เป็นประมุข มีนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีตามระบบประชาธิปไตยของประเทศตะวันตก

รัฐบาลสาธารณรัฐจีนได้จัดตั้งกระทรวงศึกษาธิการขึ้น และเปลี่ยนระบบการศึกษาของประเทศจีน โดยยึดระบบการจัดการศึกษา “6-3-3” ตามแบบของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นต้นแบบ (Yuan, 2013, p.18) กำหนดระบบโรงเรียนให้เป็น 6-3-3-4 คือ การจัดการศึกษาให้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและการอุดมศึกษา ประถมศึกษาให้มีเวลาเรียน 6 ปี แบ่งเป็นประถมศึกษาต้น 4 ปี และประถมศึกษาระดับสูง 2 ปี มัธยมศึกษาแบ่งเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี มัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี การอุดมศึกษาเป็นเวลา 4-6 ปี เด็กที่มีอายุ 6 ปีสามารถเข้าเรียนประถมศึกษาได้ โรงเรียนจะสอนวิชาที่ทันสมัยตามระบบการศึกษาของตะวันตก ในขณะเดียวกันสาระสำคัญ ๆ ของลัทธิขงจื้อก็ยังคงอยู่ในหลักสูตรในระดับต่าง ๆ

การศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน (ค.ศ. 1949 – ปัจจุบัน)

สาธารณรัฐประชาชนจีนสถาปนามื่อ ค.ศ 1949 แบ่งเขตการปกครองประเทศภายใต้รัฐบาลกลาง เป็น 3 ระดับ (The National People's Congress of the People's Republic of China [NPC], 2018) ได้แก่ ระดับที่ 1 คือ มณฑล เขตปกครองตนเองและมหานคร ระดับที่ 2 คือ เมือง เขตปกครองตนเองภายในมณฑล (ภาษาจีนเรียกว่า Zhou) อำเภอ อำเภอปกครองตนเอง และระดับที่ 3 คือ หมู่บ้าน หมู่บ้านชนเผ่า และตำบล มหานครและเมืองที่มีขนาดใหญ่ แบ่งเป็นเขตและอำเภอ เขตปกครองตนเองภายในมณฑลแบ่งเป็นอำเภอ อำเภอปกครองตนเองหรือเมือง ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.2 โครงสร้างการปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ปัจจุบันนี้ สาธารณรัฐประชาชนจีนมีเขตการปกครองระดับมณฑลจำนวน 34 เขตการปกครอง ประกอบด้วย 23 มณฑล 5 เขตปกครองตนเอง 4 มหานครและ 2 เขตบริหารพิเศษ

ระบบการปกครองด้านการเมืองของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นระบบการรวมศูนย์อำนาจ (Centralization) (Li, S., & Liu, Y., 2001) แต่ระบบการจัดสรรทรัพยากรเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของท้องถิ่นเป็นลักษณะการกระจายอำนาจ (Wang, 1988)

รัฐธรรมนูญฉบับ 1954 (NPC, 1954) อันเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรก กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิได้รับการศึกษา รัฐบาลมีหน้าที่สร้างโรงเรียน รัฐบาลจะส่งเสริมและสนับสนุน

งานสร้างสรรค์ทางการศึกษา และกำหนดให้คณะรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาของประเทศมาตราเหล่านี้เป็นหนึ่งในพื้นฐานด้านกฎหมาย ที่ส่งเสริมให้คณะรัฐมนตรีกระทรวงการศึกษาและกระทรวงการอุดมศึกษาของจีนในเวลานั้น ประกาศระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ เป็นจำนวน 100 กว่าฉบับ (Zhang, 2016, น.36) ภายในระยะเวลา 6-7 ปี หลังจากนั้น แม้ว่ารัฐบาลได้ทยอยประกาศกฎหมายต่าง ๆ เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายการสมรส กฎหมายการปกครอง เป็นต้น เมื่อเกิดกระบวนการการปฏิวัติทางวัฒนธรรมระหว่าง ค.ศ. 1966-1976 กฎหมายที่ประกาศแล้วไม่ได้รับการปฏิบัติแต่อย่างใด (Destroy) เกือบทั้งหมด (Quan, 2005, น. 105)

สาธารณรัฐประชาชนจีนเริ่มการปฏิรูปประเทศหลังจากค.ศ. 1978 (Hu, 2008, para. 1) การปฏิรูปและพัฒนาการศึกษาได้รับการสนับสนุนทั้งทางด้านนโยบายระดับประเทศ และสภาพแวดล้อมของสังคม รัฐธรรมนูญฉบับ 1982 (NPC, 1982) มาตราที่ 19 กำหนดให้รัฐบาลจัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึง พัฒนาการศึกษาระดับกลาง การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษาและการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ได้กำหนดในรัฐธรรมนูญของประเทศจีน

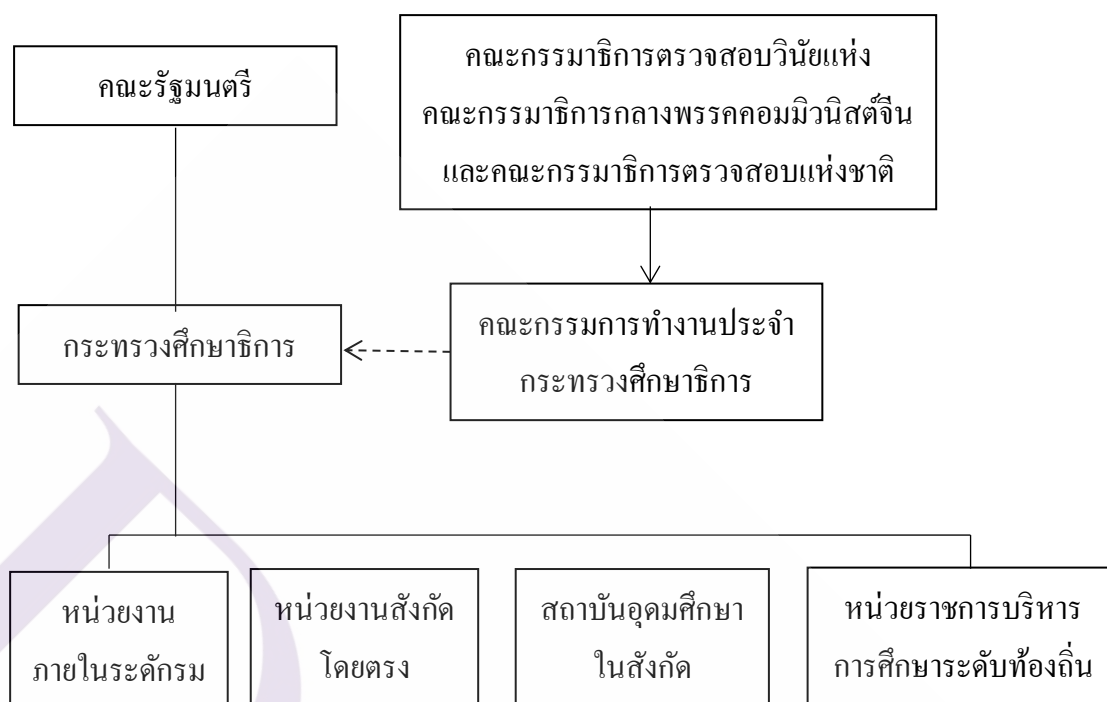
ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา รัฐบาลจีนได้ประกาศนโยบาย ระเบียบและข้อกำหนดทางการศึกษาสำคัญ เช่น กฎระเบียบว่าด้วยวุฒิการศึกษา กฎหมายการศึกษาภาคบังคับ กฎหมายครู และระเบียบอื่น ๆ เป็นจำนวนหลายร้อยเรื่อง เมื่อ ค.ศ. 1995 รัฐบาลจีนประกาศกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ เป็นการกำหนดระบบการศึกษา การบริหารจัดการศึกษา ครูและบุคลากรการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เป็นต้น สาธารณรัฐประชาชนจีนจึงได้เริ่มการบริหารจัดการศึกษาด้วยกฎหมายอย่างแท้จริง (Yifazhijiao, 1995, น.15)

ระบบการบริหารจัดการศึกษาของรัฐในระดับส่วนกลาง

กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ (มาตรา 14, 1995) กำหนดให้คณะรัฐมนตรีและรัฐบาลท้องถิ่นในแต่ละระดับเป็นผู้บริหารจัดการการศึกษา โดยแยกระดับและส่วนความรับผิดชอบ เป็นผู้นำและผู้บริหาร ในการบริหารงานด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานในคณะรัฐมนตรีที่ทำหน้าที่บริหารการจัดการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีหน้าที่สำคัญ ๆ (GOV, 2008) เช่น การกำหนดแนวทางและนโยบายการปฏิรูปและพัฒนาการศึกษา ร่างกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องและกำกับบังคับใช้ การวางแผนและประสานบริหารการศึกษาในระดับต่าง ๆ กำหนดมาตรฐานการจัดตั้งโรงเรียนในระดับต่าง ๆ และประเภทต่าง ๆ รับผิดชอบการรวบรวม วิเคราะห์ และเผยแพร่สถิติข้อมูลทางการศึกษา การส่งเสริมพัฒนาการศึกษาภาคบังคับ กำหนดมาตรฐานการเรียนการสอนของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเมินตรวจสอบตำราของรัฐสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดบัญชีรายวิชาของการศึกษาอาชีวศึกษาระดับกลาง เกณฑ์มาตรฐานประเมินการเรียนการสอน ให้แนวทางการพัฒนาและปฏิรูปการอุดมศึกษา กำหนดบัญชีรายวิชา

ของอุดมศึกษา การตรวจพิจารณาร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา วางแผนและให้แนวทางสำหรับการอุดมศึกษาประเภทต่าง ๆ และการศึกษาต่อเนื่อง วางแผนและให้แนวทางการจัดการศึกษาชนกลุ่มน้อย ประสานงานด้านการสนับสนุนการจัดการศึกษาชนกลุ่มน้อยและการศึกษาในพื้นที่ชนกลุ่มน้อย บริหารครูทั่วประเทศ กำหนดมาตรฐานคุณวุฒิของครูในระดับต่าง ๆ และประเภทต่าง ๆ ให้แนวทางการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา บริหารการสอบและการรับสมัครนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา วางแผนการรับสมัครนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา วางแผนและให้แนวทางการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ปรัชญาและสังคมศาสตร์ ประสานและให้แนวทางการดำเนินการของโครงการวิทยาศาสตร์ที่สำคัญของรัฐ การจัดการและให้แนวทางการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างประเทศ กำหนดนโยบายการศึกษาต่างประเทศ วางแผนประสานงานและให้แนวทางการเผยแพร่ภาษาจีนในต่างประเทศ กำหนดแนวทางและนโยบายสำหรับงานด้านภาษาและอักษรของชาติ กำหนดแผนงานภาษาและอักษรระยะกลางและระยะยาว กำหนดมาตรฐานภาษาและอักษรชนกลุ่มน้อย และดำเนินการตรวจสอบเพื่อประเมินผลการปฏิบัติ ในแนวทางการส่งเสริมการใช้ภาษาจีนกลางและการอบรมครูภาษาจีนกลาง รับผิดชอบการประสานงานระหว่างรัฐบาลและองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) เป็นต้น

ปัจจุบันนี้ กระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐประชาชนจีนประกอบด้วยหน่วยงานภายในระดับกรม 22 หน่วยงาน หน่วยงานสังกัดโดยตรง 34 หน่วยงาน (ตามตารางที่ 3.1) สถาบันอุดมศึกษาในสังกัด 76 สถาบัน หน่วยงานราชการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น 37 หน่วยงาน คณะกรรมการตรวจสอบวินัยแห่งคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน (Central Commission for Discipline Inspection) และคณะกรรมการตรวจสอบแห่งชาติ (National Supervisory Commission) มีคณะกรรมการทำงานประจำกระทรวงศึกษาธิการ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.3 โครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ระบบการบริหารจัดการศึกษาของรัฐในระดับท้องถิ่น

กฎหมายการศึกษาแห่งชาติของสาธารณรัฐประชาชนจีนกำหนดให้รัฐบาลส่วนกลางและรัฐบาลระดับท้องถิ่นมีหน้าที่และขอบเขตในการบริหารจัดการศึกษาตามระดับ มาตราที่ 14 กำหนดให้คณะรัฐมนตรีรับผิดชอบในการวางแผน ประสานงาน และบริหารการจัดการศึกษาทั่วประเทศ รัฐบาลท้องถิ่นระดับอำเภอขึ้นไป ให้จัดตั้งหน่วยงานบริหารการจัดการศึกษา เพื่อเป็นผู้บริหารจัดการการศึกษาในเขตปกครองของตนเอง และกำหนดให้คณะรัฐมนตรี รัฐบาลระดับมณฑล เขตปกครองตนเองและมหานครเป็นผู้บริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ส่วนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและการศึกษาระดับที่ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ให้รัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการ

กฎหมายการศึกษาภาคบังคับ (1986 ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 2006) ได้กำหนดขอบเขตหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาระหว่างรัฐบาลส่วนกลาง ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้นำในการบริหารจัดการศึกษาภาคบังคับ รัฐบาลระดับมณฑล เขตปกครองตนเองและมหานครเป็นผู้วางแผนการปฏิบัติ รัฐบาลระดับอำเภอเป็นผู้บริหารหลัก โดยมอบหมายให้หน่วยงานด้านการบริหารจัดการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษาภาคบังคับ รัฐบาลระดับอำเภอและระดับที่สูงกว่าเป็นผู้วาง

แผนการจัดตั้งโรงเรียนตามจำนวนผู้เรียน แต่หน่วยงานด้านการบริหารจัดการศึกษาของคณะรัฐมนตรี ระดับมณฑล เขตปกครองตนเองและมหานคร เป็นผู้จัดตั้งโรงเรียนภาคบังคับ

สำหรับผู้เรียนที่เป็นชนกลุ่มน้อย รัฐบาลระดับอำเภอและระดับที่สูงกว่าเป็นผู้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับผู้เรียนคนพิการ รัฐบาลระดับอำเภอและระดับที่สูงกว่าเป็นผู้จัดจ้างผู้อำนวยการโรงเรียน และจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครู การรับรองคุณสมบัติครู สำหรับระบบการเรียนการสอน การกำหนดสาขาวิชา ตำราและระบบการทดสอบประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยงานบริหารจัดการศึกษาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งก็คือกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบ

คณะรัฐมนตรีประกาศกฎข้อบังคับว่าด้วยระบบการนิเทศทางการศึกษา (2012) กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดตั้งกรมการนิเทศทางการศึกษาเป็นหน่วยงานระดับกรมภายในกระทรวง มีหน้าที่กำหนดระเบียบและเกณฑ์มาตรฐานการนิเทศทางการศึกษาของประเทศ แนะนำการปฏิบัติงาน ตรวจสอบและประเมินผลการนิเทศการศึกษาของการนิเทศในระดับต่าง ๆ และประเภทการศึกษาต่าง ๆ และเพื่อรองรับนโยบายทางการศึกษา กฎหมายทางการศึกษา ข้อบังคับทางการศึกษาต่าง ๆ กำหนดให้รัฐบาลระดับอำเภอและระดับที่สูงกว่าเป็นผู้นิเทศการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ และการปฏิบัติตามนโยบายและแนวทางทางการศึกษาของประเทศ ในขณะเดียวกัน เป็นผู้นิเทศการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาภายในเขตปกครองของตน

กฎหมายการอาชีวศึกษาแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (1996) ได้กำหนดให้รัฐบาลท้องถิ่นระดับอำเภอขึ้นไปจัดตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษา เพื่อจัดการอาชีวศึกษา โดยสามารถร่วมมือกับองค์กรของอุตสาหกรรม หรือรัฐวิสาหกิจ องค์กรอื่น ๆ รวมทั้งบุคคลสามารถจัดตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาได้โดยปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ ของรัฐ

กฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน (1998) ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยบริหารจัดการการศึกษาของคณะรัฐมนตรี จะบริหารสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตเพื่อประเทศ ทำหน้าที่การบริหารจัดการศึกษาระดับประเทศคณะรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดและบริหารการอุดมศึกษาของประเทศ ส่วนรัฐบาลระดับมณฑล เขตปกครองตนเอง และมหานครมีหน้าที่วางแผนและประสานงานทางด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายในเขตปกครองของตน บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตเพื่อท้องถิ่นและสถาบันการอุดมศึกษาที่คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้บริหารแทน รัฐบาลท้องถิ่นจัดตั้งหน่วยงานภายในเพื่อทำหน้าที่บริหารการจัดการการศึกษาของท้องถิ่นตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานภายในรัฐบาลระดับมณฑลและเขตการปกครองตนเองเป็นกรมการศึกษา (Department of Education) หน่วยงานของรัฐบาลมหานครคือคณะกรรมการการศึกษา (Education Commission) รัฐบาลระดับอำเภอและ

เมือง จัดตั้งสำนักงานการศึกษา (Education Bureau) รัฐบาลท้องถิ่นระดับเขตหรืออำเภอภายใต้ เมืองขนาดใหญ่ จัดตั้งสำนักงานศึกษาระดับเขตหรืออำเภอ (District Education Bureau)

กระบวนการสอบคัดเลือกนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

การสอบเพื่อคัดเลือกนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนจะจัดขึ้น ตามเวลาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด (MOE, 2009, p. 625) แต่ส่วนมากจะจัดในช่วงเวลาต้น เดือนมิถุนายน นักเรียนต้องลงชื่อสมัครเพื่อเข้าสอบ ตรวจสอบภาพ โรงเรียนจัดส่งประวัตินักเรียน นักเรียนเข้าสอบ มหาวิทยาลัยรับนักศึกษา

ขั้นที่ 1 นักเรียนลงชื่อเพื่อสมัครเข้าร่วมการสอบคัดเลือกนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา นักเรียนลงชื่อสมัครตามกำหนดของกรมการศึกษาของถิ่นที่อยู่ตามสำมะโนครัว คนที่ไม่สามารถ กลับเข้าสอบในเขตพื้นที่ตามสำมะโนครัว รัฐบาลท้องถิ่นจะมีกำหนดพิเศษเพื่อให้นักเรียนประเภท นี้สามารถเข้าสอบได้ตามที่อยู่อาศัยปัจจุบัน กรมการศึกษากำกับสำนักงานการศึกษาในระดับต่าง ๆ ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัคร ขั้นตอนนี้จะให้แล้วเสร็จภายในพฤศจิกายนของปีที่แล้ว

ขั้นที่ 2 นักเรียนตรวจสอบภาพ โดยคณะกรรมการรับสมัครประจำระดับมณฑลกำหนด วิธีปฏิบัติ หน่วยงานระดับอำเภอและองค์กรสาธารณสุขเป็นผู้ปฏิบัติ นักเรียนต้องได้รับผลการ ตรวจสอบภาพพร้อมใบรับรองแพทย์เพื่อยื่นเป็นเอกสารแนบการลงทะเบียนเพื่อเข้าสอบ

โรงเรียนจะดำเนินการประเมินนักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมและความรู้ทางการเมือง ส่งผลการประเมินเป็นเอกสารแนบการลงทะเบียนเพื่อเข้าสอบของนักเรียน

การตรวจสอบภาพและการประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรมและความรู้ทางการเมืองจะ ดำเนินการภายในเดือนมีนาคมและเมษายน

โรงเรียนจัดทำประวัตินักเรียนในรูปแบบเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ มีเนื้อหา ครอบคลุมข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ผลการประเมินคุณธรรมจริยธรรมและความรู้ด้านการเมือง ผล การสอบเพื่อสำเร็จการศึกษามัธยมปลายและผลการประเมินศักยภาพในภาพรวม ผลการตรวจ สอบภาพ ข้อมูลการเลือกสมัครสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น คณะกรรมการสมัครระดับกรมการ ศึกษาเป็นผู้ที่เก็บรวบรวมประวัตินักเรียนทั้งในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์และรูปแบบกระดาษ เพื่อนำส่งสถาบันอุดมศึกษาหลังจากนักเรียนผ่านการคัดเลือกแล้ว

สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดทำหนังสือประกาศการรับสมัครนักศึกษาประจำปี หลังจาก ได้รับอนุมัติจากหน่วยงานบริหารการศึกษาด้านสังกัดแล้ว สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการ Upload ใน Website ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด (MOE, 2019, p.9) หนังสือประกาศรับสมัครจะมีเนื้อหา เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของสถาบัน เช่น ชื่อและที่อยู่สถาบัน ระดับปริญญา ประเภทการศึกษา แผนการรับสมัคร เกณฑ์ผ่านการตรวจสอบภาพ ค่าเล่าเรียน ทุนการศึกษา เป็นต้น

ขั้นที่ 3 กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและจัดการสอบ ซึ่งเป็นการสอบพร้อมกันทั่วประเทศ การสอบจะจัดขึ้นในช่วงเวลาต้นเดือนมิถุนายนของทุกปี กระทรวงศึกษาธิการมอบหมายให้ศูนย์ทดสอบแห่งชาติและคณะกรรมการรับสมัครประจำปีระดับมณฑลออกข้อสอบรายวิชา กลางและรายวิชาสอบในท้องถิ่น กำหนดคำตอบและเกณฑ์การตรวจให้คะแนน การสอบรายวิชา จัดเป็นรูปแบบ “3+X” ซึ่งประกอบด้วยวิชากลาง 3 วิชา คือ ภาษาจีน คณิตศาสตร์และภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ เป็นกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และกลุ่มวิชาศิลปะศาสตร์ การสอบภาษาต่างประเทศนั้น นักเรียนสามารถเลือกสอบระหว่างภาษาอังกฤษ ภาษารัสเซีย ภาษาญี่ปุ่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน และภาษาสเปน สถานที่สอบต้องอยู่ในเขตพื้นที่รัฐบาลระดับอำเภอขึ้นไป

คณะกรรมการรับสมัครประจำปีระดับมณฑลเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการตรวจข้อสอบ โดยสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่รับงานตรวจข้อสอบ (MOE, 2019, p. 8) ผลสอบของแต่ละมณฑลจะทยอยประกาศใน Website ที่กระทรวงศึกษาธิการระหว่างปลายเดือนมิถุนายนและต้นเดือนกรกฎาคม

นักเรียนสามารถเลือกสมัครสถาบันอุดมศึกษาได้ก่อนหรือหลังการสอบตามกำหนดของแต่ละมณฑล แต่ต้องดำเนินการให้เสร็จก่อนประกาศผลสอบ นักเรียนสามารถเลือกสถาบันอุดมศึกษาได้ 3 ประเภท ประเภทที่ 1 เป็นสถาบันอุดมศึกษารับสมัครรอบที่ 1 หากนักเรียนไม่ได้ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก จะถูกโอนชื่อไปยังสถาบันอุดมศึกษาประเภทที่ 2 ซึ่งเป็นกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ถูกจัดให้คัดเลือกหลังจากสถาบันอุดมศึกษากลุ่มที่ 1 หากนักเรียนไม่ได้ผ่านเกณฑ์ของสถาบันกลุ่มนี้ จะถูกโอนชื่อไปยังสถาบันประเภทที่ 3 ซึ่งเป็นสถาบันอาชีวศึกษาระดับสูงหรือหลักสูตรเฉพาะทางที่ต่ำกว่าปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

ขั้นที่ 4 การประกาศผลสอบ ผลการสอบคัดเลือกของนักเรียนจะประกาศใน website ของศูนย์ทดสอบทางการศึกษาประจำมณฑล นักเรียนสามารถดำเนินการตรวจสอบผลการสอบได้ในเวลาที่กรมการศึกษาท้องถิ่นกำหนด

ขั้นที่ 5 การรับนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษากำหนดจำนวนนักศึกษาที่ต้องการรับและเกณฑ์คะแนนรับในแต่ละมณฑลที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการแล้ว หลังจากประกาศผลสอบแล้ว คณะกรรมการรับสมัครประจำมณฑลจะส่งข้อมูลนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์และเลือกสมัครแล้วไปยังสถาบันอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาจะเรียกดูผลสอบและประวัตินักเรียน หลังจากการคัดเลือกนักศึกษาตามจำนวนที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ส่งคืนประวัตินักเรียนที่ตกการคัดเลือกกลับไปยังต้นทางเพื่อให้นักเรียนเข้ากระบวนการรับสมัครรอบต่อไป

สถาบันอุดมศึกษาจัดทำรายชื่อนักศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกแล้วส่งไปยังคณะกรรมการรับสมัครประจำมณฑลเพื่อตรวจสอบและอนุมัติ หลังจากรอบการรับสมัครสิ้นสุดลง คณะกรรมการจัดทำรายชื่อรับรองการผ่านการคัดเลือกให้สถาบันอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาออกหนังสือตอบรับเข้าศึกษาให้แก่นักเรียนตามรายชื่อรับรองของคณะกรรมการรับสมัครประจำมณฑล

ระบบการสอบคัดเลือกนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นระบบที่คัดเลือกผู้เรียนจากการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษา มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการจัดการเรียนการสอนของการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนในมัธยมศึกษาตอนปลาย (Fan, 2011, p.79) การได้รับการศึกษาต่อมีผลกระทบต่อการทำงานในอนาคต ตลอดจนการดำรงชีวิตในสังคม ดังนั้น ระบบการสอบคัดเลือกนักศึกษาเพื่อเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงเป็นสิ่งที่มีความหมายสำคัญ ยิ่งกว่าความเป็นการศึกษาเพื่อยกระดับการศึกษาธรรมดา และไม่ได้เป็นกิจกรรมทางการศึกษาอย่างเดียว แต่เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางสังคม ส่งผลให้คนมีโอกาสเลื่อนฐานะทางสังคมให้สูงขึ้นได้ (Li & Wang, 2010, p. 123)

รัฐบาลจีนจึงได้วางแผนการพัฒนาระบบการสอบคัดเลือกมาโดยตลอด แผนการปฏิรูปและพัฒนาศึกษาแห่งชาติในระยะกลางและระยะยาว (2010-2020) (GOV, 2010, unpagged) ได้กำหนดปฏิรูประบบการสอบคัดเลือกให้เน้นศักยภาพและทักษะโดยรวม ให้คำนึงถึงความต้องการทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา และความต้องการของประเทศชาติเป็นฐาน พัฒนาระบบการจัดสรรจำนวนรับสมัครนักศึกษาและรูปแบบการรับสมัคร เพื่อสร้างระบบการเข้าศึกษาแบบเสมอภาค พัฒนาระบบคัดเลือกเพื่อให้โอกาสแก่นักเรียนที่มีศักยภาพ โดยการใ้ระบบการสอบกลางเป็นพื้นฐาน บวกกับการพิจารณาจากผลการประเมินโดยรวม ตลอดการเรียนในมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษและตรงตามเกณฑ์ของสถาบัน อนุญาตให้สถาบันดำเนินการรับสมัครเอง ผู้เรียนที่มีคุณสมบัติถูกต้องและอาสาสมัครไปทำงานในอาชีพหรือเขตพื้นที่ที่รัฐบาลระบุ อนุญาตให้เข้าศึกษาตามกำหนดหลังจากทำสัญญาแล้ว หรืออนุญาตให้สถาบันอุดมศึกษารับบุคคลที่มีผลงานดีเด่นในตำแหน่งหน้าที่เข้าศึกษาโดยใช้กระบวนการพิเศษ เป็นต้น

พัฒนาการบริหารจัดการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน

การอุดมศึกษาของประเทศจีนเกิดขึ้นเป็นแบบการนำระบบตะวันตกมาสวมใส่บนพื้นฐานของระบบการศึกษาแบบเก่าของตน (Wang, 2016, p. 64) ประเทศจีนมีระบบการศึกษาของตนที่เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยราชวงศ์โจว (ประมาณ 1046 - 256 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ได้รับการพัฒนาตลอดยุคสมัยสังคมนิยมจรรวัดิศักดิ์ดิมาเป็นเวลากว่า 2000 ปี แต่การพ่ายแพ้สงครามต่างประเทศหลาย

ครั้งของราชวงศ์ชิงตอนปลาย ทำให้ประชาชนและจักรพรรดิมองเห็นถึงความล่าช้าด้านการศึกษาของประเทศจีน พร้อมการยอมรับความก้าวหน้าด้านการศึกษาของประเทศตะวันตก ดังนั้น จึงเกิดแรงกดดันทำให้ประเทศจีนต้องสร้างการอุดมศึกษาสมัยใหม่ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 (Yuan, 2013, p. 89) ในสมัยจักรพรรดิฉิงตี้ (ครองราชย์ระหว่างค.ศ. 1875- ค.ศ. 1908) ได้มีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยไปหยาง (Beiyang University) มหาวิทยาลัยนานหยาง (Nanyang University) มหาวิทยาลัยจิงซือ (Jingshi University) ซึ่งต่อมาแยกเป็นมหาวิทยาลัยปักกิ่ง (Peking University) และ มหาวิทยาลัยฝึกหัดครูปักกิ่ง (Beijing Normal University) หลังจากราชวงศ์ชิงถูกโค่นล้มแล้ว ในสมัยสาธารณรัฐจีน ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ขึ้นมาหลายแห่ง ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเหล่านี้ได้ผลิตบุคคลสำคัญทางด้านการเมือง ศิลปะวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศจีนแห่งศตวรรษที่ 20 เป็นส่วนใหญ่ เป็นการวางพื้นฐานการพัฒนาการอุดมศึกษาของประเทศจีนในเวลาต่อมา (China Higher Education Student Information and Career Center, 2019, para. 11)

หลังจากสาธารณรัฐประชาชนจีนสถาปนาเมื่อ ค.ศ. 1949 จนถึงปัจจุบันนี้ การพัฒนาการอุดมศึกษาของจีนสามารถแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา ดังนี้

ช่วงที่ 1 การสร้างระบบการอุดมศึกษาแบบสหภาพสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต รัฐบาลจีนเริ่มการปรับปรุงการอุดมศึกษาเมื่อปี ค.ศ. 1952 (Song, 2010, para. 3) เพื่อเปลี่ยนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดตั้งในสมัยสาธารณรัฐจีนให้เป็นระบบแบบสหภาพโซเวียต โดยการยุบมหาวิทยาลัยรวมขนาดใหญ่บางแห่ง เพื่อแยกบางสาขาวิชาออกมาจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทาง โดยเฉพาะสาขาวิชาทางด้านอุตสาหกรรม เช่น การถลุงโลหะ ธรณีวิทยา การคมนาคมทางอากาศ การชลประทาน การป่าไม้ เป็นต้น Liu Yifan (1991, as cite in Yang & Zuo, 2013, p. 86) ได้สรุปสาเหตุและความจำเป็นของการเลียนแบบระบบการอุดมศึกษาของสหภาพโซเวียตว่า

1. การเลียนแบบสหภาพโซเวียตเป็นแนวทางหลักในการปรับเปลี่ยนระบอบสังคมจากเดิมให้เป็นระบอบสังคมนิยม การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมที่จำเป็นต้องปรับให้เป็นแบบสหภาพโซเวียต

2. โครงการสำคัญ ๆ ในแผนการพัฒนาประเทศระยะ 5 ปีฉบับที่ 1 ออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญจากสหภาพโซเวียต ระบบการอุดมศึกษาแบบสหภาพโซเวียตจึงเป็นระบบที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการผลิตบุคคลที่มีความรู้เฉพาะทาง เช่น วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และการบริหาร เป็นต้น

3. ประเทศตะวันตกกำลังปิดกั้นประเทศจีนในเรื่องเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้สาธารณรัฐประชาชนจีนไม่สามารถเรียนรู้ระบบการอุดมศึกษาที่ก้าวหน้าของประเทศตะวันตก

4. หน่วยงานบริหารการจัดการศึกษาเห็นว่าระบบการศึกษาของสหภาพโซเวียตเป็นระบบสังคมนิยมด้วย จึงจำเป็นต้องสร้างระบบของจีนให้เหมือนสหภาพโซเวียต

การปรับปรุงระบบการอุดมศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ประเทศจีนมีสถาบันอุดมศึกษาและนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น เมื่อปี ค.ศ. 1960 ประเทศจีนมีสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 1, 289 แห่ง เพิ่มขึ้น 5 เท่าตัวเมื่อเทียบกับจำนวนสถาบันอุดมศึกษาในปี ค.ศ. 1957 จำนวนนักศึกษาเพิ่มจากจำนวนกว่า 400,000 คนเมื่อปี ค.ศ. 1957 เป็นจำนวนกว่า 900,000 คนในปี ค.ศ. 1960 (Chen, 2010, p. 75) การปรับปรุงระบบการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนในช่วงที่สถาปนาประเทศใหม่ ๆ ได้สร้างสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางขึ้นมาจำนวนหนึ่ง เป็นการตอบสนองความต้องการคนที่มีความรู้ในด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศ เป็นการสร้างพื้นฐานของการพัฒนาอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศจีน

ช่วงที่ 2 รัฐบาลจีนประกาศนโยบายการปฏิรูประบบการศึกษาเมื่อ ค.ศ. 1985 ซึ่งเป็นการเริ่มการปฏิรูประบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาของประเทศจีน หลังจากการอุดมศึกษาถูกทำลายในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมที่เริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 1966 ถึง ค.ศ. 1976 (Yang & Zuo, 2013, p. 85) นโยบายที่ประกาศในครั้งนี้นำมาซึ่งการกำหนดให้ปฏิรูประบบการรับสมัครนักศึกษาของมหาวิทยาลัยและการบรรจุการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา ให้ขยายขอบเขตอำนาจการตัดสินใจการบริหารจัดการเรียนการสอนให้แก่สถาบันอุดมศึกษา กำหนดให้สร้างระบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาแบบ 3 ระดับ คือ รัฐบาลกลาง รัฐบาลมณฑลและรัฐบาลเมืองที่เป็นศูนย์กลางภูมิภาค (Central Committee of the Communist Party of China, 1985, pp. 15-16) หลังจากนั้น ประเทศจีนเริ่มมีมหาวิทยาลัยที่จัดขึ้นโดยเมืองใหญ่ หรือการโอนย้ายมหาวิทยาลัยที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้สังกัดรัฐบาลระดับท้องถิ่น เช่น กรุงปักกิ่ง นครเซี่ยงไฮ้ และเมืองอื่น ๆ เริ่มมีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเกิดขึ้น หรือมหาวิทยาลัยที่ลงทุนร่วมกันโดยรัฐบาลกับเอกชน มหาวิทยาลัยเริ่มรับนักศึกษาที่จ่ายค่าเล่าเรียนด้วยตนเอง เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว มีนักศึกษาจำนวนหนึ่งต้องไปหางานทำเอง ซึ่งก่อนหน้านั้น รัฐบาลรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของนักศึกษาและบรรจุให้ผู้สำเร็จการศึกษามีงานทำทุกคน

เมื่อปี ค.ศ. 1993 คณะรัฐมนตรีของจีนประกาศแนวทางการปฏิรูปและพัฒนาการศึกษาแห่งประเทศจีน กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา การปฏิรูประบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาขัดแย้งกันระหว่างรัฐบาลกับสถาบันอุดมศึกษา รัฐบาลส่วนกลางกับท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการกับกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้อง การปฏิรูปต่อเนื่องในเรื่องระบบการรับสมัครนักศึกษาและการบรรจุการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา การพัฒนาครูและการจัดสรรงบประมาณสำหรับการอุดมศึกษา (GOV, 1993, pp. 21-29) การปฏิรูประบบการอุดมศึกษาในครั้งนี้และมาตรการที่กำหนดสืบเนื่อง

จากแนวทางที่ประกาศเมื่อปี ค.ศ. 1993 ทำให้เกิดการปรับปรุงและการควมรวมสถาบันอุดมศึกษา เมื่อสิ้นศตวรรษที่ 20 รัฐบาลจีนได้ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจาก 3 ระดับที่เริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 1985 ให้เป็นการบริหาร 2 ระดับ คือ ระดับรัฐบาลกลางและระดับรัฐบาลมณฑล ซึ่งรัฐบาลมณฑลเป็นผู้บริหารหลักในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา และการบริหารจัดการการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา

ช่วงที่ 3 การขยายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา รัฐบาลจีนประกาศกฎหมายการอุดมศึกษาแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อ ค.ศ. 1998 เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการอุดมศึกษา สนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้วยวิทยาศาสตร์และการศึกษา (The National People's Congress of the People's Republic of China [NPC], 1998, p. 479) กระทรวงศึกษาธิการประกาศแผนปฏิบัติการเพื่อความเจริญทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในปีเดียวกัน กำหนดให้จัดทำโครงการบุคคลสร้างนวัตกรรมระดับสูง ส่งเสริมงานวิจัยสถาบันอุดมศึกษา การพัฒนาโครงการ 211อย่างต่อเนื่อง และเร่งการพัฒนาในระยะที่ 2 ซึ่งเป็นโครงการสร้างสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลกที่เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1995 ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก และมีหลักสูตรชั้นนำของโลกภายใน 10-20 ปีข้างหน้า เป็นต้น (Ministry of Education of people's Republic of China [MOE], 1998, pp. 49-50) กฎหมายและนโยบายต่าง ๆ เป็นการชี้แนะและสนับสนุนให้การอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนพัฒนาอย่างก้าวกระโดด (Chen, 2016, p. 76) จำนวนสถาบันอุดมศึกษาและนักศึกษาเพิ่มมากขึ้นพร้อมกัน จำนวนมหาวิทยาลัยเพิ่มเป็น 2 เท่าตัวของปี ค.ศ. 1978 ในปี ค.ศ. 2001 และเพิ่มเป็น 4 เท่าตัวในปี ค.ศ. 2010 อัตราการเข้าเรียนรวมสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศเพิ่มจากร้อยละ 10.5 เมื่อปี ค.ศ. 1999 เป็นร้อยละ 23 ในปี ค.ศ. 2007 จนกลายเป็นระบบการอุดมศึกษาขนาดใหญ่ที่สุดของโลก (Liu & Shi, 2010, p. 211)

สาธารณรัฐประชาชนจีนกำหนดขอบเขตของการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยกฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษาว่า เป็นการศึกษาที่จัดบนพื้นฐานการสำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย (The National People's Congress of the People's Republic of China [NPC], 1998, p. 479) แบ่งเป็นการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาและการศึกษาที่ไม่มีวุฒิการศึกษา การศึกษาที่มีวุฒิการศึกษา แบ่งเป็นการศึกษาเฉพาะทาง การศึกษาระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา รูปแบบการจัดการศึกษา เป็นแบบเต็มเวลาและไม่เต็มเวลา การศึกษาเฉพาะทางมีระยะเวลาเรียน 2-3 ปี บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรีมีระยะเวลาเรียน 4-5 ปี การศึกษาระดับปริญญาโทมีระยะเวลาเรียน 2-3 ปี บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาเอกมีระยะเวลาเรียน 3-4 ปี

โรงเรียนเฉพาะทางระดับสูงจัดการอุดมศึกษาเฉพาะทาง มหาวิทยาลัยและวิทยาลัย อีสระจัดอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวง ศึกษาธิการสามารถจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ จัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่ไม่มีวุฒิการศึกษา

การศึกษาวิชาชีพขั้นสูงเป็นส่วนหนึ่งของอุดมศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีน (State Education Commission of the People's Republic of China, 1998, p. 406) รับนักศึกษาที่สำเร็จ การศึกษาอาชีวศึกษาระดับกลางหรือมัธยมศึกษาตอนปลาย มีระยะเวลาเรียน 2-3 ปี โรงเรียน อาชีวศึกษาระดับสูงเป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษา โรงเรียนการอุดมศึกษาธรรมดา (มหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย) สามารถจัดอาชีวศึกษาขั้นสูงได้ (NPC, 1996, p.396)

สาธารณรัฐประชาชนจีนสนับสนุนการจัดการอุดมศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ นอกจาก รัฐบาลเองเป็นผู้จัดการอุดมศึกษาแล้ว ส่งเสริมให้วิสาหกิจ องค์กรและบุคคลทั่วไปจัดการ อุดมศึกษาด้วย สถาบันอุดมศึกษาที่จัด โดยองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ใช้เงิน ลงทุนที่จัดหาเอง เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (MOE, 1993, p. 1239) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สามารถรับผู้สมัครการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษา นักศึกษาสำเร็จการศึกษาแล้ว รัฐบาลรับรองวุฒิ การศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นสถาบันการศึกษาที่ไม่แสวงหากำไร รายได้ใช้สำหรับการ ปรับปรุงสภาพของโรงเรียนและการพัฒนาสถาบัน

เมื่อปี ค.ศ. 2019 สาธารณรัฐประชาชนจีนมีสถาบันอุดมศึกษา 2,688 แห่ง ประกอบด้วย สถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปจำนวน 1,265 แห่ง โรงเรียนอาชีวศึกษาระดับสูงจำนวน 1,423 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการจำนวน 76 แห่ง สังกัด รัฐบาลท้องถิ่นจำนวน 1,147 แห่ง สังกัดกระทรวงหรือหน่วยงานอื่น ๆ จำนวน 42 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางหรืออาชีวศึกษาระดับสูงจำนวน 1,454 แห่ง ในจำนวน 2,688 แห่ง มี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 756 แห่ง (MOE, 2019) นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่จำนวน 38, 330,000 คน อัตราการเข้าศึกษาสถาบันอุดมศึกษารวมทั้งประเทศเป็นร้อยละ 48.1 (MOE, 2018, para. 35) ในปีค.ศ. 2019

ในบรรดาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ได้มีการจัดกลุ่มมหาวิทยาลัย 211 และกลุ่ม มหาวิทยาลัย 985

กลุ่มมหาวิทยาลัย 211 มาจากโครงการ 211 คณะรัฐมนตรีสาธารณรัฐประชาชนจีน ประกาศเอกสารความเห็นเพื่อการปฏิบัติเกี่ยวกับเค้าโครงการปฏิรูปและการพัฒนาการศึกษาของ ประเทศจีน เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม ค.ศ.1994 กำหนดให้ดำเนินการ โครงการ 211 คือ หันหน้าไปยัง ศตวรรษที่ 21 พัฒนามหาวิทยาลัยจำนวน 100 แห่งและสาขาวิชาจำนวนหนึ่งอย่างเป็นพิเศษ เพื่อให้

มีการยกระดับอย่างสูงในด้านคุณภาพการศึกษา การวิจัยวิทยาศาสตร์ ศักยภาพการบริหารและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา มีความก้าวหน้าอย่างเห็นชัดทางด้านการปฏิรูปการศึกษาพยายามให้มหาวิทยาลัยจำนวนหนึ่งยกระดับเป็นหรือใกล้เคียงเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำด้านวิชาการระดับโลก ในช่วงต้นของศตวรรษที่ 21 (GOV, 1994, p. 38) เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1995 กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกระทรวงที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ประกาศแผนการใหญ่สำหรับโครงการ 211 ซึ่งเป็นการเริ่มดำเนินการโครงการ 211 อย่างเป็นทางการ การบริหารการดำเนินการโครงการ 211 แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ รัฐบาลส่วนกลาง กระทรวงที่เกี่ยวข้องหรือรัฐบาลท้องถิ่น และสถาบันอุดมศึกษา โดยการบริหารของกระทรวงที่เกี่ยวข้องหรือรัฐบาลท้องถิ่นเป็นหลัก การบริหารตนเองของสถาบันอุดมศึกษาเป็นพื้นฐาน เงินลงทุนของโครงการ 211 ดำเนินการพิจารณาอนุมัติและบริหารตามเกณฑ์และขั้นตอนของงบเงินลงทุนเพื่อโครงสร้างพื้นฐานแห่งชาติและงบเงินลงทุนเฉพาะกิจของรัฐบาลส่วนกลาง (MOE, 2008, para. 30-31)

โครงการ 985 กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการในแผนการพัฒนาเพื่อความเจริญทางการศึกษาที่มุ่งหน้าศตวรรษที่ 21 เมื่อ 24 ธันวาคม ค.ศ. 1998 มาตรา 18 และ 19 (MOE, 1998, p. 50) เพื่อตอบรับคำปราศรัยของประธานาธิบดีจินเจ๋อชิงในโอกาสฉลองการสถาปนามหาวิทยาลัยปักกิ่งครบรอบ 100 ปี เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 1998 ซึ่งแนวทางการจัดโครงการ 985 คือ ตั้งเป้าหมายเป็นการพัฒนามหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกและมหาวิทยาลัยประเภทการวิจัยคุณภาพสูงที่มีชื่อเสียงระดับโลกจำนวนหนึ่ง สร้างระบบการบริหารและกลไกการดำเนินการใหม่ของสถาบันอุดมศึกษา จับโอกาสสำคัญเชิงยุทธศาสตร์แห่งการพัฒนาภายในระยะเวลา 20 ปีของช่วงต้นศตวรรษที่ 21 ระดมทรัพยากร เน้นจุดสำคัญ พัฒนาจุดแข็ง สร้างการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด และพัฒนาหนทางการพัฒนามหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกด้วยวิธีแบบประเทศจีน (MOE, 2004, para. 9) กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการคลัง จัดตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน โครงการ 985 มหาวิทยาลัยที่ถูกคัดเลือกให้เข้าร่วม โครงการจัดตั้งหน่วยงานภายในเฉพาะโครงการ 985 เงินลงทุนเพื่อโครงการ 985 ให้จัดหาจากหน่วยงานของรัฐบาลส่วนกลาง รัฐบาลท้องถิ่นและภาคธุรกิจ ไม้ส่วนเงินลงทุนจากรัฐบาลกลาง จะใช้สำหรับการสร้างฐานการสร้างนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและฐานการสร้างนวัตกรรมทางปรัชญาและวิทยาศาสตร์สังคมศาสตร์ในโครงการ 985 เท่านั้น

เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม ค.ศ. 2011 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศว่าโครงการ 211 มีมหาวิทยาลัยจำนวน 112 โครงการ 985 มีมหาวิทยาลัยจำนวน 39 แห่ง และจะไม่มี การเพิ่มสถาบันอุดมศึกษาใหม่ในโครงการทั้งสองอีกต่อไป (MOE, 2011, para. 1-4)

สรุปพัฒนาการบริหารจัดการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน

สาธารณรัฐประชาชนจีนได้มีการบริหารจัดการศึกษาเป็นเวลานาน การอุดมศึกษาเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยสังคมนิยมจักรวรรดิศักดินา การจัดการอุดมศึกษาเพื่อให้ผู้ที่มีความรู้ระดับสูงสามารถรับราชการได้ ระบบการบริหารจัดการศึกษาแบบโบราณถูกยกเลิกหลังจากราชวงศ์สุดท้ายสิ้นสุดลง แต่ก็เริ่มมีการอุดมศึกษาสมัยใหม่เกิดขึ้น และได้สร้างการบริหารจัดการอุดมศึกษาขึ้นมาในสมัยสาธารณรัฐจีน เมื่อสาธารณรัฐประชาชนจีนสถาปนาขึ้นมาได้นำระบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาของอดีตสหภาพสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตมาใช้ เพื่อรองรับความต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมในช่วงการสถาปนาประเทศ การอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้รับผลกระทบจากกระบวนการทางการเมืองในช่วง ค.ศ. 1966-1976 และได้รับการฟื้นฟูหลังจากทศวรรษ 1980 ปัจจุบันนี้ สาธารณรัฐประชาชนจีนได้พัฒนาการบริหารจัดการอุดมศึกษาและปฏิรูปการอุดมศึกษาเพื่อรองรับนโยบายพัฒนาประเทศตามแนวทาง The Belt and Road

โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนอยู่ภายใต้การนำและบริหารของคณะรัฐมนตรี สำหรับรัฐบาลระดับมณฑล เขตปกครองตนเองและมหานครมีหน้าที่รับผิดชอบวางแผนและประสานงานการอุดมศึกษาภายในเขตปกครองของตน บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่จัดเพื่อคนในท้องถิ่นและสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้บริหารจากกระทรวงศึกษาธิการ (NPC, 1998, p. 479)

การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาต้องได้รับการอนุมัติจากหน่วยงานบริหารการจัดการศึกษาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งก็คือ กระทรวงศึกษาธิการ รัฐบาลท้องถิ่นระดับมณฑล เขตปกครองตนเองและมหานครสามารถพิจารณาอนุมัติสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางหรืออาชีพศึกษาระดับสูง และสถาบันอุดมศึกษาประเภทอื่น ๆ

หน่วยงานของคณะรัฐมนตรีที่ทำหน้าที่บริหารการศึกษาคือกระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐประชาชนจีน ปฏิบัติหน้าที่การบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนผ่านหน่วยงานสังกัดภายในและภายนอก หน่วยงานภายในที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารการอุดมศึกษา คือ

Department of Higher Education มีหน้าที่บริหารการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนของการอุดมศึกษาของประเทศในระดับมหภาค บริหารการอุดมศึกษาทุกประเภทในภาพรวม ศึกษาแนวทางการพัฒนาสังคมของประเทศเพื่อจัดทำนโยบาย ระเบียบข้อบังคับและเอกสารทางการศึกษาต่าง ๆ ส่งเสริมการปฏิรูปและการพัฒนาการอุดมศึกษาทุกประเภท วางแผนและกำกับดูแลการพัฒนาบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาทุกประเภท จัดทำเอกสารกำหนดแนวทางการเปิด

หลักสูตรระดับปริญญาตรี วางแผนและจัดทำโครงการพัฒนาอาจารย์และผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษา กำหนดแนวทาง นโยบายและเอกสารสำคัญของการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ กำหนดนโยบายและระเบียบการสร้างห้องสมุดและห้องทดลองปฏิบัติการของสถาบันอุดมศึกษาทุกประเภท กำกับดูแลงานพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของหน่วยงานสังกัดคณะรัฐมนตรีต่าง ๆ หน่วยงานของมณฑล เขตปกครองตนเองและมหานครต่าง ๆ Department of Higher Education ยังมีหน้าที่ในการให้แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนของการอุดมศึกษาและการปฏิรูป ดูแลการพัฒนางานการประเมินคุณภาพการศึกษาของการอุดมศึกษา จัดทำรายชื่อวิชาของหลักสูตรการอุดมศึกษาและเอกสารสำคัญเพื่อการจัดการเรียนการสอนของการอุดมศึกษา

Department of Development Planning รับผิดชอบงานที่เกี่ยวกับการปฏิรูประบบการบริหารสถาบันอุดมศึกษา ร่วมกับหน่วยงานอื่นในการกำหนดแผนการรับสมัครนักศึกษาของมหาวิทยาลัยและเกณฑ์มาตรฐานการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ร่วมกับหน่วยงานอื่นในการประเมินและตรวจสอบการจัดตั้ง การยุบ การปรับปรุงสถาบันอุดมศึกษา รับผิดชอบงานก่อสร้างของสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบการกำกับงานรักษาความปลอดภัยและการปฏิรูปงานสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษา

Department of Science and Technology มีหน้าที่วางแผน ให้การแนะนำในงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประสานงานและแนะนำให้สถาบันอุดมศึกษามีส่วนร่วมในระบบการสร้างนวัตกรรมของประเทศ และดำเนินการ โครงการใหญ่ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเฉพาะทางที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกลาง สนับสนุนการพัฒนาฐาน (Platform) การสร้างนวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสถาบันอุดมศึกษา กำหนดแผนการพัฒนาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติของสถาบันอุดมศึกษา ประสานและให้การแนะนำแก่สถาบันอุดมศึกษาในการสร้างห้องปฏิบัติการสำคัญ ศูนย์วิจัยทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ ฐานวิจัยวิทยาศาสตร์สำคัญแห่งชาติ ให้การแนะนำแก่สถาบันอุดมศึกษาทางด้านการพัฒนาความเป็นอุตสาหกรรมของเทคโนโลยีระดับสูง และทันสมัย การพัฒนาผลการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ให้เป็นผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และการบูรณาการระหว่างการเรียนรู้ การวิจัยและการผลิต

Department of Social Sciences มีหน้าที่วางแผนและประสานงานด้านการเรียนการสอนวิชาทางด้านการเมืองและคุณธรรมจริยธรรมของสถาบันอุดมศึกษา วางแผนและจัดการงานด้านการวิจัยปรัชญาและสังคมศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา จัดการและประสานงานให้สถาบันอุดมศึกษารับทำโครงการสำคัญระดับชาติในการวิจัยทางด้านปรัชญาและสังคมศาสตร์

Department of Degree Management & Postgraduate Education (Office of the State Council Academic Degrees Committee) เป็นหน่วยงานที่ร่วมทำงานระหว่างสำนักงานคณะกรรมการปริญญาของคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานภายในกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยปริญญาแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน กำหนดร่างแผนการพัฒนาและปฏิรูปงานบริหารปริญญาและการจัดการบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ กำหนดแนวทางและบริหารจัดการจัดการบัณฑิตศึกษา การพัฒนาและบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการและประสานงานของโครงการ “มหาวิทยาลัยชั้นนำและหลักสูตรชั้นนำของโลก”

Department of Teacher Education มีหน้าที่วางแผน แนะนำการพัฒนาครูของสถาบันศึกษาทุกประเภทและทุกระดับการศึกษา กำหนดนโยบายด้านการฝึกหัดครูและการบริหารครู กำหนดคุณสมบัติครูทุกประเภทและทุกระดับการศึกษา กำกับการปฏิบัติใช้คุณสมบัติครูให้ถูกต้อง แนะนำการทำงานด้านการฝึกหัดครูและการบริหารครูในภาพรวม

Department of Personnel มีหน้าที่บริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ วางแผนและให้คำแนะนำทางด้านการพัฒนาอาจารย์และผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา

Department of College Students Affairs มีหน้าที่หลัก 2 เรื่อง คือ รับผิดชอบงานการรับสมัครนักศึกษาและการสอบคัดเลือกระดับประเทศของการอุดมศึกษาทุกประเภท กำหนดนโยบายงานการบรรจุการทำงานสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ

Department of National Education Inspection มีหน้าที่กำหนดมาตรการและมาตรฐานการตรวจการศึกษา กำหนดแนวทางการตรวจการศึกษาทั่วประเทศ จัดการการตรวจสอบการศึกษาในการจัดการศึกษาทุกประเภทและทุกระดับ ตรวจสอบผลการตรวจการศึกษาและจัดทำรายงาน

นอกจากหน่วยงานภายในที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารการจัดการอุดมศึกษาแล้ว กระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีหน่วยงานสังกัดโดยตรงในส่วนกลาง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่และมีบทบาทในการร่วมบริหารการจัดการอุดมศึกษาของจีน คือ

Social Science Development Research Center of the Ministry of Education มีหน้าที่จัดทำโครงการวิจัยทฤษฎีด้านปรัชญาและสังคมศาสตร์ และวิจัยปัญหาด้านการพัฒนาสังคมนิยมแบบจีน จัดการโครงการวิจัยระดับชาติของระบบสถาบันอุดมศึกษา จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวิชาการระหว่างสถาบันและสาขาวิชา นำทางทิศทางการวิจัยด้านสังคมศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา ศึกษาวิจัยและผลักดันงานด้านการพัฒนานักวิจัยพัฒนาทฤษฎีในสถาบันอุดมศึกษา

China Association of Higher Education ประกอบด้วยสถาบันอุดมศึกษา องค์กรและบุคลากรทางการศึกษา หน่วยงานของรัฐและบุคคล เป็นสมาคมทางวิชาการระดับชาติ มีหน้าที่เป็นสถาบันคลังสมองสำหรับการอุดมศึกษา เป็นศูนย์วิจัยด้านการอุดมศึกษาที่สำคัญของชาติ

Ministry of Education, Science and Technology Development Center มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสถาบันอุดมศึกษา จัดทำโครงการวิจัยเพื่อยกระดับการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และพัฒนาศักยภาพการสร้างนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษา ติดตามความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสถาบันอุดมศึกษา จัดให้ สถาบันอุดมศึกษาร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม สร้างฐานและศูนย์บูรณาการณด้านการเรียน การวิจัยและการผลิต ส่งเสริมการพัฒนาผลการวิจัยให้เป็นผลิตภัณฑ์ของอุตสาหกรรม ดำเนินการบริหารผลความสำเร็จด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและบริการด้านการป้องกันสิทธิทางปัญญาของสถาบันอุดมศึกษา ส่งเสริมความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษา ระหว่างประเทศ ส่งเสริมการร่วมจัดโครงการและถ่ายโอนเทคโนโลยีระหว่างประเทศ

Higher Education Evaluation Center of the Ministry of Education มีหน้าที่ดำเนินการประเมินการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษา ประเมินการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ศึกษาวิจัยนโยบายและทฤษฎีด้านการปฏิรูปการเรียนการสอนของการอุดมศึกษาและงานการประเมินคุณภาพการเรียนการสอนเพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงแก่กระทรวงศึกษาธิการ จัดการฝึกอบรมผู้ประเมิน และจัด โครงการแลกเปลี่ยนและความร่วมมือระหว่างประเทศทางการวิจัย การเรียนการสอน

China Academic Degrees and Graduate Education Development Center มีหน้าที่ดำเนินการวิจัยด้านปริญญาและการจัดการบัณฑิตศึกษา ดำเนินการประเมินและตรวจสอบปริญญา และการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการปริญญาและคณะกรรมการตรวจการศึกษาของคณะรัฐมนตรี ดำเนินการออกข้อสอบและจัดการสอบเพื่อเข้าศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของประเทศ ดำเนินการตรวจสอบ รับรองและให้การปรึกษาทางด้านปริญญา พัฒนาระบบสารสนเทศข้อมูลปริญญาและการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ของประเทศและอำนวยความสะดวก

การบริหารการจัดการอุดมศึกษาในระดับท้องถิ่น คือการบริหารการศึกษาในระดับมณฑล เขตปกครองตนเองและมหานคร ปัจจุบันนี้ สาธารณรัฐประชาชนจีนมีมณฑลจำนวน 23 มณฑล เขตปกครองตนเอง 5 เขตปกครอง และ มหานคร 4 เมือง หน่วยงานบริหารการศึกษาภายในรัฐบาลมณฑลและเขตปกครองตนเองคือกรมการศึกษา หน่วยงานบริหารการศึกษาภายในรัฐบาลมหานครคือคณะกรรมการการศึกษา

การบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระดับกรมการศึกษาของรัฐบาลมณฑลเขต การปกครองตนเอง และคณะกรรมการการศึกษาของรัฐบาลมหานคร มีอำนาจทางการศึกษาและ ภาระหน้าที่สำคัญ คือ

บริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายในมณฑล จัดทำเอกสารเกี่ยวกับแนวทางการ จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา วางแผนการจัดตั้งสถาบันการศึกษา ดำเนินงานตรวจสอบและ เสนอขออนุมัติจัดตั้ง ยุบ เปลี่ยนชื่อและปรับปรุงสถาบันอุดมศึกษาภายในมณฑล

แนะนำการปฏิรูปและการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของมณฑล งานด้านการ ยกกระดับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา การเปิดหลักสูตร การพัฒนาและปฏิรูปหลักสูตร แนะนำงานด้านการประเมินคุณภาพการจัดการอุดมศึกษา แนะนำงานวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีของสถาบันอุดมศึกษา การวางแผนและแนะนำการพัฒนาการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ ปรัชญาและวิทยาศาสตร์สังคมศาสตร์ แนะนำและบริหารการพัฒนาสาขาวิชาสำคัญ ระดับชาติ รับผิดชอบการพัฒนาสาขาวิชาสำคัญระดับมณฑล รับผิดชอบโครงการความร่วมมือ ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและมณฑลด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา

บริหารงานทะเบียนนักศึกษา การวางแผนและการบริหารงานปริญญาและการจัด บัณฑิตศึกษาของมณฑล

รับผิดชอบการจัดการสอบเพื่อรับสมัครนักศึกษา จัดทำนโยบายการรับสมัครนักศึกษา ของมณฑล จัดทำแผนการรับสมัครนักศึกษา จัดทำนโยบายการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา

ประสานงานเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาภายในมณฑลมีส่วนร่วมในระบบการสร้าง นวัตกรรมของภูมิภาคและประเทศ รับทำโครงการใหญ่ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้าน ปรัชญาและวิทยาศาสตร์สังคมศาสตร์ของมณฑลและประเทศ สนับสนุนการพัฒนาฐาน (Platform) การสร้างนวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสถาบันอุดมศึกษาภายในมณฑล

ให้การแนะนำแก่สถาบันอุดมศึกษาทางด้านการพัฒนาความเป็นอุตสาหกรรมของ เทคโนโลยีระดับสูงและทันสมัย การพัฒนาผลการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ให้เป็น ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และการบูรณาการระหว่างการเรียนรู้ การวิจัยและการผลิต

รับผิดชอบงานด้านการรักษาความปลอดภัยของสถาบันอุดมศึกษาภายในมณฑล

รับผิดชอบการประชาสัมพันธ์ทฤษฎีของพรรคคอมมิวนิสต์และข้อมูลข่าวสารแก่ สถาบันอุดมศึกษาภายในมณฑล รับผิดชอบงานพัฒนาศักยภาพด้านคุณ ธรรมจริยธรรมและ การเมืองการปกครองของสถาบันอุดมศึกษา รับผิดชอบประชาสัมพันธ์และดำเนินการทฤษฎี แนวทางและนโยบายของงานแนวร่วมภายในมณฑล วางแผนและประสานงานแนวร่วมและ งานบริการประชาชนของสถาบันอุดมศึกษา

รับผิดชอบการบริหารงบประมาณทางการศึกษาระดับมณฑล ร่วมจัดทำนโยบายการระดมการลงทุนด้านการศึกษา การจัดสรรเงินลงทุนด้านการศึกษา การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา และการสนับสนุนนักเรียน กำกับการระดับและการใช้เงินลงทุนด้านการศึกษา

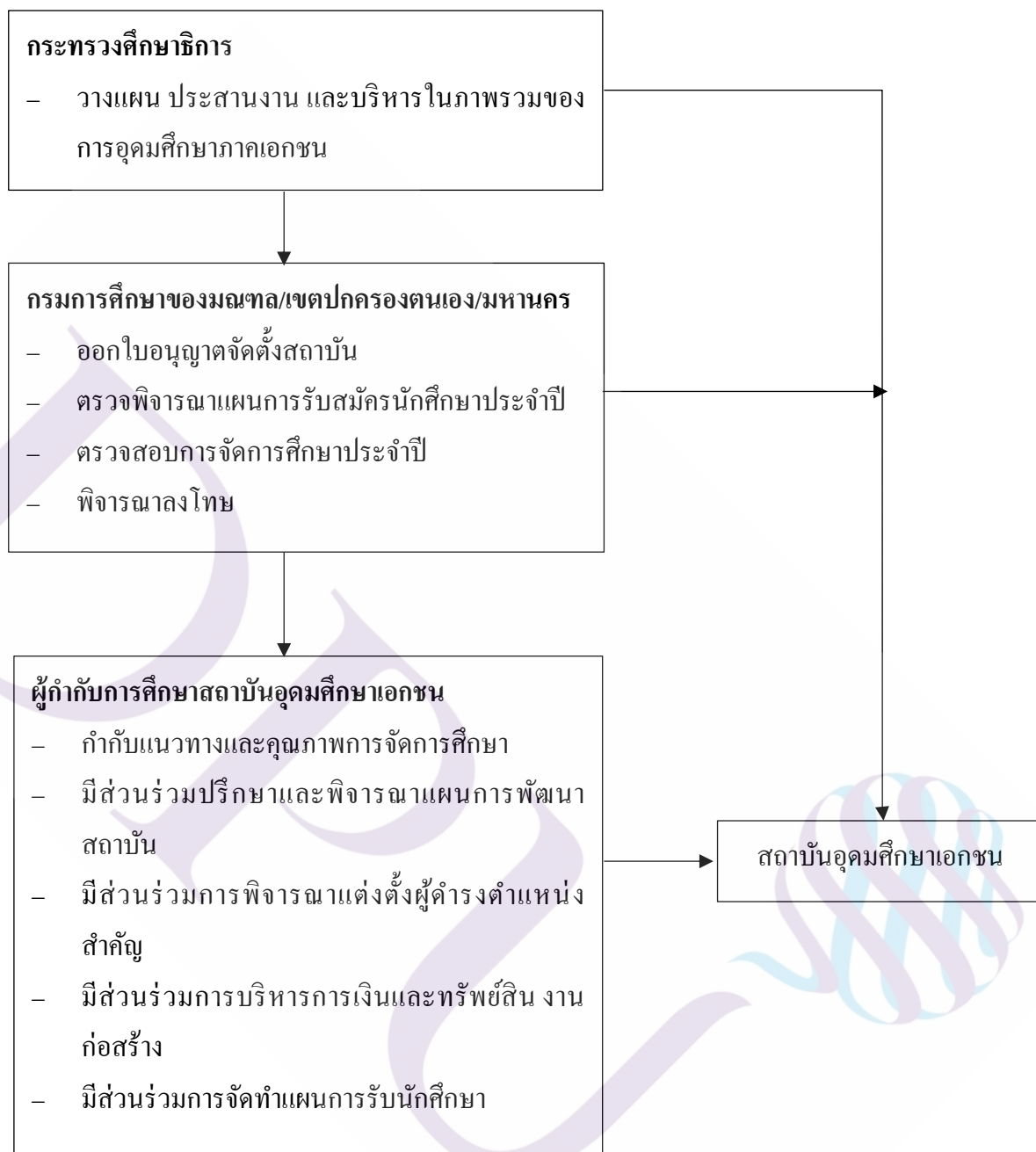
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนของสาธารณรัฐประชาชนจีนเกิดขึ้นหลังจากการประกาศรัฐธรรมนูญฉบับปรับปรุง ค.ศ. 1982 ที่กำหนดให้รัฐบาลส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยองค์กรสาธารณะ รัฐวิสาหกิจและประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นการอนุญาตให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเป็นทางการ (Wang & Wang, 2019, p. 103)

กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้วางแผน ประสานงานและบริหารในระดับภาพรวมของการอุดมศึกษาภาคเอกชน หน่วยงานบริหารทางการศึกษาของรัฐบาลท้องถิ่นระดับมณฑล เขตปกครองตนเอง และมหานคร ซึ่งก็คือ กรมการศึกษาของมณฑล ของเขตปกครองตนเอง หรือคณะกรรมการการศึกษาของมหานคร เป็นผู้บริหารจัดการการศึกษาภาคเอกชนในท้องถิ่น มีอำนาจในการออกใบอนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตรวจสอบพิจารณาแผนการรับสมัครนักศึกษา ตรวจสอบการจัดการศึกษาประจำปีของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และพิจารณาลงโทษสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (MOE, 2007, p. 1243)

กรมการศึกษาของมณฑลจะแต่งตั้งผู้กำกับการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่กำกับแนวทางและคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีส่วนร่วมในการปรึกษาและพิจารณาในเรื่องแผนการพัฒนาของสถาบัน การแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญ การบริหารการเงินและทรัพย์สิน งานก่อสร้างและแผนการรับสมัครนักศึกษา ผู้ตรวจสอบการศึกษา จะจัดทำรายงานการตรวจการศึกษานำส่งกรมการศึกษา

กรมการศึกษาของมณฑลจะตรวจสอบการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในทุกปี และประทับตราในใบอนุญาตให้จัดตั้งสถาบัน เพื่อรับรองว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ผ่านการตรวจประจำปีแล้ว

การตรวจสอบการจัดการศึกษาประจำปีของกรมการศึกษาจะตรวจในเรื่องการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบและนโยบาย การพัฒนาองค์กรพรรคคอมมิวนิสต์และสันนิบาตเยาวชนคอมมิวนิสต์ งานรักษาความปลอดภัย การจัดโครงสร้างบริหารภายในสถาบัน สภาพการเงินการบัญชี เป็นต้น ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.4 โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาภาคเอกชนของสาธารณรัฐประชาชนจีน

การบริหารในระดับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กำหนดโดยกฎหมายการส่งเสริม การศึกษาภาคเอกชน (NPC, 2016) และข้อกำหนดการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (MOE, 2007)

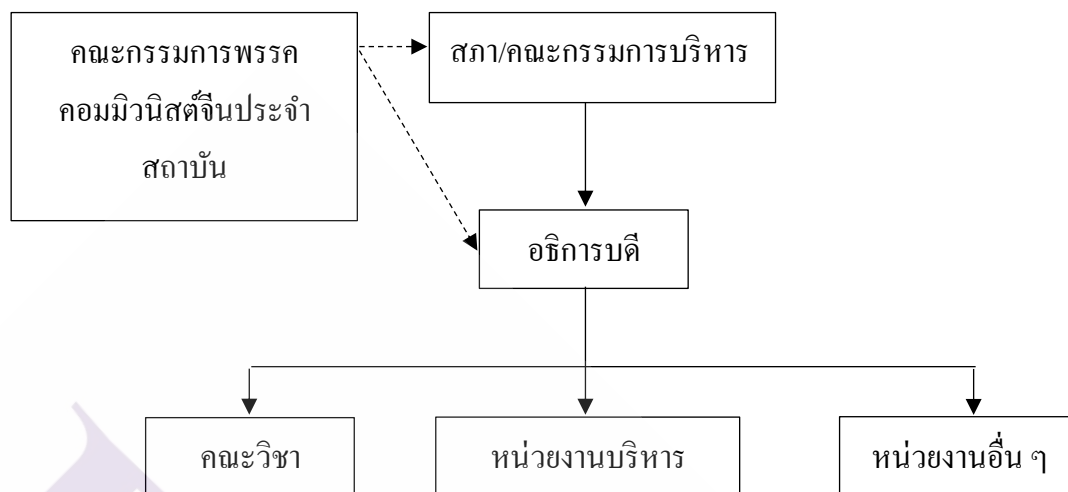
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องเปิดสอนหลักสูตรอย่างน้อย 3 หลักสูตรขึ้นไป มีนักศึกษา จำนวนไม่น้อยกว่า 500 คน วิชาที่เปิดสอนต้องมีอาจารย์ประจำอย่างน้อย 1 คน แต่ละหลักสูตรต้องมี อาจารย์ที่มีตำแหน่งวิชาการรองศาสตราจารย์จำนวน 2 คนขึ้นไป ผู้ที่จะขอจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ต้องยื่นคำขอต่อกรมการศึกษาของท้องถิ่น และได้รับอนุมัติจากรัฐบาลท้องถิ่น สถาบัน เอกชนที่ได้รับอนุมัติจากรัฐบาลท้องถิ่น จะได้รับการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการ หากผู้ที่จะขอ จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังไม่พร้อมตามเงื่อนไขที่กำหนด สามารถขออนุมัติการจัดตั้ง ชั่วคราวได้ แต่ไม่สามารถมอบปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษาได้ จนกว่าจะมีความพร้อมและ ดำเนินการขออนุมัติตามขั้นตอนครบถ้วน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องมีสภา คณะกรรมการบริหารหรือองค์กรในรูปแบบอื่น เพื่อเป็นกลไกการตัดสินใจและการตรวจสอบการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยผู้ได้รับใบอนุญาต อธิการบดี ตัวแทนจากบุคลากร จำนวนกรรมการที่มีประสบการณ์ด้านการศึกษาหรือการเรียนการ สอน 5 ปีขึ้นไปต้องไม่ต่ำกว่าสัดส่วน 1 ใน 3 ของกรรมการทั้งหมด

สภาหรือคณะกรรมการบริหารมีอำนาจในการว่าจ้างอธิการบดี กำหนดแผนการพัฒนา ของสถาบัน จัดหาเงินลงทุนในการจัดการศึกษา กำหนดอัตราตำแหน่งบุคลากรและอัตราเงินเดือน ประธานสภา ประธานคณะกรรมการบริหารอธิการบดีเป็นนิติบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อธิการบดีเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

การแต่งตั้งอธิการบดีต้องได้รับการรับรองจากกรมการศึกษา ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งเป็น อธิการบดี และรองอธิการบดี ต้องมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีประสบการณ์ด้าน การ อุดมศึกษา 10 ปีขึ้นไป อายุไม่เกิน 70 ปี อธิการบดีของสถาบันมีวาระดำรงตำแหน่ง 4 ปี และ สามารถดำรงตำแหน่งต่อเนื่องได้

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องมีองค์กรของพรรคคอมมิวนิสต์และสันนิบาตเยาวชน คอมมิวนิสต์จีน องค์กรพรรคคอมมิวนิสต์มีบทบาทเป็นแกนหลักทางการเมือง ส่วนสันนิบาต เยาวชนจะมีบทบาทในการสร้างความสามัคคีในบรรดานักศึกษา โครงสร้างการบริหาร สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังแผนภาพที่ 4.5

ภาพที่ 4.5 โครงสร้างการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของสาธารณรัฐประชาชนจีน

การรับนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนรวมอยู่ในแผนการรับนักศึกษาประจำปีของกรมการศึกษาท้องถิ่น นักเรียนที่อยากเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องเข้าร่วมการสอบเพื่อคัดเลือกนักศึกษาพร้อมกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และผ่านกระบวนการคัดเลือกเหมือนนักเรียนทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องจัดทำรายงานงบบุคบัญชีเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา และมอบหมายให้บริษัทการบัญชีตรวจสอบบัญชี หรือกรมการศึกษาอาจตรวจสอบบัญชีของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเมื่อมีความจำเป็น

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสาธารณรัฐประชาชนจีนมีอีกรูปแบบหนึ่ง คือ วิทยาลัยอิสระ เป็นสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ร่วมจัดตั้งโดยมหาวิทยาลัยที่มีสิทธิ์มอบปริญญาตรีขึ้นไปและองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลทั่วไป ใช้เงินลงทุนที่ไม่ใช่งบการลงทุนด้านการศึกษาของรัฐ (MOE, 2008, p. 1247)

มหาวิทยาลัยที่จะร่วมจัดตั้งวิทยาลัยอิสระควรเป็นสถาบันที่มีหลักสูตรระดับปริญญาเอก องค์กรที่ร่วมจัดตั้งวิทยาลัยอิสระควรเป็นนิติบุคคล มีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 50,000,000 หยวนจีน (CNY) ทรัพย์สินรวมแล้วไม่ต่ำกว่า 300,000,000 หยวนจีน ทรัพย์สินสุทธิไม่ต่ำกว่า 120,000,000 หยวนจีน อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมต่ำกว่าร้อยละ 60 สำหรับบุคคลที่จะร่วมจัดวิทยาลัยอิสระ ต้องมีทรัพย์สินรวมไม่น้อยกว่า 300,000,000 หยวนจีน ซึ่งประกอบด้วยเงินสดไม่น้อยกว่า 120,000,000 หยวนจีน (MOE, 2008, p. 1247)

มหาวิทยาลัยจะเข้าหุ้นวิทยาลัยอิสระโดยซื้อสถาบัน สิทธิทางปัญญา ทรัพย์สินด้านการบริหารหรือการเรียนการสอน องค์กรหรือบุคคลจะเข้าหุ้นโดยเงินสด สิ่งของ กรรมสิทธิ์ที่ดิน

วิทยาลัยอิสระจะจัดโครงสร้างการบริหารภายในสถาบัน การรับนักศึกษา การจัดการเรียนการสอน การเงินการบัญชี และได้รับการตรวจสอบการศึกษาประจำปีเหมือนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่แสวงหากำไรและสถาบันอุดมศึกษาที่แสวงหากำไร

กฎหมายส่งเสริมการศึกษาภาคเอกชน (NPC, 2016) อนุญาตให้ผู้จัดตั้งสถาบันการศึกษาสามารถเลือกจดทะเบียนเป็นสถาบันการศึกษาที่แสวงหากำไรหรือไม่แสวงหากำไร ยกเว้นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับภาคบังคับ สถานศึกษาที่ไม่แสวงหากำไร หากมีรายได้จากการจัดการศึกษา ต้องใช้รายได้นั้นเพื่อการลงทุนจัดการศึกษาต่อไป สำหรับสถานศึกษาที่จดทะเบียนเป็นประเภทแสวงหากำไร รายได้จากการจัดการศึกษา จะปฏิบัติตามกำหนดของกฎหมายบริษัทจำกัดและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประเภทไม่แสวงหากำไร สามารถจดทะเบียนที่กรมการศึกษาของรัฐบาลท้องถิ่น การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประเภทแสวงหากำไร ต้องจดทะเบียนที่หน่วยงานบริหารธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรมท้องถิ่น

ผู้ที่จดทะเบียนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประเภทแสวงหากำไร เป็นองค์กรที่เป็นนิติบุคคลหรือบุคคลทั่วไปได้ ห้ามใช้งบประมาณของรัฐในการจัดตั้งและจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประเภทแสวงหากำไร หลังจากได้รับอนุญาตให้จัดตั้งแล้ว สถาบันต้องจัดตั้งสภา คณะกรรมการบริหาร หน่วยงานบริหาร องค์กรพรรคคอมมิวนิสต์ การประชุมผู้แทนบุคลากรและสหภาพแรงงานประจำสถาบัน การบริหารทรัพย์สินของสถาบัน รวมทั้งกำไรจากการจัดการศึกษา ต้องปฏิบัติตามกำหนดของกฎหมายบริษัทจำกัดแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (MOE, 2016, ไม่มีเลขหน้า)

สภาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประเภทแสวงหากำไร ต้องมีผู้แทนของบุคลากรจำนวนไม่น้อยกว่าสัดส่วน 1 ใน 3 ของกรรมการทั้งหมด มีอำนาจในการตรวจสอบการเงินของสถาบัน กำกับการทำงานของคณะกรรมการบริหารและฝ่ายบริหารสถาบัน และรายงานต่อที่ประชุมผู้แทนบุคลากรของสถาบัน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนประเภทแสวงหากำไรต้องมีองค์กรของพรรคคอมมิวนิสต์ประจำสถาบัน องค์กรพรรคฯ ต้องมีบทบาทเป็นแกนหลักด้านการเมืองและนำทางด้านการเมืองของสถาบัน เลขธิการของพรรคฯ ควรเป็นกรรมการสภาและอยู่ในฝ่ายบริหารระดับต่าง ๆ โดย

กระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมาย อธิการบดีที่เป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์สามารถเป็นผู้บริหารในองค์กรพรรคประจำสถาบันได้

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนประเภทแสวงหากำไรสามารถรับนักศึกษาได้ตามกระบวนการทั่วไป สามารถกำหนดค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จะเรียกเก็บจากนักศึกษาได้ (GOV, 2016, p. 3) สถาบันต้องประกาศรายการที่เรียกเก็บเงินจากนักศึกษาต่อสาธารณะล่วงหน้า 30 วันก่อนมีผลบังคับใช้ ห้ามเก็บค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่ไม่ได้ประกาศต่อสาธารณะ

การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประเภทแสวงหากำไรจะได้รับการตรวจจากกรมการศึกษาและกรมทรัพยากรมนุษย์และประกันสังคม สำนักงานบริหารธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรมตรวจการดำเนินงานกิจการของสถาบัน และประกาศผลการดำเนินงานประจำปีต่อสังคม

ในระดับอุดมศึกษา สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้จัดให้มีการบริหารจัดการอุดมศึกษาสำหรับชนเผ่าต่าง ๆ ขึ้น โดยเฉพาะ การบริหารจัดการอุดมศึกษาสำหรับชนเผ่าของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นระบบการบริหาร 2 ระดับเหมือนการบริหารสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป คือ การบริหารในระดับรัฐบาลส่วนกลาง และระดับรัฐบาลท้องถิ่น

ในระดับส่วนกลาง คณะรัฐมนตรีมีหน่วยงานบริหารการจัดการศึกษาชนเผ่าโดยตรง คือ กระทรวงศึกษาธิการและคณะกรรมการกิจการชนเผ่าแห่งชาติ (National Ethnic Affairs Commission of the People's Republic of China)

กระทรวงศึกษาธิการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้อนุมัติการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาชนเผ่า หรือมอบหมายให้รัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้อนุมัติ ตามกำหนดของกฎหมายการอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสาธารณรัฐประชาชนจีน (มาตรา 19)

คณะกรรมการกิจการชนเผ่าแห่งชาติบริหารมหาวิทยาลัยชนเผ่าภูมิภาคโดยตรง และประสานกับคณะกรรมการกิจการชนเผ่าของรัฐบาลท้องถิ่นในการสนับสนุนกรมการศึกษาเพื่อบริหารจัดการการอุดมศึกษาชนเผ่าในท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ให้การแนะนำ และการสนับสนุนแก่มหาวิทยาลัยที่สังกัดคณะกรรมการกิจการชนเผ่าแห่งชาติ ในด้านการพัฒนาหลักสูตร จัดตั้งห้องปฏิบัติการระดับชาติ เพิ่มจำนวนโควตาการศึกษาต่อระดับปริญญาโทสำหรับนักศึกษาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยชนเผ่า สนับสนุนการพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยชนกลุ่มน้อย สนับสนุนดำเนินนโยบายในแผนการพัฒนาอาจารย์ต่าง ๆ สนับสนุนการอบรมอธิการบดีและการพัฒนาอาจารย์ ส่งเสริมมหาวิทยาลัยในสังกัดในการช่วยพัฒนามหาวิทยาลัยชนเผ่า (National Ethnic Affairs Commission of the People's Republic of China [SEAC], 2015, para. 4)

คณะกรรมการกิจกรรมชนเผ่าแห่งชาติ มีมหาวิทยาลัยภายใต้สังกัดจำนวน 6 แห่ง ได้แก่

1. Minzu University of China ตั้งอยู่ในกรุงปักกิ่ง
2. South-Central University for Nationalities ตั้งอยู่ในเมือง Wu Han ซึ่งเป็นเมืองเอกของมณฑล Hu Bei ในภาคกลางของสาธารณรัฐประชาชนจีน
3. Southwest Minzu University ตั้งอยู่ในเมือง Cheng Du ซึ่งเป็นเมืองเอกของมณฑล Si Chuan ในภาคตะวันตกเฉียงใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน
4. Northwest Minzu University ตั้งอยู่ในเมือง Lan Zhou ซึ่งเป็นเมืองเอกของมณฑล Gan Su ในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของสาธารณรัฐประชาชนจีน
5. North Minzu University ตั้งอยู่ในเมือง Yin Chuan ซึ่งเป็นเมืองเอกของเขตปกครองตนเอง Ningxia Hui Autonomous Region ในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของสาธารณรัฐประชาชนจีน
6. Dalian Minzu University ตั้งอยู่ในเมือง Da Lian ของมณฑล Liao Ning ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสาธารณรัฐประชาชนจีน

คณะกรรมการกิจกรรมชนเผ่าแห่งชาติมีหน้าที่แนะนำและช่วยเหลือมหาวิทยาลัยในสังกัดในการวางแผนการพัฒนาสถาบัน ดำเนินการปฏิรูปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาอาจารย์และบุคลากร เพิ่มการลงทุนทางการศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยชนเผ่า ให้การสนับสนุนด้านนโยบายเพื่อส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยชนกลุ่มน้อยได้รับการพัฒนาที่ยั่งยืน (SEAC, 2015, para 3)

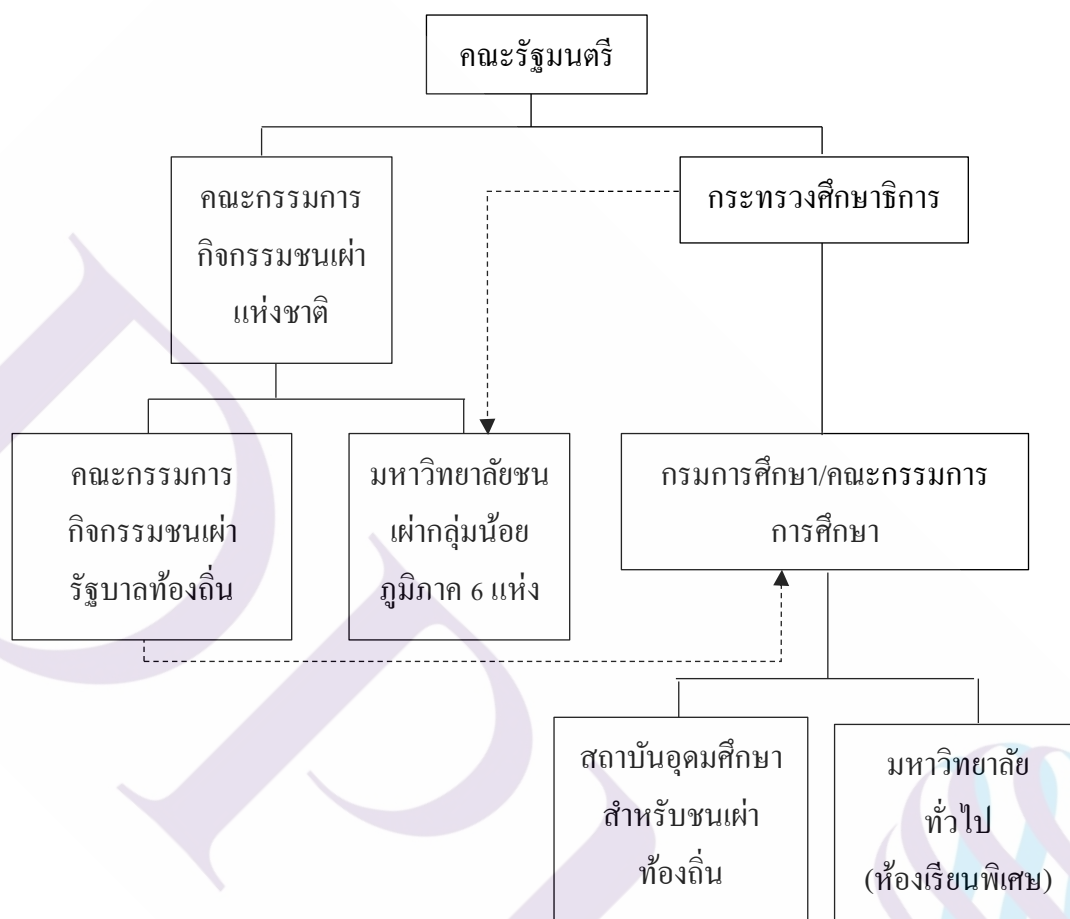
ส่วนในระดับท้องถิ่น มีหน่วยงานบริหารจัดการอุดมศึกษาสำหรับชนเผ่าโดยเฉพาะคือ กรมการศึกษาของเขตปกครองตนเองของชนเผ่า หรือกรมการศึกษาในมณฑลทั่วไป โดยมีความร่วมมือกับคณะกรรมการกิจกรรมชนเผ่าประจำท้องถิ่น

ระบบการจัดการอุดมศึกษาสำหรับชนเผ่าของสาธารณรัฐประชาชนจีน ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยชนเผ่าในภูมิภาค สถาบันอุดมศึกษาของเขตพื้นที่ชนเผ่า และห้องเรียนพิเศษสำหรับชนเผ่าในมหาวิทยาลัยทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษาของเขตพื้นที่ชนเผ่าอยู่ภายใต้การบริหารของกรมการศึกษาท้องถิ่น สถาบันเหล่านี้ตั้งอยู่ในอำเภอปกครองตนเองของชนเผ่าต่าง ๆ รับนักศึกษาชนเผ่าในเขตพื้นที่จัดการเรียนการสอนตามลักษณะของนักศึกษา และจัดการศึกษาตามลักษณะพิเศษของชนเผ่าได้

ห้องเรียนพิเศษสำหรับชนเผ่าในมหาวิทยาลัยทั่วไป มีจุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอุดมศึกษาสำหรับชนกลุ่มน้อย โดยอาศัยจุดแข็งของมหาวิทยาลัยทั่วไปในการพัฒนาบุคลากรที่มีศักยภาพให้แก่เขตพื้นที่ชนเผ่า นักศึกษาต้องกลับไปทำงานในเขตพื้นที่ของชนเผ่า

หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว (Zhang, 2009, p.19) ระบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาสำหรับชนเผ่าของสาธารณรัฐประชาชนจีน ตามแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.6 ระบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาสำหรับชนเผ่าของสาธารณรัฐประชาชนจีน

มหาวิทยาลัยที่สังกัดคณะกรรมการกิจกรรมชนเผ่าแห่งชาติ และห้องเรียนพิเศษในมหาวิทยาลัยทั่วไป สามารถรับนักศึกษาที่เป็นชนเผ่าได้ทั่วประเทศ ส่วนสถาบันอุดมศึกษาชนกลุ่มน้อยที่สังกัดกรมการศึกษาในท้องถิ่น รับเฉพาะนักศึกษชนเผ่าหรือนักศึกษาเผ่าฮั่นที่อยู่ในพื้นที่ (Qumu, 2006, p. 39)

นักเรียนชนเผ่าจะได้รับนโยบายพิเศษในการเข้าสอบการคัดเลือกนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ตามกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ เช่น

นักเรียนชนเผ่าจะได้รับการรับเข้าศึกษาก่อนนักเรียนเผ่าฮั่น ในกรณีที่มีคะแนนผลสอบเท่ากัน (MOE, 1987, as cite in Li, 2008, p. 33)

การลดคะแนนรับเข้าศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยทั่วไปแล้ว จะลดคะแนนรับของสถาบันอุดมศึกษาสำหรับนักเรียนชนเผ่าไม่เกิน 20 คะแนน (MOE, 2007, as cite in Li, 2008, p. 34)

เขตปกครองตนเองทิเบต (Xi Zang) และเขตปกครองตนเองซินเจียง (Xin Jiang) กำหนดคะแนนต่างหาก และจัดกระบวนการรับสมัครต่างหาก (MOE, 2004, para. 2)

จัดห้องเรียนพิเศษหรือห้องเรียนเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษาสำหรับนักเรียนชนเผ่า ห้องเรียนพิเศษจะลดคะแนนรับเข้า ไม่น้อยกว่า 80 คะแนน ส่วนห้องเรียนเตรียมความพร้อมจะลดคะแนน ไม่น้อยกว่า 40 คะแนน (Teng & Ma, 2005, p. 11)

มหาวิทยาลัยชั้นนำและมหาวิทยาลัยชนเผ่า ต้องกำหนดจำนวนโควต้าสำหรับการรับนักศึกษาชนเผ่า หากรับจำนวนไม่เต็ม มหาวิทยาลัยต้องลดคะแนนเพื่อรับนักศึกษาชนเผ่าให้เต็มจำนวน (Ao, 2006, p. 71)

ในการบริหารจัดการศึกษาระดับสถานศึกษา มหาวิทยาลัยชนเผ่าใช้ระบบความรับผิดชอบของอธิการบดีภายใต้การนำของคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จีนประจำสถาบัน คณะกรรมการพรรค ฯ มีอำนาจในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา กำกับและรับรองการดำเนินการจัดการศึกษาและการวิจัยของมหาวิทยาลัย อธิการบดีรับผิดชอบการบริหารการดำเนินการจัดการศึกษาและงานบริหารต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ในขณะเดียวกัน มหาวิทยาลัยชนเผ่าต้องมีการประชุมตัวแทนบุคลากร ซึ่งเป็นองค์กรภายใต้การบริหารของคณะกรรมการพรรค ฯ เพื่อให้บุคลากรใช้สิทธิ์ประชาธิปไตยและกำกับการทำงานของอธิการบดี (Qumu, 2008, p. 10)

สถาบันอุดมศึกษาสำหรับชนกลุ่มน้อยจะได้รับการลงทุนจากรัฐบาลส่วนกลางโดยผ่านคณะกรรมการกิจกรรมชนเผ่าแห่งชาติ ซึ่งส่วนมากจะการลงทุนให้แก่มหาวิทยาลัยชนเผ่าภูมิภาคที่ตั้งกัฒคณะกรรมการกิจกรรมชนเผ่า สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น จะได้รับเงินลงทุนจากรัฐบาลกลางเป็นส่วนหนึ่ง และได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ (Ma, 2017, p. 76) นอกจากนี้แล้ว มีรายได้จากการเรียกเก็บค่าเล่าเรียนของนักศึกษา รายได้จากดำเนินกิจการสาธารณะ การทำธุรกิจและเงินบริจาค

สรุปโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

สาธารณรัฐประชาชนจีนจัดโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ ระดับส่วนกลาง และระดับท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดูแลบริหารจัดการอุดมศึกษาในภาพรวม และมหาวิทยาลัยที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงอื่นๆ หน่วยงานภายในกระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งส่วนรับผิดชอบการบริหารจัดการอุดมศึกษาในด้านต่าง ๆ รัฐบาลท้องถิ่นจัดตั้งกรมการศึกษา หรือคณะกรรมการการศึกษา เป็นหน่วยงานดูแลการจัด

การศึกษาระดับอุดมศึกษาภายในพื้นที่ มีอำนาจการจัดการอุดมศึกษาอย่างสมบูรณ์แบบภายใต้การนำของกระทรวงศึกษาธิการ

การจัดการเงินและงบประมาณทางการศึกษา

เงินลงทุนการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีแหล่งที่มาจากเงินอุดหนุนขององค์กรคลังเป็นหลัก และแหล่งที่มาอื่น ๆ เป็นส่วนเสริม (NPC, 1998, p. 484) สาธารณรัฐประชาชนจีนจัดระบบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็น 2 ระดับ คือระดับรัฐบาลกลางโดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานดำเนินการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายใต้คณะรัฐมนตรีระดับรัฐบาลมณฑล เขตปกครองตนเองและมหานคร โดยมีกรมการศึกษาหรือคณะกรรมการการศึกษาเป็นหน่วยงานดำเนินการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในท้องถิ่น กฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนกำหนดให้คณะรัฐมนตรีและรัฐบาลท้องถิ่นต้องรับรองการขยายเพิ่มเงินลงทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องพิจารณาจากต้นทุนการจัดการศึกษาต่อคนต่อปี แล้วกำหนดมาตรฐานค่าใช้จ่ายประจำปีของสถาบันอุดมศึกษา และแนวทางการจัดหาแหล่งที่มาเงินทุนการอุดมศึกษา กรมการศึกษาหรือคณะกรรมการการศึกษาของมณฑล เขตปกครองตนเองและมหานครกำหนดมาตรฐานค่าใช้จ่ายประจำปีและแนวทางการจัดหาเงินทุนการอุดมศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาภายในท้องถิ่น

กระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานบริหารดูแลและบริหารรายรับรายจ่ายของรัฐบาล สาธารณรัฐประชาชนจีน มีหน้าที่จัดทำงบประมาณประจำปีของรัฐบาลส่วนกลาง กำหนดมาตรฐานรายจ่าย พิจารณางบประมาณของกระทรวงหรือหน่วยงานของรัฐ บริหารทรัพย์สินของรัฐ บริหารรายได้จากการบริการสาธารณะและการเก็บเงินในการบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐ (MOF, 2019, para. 4) กระทรวงการคลังมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินการลงทุนในการอุดมศึกษา เช่น การบริหารเงินลงทุนของรัฐในการพัฒนาสถานที่ของสถาบันอุดมศึกษา การเก็บค่าเล่าเรียนและค่าบริการต่าง ๆ ในสถาบันอุดมศึกษา การกำหนดมาตรฐานค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น ในระดับท้องถิ่น รัฐบาลมณฑลจัดตั้งกรมการคลังเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทางด้านการศึกษาดำเนินนโยบายของกระทรวงการคลังและรัฐบาลท้องถิ่น

ปัจจุบันนี้ เงินลงทุนด้านการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีแหล่งที่มา 3 ประเภท (Wang & Li, 2014, p. 43) คือ รัฐบาล สังกมและบุคคล ในส่วนของรัฐบาล เงินลงทุนคืองบประมาณทางการศึกษา ภาษีเงินเพิ่มทางการศึกษาที่ได้จากรัฐบาลท้องถิ่น รายได้จากสถาบันสาธารณะ รายได้จากธุรกิจและการบริการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา ในส่วนของสังคม

หมายถึงการลงทุนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและเงินบริจาค สำหรับเงินจากบุคคล คือค่าเล่าเรียนที่เก็บจากนักศึกษา

สาธารณรัฐประชาชนจีนจัดงบประมาณทางการศึกษาตามสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) อยู่ในระดับร้อยละ 4.00 – 4.50 ตั้งแต่ ค.ศ. 2013-ค.ศ. 2017 (MOE, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018) การลงทุนด้านการอุดมศึกษามีสัดส่วนต่อการลงทุนทางการศึกษาทั้งหมดตั้งแต่ปีค.ศ.2016จนถึงปี ค.ศ. 2018 คือร้อยละ 26.01 ร้อยละ26.10 และร้อยละ26.03 ตามลำดับ (MOE, 2017, 2018, 2019)

สถาบันอุดมศึกษาจัดงบประมาณรายได้และรายจ่าย เสนอต่อหน่วยงานบริหารการศึกษาต้นสังกัด หน่วยงานการคลังของรัฐบาลท้องถิ่นหรือกระทรวงต้นสังกัดตรวจสอบและอนุมัติ

รายได้ของสถาบันอุดมศึกษา มี 6 ประเภท (Ministry of Finance of the People's Republic of China [MOF], 1997, p.1341) คือ

1. รายได้เงินสมทบการคลัง ประกอบด้วยงบประมาณการจัดการศึกษา งบประมาณการวิจัยวิทยาศาสตร์และงบประมาณอื่น ๆ
2. รายได้เงินสมทบจากหน่วยงานต้นสังกัด คือเงินทุนช่วยเหลือที่สถาบันจะได้รับจากกรมบริหารการศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด
3. รายได้การบริหารเพื่อบริการสาธารณะ คือรายได้จากการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยค่าเล่าเรียน ค่าหอพัก ค่าอบรมและค่าการจัดการเรียนการสอนอื่น ๆ และรายได้การวิจัยวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วยรายได้จากการรับทำโครงการที่มีกำไร โครงการความร่วมมือทางวิชาการ การขายผลสำเร็จด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การให้บริการที่ปรึกษาทางด้านวิชาการ และรายได้บริการวิชาการอื่น ๆ
4. รายได้จากการทำงานธุรกิจ
5. รายได้จากหน่วยงานภายใต้สังกัด และ
6. รายได้อื่น ๆ เช่นกำไรการลงทุน เงินบริจาค รายได้ดอกเบี้ย เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาจัดตั้งวิสาหกิจทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยให้ความเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศ ส่งเสริมความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง สร้างจุดพัฒนาใหม่ทางด้านเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ภาษีและอัตราการจ้างงาน (MOE, 2005, p. 1362) รูปแบบการจัดตั้งวิสาหกิจของสถาบันอุดมศึกษาคือให้ สถาบันอุดมศึกษาจัดตั้งบริษัทจำกัดบริหารทรัพย์สินของสถาบัน ถ่ายโอนทรัพย์สินเพื่อทำธุรกิจของสถาบันให้เป็นของบริษัทสถาบัน สถาบันอุดมศึกษาส่ง

บุคลากรเป็นกรรมการบริหารและกรรมการกำกับดูแลของบริษัท หลังจากนั้นให้บริษัทเป็นตัวแทนของสถาบันในการเข้าเป็นหุ้นส่วนของวิสาหกิจที่จัดตั้งใหม่

สถาบันอุดมศึกษาสามารถเก็บเงินจากนักศึกษา 3 ประเภท (MOE, 2006, p. 1367) คือ ค่าเล่าเรียน ค่าหอพักและค่าจัดการสอบ

ค่าเล่าเรียนเป็นแหล่งที่มาของทุนการจัดการอุดมศึกษาสำคัญ (MOE, 1996, p. 1334) ค่าเล่าเรียนของสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละมณฑลอาจแตกต่างกัน วิธีการกำหนดขอบเขตมาตรฐานค่าเล่าเรียนคือพิจารณาจากสัดส่วนของค่าเล่าเรียนต่อต้นทุนการจัดการศึกษาต่อคนต่อปี โดยกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติ และกระทรวงการคลังร่วมกันกำหนดสัดส่วนค่าเล่าเรียนต่อต้นทุนการจัดการศึกษา และกำหนดมาตรฐานค่าเล่าเรียน ปัจจุบันนี้ สัดส่วนค่าเล่าเรียนของสถาบันอุดมศึกษาต่อต้นทุนการจัดการศึกษาไม่เกินร้อยละ 25 (MOE, 1996, p. 1334) อำนวยการอนุมัติอัตราค่าเล่าเรียนอยู่ที่รัฐบาลท้องถิ่น โดยกรมการศึกษา หน่วยงานบริหารราคาสินค้าและหน่วยงานการคลังท้องถิ่นร่วมกันพิจารณาตามสภาพเศรษฐกิจท้องถิ่น ความสามารถในการจัดการอุดมศึกษาและรายได้ของประชาชนในท้องถิ่นแล้ว เสนอต่อรัฐบาลท้องถิ่น เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว กรมการศึกษาประกาศให้บังคับใช้ในสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่น หากต้องปรับอัตราค่าเล่าเรียน กรมการศึกษา หน่วยงานบริหารราคาสินค้าและหน่วยงานการคลังเป็นผู้เสนอแผนการต่อรัฐบาลท้องถิ่น สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอื่น หรือหน่วยงานรัฐอื่น ๆ สถาบันอุดมศึกษาเสนออัตราค่าเล่าเรียนต่อหน่วยงานต้นสังกัด เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว แจ้งไปยังกรมการศึกษาท้องถิ่น รัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้อนุมัติและประกาศบังคับใช้

สถาบันอุดมศึกษาสามารถเก็บค่าหอพักจากนักศึกษาได้ กรมการศึกษากำหนดอัตราค่าหอพักโดยพิจารณาตามต้นทุนความเป็นจริง สภาพของหอพักและความเจริญทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น เสนอหน่วยงานบริหารราคาสินค้าและการคลังในระดับเดียวกันเพื่อตรวจสอบโดยหลักการการชดเชยต้นทุนการจัดการศึกษาและไม่แสวงหากำไร เสนอและได้รับอนุมัติจากรัฐบาลท้องถิ่นแล้วสามารถใช้เรียกเก็บจากนักศึกษาได้

ค่าจัดการสอบเป็นค่าใช้จ่ายของสถาบันอุดมศึกษาที่จัดสอบแทนกรมการศึกษา หรือจัดการสอบอื่น ๆ โดยกรมการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานบริหารราคาสินค้าและการคลังในท้องถิ่น

สถาบันอุดมศึกษาเก็บค่าใช้จ่าย 3 ประเภทที่กล่าวข้างต้น เป็นการเก็บค่าใช้จ่ายการบริหารเพื่อบริการสาธารณะ (MOE, 2006, p. 1367) เมื่อเก็บเงินจากนักศึกษาแล้ว ต้องนำส่งกรมการคลัง หากสถาบันอุดมศึกษาต้องการใช้สอย หน่วยงานการคลังจะจัดสรรตามงบประมาณ รายได้ของ สถาบันอุดมศึกษาจากการเก็บค่าใช้จ่ายการบริหารเพื่อบริการสาธารณะ ตลอดจนค่าบริการอื่น ๆ ต้องนำมาใช้สำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันเท่านั้น (MOE, 2006, p. 1368)

สาธารณรัฐประชาชนจีนมีระบบการตรวจสอบบัญชีภายในระบบการศึกษา ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ (MOE, 2004, p.1336) คือ กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบการแนะนำและตรวจงานตรวจสอบบัญชีภายในระบบการศึกษาทั่วประเทศ กรมการเงินของกระทรวงศึกษาธิการตรวจสอบบัญชีสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวง กรมการศึกษาของรัฐบาลท้องถิ่นรับผิดชอบแนะนำและตรวจงานตรวจสอบบัญชีภายในระบบการศึกษาในเขตพื้นที่ ฝ่ายตรวจสอบบัญชีของหน่วยงานทางการศึกษาดำเนินการตรวจสอบบัญชีภายในหน่วยงาน

การตรวจสอบบัญชีภายในระบบการศึกษาจะตรวจสอบรายได้รายจ่ายของสถาบัน การใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา การบริหารเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ การจัดหาจัดสรร บริหารและการใช้จ่ายงบประมาณเฉพาะกิจ การลงทุน การบริหารและการใช้ทรัพย์สินของรัฐ ความรับผิดชอบทางการเงินของผู้บริหาร เป็นต้น นอกจากการตรวจสอบบัญชีประจำแล้ว สามารถจัดการตรวจสอบเฉพาะกิจ และเสนอผลการตรวจต่อหน่วยงานต้นสังกัด

การจัดการตรวจสอบบัญชีภายใน หน่วยงานจัดทำแผนการตรวจสอบบัญชีประจำปี นำส่งผู้บริหารหน่วยงานเพื่ออนุมัติ การดำเนินการตรวจสอบบัญชีต้องจัดตั้งคณะกรรมการภายในจัดทำรายงานผลตรวจสอบบัญชี ผู้บริหารหน่วยงานเป็นผู้อนุมัติผลการตรวจสอบ

การตรวจสอบบัญชีภายในของสถาบันอุดมศึกษาเป็นมาตรการสำคัญสำหรับการใช้เงินลงทุนทางการศึกษาอย่างถูกต้อง ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ (MOE, 2008, p. 1390) กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้กรมการศึกษาต้องจัดการตรวจงานตรวจสอบบัญชีภายในของสถาบันอุดมศึกษาอย่างสม่ำเสมอ การตรวจสอบบัญชีสถาบันอุดมศึกษานำเน้นการตรวจงบประมาณและงบดุล การตรวจสอบงบประมาณสถาบันอุดมศึกษาจะเน้นหนักทางด้านการบริหารงบประมาณ การใช้จ่ายงบรายได้และรายจ่าย วิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินงานงบรายได้และรายจ่าย เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาบริหารจัดการรายได้เชิงรุก จัดการรายจ่ายอย่างเหมาะสม (MOE, 2008, p. 1390, para. 6) การตรวจสอบงบดุลจะเน้นสถานะทางการเงินเมื่อสิ้นปีการเงิน ผลรายรับรายจ่ายประจำปีและการดำเนินการตามแผนการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษา การรับรองและประเมินประสิทธิภาพการใช้เงินลงทุนทางการศึกษา การตรวจสอบงบดุลจะมีผลให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำงบประมาณอย่างมีแบบแผนมากขึ้น ยกเว้นคุณภาพการบริหารการเงินการบัญชีของสถาบันอุดมศึกษา (MOE, 2008, p. 1390, para. 8)

สรุปการจัดการเงินและงบประมาณทางการศึกษา

สาธารณรัฐประชาชนจีนจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่ออุดหนุนการจัดการอุดมศึกษาตามระดับการปกครอง กระทรวงศึกษาธิการจัดสรรงบประมาณเพื่ออุดหนุนมหาวิทยาลัยในสังกัด และโครงการพิเศษสำหรับการพัฒนาการอุดมศึกษา รัฐบาลส่วนกลางเก็บภาษีเงินเพิ่มเพื่อการศึกษา

และจัดสรรงบประมาณแก่สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ โดยผ่านกรมการศึกษา หรือคณะกรรมการการศึกษา สถาบันอุดมศึกษามีรายได้จากเงินอุดหนุนของรัฐบาล รายได้จากการเก็บเงินจากนักศึกษาตามที่รัฐบาลอนุญาต นอกจากนี้ สามารถจัดหารายได้จากการทำธุรกิจ และแหล่งอื่น ๆ แต่รายได้ที่เหลือจากการใช้จ่าย ต้องนำส่งการคลัง รัฐบาลจะจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะ

การบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่บริหารครูทั่วสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีหน่วยงานภายใน คือ Department of Personnel ทำหน้าที่บริหารงานบุคคลของ สถาบันอุดมศึกษาที่สังกัด กระทรวงศึกษาธิการ Department of Teacher Education ทำหน้าที่วางแผนและแนะนำการพัฒนาครูของสถาบันการศึกษาทุกประเภททุกระดับ จัดทำนโยบายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการฝึกหัดครู และการบริหารครู กำหนดมาตรฐานคุณสมบัติของครูทุกประเภททุกระดับ ให้การแนะนำการบริหารครูในระดับมหภาค กระทรวงศึกษาธิการกำหนดระบบตำแหน่งครู สถาบันการศึกษาจัดการว่าจ้างครูเอง กรมการศึกษาของรัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้จัดการศึกษาฝึกหัดครู สถาบันการศึกษาดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู(NPC, 2009, p.1074-1075)

ตำแหน่งอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนแบ่งเป็น 4 ระดับ (MOE, 1986, p. 1098) คือผู้ช่วยอาจารย์ อาจารย์ รองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ต้องมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้ที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์หากมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ต้องสอบผ่านการอบรมผู้ช่วยอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาและเป็นผู้ช่วยอาจารย์ไม่น้อยกว่า 4 ปี ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท ต้องเป็นผู้ช่วยอาจารย์ไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก

กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจตรวจสอบและให้การรับรองคุณสมบัติของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ (MOV, 1995, p. 1078) การรับรองคุณสมบัติอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาอาจจัดการสอบได้ตามความต้องการ ในขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการหรือกรมการศึกษาท้องถิ่นสามารถมอบอำนาจให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการรับรองคุณสมบัติอาจารย์เองได้ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่ได้รับมอบหมาย ต้องยื่นรายนามผู้ที่ต้องการว่าจ้างให้กระทรวงศึกษาธิการหรือกรมการศึกษาท้องถิ่นเพื่อรับรองคุณสมบัติครู

กรมการศึกษาของมณฑล เขตปกครองตนเองและมหานครจัดตั้งคณะกรรมการประเมินคุณสมบัติดำรงตำแหน่งอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กระทรวงอื่น ๆ ที่มีสถาบันอุดมศึกษาภายใต้สังกัดสามารถจัดตั้งคณะกรรมการประเมินของตนได้หลังจากได้รับการอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับอนุมัติมอบปริญญาตรีได้ จัดตั้งคณะกรรมการ

ประเมินคุณสมบัติดำรงตำแหน่งอาจารย์ของสถาบัน สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่มีสิทธิมอบปริญญาตรี จัดตั้งเป็นกลุ่มทำงานประเมินคุณสมบัติ

คณะกรรมการประเมินคุณสมบัติของสถาบันสามารถพิจารณาตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ได้ หากเป็นตำแหน่งอาจารย์ หลังจากผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการสถาบันแล้ว ต้องนำส่งกรมการศึกษาของมณฑลหรือหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อได้รับการรับรอง สถาบันที่มีแต่กลุ่มการทำงานประเมินคุณสมบัติ จะต้องยื่นผลการประเมินให้กรมการศึกษามณฑลพิจารณา

ตำแหน่งรองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ อำนาจการพิจารณาอยู่ที่กรมการศึกษามณฑล เขตปกครองตนเองและมหานคร หรือหน่วยงานต้นสังกัด และนำส่งกระทรวงศึกษาธิการเพื่อได้รับการรับรองผลการพิจารณา มหาวิทยาลัยบางแห่งที่ผ่านการตรวจสอบและอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการและกรมการศึกษาท้องถิ่นแล้ว อาจมีสิทธิประเมินคุณสมบัติรองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ได้ หลังจากประเมินแล้ว นำส่งกระทรวงศึกษาธิการเพื่อการรับรองผลการประเมินการดำรงตำแหน่ง

สรุปแล้ว การจัดจ้างตำแหน่งอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษานั้น เริ่มต้นจากการเสนอชื่อของผู้บริหารคณะวิชา หลังจากผ่านการประเมินคุณสมบัติตามขั้นตอนและระดับแล้ว อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาเป็นคนอนุมัติการว่าจ้างอาจารย์ ระยะเวลาการว่าจ้างอาจารย์คือ 2-4 ปี สามารถว่าจ้างต่อเนื่องได้

การจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในสถาบันอุดมศึกษาเป็นการศึกษาต่อเนื่องประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นมาสำหรับครู โดยเฉพาะ (MOE, 1996, p. 1083) กระทรวงศึกษาธิการบริหารงานฝึกอบรมครูสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศและให้การแนะนำระดับนโยบาย จัดการฝึกอบรมให้แก่คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยสำคัญของประเทศ กรมการศึกษาท้องถิ่นรับผิดชอบฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูภายในท้องถิ่น รวมทั้งวางแผนการฝึกอบรมครูของมหาวิทยาลัยสังกัดกระทรวงต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ สำหรับสถาบันอุดมศึกษา รับผิดชอบการดำเนินการพัฒนาครูของตนเอง กรมการศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดจัดตั้งเงินสมทบเฉพาะสำหรับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครู ต้องรับรองให้การจัดฝึกอบรมตามแผนการมีงบประมาณที่เพียงพอ กรมการศึกษามณฑล เขตปกครองตนเองและมหานคร ตลอดจนกระทรวงอื่น ๆ ที่มีสถาบันอุดมศึกษาภายในสังกัดสามารถกำหนดแผนการดำเนินการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพครูเอง

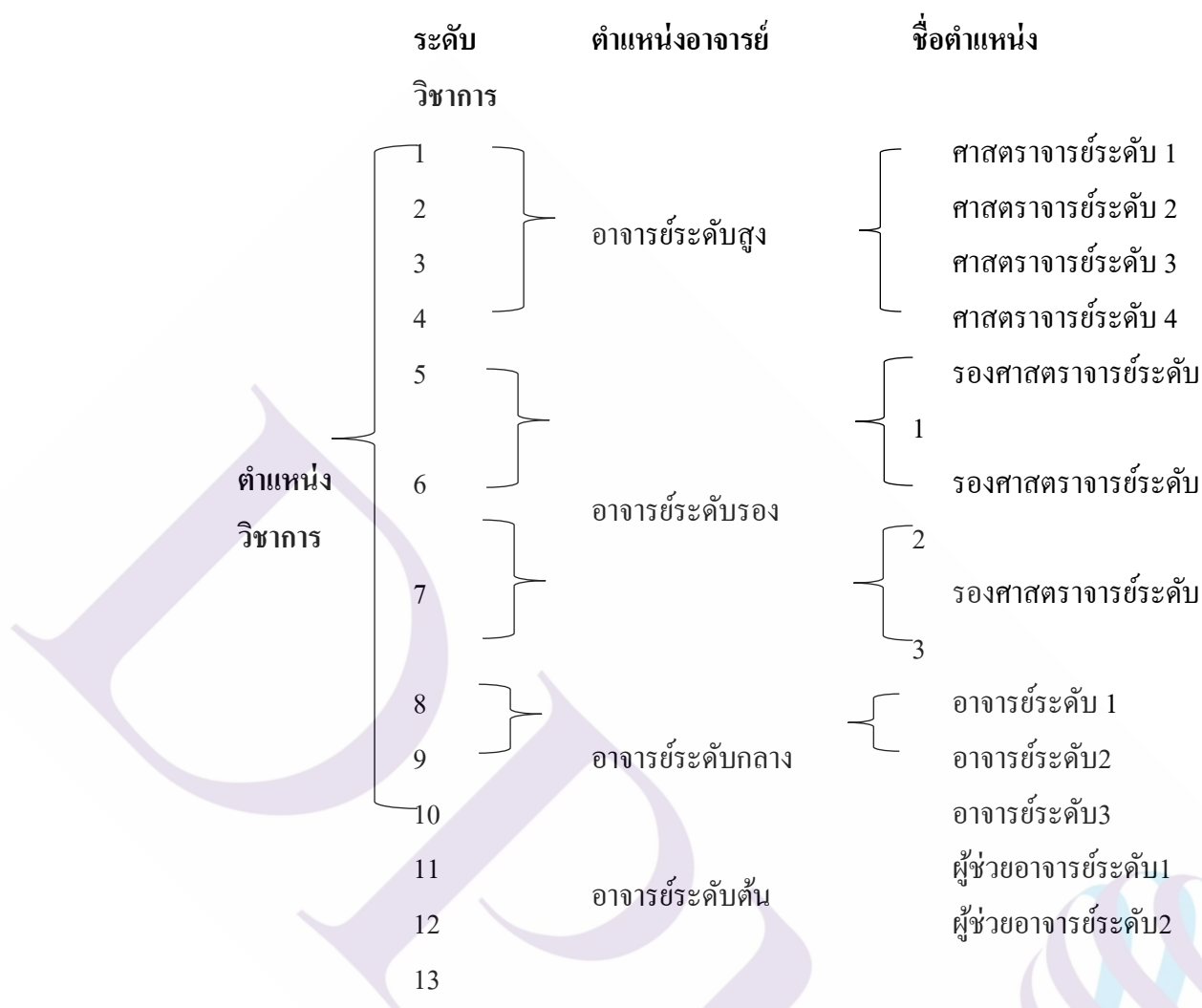
สถาบันอุดมศึกษามีการประชุมตัวแทนบุคลากร ซึ่งเป็นองค์กรภายในสำหรับอาจารย์และบุคลากรอื่น ๆ ใช้สิทธิประชาธิปไตยและร่วมการบริหารสถาบัน (MOE, 1985, p. 1096) การประชุมตัวแทนบุคลากรมีอำนาจพิจารณารายงานการบริหารงานของอธิการบดี แผนการทำงานประจำปี แผนการพัฒนาและปฏิรูปสถาบัน แผนการพัฒนาคู กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับครูและ

บุคลากร กำกับและตรวจสอบผู้บริหารสถาบันตลอดจนเสนอให้กรมการศึกษาหรือหน่วยงานบริหารการศึกษาดำเนินสังกัดให้รางวัลแก่ผู้บริหารสถาบัน

ตัวแทนบุคลากรมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของบุคลากรทั้งหมด โดยครูต้องมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 60 (MOE, 1985, p. 1096) ตัวแทนที่ได้รับการเลือกตั้งมีอายุทำงาน 3 ปี การประชุมตัวแทนบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาคือ 1 ครั้งต่อปีการศึกษา มติการประชุมใดต้องได้รับเสียงสนับสนุนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของตัวแทนทั้งหมด ที่ประชุมตัวแทนบุคลากรจัดตั้งคณะกรรมการของคณะสาขาวิชา ให้มีการเลือกตั้งหัวหน้าและรองหัวหน้าคณะกรรมการ

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสาธารณรัฐประชาชนจีน มีตำแหน่งงานภายใน 3 ประเภท (Ministry of Human Resources and Social Security of the People's Republic of China [MOHRSS], 2007, p. 1184) คือ ตำแหน่งบริหาร ตำแหน่งวิชาการและตำแหน่งเทคนิคและธุรการ ตำแหน่งบริหารแบ่งเป็น 9 ระดับ เทียบเท่าตำแหน่งข้าราชการตั้งแต่ระดับรองรัฐมนตรีจนถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตำแหน่งวิชาการแบ่งเป็น 13 ระดับ ซึ่งระดับ 1-7 เป็นระดับสูง ระดับ 8-10 เป็นระดับกลาง ระดับ 11-13 เป็นระดับต้น ตำแหน่งเทคนิคและธุรการแบ่งเป็นตำแหน่งเทคนิค ซึ่งแยกเป็น 5 ระดับ และตำแหน่งธุรการไม่มีการแบ่งระดับอีก

ตำแหน่งวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาส่วนมากเป็นตำแหน่งอาจารย์ (MOHRSS, 2007, p. 1184) ตำแหน่งอาจารย์ระดับสูง คือศาสตราจารย์ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ระดับ เทียบเท่าตำแหน่งวิชาการระดับ 1-4 ตำแหน่งอาจารย์ระดับรอง คือรองศาสตราจารย์ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ เทียบเท่าตำแหน่งวิชาการระดับที่ 5-7 ตำแหน่งอาจารย์ระดับกลาง คืออาจารย์ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ เทียบเท่าตำแหน่งวิชาการระดับที่ 8-10 ตำแหน่งอาจารย์ระดับต้นคือผู้ช่วยอาจารย์แบ่งเป็น 2 ระดับ เทียบเท่าตำแหน่งวิชาการ 11-12 ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.7 ภาพแสดงตำแหน่งวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน

การจัดโครงสร้างตำแหน่งภายในของสถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอแผนการต่อกรมการศึกษาท้องถิ่นเพื่อการตรวจสอบความถูกต้อง หลังจากนั้นนำส่งกรมทรัพยากรมนุษย์ของมณฑลเพื่อได้รับการอนุมัติ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงอื่น ๆ จะต้องนำส่งกระทรวงต้นสังกัดเพื่อตรวจสอบและส่งให้กระทรวงทรัพยากรมนุษย์และประกันสังคมเพื่อได้รับการรับรอง

สถาบันอุดมศึกษามีสิทธิ์ว่าจ้างคนทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ ตามโครงสร้างตำแหน่งที่ได้รับการอนุมัติและสัดส่วนตำแหน่งงาน ตำแหน่งวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาระหว่างระดับสูง กลางและต้นมีสัดส่วนทั่วไปของประเทศจีน (MOHRSS, 2007, P.1185) คือ สัดส่วนระหว่างระดับ 2-4 คือ 1:3:6 สัดส่วนระหว่างระดับ 5-7 คือ 2:4:4 สัดส่วนระหว่างระดับ 8-10 คือ 3:4:3 สัดส่วน

ระหว่างระดับ 11-12 คือ 5:5 สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดตั้งคณะกรรมการว่าจ้างบุคลากรเพื่อรับผิดชอบงานว่าจ้างผู้ทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ

อธิการบดีเป็นผู้แทนนิติบุคคลของสถาบันอุดมศึกษา การบริหารสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นระบบความรับผิดชอบต่ออธิการบดีภายใต้การนำของคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จีนระดับต้นประจำสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งคณะกรรมการมีหน้าที่ในการดำเนินการตามแนวทาง หลักการและนโยบายของพรรค จัดการอุดมศึกษาตามแนวทางสังคมนิยม เป็นผู้นำด้านการบริหารงานคุณธรรมจริยธรรมและการเมืองของสถาบัน พิจารณาและแต่งตั้งโครงสร้างภายในสถาบันอุดมศึกษาและผู้ดำรงตำแหน่ง ปรีกษาและตัดสินใจในเรื่องสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา

อธิการบดีและรองอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านกระบวนการสรรหาตามกำหนด จะได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์ในระดับต่าง ๆ คณะกรรมการพรรค ฯ ประจำกระทรวงต่าง ๆ ของคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวง สำหรับคณะกรรมการประจำรัฐบาลท้องถิ่น แต่งตั้งอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาภายในพื้นที่

ระบบการบริหารสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน คือระบบอธิการบดีเป็นผู้รับผิดชอบการบริหาร (Principal responsibility) ภายใต้การนำของคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จีนประจำสถาบัน (MOE, 2014, para. 1) ซึ่งคณะกรรมการของพรรค ฯ เป็นศูนย์กลางของการบริหารสถาบัน (MOE, 2014, para. 3) มีอำนาจในการกำหนดทิศทางการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษา ตัดสินใจเรื่องสำคัญ กำกับการดำเนินการตามมติสำคัญ รับผิดชอบการคัดเลือก พัฒนา ประเมินและตรวจสอบผู้บริหารสถาบัน เลขาธิการเป็นผู้บริหารสูงสุดของคณะกรรมการพรรค ฯ ประจำสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาจะจัดการประชุมใหญ่สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์เป็นประจำเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จีนประจำสถาบัน คณะกรรมการจะมีสมาชิก 7-11 คน ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสถาบันและตัวแทนจากคณะวิชาและหน่วยงานอื่น ๆ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่มีขนาดใหญ่ สามารถจัดตั้งกรรมการประจำจำนวน 15-31 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารระดับสถาบัน ตัวแทนจากคณะวิชาและหน่วยงานอื่น ๆ ตัวแทนของอาจารย์และนักศึกษา (MOE, 2014, para.29)

อธิการบดีเป็นผู้แทนทางกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการจัดการอุดมศึกษาตามนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์จีนภายใต้การนำของคณะกรรมการพรรค ฯ ประจำ

สถาบัน จัดการดำเนินการมติของคณะกรรมการ คูแลร์รับผิดชอบการบริหารงานด้านการเรียนการสอน การวิจัยและการบริหารงานทั่วไป

การประชุมทำงานอธิการบดีหรือการประชุมสถาบันเป็นกลไกการบริหารเพื่อตัดสินใจกิจกรรมของสถาบัน มีวาระสำคัญ คือ จำทำแผนการเรื่องสำคัญที่ต้องการเสนอเพื่อขออนุมัติต่อคณะกรรมการพรรคฯ ประจำสถาบัน วางแผนปฏิบัติการตามมติของคณะกรรมการพรรคฯ และงานบริหารประจำของสถาบัน

สรุปการบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา

สาธารณรัฐประชาชนจีนได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่บริหารครูทั่วสาธารณรัฐประชาชนจีน และมีอำนาจตรวจสอบและให้การรับรองคุณสมบัติของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ตำแหน่งงานภายในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ตำแหน่งบริหาร ตำแหน่งวิชาการและตำแหน่งเทคนิคและธุรการ ซึ่งสามารถเทียบตำแหน่งและสวัสดิการของข้าราชการได้ อธิการบดีเป็นผู้แทนนิติบุคคลของสถาบันอุดมศึกษา จะได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์ตามระดับการบริหารจัดการอุดมศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม ค.ศ. 1990 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติของสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งก็คือกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน ประกาศระเบียบการประเมินการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาชั่วคราว เป็นเอกสารทางการฉบับแรกที่กำหนดกรอบพื้นฐานของระบบการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศจีน (Zhang, 2014, p. 76)

ระเบียบการประเมินการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาชั่วคราว ค.ศ. 1990 กำหนดให้คณะรัฐมนตรีและรัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้นำ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงที่เกี่ยวข้องและกรมการศึกษาของรัฐบาลท้องถิ่นจัดตั้งคณะกรรมการประเมินการจัดการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการประเมินการจัดการอุดมศึกษาตามระดับ

กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งคณะกรรมการประเมินระดับชาติ เพื่อรับผิดชอบบริหารงานการประเมินสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ กำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางของการประเมินและวิธีการปฏิบัติ ตรวจสอบผลการประเมินสถาบันอุดมศึกษา ประสานงานระหว่างหน่วยงาน ภูมิภาคและสถาบันอุดมศึกษา ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการประเมินการจัดการอุดมศึกษา

กรมการศึกษาของรัฐบาลท้องถิ่นจัดตั้งคณะกรรมการประเมินระดับมณฑล จัดทำแผนการประเมินสถาบันอุดมศึกษาภายในเขตพื้นที่ ให้การแนะนำและจัดการการประเมินแก่สถาบันอุดมศึกษา จัดทำรายงานการประเมินของมณฑล ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการประเมินการจัดการอุดมศึกษาภายในมณฑล

สถาบันอุดมศึกษาที่ประสงค์จะให้คณะกรรมการตรวจเพื่อประเมินคุณภาพการจัดการ อุดมศึกษาต้องยื่นหนังสือขอรับการประเมินเอง แล้วจัดทำรายงานการประเมินตนเองนำส่ง คณะกรรมการ กรรมการจากคณะกรรมการลงพื้นที่ที่ตรวจและประเมินตามรายงานการประเมิน ตนเองของสถาบันอุดมศึกษา จัดทำรายงานให้คณะกรรมการ คณะกรรมการให้การรับรองผลการ ประเมินแล้วนำส่งหน่วยงานบริหารการศึกษา เช่นกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงที่เกี่ยวข้อง หรือ กรมการศึกษ

การประเมินแบ่งเป็น 3 แบบ คือ การประเมินตามเกณฑ์มาตรฐาน การประเมินระดับ การจัดการศึกษาและการประเมินความดีเด่น

การประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานเป็นการประเมินเพื่อรับรองสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้ง ใหม่ในด้านความพร้อมตามเงื่อนไขพื้นฐานและคุณภาพพื้นฐานด้านการจัดการศึกษาดำเนินการ โดยกระทรวงศึกษาธิการหลังจากสถาบันอุดมศึกษามีผู้สำเร็จการศึกษารุ่นที่ 1 แล้ว ผลการประเมิน แบ่งเป็นผ่าน ปรับปรุงและไม่ผ่าน

การประเมินระดับการจัดการศึกษา เป็นการประเมินประจำสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่ ผ่านการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานแล้ว แบ่งเป็นการประเมินการจัดการศึกษาในภาพรวมและการ จัดการศึกษาระดับหลักสูตร รายวิชา การจัดการศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมและการเมือง

การประเมินการจัดการศึกษาในภาพรวมดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐบาลต้นสังกัด หรือ หน่วยงานต้นสังกัดของสถาบัน เน้นด้านการพัฒนาผู้บริหาร การจัดการศึกษาลัทธิมากซ์และเล่นิน สภานักศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมและการเมือง การประเมินการจัดการศึกษาในภาพรวมเป็น รูปแบบสำคัญสำหรับรัฐบาลแต่ละระดับและหน่วยงานต้นสังกัดของสถาบันอุดมศึกษาในการ กำกับและประเมินสถาบันการศึกษา (MOE, 1990, p. 515) การประเมินจัดในทุก 4-5 ปี เพื่อ สอดคล้องกับวาระการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารสถาบัน การประเมินหลักสูตรจัดโดย กระทรวงศึกษาธิการหรือกรมการศึกษานในท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงสภาพการจัด การศึกษาโดยการเปรียบเทียบคุณภาพการจัดการศึกษาของหลักสูตรระหว่างสถาบัน ผลการ ประเมินแบ่งเป็นดีเยี่ยม ดี ได้มาตรฐานและไม่ได้มาตรฐาน

การประเมินความดีเด่นในการจัดการศึกษาเป็นการคัดเลือกสถาบันดีเด่นบนพื้นฐาน ของการประเมินระดับการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมการแข่งขันระหว่างสถาบัน ให้การสนับสนุน พิเศษเพื่อการยกระดับยิ่งขึ้น

สถาบันอุดมศึกษามีการประเมินภายใน โดยสถาบันดำเนินการประเมินด้วยตัวเอง เป็น การประเมินหลักสูตร เน้นด้านการจัดการศึกษาคคุณธรรมจริยธรรมและการเมือง และการจัด

การศึกษาทั่วไป แผนการประเมิน หลักสูตรที่ต้องประเมินและรูปแบบการประกาศผลการประเมิน ให้สถาบันอุดมศึกษาตัดสินใจเอง

การประเมินการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรระดับปริญญาตรีมีตัวชี้วัดหลัก 7 ตัว และตัวชี้วัดย่อย 19 ตัว (MOE, 2004, p. 654-655) ตัวชี้วัดหลักเรียนกว่าตัวชี้วัดระดับ 1 แบ่งเป็น แนวทางการจัดการศึกษา คณาจารย์ ความพร้อมการจัดการศึกษาและการใช้งาน การพัฒนาและการ ปฏิรูปหลักสูตร การบริหารการเรียนการสอน วัฒนธรรมการเรียนการสอน ผลการเรียนการสอน และหลักสูตรพิเศษเฉพาะสถาบัน ผลการประเมินแบ่งเป็น 4 ระดับ (MOE, 2004, p.660) คือ ดีเยี่ยม ดี ได้มาตรฐาน

สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาโทและปริญญาเอก การประเมินคุณภาพการจัดการ การศึกษาประจำเริ่มตั้งแต่ ปีค.ศ. 2005 (MOE, 2005, p. 746) สิ่งที่ต้องประเมินคือ การเปลี่ยนแปลง ของคณาจารย์หลังจากได้รับการมอบอำนาจจากคณะกรรมการให้มอบปริญญาได้ การผลิตบัณฑิต คุณภาพบัณฑิต ผลงานการวิจัยวิทยาศาสตร์และสภาพการรับทำโครงการวิจัยวิทยาศาสตร์ การ ประเมินหลักสูตรระดับปริญญาเอก ดำเนินการ โดยสำนักงานคณะกรรมการบริหารปริญญาของ คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการบริหารปริญญาของรัฐบาลท้องถิ่นดำเนินการประเมินหลักสูตรระดับ ปริญญาโท การประเมินหลักสูตรระดับปริญญาโทและปริญญาเอกจะจัดขึ้นทุก 6 ปี สถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรบัณฑิตศึกษาเมื่อเปิดครบรอบ 6 ปีแล้ว ต้องเข้ารับการประเมิน คณะกรรมการบริหารปริญญาของคณะรัฐมนตรีรับรองผลการประเมิน ผลการประเมินมี 3 ประเภท คือ ให้ต่ออายุการรับมอบอำนาจในการมอบปริญญาโทหรือเอก ปรับปรุงหลักสูตรและหยุดการรับ นักศึกษาชั่วคราว ประเมินอีกครั้งหลังจาก 2 ปี และประเภทที่ 3 คือ ยกเลิกการมอบอำนาจของคณะ กรรมการบริหารปริญญาในการอนุญาตให้มอบปริญญาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก

แผนการพัฒนาและปฏิรูปการศึกษาระยะกลางและระยะยาวแห่งชาติ (2010-2020) ของ สาธารณรัฐประชาชนจีนกำหนดให้สร้างระบบการประกันคุณภาพการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษา อย่างสมบูรณ์ ปรับปรุงการประเมินคุณภาพการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา (GOV, 2010, p. 13) ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงให้ปรับปรุงการ ประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี (MOE, 2011, para.2) เมื่อ ปี ค.ศ.2011

ระบบการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีหลังจากการปรับปรุงแล้ว ประกอบด้วยการประเมิน 5 ประเภท คือ การประเมินตนเองของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นการ ประเมินหลัก การประเมินสถาบัน การรับรองและการประเมิน โดยองค์กรเฉพาะสาขาวิชา การ ประเมินระหว่างประเทศ และการตรวจติดตามประจำปีในข้อมูลสถานภาพการจัดการศึกษา

การประเมินตนเองของสถาบันอุดมศึกษา คือ ให้สถาบันสร้างระบบการประเมินภายใน สำหรับการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ประเมินสภาพการจัดการศึกษา กระบวนการจัดการศึกษา และผลของการจัดการศึกษา ซึ่งการประเมินครอบคลุมระดับคณะ หลักสูตรและรายวิชา สถาบันอุดมศึกษาจัดทำรายงานการประเมินตนเองประจำปี ประกาศและนำส่งหน่วยงานบริหาร การศึกษาต้นสังกัด

การประเมินสถาบันเป็นการประเมินความได้มาตรฐานและการตรวจสอบ สถาบันอุดมศึกษาที่จัดตั้งใหม่หลังจาก ปี ค.ศ. 2000 และยังไม่เคยได้รับการประเมิน จะถูกประเมิน ความได้มาตรฐาน ซึ่งจะประเมินทางด้านความพร้อมของเงื่อนไขพื้นฐานของการจัดการศึกษา การ บริหารจัดการศึกษาและคุณภาพพื้นฐานในการจัดการศึกษา ผลการประเมินแบ่งเป็นผ่าน ปรับปรุง และไม่ผ่าน สถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับผลการประเมินผ่าน จะถูกประเมินในรูปแบบการตรวจสอบ ใน 5 ปีข้างหน้า การประเมินในรูปแบบการตรวจสอบจะเน้นการตรวจสอบความสอดคล้องกัน ระหว่างความพร้อมในเงื่อนไขการจัดการศึกษา คุณภาพการจัดการศึกษา ตำแหน่งทางการจัด การศึกษา กับวัตถุประสงค์ของการผลิตผู้สำเร็จการศึกษา การสร้างและพัฒนาระบบการประเมิน ตนเองภายในสถาบัน มาตรการและผลของการปฏิรูปหลักสูตรระดับปริญญาตรี การประเมินแบบ ตรวจสอบจะจัดในทุก 5 ปี

การรับรองและการประเมินโดยองค์กรเฉพาะสาขาวิชา เป็นการประเมินสำหรับ สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์และสาขาอื่น ๆ ที่เหมาะสมการได้รับการรับรองตาม มาตรฐานสากล โดยให้กำหนดมาตรฐานการประเมินร่วมกับภาคอุตสาหกรรม คำนึงถึงความ ต้องการของภาคอุตสาหกรรม และร่วมดำเนินการประเมิน กระทรวงศึกษาธิการสนับสนุนให้ องค์กรเฉพาะทางหรือองค์กรอิสระดำเนินการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา

การประเมินระหว่างประเทศ เป็นการประเมินโดยนักวิชาการที่ได้รับการยอมรับ ระหว่างประเทศดำเนินการประเมินการจัดการศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีของสถาบัน หรือให้ สถาบันอุดมศึกษาร่วมมือกับองค์กรประเมินทางการศึกษาระหว่างประเทศ เพื่อยกระดับขีด ความสามารถในการประเมินของสถาบันอุดมศึกษา

การตรวจติดตามประจำปีในข้อมูลสถานภาพการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจีน กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเก็บข้อมูลที่สะท้อนสภาพการจัดการศึกษาแล้วสร้างเป็นฐานข้อมูล สร้างระบบและกลไกการตรวจสอบคุณภาพประจำ โดยการวิเคราะห์ และติดตามข้อมูล ในขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐประชาชนจีนสร้างฐานข้อมูลสภาพการจัด การศึกษาระดับปริญญาตรีทั่วไปแห่งประเทศไทยเพื่อให้การกำกับจัดการอุดมศึกษาของรัฐ การที่

ประชาติดตามประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา และงานการประเมินคุณภาพการศึกษา สามารถใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีทางด้านข้อมูลข่าวสาร (MOE, 2011, para.10)

การบริหารจัดการประเมินการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีหลังจากการปรับปรุงแล้ว แบ่งหน้าที่ระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น โดยให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดนโยบาย แนวทางของการประเมิน กำหนดมาตรฐานคุณภาพการจัดการเรียนการสอน วางแผน แนะนำและกำกับงานด้านการประเมิน กรมการศึกษามณฑล เขตปกครองและมหานครเป็นผู้วางแผนการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาตามความต้องการในการพัฒนาการอุดมศึกษาของตน จัดดำเนินการประเมินสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ ในขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้ใช้ระบบการแยกอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในการประเมิน ซึ่งก็คือ สนับสนุนให้มีองค์กรที่ 3 เป็นคนดำเนินการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบัน ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการเอง จะจัดตั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญการประเมินการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นกลไกในการศึกษานโยบายและรูปแบบการประเมิน ให้คำแนะนำ ตรวจสอบตลอดจนตัดสินการโต้แย้งที่เกิดขึ้นในกระบวนการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา

สรุปการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

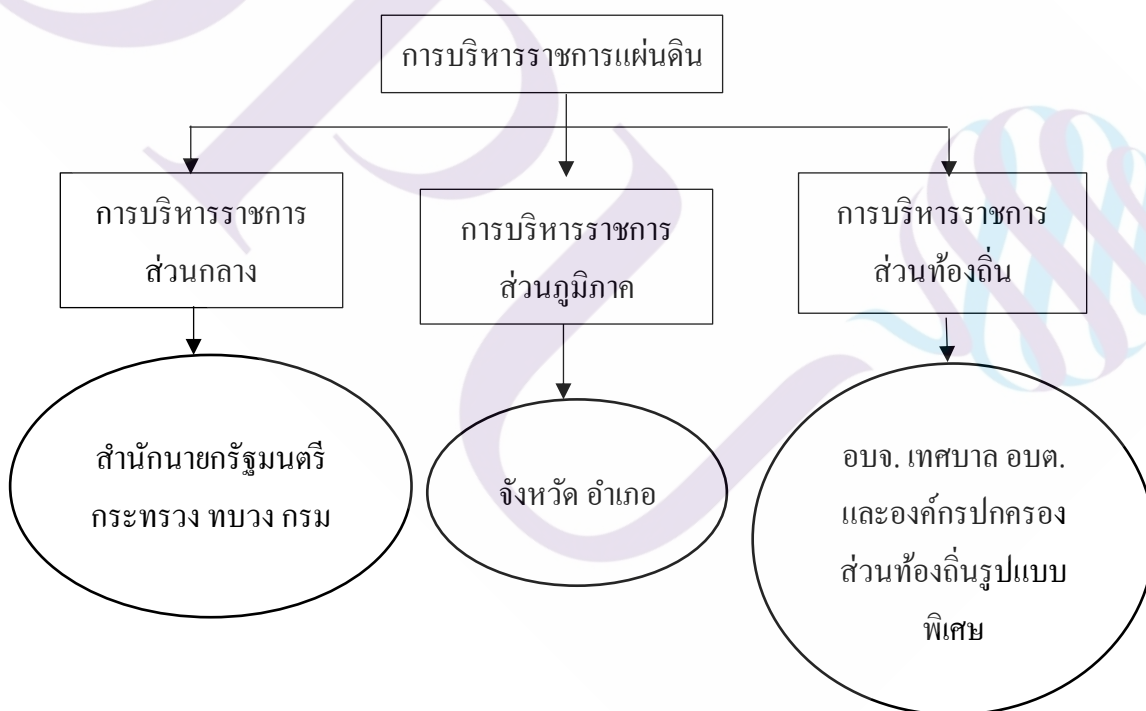
การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ควบคุมโดยรัฐบาลส่วนกลางและรัฐบาลส่วนท้องถิ่น โดยมีมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการและกรมการศึกษาท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการและดำเนินการ สถาบันอุดมศึกษาที่ประสงค์จะได้รับการตรวจเพื่อประเมินคุณภาพการจัดการอุดมศึกษา ต้องยื่นหนังสือขอรับการประเมินเอง แล้วจัดทำรายงานการประเมินตนเองนำส่งคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นมาโดยกระทรวงศึกษาธิการหรือกรมการศึกษาระดับการประเมินแบ่งเป็น 3 แบบ คือ การประเมินตามเกณฑ์มาตรฐาน การประเมินระดับการจัดการศึกษาและการประเมินความดีเด่น สถาบันอุดมศึกษามีการประเมินภายใน โดยสถาบันดำเนินการประเมินด้วยตัวเอง เป็นการประเมินหลักสูตร

ส่วนที่ 2 การบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

พัฒนาการบริหารจัดการอุดมศึกษาของประเทศไทย

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560, น. 3) การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย แบ่งเป็นระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534, 2534, น. 3)

การบริหารราชการส่วนกลางของประเทศไทย แบ่งออกเป็นสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวงและกรม การบริหารราชการส่วนภูมิภาค เป็นจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ได้แก่ เมืองพัทยาและกรุงเทพมหานคร (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560, น. 18) โครงสร้างการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย ตามภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.8 โครงสร้างการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560, น. 18

ประเทศไทยในปัจจุบัน มีประชากรประมาณ 67.87 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562, น. ค) มีจำนวนนักเรียน นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบการศึกษาทุกระดับในปีการศึกษา 2560 รวมแล้วเป็นจำนวนประมาณ 13,871,247 คน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, น. 38) รัฐบาลไทยได้ลงทุนทางด้านการศึกษาจากงบประมาณ 536, 697 ล้านบาทในปีการศึกษา 2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, น. 99) ปัจจุบันนี้ การศึกษาเป็นหนึ่งในนโยบายที่สำคัญที่สุดของรัฐบาลไทย เนื่องจากรัฐบาลไทยเล็งเห็นว่า “การศึกษาเป็นรากฐานของการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเพื่อเป็นอนาคตที่สำคัญของชาติ และเป็นรากฐานของการสร้างสังคมที่เข้มแข็ง มีคุณภาพและคุณธรรม” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, น. 8)

กำเนิดการศึกษาของประเทศไทย

การตั้งอาณาจักรของชนชาติไทยนั้น มีการกล่าวถึงหลายอย่าง เช่น ชัย เรื่องศิลป์ (2523, น. 17) เคยกล่าวว่า บรรพบุรุษชนชาติไทย อพยพมาอาศัยในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่เมื่อไร ตั้งเมืองขึ้นที่ไหนบ้าง ยังไม่พบหลักฐานที่พอจะเชื่อถือได้สนิท ในขณะที่ พลาดิศย์ สิทธิชัยกิจ (2547, น. 401) กล่าวว่าตำนานของเมืองโยนกของลาว มีความปรากฏว่า พระเจ้าพรหมชนะการสู้รบในดินแดนพายัพจากขอม เมื่อราว พ.ศ. 1400 และสร้างเมืองขึ้นมาเป็นของชนชาวไทย หลังจากนั้น มีคนไทยเริ่มอพยพลงมาตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยในเมืองต่าง ๆ ตามลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนใต้ เมื่อชาวไทยมีจำนวนมากขึ้น จึงปราบปรามชาวขอมและชาวพม่า จนได้รับอำนาจในการครองแผ่นดินแถบลุ่มน้ำเจ้าพระยา จึงกล่าวได้ว่า ชนชาติไทยอาศัยอยู่ในดินแดนแถบลุ่มน้ำเจ้าพระยามาช้านาน และค่อย ๆ ย้ายถิ่นฐานที่อยู่อาศัยไปยังแม่น้ำโขง ลุ่มแม่น้ำสาละวิน และแม่น้ำอิระวดี

เมืองสุโขทัยสร้างขึ้นเมื่อประมาณก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 (ทศพร โสคาบรรลุ และวันดี พินิจวรสิน, 2561, น. 23) เมื่อประมาณ พ.ศ. 1783 ขุนผาเมือง เจ้าเมืองราดร่วมกับขุนบางกลางหาว เจ้าเมืองบางยาง ขับไล่ขุนนางขมออกจากกรุงสุโขทัย และสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานีของอาณาจักรชาวสยามขึ้น

ราชวงศ์พระร่วงแห่งแคว้นสุโขทัย มีกษัตริย์ทั้งหมด 10 พระองค์ ตั้งแต่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ขับไล่ขอมสบาดโขลญลำพงออกไปจากเมือง เมื่อ พ.ศ. 1762 จนถึง พระมหาธรรมราชาที่ 4 เสวยราชย์ ตั้งแต่ พ.ศ. 1962 ถึง พ.ศ. 1981 (พลาดิศย์ สิทธิชัยกิจ, 2547, น. 470-471) ราชวงศ์ พระร่วงแคว้นสุโขทัยครองแผ่นดินเป็นเวลาประมาณ 219 ปี

ก่อนสมัยกรุงสุโขทัย ไม่มีหลักฐานแสดงให้เห็นว่า ชาวสยามได้มีการจัดการศึกษาอย่างใดที่เป็นระบบแบบแผนที่แน่ชัด (ภิญโญ สาร, 2526, น. 57) ช่วงเวลาก่อนพ่อขุนบางกลางหาวตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ชาวสยามไม่มีเอกราชสมบูรณ์ ต้องอยู่ภายใต้อำนาจหรืออารักขาของพระเจ้าแผ่นดินกัมพูชา และยังไม่มีการศึกษาของตนเอง จนถึงสมัยพ่อขุนรามคำแหง ซึ่งเป็นกษัตริย์องค์ที่ 3

แห่งราชวงศ์พระร่วง ทรงประดิษฐ์ลายสือไท โปรดให้ทำการจารึกไว้ในแท่งศิลา เมื่อ พ.ศ.1826 (สมพงษ์ เกรียงไกรเพชร, 2526, น. 191) ก่อนหน้านั้น ชาวไทยใช้ภาษาไทย-ยวน และภาษาขอม (วิชัย ต้นศิริ, 2549, น. 77) ครั้นถึงสมัยพ่อขุนรามคำแหงได้ทรงประดิษฐ์ลายสือไท เริ่มจากการใช้วรรณยุกต์ไปกำกับอักษรขอม (สมพงษ์ เกรียงไกรเพชร, 2526, น. 193) ดังนั้น หากจะวิเคราะห์ว่าชาวไทยมีการศึกษาเป็นอย่างไรในยุคสมัยที่ยังไม่มีภาษาของตนเองนั้น ก็คงต้องหาคำตอบจากวัฒนธรรมของกัมพูชา

เมื่อพุทธศตวรรษที่ 15 ชาวกัมพูชาได้ขยายอาณาเขตเข้ามายังดินแดนสยามมากขึ้นเรื่อย ๆ ขอมยกเมืองละโว้ ซึ่งก็คือลพบุรีปัจจุบันเป็นเมืองลูกหลวง ได้นำวัฒนธรรมเข้ามา และได้ขยายอำนาจการปกครองในกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา (ผาสุข อินทรารุช, 2545, น. 8) ในขณะเดียวกัน วัฒนธรรมและศิลปกรรมของขอม เช่น กลุ่มปราสาท ลักษณะการสร้างเมือง การสร้างศาสนสถาน เป็นต้น วัฒนธรรมขอมไม่ได้ทลายวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวสยาม แต่มีการผสมผสานและนับถือควบคู่กันไป (วิโรจน์ ชิวาสุขถาวร, 2555, น. 278-280)

ชาวสยามที่ใช้ภาษาขอมในยุคนั้น จึงต้องเรียนรู้และศึกษาวิธีการสร้างสิ่งก่อสร้าง ทำเครื่องใช้ ศึกษาศาสนา และสืบทอดความรู้เหล่านี้ให้คนรุ่นหลัง พร้อมกับวัฒนธรรมของคนไทยเอง เพียงแต่ว่ายังไม่มีภาษาไทยและไม่ได้สร้างระบบหรือกลไกใด ๆ ที่เรียกได้ว่าเป็นการบริหารจัดการศึกษา หลังจากที่พ่อขุนรามคำแหงทรงประดิษฐ์ลายสือไทขึ้นมาเมื่อพ.ศ. 1826 จึงถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นของประวัติศาสตร์การศึกษาไทย (วิชัย ต้นศิริ, 2549, น. 76)

การจัดการศึกษาในสมัยสุโขทัย

ครูผู้สอนความรู้ต่าง ๆ ในยุคนั้น เป็นกษัตริย์ พระ และผู้ที่มีความรู้ต่าง ๆ ทั่วไป ตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มมีการศึกษาก่อกำเนิดขึ้น ครูผู้สอนคนแรกของคนไทย คงต้องเป็นพ่อขุนรามคำแหง เนื่องจากพระองค์เป็นผู้ประดิษฐ์ภาษาไทย จึงเป็นคนแรกที่สอนคนไทยให้รู้จักภาษาของตน ดัง ที่ได้บันทึกไว้ในศิลาจารึกหลักที่ ๑ หน้าที่ ๔ ดังนี้

“พ่อขุนพระยารามคำแหงนั้นหาเป็นท้าวเป็นพระยาแก่ไทยทั้งหลาย หาเป็นครูอาจารย์สั่งสอนไทยทั้งหลายให้รู้บุญรู้ธรรมแม้ แต่คนอันมีในเมืองไทย ”

พระเป็นครูสอนคนไทยในยุคนั้นในการเรียนบาลี ภาษบาลีเป็นกุญแจไขความรู้ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา (พระมหาสิทธิชัย ชยสิทธิ (ปัญญาไวย), 2017, น. 165) ชาวสุโขทัยนับถือพุทธศานานิกายลังกาวงศ์อย่างแพร่หลาย การเรียนภาษาบาลีจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อศึกษาหลักธรรมะ ในสมัยสุโขทัย พระเป็นผู้ที่มีการศึกษาดี มีหน้าที่เผยแพร่ศาสนาและสั่งสอนพลเมือง จึงได้รับความนับถือจากประชาชนให้เป็นครู ในขณะเดียวกัน กษัตริย์ก็ยกย่องให้เป็นครูสอนพลเมือง ดังที่ได้บันทึกไว้ในศิลาจารึกหลักที่ 1 หน้าที่ 2 ดังนี้

“ พ่อขุนรามคำแหง เจ้าเมืองศรีสัชชนาลัยสุโขทัยนี้ปลูกไม้ตาลนี้ได้สิบสี่เข้า จึงให้ช่าง ฟันชะดาร์หินตั้งหว่างกลางไม้ตาลนี้ วันเดือนดับ เดือนโอกแปดวัน วันเดือนเต็ม เดือนข้างแปดวัน ผูกปุ่ครุ เกร มหาเกรจีนนั่งเหนือขดานหิน สูดธรรมแก่อุบาสกผูกท่วยจำศีล”

ผู้ที่มีความรู้ต่าง ๆ ชาวสุโขทัยมีการประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น การรับราชการ ทหาร ช่างฝีมือ นักดนตรี แพทย์ เป็นต้น ชาวสุโขทัยจึงนิยมให้ลูกหลานศึกษาหาความรู้ตามอาชีพของตน (พลาตีสัย สิทธิชัยกิจ, 2547, น. 499) เด็กผู้ชายของตระกูลทหาร จะเรียนวิธีการต่อสู้ วิธีการเลี้ยง และควบคุมช้างหรือม้า เด็กผู้ชายของพลเรือน จะให้ศึกษาตามความเชี่ยวชาญของตระกูล เช่น การ เล่นเครื่องดนตรี ฝีมือช่างทอง ช่างเงิน ช่างแกะ เป็นต้น เด็กผู้หญิงจะเรียนวิชาช่างเป็นส่วนใหญ่

ครูผู้สอน สถานที่จัดการศึกษา และรูปแบบการเรียนการสอน

ชาวสุโขทัยจัดการศึกษาในสถานที่ 3 ประเภท คือ วัด พระราชสำนัก และบ้าน ตั้งแต่มี วัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา วัดเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาพระ และเป็นสถานที่ศึกษาสำหรับ ประชาชนทั่วไป ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาจิตใจ และพัฒนาจนให้หลุดพ้นจากความทุกข์ (พระครู โสภิตปัญญานุกร (กล้า กตปัญญา), และพระครู โอบาสนทกิตติ, 2558, น. 86) ชาวสุโขทัยนับถือ ศาสนาพุทธตั้งแต่พลเมืองจนถึงพระมหากษัตริย์ ในศิลาจารึกหลักที่ ๑ และที่ ๒ ปรากฏความดังนี้

“ เบื้องตะวันตกเมืองสุโขทัยนี้ มีอรัญญิก พ่อขุนรามคำแหงกระทำไอยทานแก่มหาเถร สังฆราชปราชเรียนจนปีฎกไตรหลวงกว่าปุ่ครุในเมืองนี้ ทุกคนลูกแต่เมืองศรีธรรมราชมา” “เจ้า ศรีสรทา ลูกพระยาคำแหงพระราม เคยอุปสมบทเป็นภิกษุขณะลี้กวางค์เมื่ออายุ 12 ปี”

ดังนั้น ประชาชนชาวสุโขทัยจึงใช้วัดเป็นศูนย์รวมทางวัฒนธรรม เป็นที่พักผ่อน เป็นที่ พบปะทางสังคม และใช้วัดเป็นสถานที่ศึกษาที่สำคัญ ชาวสุโขทัยส่งลูกผู้ชายเข้าวัดเพื่อศึกษาหา ความรู้กับพระในลักษณะเป็นศิษย์วัดและข้าพระ เนื่องจากพระภิกษุต้องปฏิบัติตามพระวินัย ซึ่ง ไม่ให้พระภิกษุอยู่ใกล้ชิดผู้หญิง ดังนั้น เด็กที่มีโอกาสไปศึกษาในวัด จึงเป็นผู้ชายทั้งนั้น

พระภิกษุสอนหนังสือหรือวิชาการในวัด โดยถือเป็นการ “เอาบุญ” (ประสงค์ สุขุม, 2548, น. 25) ดังนั้น จึงไม่คิดค่าเล่าเรียนกับลูกศิษย์ การเรียนการสอนก็ไม่ได้กำหนดหลักสูตร หรือ ตารางเวลาเรียนที่ตายตัว พระจะสอนในเวลาโดยอนุ โลม ซึ่งมักเริ่มการเรียนการสอนแต่เช้า โดย แบ่งลูกศิษย์กลุ่มละ 5-6 คน สิ่งที่สอนก็อาจไม่เหมือนกัน ตามความเข้าใจและความสามารถของลูก ศิษย์แต่ละคน

พระราชสำนักของพระมหากษัตริย์เป็นที่เรียนสำหรับพระราชวงศ์ บุตรหลานของขุน นางจะสมทบศึกษาในพระราชสำนัก ครูผู้สอนเป็นพรหมณ์และราชบัณฑิต บ้านของบุคคลที่มีความรู้และได้รับการยกย่องจากประชาชนที่เป็นสถานที่จัดการศึกษา ส่วนมากเป็นคนที่เคยบวช

มาแล้ว จึงมีความรู้ในภาษาบาลี และคำสอนของพระพุทธองค์ ชาวสุโขทัยจึงนิยมนำลูกหลานไปฝาก เพื่อเรียนวิชาต่าง ๆ (ภิญโญ สาร, 2526, น. 57)

เนื้อหาของการศึกษาในสมัยกรุงสุโขทัย

จุดมุ่งหมายของการศึกษาในสมัยสุโขทัย เป็นการศึกษา เพื่อให้ประชาชนรู้เรื่อง ศิลกรรม ศาสนา ให้อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น รู้เรื่องโหราศาสตร์และศิลปะศาสตร์ (เมธาวิ ยุทธ พงศ์ธาดา, 2550, น. 2) ดังนั้น เนื้อหาวิชาที่ชาวสุโขทัยเรียนนั้น เป็นความรู้ทางด้านอักษรศาสตร์ วิชาพื้นฐาน และวิชาเพื่อประกอบอาชีพ สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์ (2549, น. 3) สรุปว่า ชาวสุโขทัยเรียน ความรู้ทางด้านศาสนา ภาษา ภูมิศาสตร์ การปกครอง ดาราศาสตร์และจริยธรรม ในสมัยที่ชาวไทย เพิ่งมีหนังสือของตัวเองและใช้วัดเป็นสถานที่จัดการศึกษา การเรียนศาสนาและภาษา เพื่อให้อ่านออกเขียนได้เป็นสำคัญ โดยเฉพาะภาษาไทยที่พ่อขุนรามคำแหงทรงประดิษฐ์และภาษาบาลีเพื่อการ เรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนา เป็นเนื้อหาที่เน้นหนักในสมัยนั้น แต่จากงานวิจัยที่มีอยู่จนถึง ปัจจุบันนี้ ยังไม่พบว่ามีตำราเรียนหรือคู่มือเรียนที่แต่งขึ้นในสมัยสุโขทัย

ลักษณะการจัดการศึกษาในสมัยสุโขทัย คือ ผู้จัดการศึกษาแบ่งเป็นฝ่ายศาสนจักร ฝ่าย อาณาจักร และฝ่ายประชาชนทั่วไป ศาสนจักรใช้วัดเป็นสถานที่จัดการศึกษา โดยมีพระเป็น ครูผู้สอน ให้สอนการหัดเขียนอ่านภาษาบาลีและภาษาไทยเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ฝ่าย อาณาจักรให้ราชบัณฑิตซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ เป็นครูสอนเด็ก ให้รู้จักภาษาไทยและวิชาพื้นฐาน สำหรับการดำรงชีวิต ส่วนบุตรหลานของขุนนางจะใช้วังและบ้านของราชบัณฑิตเป็นสถานที่ จัดการเรียนการสอน สำหรับประชาชนทั่วไปที่เป็นช่างฝีมือ จะสอนวิชากันในสำนักของ ผู้ชำนาญการในแต่ละเรื่องซึ่งจะมีผู้มาฝากตัวเป็นสานุศิษย์ผู้รับใช้และฝากตัวเรียนรู้กับการเรียนรู้ อาชีพและทักษะชีวิตจากครอบครัวตัวเอง จะเห็นได้ว่า ผู้ที่จัดการศึกษาทั้ง 3 ฝ่ายไม่ได้จัดการศึกษา อย่างเป็นระบบ มีเอกภาพ ไม่มีการรวมศูนย์อำนาจการจัดการศึกษา ศาสนจักร อาณาจักรและ ประชาชน ต่างฝ่ายต่างจัดภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมในสมัยสุโขทัย การศึกษาสมัยสุโขทัย จึงจัดตามธรรมชาติของสังคมและวัฒนธรรมในยุคสมัยนั้น

การจัดการศึกษาในสมัยกรุงศรีอยุธยา

อาณาจักรอยุธยา ปกครองแผ่นดินสยามตั้งแต่ประมาณพ.ศ. 1893 เป็นเวลา 400 กว่าปี นักประวัติศาสตร์ไทยจัดช่วงเวลาประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา เป็นอยุธยาตอนต้น อยุธยาตอนกลาง และอยุธยาตอนปลาย มีกษัตริย์ 34 พระองค์ มาจาก 5 ราชวงศ์ ได้แก่ ราชวงศ์อู่ทอง ราชวงศ์สุพรรณ ภูมิในสมัยอยุธยาตอนต้น ราชวงศ์สุโขทัย ราชวงศ์ปราสาททองในสมัยอยุธยาตอนกลาง และ ราชวงศ์บ้านพลูหลวงในสมัยอยุธยาตอนปลาย มีการกล่าวว่ายุชยาได้ทำสงครามกับพม่ามา ตลอดเวลา ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 21 ถึงกลางพุทธศตวรรษที่ 23 ซึ่งอยุธยาชนะบ้างหรือกษัตริย์พม่า

ชนะบ้าง (ถั่วทูน, 2548, น. 261) แต่ตามช่วงเวลาปกครองแผ่นดินสยามของอาณาจักรอยุธยา ได้ถ่ายทอดมรดกสู่อาณาจักรรัตนโกสินทร์ จนถึงสมัยปัจจุบันอย่างมากมาย (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2548, น. 112)

การจัดการศึกษาในสมัยกรุงศรีอยุธยา ยังคงจัดในวัดและวังเป็นหลัก เช่นเดียวกับสมัยสุโขทัย (วิชัย ต้นศิริ, 2549, น. 78) และยึดถืออักษรของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชเป็นแบบอย่างของการศึกษาตลอดสมัยกรุงศรีอยุธยา (สมพงษ์ เกรียงไกรเพชร, 2526, น. 194) (เกรียงไกรเพชร, 1983) ความเจริญทางด้านศาสนาพุทธ ทำให้วัดมีบทบาทในการศึกษามาก กษัตริย์อยุธยาทรงเข้าพระทัยถึงความสำคัญในบทบาทของศาสนาและของพระเป็น้อย่างดี (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2548, น. 179)

ในอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา วัดจะเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน พระได้รับการนับถือเป็นผู้นำทางจิตใจของหมู่บ้าน ในขณะที่อำนาจการปกครองของอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา ยังไม่สามารถเข้าถึงบรรดาชาวนาในหมู่บ้านทั่วราชอาณาจักร พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญมาก ในการช่วยเชื่อมประชาชนในชนบทกับรัฐบาลเข้าด้วยกัน พุทธศาสนาจึงเป็นหนทางสำคัญของรัฐบาลในการได้รับความร่วมมือจากชาวนาที่อาศัยอยู่ในอาณาจักร กษัตริย์อยุธยาทรงบำรุงศาสนาพุทธ โดยเฉพาะการสร้างหรือซ่อมแซมวัด ซึ่งนอกจากจะได้รับการสนับสนุนจากคณะสงฆ์แล้ว วัดยังสามารถใช้เป็นศูนย์กลางในการดึงดูดให้ประชาชนมาตั้งถิ่นฐานรอบ ๆ วัดด้วย เช่น พระบรมไตรโลกนาถทรงอุทิศพระราชวังส่วนหนึ่งเพื่อสร้างเป็นวัด

วัดมีบทบาทในการให้การศึกษาแก่ชาวไทยโดยทั่วไป มากกว่าวังและบ้านของราชบัณฑิต (พรเพ็ญ อ้นตระกูล, นิธิ เอียวศรีวงศ์, และกาญจณี ละอองศรี, 2545, น. 310) คณะสงฆ์ได้ทำหน้าที่เป็นครูสอนวิชาแก่ชาวไทย ตั้งแต่ความรู้พื้นฐาน เช่น การอ่านออกเขียนได้ จนถึงวิชาการที่ยากขึ้น เช่น การสอนให้ศึกษาวรรณคดี แต่งโคลง ฉันท์ กาพย์กลอนและร้อยกรอง วิชาเฉพาะทาง เช่น การแพทย์ การช่าง จิตรกรรมและประติมากรรม เป็นต้น

ในยุคอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา ความเจริญทางด้านวรรณกรรมและวรรณคดี ทำให้การศึกษาภาษาไทย ได้รับการพัฒนาก้าวหน้าไปเป็นอันมาก เป็นยุคที่มีความเจริญทางด้านวรรณกรรมและวรรณคดี การประพันธ์วรรณคดี 4 ประเภท คือ ฉันท์ โคลง กาพย์และกลอน ตลอดยุคสมัยอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา นักประพันธ์ได้สร้างวรรณกรรมไว้มากมาย ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระโหราธิบดีแต่งตำราเรียนชื่อ “จินดามณี” มีเนื้อหาครอบคลุมการใช้สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ การแจกลูก การผันอักษร อักษรศัพท์ อักษรเลข เป็นต้น หนังสือจินดามณีเป็นตำราเรียนภาษาไทยเล่มแรกของประเทศไทย (รังรอง เกียมวิจักขณ์, 2558, น. 180) ใช้เป็นแบบเรียนตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จนถึงสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งยุคกรุงรัตนโกสินทร์

โรงเรียนมิชชันนารีเป็นสถานศึกษาแบบใหม่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา คนไทยสามารถเรียนหนังสือได้ที่วัด ราชสำนัก บ้านของราชบัณฑิต และสำนักต่าง ๆ มีสถานที่เรียนแบบใหม่เกิดขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาคือ โรงเรียนมิชชันนารี ของศาสนาคริสต์ที่เข้ามาเผยแพร่ในไทยก็เริ่มจากสมัยอาณาจักรอยุธยา (พนมกร คาวัง, 2560, น.17) มีมิชชันนารีคณะคอมมิกัน เข้ามาสอนศาสนาให้แก่ชาวโปรตุเกส หลังจากนั้น มีมิชชันนารีคณะฟรันซิสกันและคณะเยสุอิต เข้ามาด้วย จนกระทั่งรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ประเทศไทยมีสัมพันธไมตรีอันดีกับฝรั่งเศส ทำให้มีบาทหลวงเข้ามาเผยแพร่ศาสนาเป็นจำนวนมาก พวกฝรั่งที่เข้ามาค้าขายในอยุธยาได้รับพระราชทานที่ดินให้สร้างโบสถ์ เพื่อเป็นสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาของพวกเขาบาทหลวง นอกจากใช้โบสถ์เป็นสถานที่ประกอบพิธีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องแล้ว บาทหลวงยังใช้โบสถ์เป็นที่สอนหนังสือแก่พวกเข้ารีตด้วย ในโรงเรียนที่เรียกชื่อว่า โรงเรียนสามเณร มีเด็กไทยเข้ารีตคริสต์เป็นจำนวนมาก (สมพงษ์ เกรียงไกรเพชร, 2526, น. 199) โรงเรียนมิชชันนารีที่ปรากฏชื่อ เช่น โรงเรียนศรีอยุธยา โรงเรียนมหาพราหมณ์ วิทยาลัยคอนสแตนติน เป็นต้น โรงเรียนเหล่านี้ได้รับการบำรุงและสิทธิเท่ากับโรงเรียนอื่น ๆ ของอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา

การศึกษาในสมัยกรุงธนบุรี

อาณาจักรสยามยุคกรุงธนบุรี มีกษัตริย์เพียงพระองค์เดียว คือ สมเด็จพระบรมราชาที่ 4 หรือพระเจ้ากรุงธนบุรี ครองราชย์ระหว่างพ.ศ 2310-2325 ช่วงเวลานี้ เป็นช่วงที่ดินแดนสยามพยายามฟื้นฟูสิ่งต่าง ๆ ที่ถูกทำลายในสงคราม สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี มีพระราชกรณียกิจหลักคือ การทำศึกสงครามและพัฒนาประเทศ (วิฑูดา พรายยงค์, 2561, น. 234) คือ การทำสงครามเพื่อกอบกู้อิสรภาพของประเทศ การปราบปรามก๊กต่าง ๆ และปรับปรุงบ้านเมืองให้เป็นปึกแผ่น สร้างความมั่นคงให้กับประเทศ สงครามระหว่างอยุธยาและพม่า ได้ทำลายการศึกษาของไทยไปเป็นอย่างมาก เช่น หนังสือคำสอนหรือตำราต่าง ๆ ถูกทำลาย และการเผาทำลายสถานที่ต่าง ๆ นักปราชญ์ ราชบัณฑิตถูกฆ่าตาย หรือถูกจับส่งไปยังพม่า (สมหมาย จันทรเรือง, 2544, น. 23) ดังนั้น ภายในระยะเวลาการครองราชย์เพียง 15 ปีของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี การศึกษาของอาณาจักรกรุงธนบุรี นั้น เมื่อเทียบกับการศึกษาในสมัยอยุธยาแล้ว ไม่ได้เจริญก้าวหน้าหรือเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด (สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์, 2549, น. 3) สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ได้เคยทรงโปรดฯ ให้รวบรวมตำราต่าง ๆ ที่ยังคงเหลืออยู่ไว้ที่วัดอารามหลวง (สมหมาย จันทรเรือง, 2544, น. 23) เพื่อใช้ในการศึกษา ในสมัยอาณาจักรกรุงธนบุรี วัดก็ยังคงเป็นแหล่งการศึกษาและศูนย์กลางจัดการศึกษาเช่นเคย

การศึกษาในสมัยรัตนโกสินทร์

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เมื่อปี พ.ศ.2325 ยุครัตนโกสินทร์ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย โดยแบ่งเป็น 3 ช่วง (สมหมาย จันทรเรือง, 2544, น. 24) กล่าวคือ

สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เริ่มจากรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ ๑ ถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 เป็นช่วงเวลาที่เริ่มจากการ สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ โดยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ย้ายศูนย์กลางจากกรุง ธนบุรีมาอยู่ที่กรุงเทพฯ หลังจากนั้น ได้ใช้เวลาในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศสยาม รวบรวมและบูรณะในเรื่องสำคัญหลายประการและเริ่มมีการติดต่อกับต่างประเทศทางตะวันตก

สมัยรัตนโกสินทร์ยุคกลาง เป็นรัชสมัยระหว่างพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ เป็นช่วงเวลาที่ ประเทศไทยมีการปฏิรูปประเทศครั้งใหญ่ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ทันสมัยทัดเทียมชาติ ตะวันตก

สมัยรัตนโกสินทร์ยุคปัจจุบัน นับตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันท มหิดล รัชกาลที่ ๘ จนถึงปัจจุบัน ถือเป็นสมัยประชาธิปไตย การเมือง การปกครอง สังคมและ วัฒนธรรมของประเทศไทยได้รับการพัฒนาอย่างทันสมัย ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

การศึกษาทรุดโทรมมากในสมัยกรุงธนบุรี (ภิญโญ สาร, 2526, น. 58) เพราะสงคราม ระหว่างไทยและพม่า เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกครองราชย์แล้ว สังคมไทยค่อย ๆ ฟื้นฟูสิ่งต่าง ๆ ตามลำดับ การศึกษาก็เช่นกัน โดยเฉพาะในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว การบริหารจัดการศึกษาของไทยพัฒนาอย่างเป็นทางการ

พัฒนาการของการบริหารจัดการศึกษาของไทย แบ่งได้เป็น การวางรากฐาน การสร้าง ระบบการบริหารจัดการศึกษา การปฏิรูปการศึกษา และการสร้างระบบการบริหารจัดการศึกษาของ ไทยปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

ในขั้นการวางรากฐานเพื่อการสร้างระบบการบริหารจัดการศึกษา ในที่นี้หมายถึงการ เปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคมในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่ทำให้สังคมชาวไทยเกิดความต้องการ ในการปฏิรูปการศึกษาของไทย ให้เป็นการศึกษาที่ทันสมัยเหมือนประเทศชาติตะวันตก ซึ่งเกิดขึ้น ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ความต้องการนี้เกิดจากสถานการณ์ทางสังคม กล่าวคือ ความเจริญ ทางการค้าและการรับวิทยาการตะวันตก (พรเพ็ญ ฮันตระกูล และคณะ, 2545, น. 394-395) การ ติดต่อก้าขายและการไปมาหาสู่กันระหว่างชาวไทยและชาวต่างชาติ สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมี ความเจริญรุ่งเรืองมากในการค้า ทำให้ความมั่งคั่งร่ำรวยจากราชสำนัก ขุนนางเสนาบดีในเมือง

หลวง ขุนนางและมูลนายท้องถิ่น รวมถึงไพร่บางส่วน (วารางคณา นิพัทธ์สุขกิจ, 2550 อ้างถึงใน วารางคณา นิพัทธ์สุขกิจ, 2559, น. 67)

การค้าขายทำให้คนไทยต้องการความรู้ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร ต้องการความรู้ทำบัญชี ในการคำนวณระบบเงินตราเป็นต้น สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีกลุ่มชาวจีนอพยพ ซึ่งได้รับการคุ้มครองและการอุปถัมภ์สูง ได้ถึงขั้นเป็นชั้นเจ้านาย ชาวจีนอพยพได้รับอภิสิทธิ์บ้าง ประการ เช่น เดินทางได้ทั่วสยาม ไม่ถูกเกณฑ์แรงงาน เป็นต้น ชาวจีนอพยพมีความร่ำรวยและสามารถแสวงหาผลประโยชน์จากการค้าขายมาเป็นกำนัลให้กับเจ้านาย (อภิน ทรัพย์พัฒน์, ม.ร.ว., 2527, น. 191) บวกกับความเจริญรุ่งเรืองทางการค้าของสังคมในสมัยนั้น ทำให้ผู้ที่เป็นชนชั้นเจ้านายขุนนาง ซึ่งเป็นชนชั้นนำในสังคมรัตนโกสินทร์ตอนต้น เริ่มให้ความสนใจในการเรียนเพื่ออ่านออกเขียนได้ เริ่มสนใจภาษาต่างประเทศ มีการเรียนรู้เรื่องราวทางภูมิศาสตร์ต่างประเทศ โดยการแปลวรรณคดีต่างประเทศ เช่น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงโปรดให้พวกราชบัณฑิตเขียนพงศาวดารจีน สามก๊ก พงศาวดารมอญ ราชธาธิราช เป็นต้น ความเจริญทางด้านวรรณกรรมในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้สร้างความนิยมในชนชั้นนำว่า การอ่านออกเขียนได้ เป็นความสามารถของพวกชนชั้นสูง (พรเพ็ญ อ้นตระกูล และคณะ, 2545, น. 393) และขยายความนิยมนั้น ไปยังสามัญชนผู้ที่ได้มาใกล้ชิดกับชนชั้นสูง จึงเกิดกระแสความนิยมทางการศึกษาในกลุ่มชาวไทยชนชั้นนำ สามัญชนในกรุงเทพฯ และตามเมืองใหญ่ ที่เป็นศูนย์กลางทางการค้าของรัตนโกสินทร์ตอนต้น

รัฐบาลอังกฤษเคยส่งทูตมาเจรจากับเมืองไทย เพื่อทำสนธิสัญญาพระราชไมตรีและทำการพาณิชย์กับไทยหลายครั้ง จนถึงพ.ศ.2398 ไทยได้ทำสนธิสัญญาเบาว์ริงกับอังกฤษ การติดต่อกับประเทศในตะวันตก ทำให้อารยธรรมตะวันตกหลั่งไหลเข้ามาสู่สังคมไทย (อดิศร หมวกพิมาย, ปิยฉัตร สินธุสอาด, และธโรธร ตู้อทองคำ, 2545, น. 151) พร้อมกับมีคณะมิชชันนารีที่เข้ามาเพื่อเผยแผ่ศาสนา ในขณะที่เดียวกัน ก็ได้นำวิทยาการแบบตะวันตกเข้ามาด้วย เช่น วิชาแพทยศาสตร์ เคมี ภาษาอังกฤษ ฟิสิกส์ เป็นต้น ในช่วงเวลารัชกาลที่ 2 และรัชกาลที่ 3 เริ่มมีตัวพิมพ์อักษรไทยและโรงพิมพ์เกิดขึ้น มีการพิมพ์หนังสือภาษาไทยอย่างแพร่หลาย เมื่อพ.ศ.2387 นายแพทย์แดน บีชแบรดเลย์ (หมอบรัดเลย์) จากอเมริกาได้ออกหนังสือพิมพ์รายปักษ์ภาษาไทย ชื่อ บางกอกกริโคเดอฉบับแรก หลังจากนั้น มีหนังสือพิมพ์บางกอกคาเลนดาร์เกิดขึ้น หนังสือพิมพ์เหล่านี้มีประโยชน์มาก ช่วยให้ชนชั้นสูงในเมืองไทยรับรู้ถึงเรื่องระบบการศึกษาใหม่ของประเทศตะวันตก และได้ซึมไปยังหมู่ชนชั้นสูง

พ.ศ. 2395 คณะมิชชันนารีอเมริกันในประเทศไทย ได้ตั้งโรงเรียนคริสเตียนบอยสกูล ซึ่งเป็นโรงเรียนแบบสากลแห่งแรกของประเทศไทย (ประสงศ์ สุขุม, 2548, น. 51) การที่วิทยาการแบบตะวันตกที่ทันสมัยเข้ามาในสังคมไทย ได้ช่วยให้ชนชั้นสูงในสังคมไทยได้รับรู้ถึงความก้าวหน้าของโลกตะวันตก ซึ่งมีผลทำให้เกิดความต้องการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสนับสนุนให้โรงเรียนมิชชันนารีอเมริกันสอนวิทยาการใหม่ ๆ ได้โดยเสรีนั้น ถือได้ว่า เป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการศึกษาของประเทศไทยในวันข้างหน้า (อดิศร หมวกพิมาย และคณะ, 2545, น. 155)

ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 พระองค์ทรงเริ่มศึกษาภาษาอังกฤษและคบค้ากับชาวตะวันตก ทำให้ทรงทราบถึงความจำเป็นสองประการ (อดิศร หมวกพิมาย และคณะ, 2545, น. 153) คือ วิทยาการและความเจริญตามแบบตะวันตก ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจ มีประโยชน์และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศในอนาคต ชาวไทยสมควรศึกษาวิทยาการใหม่ ๆ เหล่านี้ และลัทธิจักรวรรดินิยม ที่กำลังแผ่ขยายมายังประเทศใกล้เคียงและในทวีปเอเชีย ซึ่งเป็นบทเรียนเตือนให้ประเทศไทยได้ตระหนักว่า ถึงเวลาแล้วที่ต้องยอมรับอิทธิพลของอารยธรรมตะวันตก ต้องรีบปรับปรุงประเทศให้ทันสมัย พระองค์ทรงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงประเทศใหม่ ตามแบบตะวันตก โดยจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงประเทศ ทั้งด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

จากสถานการณ์ทางสังคมของสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าในสังคมคนไทยสมัยนั้น กระแสความต้องการที่จะปฏิรูปการศึกษาจากเดิม ให้เป็นการศึกษาแบบตะวันตก ที่เน้นการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน มีความพร้อมเกิดขึ้นในระดับชนชั้นสูงและประชาชนทั่วไปแล้ว

การปฏิรูปการศึกษาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการปฏิรูปครั้งยิ่งใหญ่ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นยุคของการปฏิรูป (สมพงษ์ เกรียงไกรเพชร, 2526, น. 217) การปฏิรูปครั้งนี้ ทำให้ประเทศไทยเปลี่ยนเข้าสู่สังคมสมัยใหม่ ในด้านการปฏิรูปการศึกษา วุฒิชัย มูลศิลป์ (2516, น. 32-61) ได้สรุปถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจำเป็นต้องปฏิรูปการปกครองบ้านเมือง รวมทั้งการศึกษาของไทย คือ ปัจจัยทางด้านการคุกคามของจักรวรรดินิยมตะวันตก ด้านสติปัญญาและความคิดตามแบบตะวันตก ด้านการเลิกทาส ด้านความต้องการบุคคลเข้ารับราชการ และปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การเสด็จประพาสต่างประเทศของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในพ.ศ.2413 และ 2414 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้สรุปบทเรียนจากการเสด็จประพาสสิงคโปร์ ชวา และอินเดีย สำหรับความจำเป็นต้อง

ปฏิรูปการปกครองของประเทศไทย 2 ประการ (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2017, น. 27) คือ ต้องพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความทันสมัยอย่างรวดเร็ว และต้องรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางในแบบระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

การปฏิรูปการศึกษาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เริ่มจากการจัดตั้งโรงเรียนแบบสากล เมื่อ พ.ศ. 2395 โดยคณะมิชชันนารีอเมริกันในไทย (ประสงค์ สุขุม, 2548, น. 49) จัดการศึกษาที่แตกต่างจากการศึกษาแบบเดิมของไทย โดยมีการกำหนดหลักสูตรที่แน่นอน มีกำหนดตารางเวลาสอน ครูที่สอนในโรงเรียนเป็นครูอาชีพรับเงินเดือน ต่อมา มีการจัดตั้งโรงเรียนหลวงสอนภาษาอังกฤษ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนทำแผนที่ จัดตั้งโรงเรียนกุลสตรีวังหลัง เมื่อพ.ศ. 2417 และมีการจัดตั้งโรงเรียน “วัดมหรณพาราม” เป็นโรงเรียนหลวงสำหรับราษฎรแห่งแรก เมื่อพ.ศ. 2427

เมื่อ พ.ศ. 2430 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรมศึกษาธิการให้รวมโรงเรียนต่าง ๆ อยู่ภายใต้กรมศึกษาธิการ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา การจัดการศึกษาของไทยจึงเริ่มเข้ารูปเป็นระบบ (วุฒิชัย มูลศิลป์, 2516, น. 101) หลังจากการจัดตั้งกระทรวงธรรมการ เมื่อ พ.ศ. 2435 ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับกระทรวง มีหน้าที่จัดการพระศาสนา การพยาบาล พิพิธภัณฑสถาน และการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2019, ย่อหน้าที่ 1) กล่าวได้ว่า การบริหารจัดการศึกษาแบบใหม่จึงได้เกิดขึ้นในประเทศไทย แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับแรกของประเทศไทย (สมหมาย จันทรเรือง, 2544, น.32) เกิดขึ้นเมื่อพ.ศ. 2441 คือ “โครงการศึกษา พ.ศ. 2441”

โครงการศึกษา พ.ศ. 2441 จัดระบบการศึกษาโดยการแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 สาย การศึกษาแบ่งเป็นสายสามัญและสายการศึกษาพิเศษ สายสามัญเรียนวิชาสามัญ เช่น การอ่าน การเขียน คณิตเลข บัญชี และศีลธรรม สายการศึกษาพิเศษเรียนวิชาเฉพาะอย่าง เช่น การฝึกหัดครู การแพทย์ เป็นต้น และกำหนดระดับการศึกษา ระดับการศึกษาเป็นระดับมูลศึกษา รับผิดชอบอายุไม่เกิน 7 ปี ระดับประถมศึกษา กำหนดระยะเวลาเรียน 6 ปี ระดับมัธยมศึกษา มีระยะเวลาเรียน 4 ปี ระดับสกลวิทยาลัย กำหนดเวลาเรียน 5 ปี ระดับการศึกษาพิเศษ เป็นสถานศึกษาเฉพาะวิชา

โครงการศึกษา พ.ศ. 2441 ได้กำหนดวิธีดำเนินการจัดการศึกษา โดยแบ่งราชอาณาจักรเป็นมณฑลการศึกษา ทั้งหมด 6 มณฑล คือ มณฑลกลาง (รวมมณฑลกรุงเทพฯ มณฑลกรุงเก่า มณฑลนครไชยศรี) มณฑลเหนือ (รวมมณฑลนครสวรรค์ มณฑลพิษณุโลกและมณฑลลาวเฉียง) มณฑลตะวันออก (รวมมณฑลนครราชสีมา มณฑลเพชรบูรณ์ มณฑลลาวพวนและมณฑลลาวกาว) มณฑลตะวันออกเฉียงใต้ (รวมมณฑลปราจีนบุรี และมณฑลเขมร) มณฑลตะวันตกเฉียงใต้ (รวมมณฑลราชบุรี มณฑลชุมพร และมณฑลนครศรีธรรมราช) มณฑลตะวันตก (รวมมณฑลภูเก็ต มลายู และมณฑลไทรบุรี) ในแต่ละมณฑลการศึกษาจะตั้งสภารัตนวิฑูรย์ใหญ่ทางการศึกษา เป็นผู้ตรวจสอบวาง

แผนการเล่าเรียน หลักสูตร ทำรายงานประจำปี จัดให้มีโรงเรียนฝึกหัดครูเพื่อผลิตครูป้อนโรงเรียนต่าง ๆ ในแต่ละมณฑล

โครงการศึกษา พ.ศ. 2452 เป็นแผนการศึกษาระดับสุดท้ายของรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้กำหนดการศึกษาเป็น 2 ประเภท คือ สามัญศึกษาและวิสามัญศึกษา สามัญศึกษา ประกอบด้วยมูลศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ซึ่งแบ่งเป็น แผนกสามัญและแผนกพิเศษ รับเด็กตั้งแต่อายุ 7 ปีขึ้นไปเข้าเรียนในมูลศึกษา มีระยะเวลาเรียน 3 ปี หลังจากนั้น แยกเป็นสามัญศึกษาแผนกสามัญหรือแผนกพิเศษ วิสามัญศึกษาประกอบด้วย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รับเด็กอายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป มีระยะเวลาเรียน 3 ปีในแต่ละระดับการศึกษา

หลังจากนั้น ระบบการบริหารจัดการศึกษาของไทยได้รับการพัฒนาในยุคสมัยต่อ ๆ มาเป็นลำดับดังนี้

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ได้จัดระเบียบราชการใหม่ในกระทรวงธรรมการ ให้มีการขยายการศึกษาแก่ประชาชนตามหัวเมือง เมื่อพ.ศ. 2453 ได้จัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2019, ย่อหน้าที่ 1) พ.ศ. 2459 ได้ตราพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ กำหนดให้โรงเรียนราษฎร์ทั่วราชอาณาจักรต้องจดทะเบียน พ.ศ. 2461 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 กำหนดให้เด็กทุกคน ที่มีอายุตั้งแต่ 7 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ไม่ว่าเด็กชายหรือเด็กหญิง ต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจนอายุได้ 14 ปีบริบูรณ์ และกำหนดให้โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนประชาบาล ไม่เรียกค่าสอนจากเด็กที่มาเรียน (พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2464, 2464, 23 กันยายน, น. 248) พระราชบัญญัติฉบับนี้ถือว่าเป็นการกำเนิดการศึกษาภาคบังคับอย่างเป็นทางการครั้งแรกในประเทศไทย (สมหมาย จันทรเรือง, 2544, น. 34)

ในปี พ.ศ. 2475 ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช เป็นระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลได้ประกาศแผนการศึกษาแห่งชาติ ให้จัดการศึกษาเป็น 3 ส่วน คือ จริยศึกษา พุทธิศึกษา และพลศึกษา ต่อมา ประกาศพระราชบัญญัติประถมศึกษาฉบับใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2478 บังคับให้เด็กทุกคนที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 8 เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจนถึงอายุย่างเข้าปีที่ 15 (พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2478, 2478, 24 พฤศจิกายน, น. 1595)

พ.ศ. 2484 รัฐบาลเปลี่ยนชื่อกระทรวงธรรมการเป็นกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2502 ตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติ ให้มีหน้าที่พิจารณาปรับปรุง วางแผนและโครงการ การศึกษาแห่งชาติ พิจารณาปัญหาทางการศึกษาและเสนอวิธีการแก้ไข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2019, ย่อหน้าที่ 4-5) เป็นต้น

ในปีพ.ศ.2503 รัฐบาลประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ จัดระดับการศึกษาเป็น 4 ระดับ คือ อนุบาลศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา กำหนดให้มีการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย และอนุญาตให้เอกชนร่วมจัดการศึกษาในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาได้ (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2503, 20 ตุลาคม, น.8) หลังจากนั้น เมื่อ พ.ศ. 2508 สภาการศึกษาแห่งชาติ มีมติให้เอกชนจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีได้ และในปี พ.ศ.2512 ได้ประกาศพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน มีวิทยาลัยเอกชนจัดตั้งขึ้นมา 6 แห่งในปี พ.ศ. 2513

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้กำหนดการศึกษาตลอดชีวิตขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย (สุมาลี สังข์ศรี, 2001, น. 79) โดยกำหนดจุดมุ่งหมายให้การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตลอดชีวิต เพื่อมุ่งสร้างเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิต และทำประโยชน์แก่สังคม โดยเน้นการศึกษาเพื่อสร้างเสริมความอยู่รอดปลอดภัย ความมั่นคงและความผาสุกร่วมกัน ในสังคมไทยเป็นประการสำคัญ (แผนการศึกษาแห่งชาติ 2520, 2520, น. 340) กำหนดให้จัดการศึกษาเป็นระบบ 6:3:3 คือ การศึกษาระดับประถมศึกษาจัดให้เป็นตอนเดียวตลอด ใช้เวลาเรียน 6 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาแบ่งเป็นตอนต้นและตอนปลาย ใช้เวลาเรียน 3 ปีเท่ากันในแต่ละตอน

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2535 เป็นแผนการศึกษาลับก่อนประเทศไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แบ่งการศึกษาเป็น การศึกษาตามแนวระบบโรงเรียน และการศึกษาที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิต

การศึกษาตามแนวระบบโรงเรียน แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา รับเด็กอายุ 3 ขวบขึ้นไป ระดับประถมศึกษา รับเด็กอายุ 6 ขวบ มีระยะเวลาเรียน 6 ปี ระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย รับเด็กอายุ 12 ปีขึ้นไป มีระยะเวลาเรียน 3 ปีในแต่ละตอน ระดับอุดมศึกษา รับเด็กอายุ 18 ปีขึ้นไป แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี การศึกษาระดับปริญญาตรี และการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

การจัดการศึกษาตามแนวระบบโรงเรียนนี้ สามารถจัดให้เป็นประเภทต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ชุมชน และประเทศ เช่น การฝึกหัดครู การศึกษาวิชาชีพ การศึกษาวิชาชีพพิเศษ การศึกษาวิชาชีพเฉพาะกิจหรือเฉพาะบุคคลบางกลุ่ม การศึกษาพิเศษ และการศึกษาของภิกษุ สามเณร นักบวช และบุคลากรทางศาสนา เป็นต้น

ทางด้านการบริหารและการจัดการ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2535 กำหนดให้หน่วยงานบริหารส่วนกลางทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย การวางแผนการศึกษาระดับชาติ มอบอำนาจให้แก่จังหวัดและสถานศึกษาในเรื่องของการบริหาร การวางแผนและการจัดการศึกษาระดับจังหวัด การบริหารงานบุคคล การเงินและงบประมาณ ในขณะเดียวกัน ให้มีคณะกรรมการการศึกษาระดับจังหวัด เพื่อวางแผนและจัดการศึกษาของจังหวัด

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติในมาตรา 81 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2540, 11 ตุลาคม, น. 16) ต่อมา ประเทศไทยประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ปัจจุบันนี้ เป็นฉบับที่ 4 ประกาศเมื่อ วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2562 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542, 2562, น. 49)

ระบบการศึกษาปัจจุบันของประเทศไทย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถือกันว่าเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาของประเทศไทย (จักรพรรดิ วัฒนา, 2552, น. 13) มีเนื้อหา 9 หมวดและบทเฉพาะกาล คือ บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา แนวการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และบทเฉพาะกาล

ตามกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประเทศไทยจัดการศึกษาใน 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาในระบบมี 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่า 12 ปีก่อนระดับอุดมศึกษา มีการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี จัดสำหรับเด็กอายุ 7 ปีถึง 16 ปี การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา

การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยประกอบด้วยการศึกษา 3 ระดับ (กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546, 2546, น. 23-24) คือ

1. การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จัดสำหรับเด็กอายุ 2-6 ปี

2. การศึกษาระดับประถมศึกษา ใช้เวลาเรียน 6 ปี

3. การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้เวลาเรียน 3 ปี และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียน 3 ปี ซึ่งแบ่งเป็นประเภทสามัญศึกษา เพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและประเภทอาชีพศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพให้เป็นการกำลังแรงงานที่มีฝีมือ หรือศึกษาต่อในระดับอาชีพขั้นสูงต่อไป

การอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพของประเทศไทยจัดได้ใน 3 รูปแบบ (พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551, 2551, น. 3) คือ

1. การศึกษาในระบบ

2. การศึกษานอกระบบ

3. การศึกษาระบบทวิภาคี

ระดับการศึกษาของการอาชีวศึกษาสามารถแบ่งเป็น 3 ระดับตามหลักสูตร (พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551, 2551, น. 4) คือ

1. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ใช้เวลาเรียน 6 ภาคเรียนในระบบทวิภาคของปีการศึกษา (คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562, น. 15)

2. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ใช้เวลาเรียน 4 ภาคเรียนในระบบทวิภาคของปีการศึกษา (คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562, น. 20)

3. ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ ใช้เวลาเรียน 4 ภาคเรียนในระบบทวิภาคของปีการศึกษา (คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562, น. 27)

การอุดมศึกษาของประเทศไทยจัดในมหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัย หรือหน่วยงานอื่น ได้แบ่งเป็น 2 ระดับ (Office of the Education Council [OEC], 2017, p. 68-69) คือ 1.) การอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา ใช้เวลาเรียน 2 ปี และ 2.) การอุดมศึกษาระดับปริญญา ได้แก่ ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก การศึกษาระดับปริญญาตรีทั่วไปใช้เวลาเรียน 4 ปี ระดับปริญญาโทใช้เวลาเรียน 2 ปี ส่วนระดับปริญญาเอกทั่วไป ใช้เวลาเรียน 3 ปี

ระบบการบริหารจัดการศึกษาของรัฐในระดับส่วนกลาง

การบริหารจัดการศึกษาของประเทศไทยในระดับส่วนกลาง มีกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักบริหารจัดการศึกษาของประเทศ นอกเหนือจากการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตามกำหนดของพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2562 (2562, น. 2) ให้กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และการอาชีวศึกษา กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ มีหน่วยงานบริหารการศึกษาหลัก คือ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สทศ.) มีภารกิจการเสนอนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาของประเทศ การเสนอนโยบายและแผนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา และการประเมินผลการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, ไม่มีเลขหน้า)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีภารกิจในการจัดและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา มาตรฐานการจัดการศึกษา และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และสนับสนุน

จัดสรรทรัพยากร และบริหารงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, ไม่มีเลขหน้า)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) มีภารกิจการจัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ จัดทำข้อเสนอแนวนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับ กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดงบประมาณและสนับสนุนทรัพยากร พัฒนาครูและบุคลากรการอาชีวศึกษา ส่งเสริมประสานงานการจัดการอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน กำหนดหลักเกณฑ์และรูปแบบความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นและสถานประกอบการ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการจัดการอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562, ไม่มีเลขหน้า)

กระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยมีองค์กรในกำกับ 8 องค์กร ดังต่อไปนี้

คุรุสภา เป็นองค์กรวิชาชีพที่มีระบบและกลไกในการส่งเสริม สนับสนุน เชื่อมโยงการผลิต การคัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล มีพันธกิจพัฒนามาตรฐานวิชาชีพและกำกับ ดูแลการประกอบวิชาชีพ พัฒนาวิชาชีพ และส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ ประสาน ส่งเสริม การศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ พัฒนาระบบบริหารจัดการ โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (คุรุสภา, 20182, ไม่มีเลขหน้า)

คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) มีพันธกิจส่งเสริมสวัสดิการ สวัสดิภาพ และส่งเสริมความมั่นคงแก่ครู และบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมความสามัคคี ยกย่องเชิดชูและผดุงเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในเรื่องสื่อการเรียนการสอนและเรื่องอื่นที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา (สกสค, 2562, ไม่มีเลขหน้า)

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (ITD) เป็นองค์กรเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภูมิภาคและอนุภูมิภาค มีพันธกิจเป็นศูนย์กลางเพื่อให้บริการด้านการฝึกอบรม สนับสนุนงานวิจัยและงานวิชาการด้านการค้าระหว่างประเทศ การเงิน การคลัง การลงทุน การพัฒนา และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องให้แก่บุคลากรต่าง ๆ ในภูมิภาค และอนุภูมิภาค สร้างศักยภาพและความสามารถในการกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจ และมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมร่วมกันให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคและอนุภูมิภาค (สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา, 2562)

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งในและนอกสถานศึกษา ให้นักเรียนพัฒนาตามศักยภาพขึ้นเป็นประชากรที่มีความรู้ นักวิชาชีพฐานดี และนักวิทยาศาสตร์ชั้นนำต่อไป (สสวท, 2562)

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) เป็นสถาบันบริหารจัดการและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา วิจัย พัฒนา และให้บริการทางการประเมินผลทางการศึกษาและทดสอบทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติและระดับนานาชาติ (สทศ, 2558)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เป็นองค์การมหาชนที่อยู่ภายใต้การกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอก กำหนดกรอบแนวทางและวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด พัฒนามาตรฐานและเกณฑ์สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ให้การรับรองผู้ประเมินภายนอก (สมศ, 2562)

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ จัดตั้งเพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจและศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคีและเจริญก้าวหน้า (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2562)

โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ เป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะ จัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เพื่อเป็นการเตรียมพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีคุณภาพสูงเพื่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์, 2562)

ระบบการบริหารจัดการศึกษาในระดับท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการปฏิบัติการในระดัพื้นที่ โดยสำนักงานศึกษาธิการภาค ที่สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง จำนวน 18 ภาค (คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ, 2559, น. 6) สำนักงานศึกษาธิการภาคมีหน้าที่ขับเคลื่อนการศึกษาในระดับภาคและจังหวัด อำนวยการ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการศึกษาแบบร่วมมือและบูรณาการกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่น มีอำนาจหน้าที่สำคัญ (คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ, 2559, น. 6-7) ได้แก่

1. กำหนดยุทธศาสตร์และบทบาทการพัฒนาภาคต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ นโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ และยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค รวมทั้งการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ในพื้นที่รับผิดชอบ ตามศักยภาพและโอกาสของบุคคลและชุมชนในแต่ละพื้นที่

2. สนับสนุนการพัฒนาจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ การวิจัย และพัฒนา

3. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในพื้นที่รับผิดชอบ

4. สนับสนุนการตรวจราชการ และติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายและ ยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการในพื้นที่รับผิดชอบ

5. ประสานการบริหารงานระหว่างราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้เกิดการพัฒนา อย่างบูรณาการในระดับพื้นที่ของหลายจังหวัด โดยยึดการมีส่วนร่วมและประโยชน์สูงสุดของ ประชาชนเป็นหลัก

6. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ ได้รับมอบหมาย

กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดที่สังกัดสำนักงาน ปลัดกระทรวง ภายใต้การกำกับดูแลของศึกษาธิการภาค เพื่อปฏิบัติการกิจของกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา โดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (2559, น. 3) ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด และการปฏิบัติงาน ราชการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด และตามที่คณะกรรมการ ศึกษาธิการจังหวัดมอบหมาย

2. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนางานด้านวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการในระดับ จังหวัด

3. สั่งการ กำกับ เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือ หน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัด ให้เป็นไปตามนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ

4. จัดทำรอบการประเมินผลการปฏิบัติงาน และกำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงานใน ลักษณะตัวชี้วัดร่วมของส่วนราชการหรือหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัด

5. ปฏิบัติภารกิจตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการหรือตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งปฏิบัติการกิจเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวงศึกษาธิการ และประสานงานต่างๆ ในระดับจังหวัด

กระทรวงศึกษาธิการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานในท้องถิ่น โดยยึดเขตพื้นที่บริการการศึกษา ตามกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (2553, น. 2) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นได้ (2542, น. 12) โดยให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยได้แบ่งเขตพื้นที่บริการการศึกษาของประเทศเมื่อ พ.ศ. 2546 เป็น จำนวน 175 เขต หลังจากนั้น ได้ปรับปรุงต่อเนื่อง ปัจจุบันเขตพื้นที่การศึกษาของประเทศไทย แบ่งเป็น 2 ประเภท (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557, น. 15) คือ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่สำคัญ ตามกำหนดของประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 (2560, น. 54-55) เช่น

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา
3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา
5. ประสานการระดับทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
7. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2545) มาตราที่ 9 วรรค 2 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น มาตรา 41 และ มาตรา 42 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น โดยให้ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2545, น. 33-37) ได้กำหนดให้ถ่ายโอนการศึกษาในระบบระดับการศึกษาก่อนวัยเรียนหรือปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งยกเว้นการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มีลักษณะพิเศษตามกำหนด ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และได้มีการดำเนินการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในท้องที่ประเภทเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดการศึกษาใน 2 ลักษณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, อ้างถึงใน วีระศักดิ์ และคณะ, 2557, น. 18-7) คือ

1. การจัดตั้งสถานศึกษาขึ้นเอง หรือขยาย หรือเปลี่ยนแปลงประเภทการศึกษา
2. การถ่ายโอนสถานศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ ตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พัฒนาการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

ประเทศไทยมีการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยการจัดตั้งสถาบันการศึกษาขึ้นมาเพื่อการอุดมศึกษาโดยเฉพาะ หรือถ้ามองมหาวิทยาลัยคืออุดมศึกษา (วิชัย ต้นศิริ, 2549, น. 170) กล่าวได้ว่า การอุดมศึกษาสมัยใหม่ของประเทศไทย เริ่มต้นจากการจัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดวิชาข้าราชการฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2442 และภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนมหาดเล็ก เพื่อผลิตบุคลากรรับราชการ เมื่อ พ.ศ. 2445 หลังจากนั้น เนื่องจากภาคราชการและเอกชนต้องการบุคลากรทำงานในสาขาวิชาต่าง ๆ กว้างขวางมากขึ้น “พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริที่จะขยายการศึกษาในโรงเรียนข้าราชการพลเรือนฯ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น คือ ไม่เฉพาะสำหรับผู้ที่จะเล่าเรียนเพื่อรับราชการเท่านั้น แต่จะรับผู้ซึ่งประสงค์จะศึกษาขั้นสูงให้เข้าเรียนได้ทั่วถึงกัน” (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.). ทรงพระราชกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประดิษฐานโรงเรียน

ข้าราชการพลเรือนฯ ขึ้นเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2459 และต่อมา ประเทศไทยได้สร้างมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นมาหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง เมื่อ พ.ศ. 2476 มหาวิทยาลัยมหิดล ที่เริ่มต้นจากโรงเรียนแพทย์เมื่อ พ.ศ. 2432 ได้รับการปรับปรุงเป็นมหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์แบบ และได้ชื่อว่ามหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อ พ.ศ. 2512 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ยกฐานะจากวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นมหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2486 เป็นต้น

การจัดการอุดมศึกษาของประเทศไทยพัฒนาต่อเนื่องและมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสู่ภูมิภาค โดยการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2507 มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อ พ.ศ. 2509 การจัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหงเมื่อ พ.ศ. 2514 ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่ไม่จำกัดรับคนเข้าศึกษา ประเทศไทยประกาศพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 อนุญาตให้เอกชนเป็นผู้จัดการอุดมศึกษาครั้งแรก โดยกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดตั้งวิทยาลัยเอกชน พร้อมระบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาของวิทยาลัยเอกชน

ปี พ.ศ. 2505 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัย โดยได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาเป็นฉบับแรก (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2018, ไม่มีเลขหน้า) ซึ่งเป็นการเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาอย่างเป็นทางการ

เมื่อปี พ.ศ. 2538 วิทยาลัยครูของประเทศไทยได้ยกฐานะเป็นสถาบันราชภัฏ ต่อมา ได้มีประกาศพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๖ มีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2538, น. 2)

ในปี พ.ศ. 2542 ประเทศไทยประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ให้มีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม ได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ให้พิจารณาเสนอ นโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการอุดมศึกษา กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐเป็นนิติบุคคล และดำเนินกิจการอย่างเป็นอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหาร และการจัดการที่เป็นของตนเอง

จากสถิติจำนวนนักศึกษาในระบบระหว่างปี พ.ศ. 2552 ถึง ปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีนักศึกษาในระบบโดยเฉลี่ยแล้ว เป็นจำนวนประมาณ 2,409,429 คน ผู้สำเร็จการศึกษา ระดับอุดมศึกษาทุกประเภท มีจำนวนโดยเฉลี่ยประมาณ 397,000 คนต่อปี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 21-22) มีสถาบันอุดมศึกษาทุกระดับปริญญาแล้ว จำนวน 175 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.), 2561, น. 3-6)

ในปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยประกาศพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาของประเทศไทย คือ

1. พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชาการหรือวิชาชีพที่ตนถนัด สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับโลกได้

2. พัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และทักษะที่จำเป็น เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อรองรับสังคมโลกที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ร่วมกันแก้ปัญหาสังคม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3. ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนด้านการศึกษา และต้องเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับทรัพยากรบุคคลของประเทศในการเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษารวมทั้งส่งเสริมให้มีการศึกษาอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคลและการศึกษาตลอดชีวิต. (พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562, 2562, น. 56-57)

การอุดมศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน มีบทบาทในการช่วยพัฒนาท้องถิ่น โดยผ่านโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นโครงการเริ่มดำเนินการเมื่อ พ.ศ. 2559 (สกอ., 2559, น.1)

โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่นมีความมุ่งเน้นให้สถาบันอุดมศึกษานำนวัตกรรมทางการศึกษา ทรัพยากร ความรู้ความเชี่ยวชาญทางวิชาการ ตลอดจนเทคโนโลยีของสถาบันอุดมศึกษา ช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในพื้นที่ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะให้สถาบันอุดมศึกษาเน้นด้านการพัฒนาครูและพัฒนานักศึกษาพร้อมกัน (สกอ., 2560, น.1) การพัฒนาศักยภาพครูจะเน้นการพัฒนาความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน การพัฒนานักศึกษาจะเน้นให้นักศึกษามีทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่นดำเนินการโดยผ่านเครือข่ายอุดมศึกษาภูมิภาค 9 เครือข่าย โดยให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยงในการดูแลการพัฒนาครูและนักศึกษารองโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ในขณะเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(สกอ.) จะจัดสรรงบประมาณสนับสนุน โดยแยกเป็นงบประมาณที่จัดสรรเพื่อใช้ดำเนินโครงการ/กิจกรรม และงบประมาณที่จัดสรรให้เป็นงบบริหารจัดการในแต่ละเครือข่าย (สกอ., 2559, น. 1)

โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่นได้ประสบความสำเร็จในการดำเนินโครงการ มีสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 126 แห่ง โรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วมโครงการจำนวน 1,359 แห่ง (สกอ., 2560, น. 1) ประสบความสำเร็จในการช่วยพัฒนาศักยภาพของครู นักเรียนและโรงเรียน ช่วยให้นักเรียน/นักศึกษาได้เรียนรู้ประสบการณ์จริงจากการทำงานเชิงพื้นที่มากขึ้น บูรณาการงานบริการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาสู่สังคม “โดยเฉพาะการช่วยเตรียมนักเรียนให้เป็นตัวป้อนที่มีคุณภาพสู่ภาคอุดมศึกษา การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับโรงเรียนเครือข่ายโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง” (สกอ., 2560, น.2)

ปัจจุบัน ประเทศไทยจัดการศึกษาในระบบเป็น 2 ระดับ (ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, น. 6) คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ได้กำหนดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้มีความหมาย คือ

การศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรม ผลิตภัณฑ์และพัฒนากำลังคนในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง. (พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562, 2562, น. 55)

การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญา การอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ประกอบด้วย ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และอนุปริญญา ระดับปริญญาประกอบด้วยปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เป็นการอาชีวศึกษาที่จัดสำหรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า (คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562, น.22) การจัดการศึกษาใช้ระบบทวิภาค โดย 1 ปีการศึกษาแบ่งเป็น 2 ภาคเรียน ผู้ที่สำเร็จการศึกษาต้องได้รับหน่วยกิต จำนวน 80 - 90 หน่วยกิต โดยใช้ระยะเวลาการศึกษา 4 ภาคเรียน หรือไม่เกิน 8 ภาคเรียน

การอุดมศึกษาระดับอนุปริญญาของประเทศไทย จัดสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, น. 4) มีการมุ่งเน้นการผลิตบุคลากร “ให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติในสาขาที่มีความจำเป็น สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม รวมทั้งให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, น. 3).

ปัจจุบันนี้ สถาบันอุดมศึกษาทั่วไป มีภารกิจหลัก คือ การเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558, น.26) การจัดการอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งประกอบด้วยระดับประกาศนียบัตรและระดับอนุปริญญา เป็นภารกิจของสถานศึกษาประเภทอื่น เช่น วิทยาลัยชุมชน วิทยาลัยอาชีวศึกษา เป็นต้น

การอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีของประเทศไทย สามารถจัดให้เป็นหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี หลักสูตร 5 ปี หลักสูตรไม่น้อยกว่า 6 ปี และหลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง ซึ่งหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี 5 ปีและไม่น้อยกว่า 6 ปี จัดสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า หลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง จัดสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่า หรือระดับอนุปริญญา 3 ปีหรือเทียบเท่า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558, น.11)

หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรีของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ “เพื่อกำกับส่งเสริมกระบวนการผลิตบัณฑิต ที่เน้นการพัฒนานักศึกษาให้มีลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีการสื่อสารแบบไร้พรมแดน มีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ตามกรอบมาตรฐานและจรรยาบรรณที่กำหนด สามารถสร้างสรรค์งานที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและสากล” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558, น.3).

หลักสูตรของการอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี แบ่งเป็น 2 กลุ่ม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558, น.3) คือ หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ และหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ

หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ แบ่งเป็น 2 แบบ คือ หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการที่มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาการ ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับนักศึกษา ที่มีความสามารถพิเศษ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถระดับสูง

หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ แบ่งเป็นหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพ หรือปฏิบัติการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เน้นความรู้ สมรรถนะและทักษะด้านวิชาชีพตามข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพ หรือมีสมรรถนะและทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขาวิชานั้น ๆ และหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ สมรรถนะทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการขั้นสูง

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี จะต้องได้รับหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 8 ปีการศึกษา หลักสูตร 5 ปี จะต้องได้รับหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 10 ปีการศึกษา หลักสูตรปริญญาตรีไม่น้อยกว่า 6 ปี จะต้องได้รับ

หน่วยกิตไม่น้อยกว่า 180 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 12 ปี สำหรับหลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง ผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องได้รับหน่วยกิตจำนวนไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 4 ปี การศึกษา

การอุดมศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของประเทศไทย แบ่งเป็นระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ระดับปริญญาโทจัดสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า ระดับปริญญาเอกจัดสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า

การอุดมศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของประเทศไทย จัดให้เป็นหลักสูตร 4 ประเภท คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง หลักสูตรปริญญาโท และหลักสูตรปริญญาเอก

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตและหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง มีการมุ่งเน้นการ “พัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพให้มีความชำนาญในสาขาวิชาเฉพาะ เพื่อให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ สามารถปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น โดยเป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีลักษณะเบ็ดเสร็จในตัวเอง” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558, น. 13)

ประกาศนียบัตรบัณฑิต จัดสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ส่วนประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง จัดสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตหรือปริญญาโท หรือเทียบเท่า หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต และหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ใช้เวลาเรียนไม่เกิน 3 ปีการศึกษา ผู้ที่จะสำเร็จการศึกษา ต้องได้รับหน่วยกิตจำนวนไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต และได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๓.๐๐ จากระบบ ๔ ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า

บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท จัดสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีหลักสูตร 2 ประเภท คือ

1. แผน ก เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยการทำวิทยานิพนธ์
2. แผน ข เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการศึกษางานรายวิชา โดยต้องมีการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 5 ปีการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร แผน ก ต้องผ่านการสอบวิทยานิพนธ์ และดำเนินการตีพิมพ์วิทยานิพนธ์ ส่วนผู้ที่เรียนแผน ข ต้องได้รับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า พร้อมเสนอสอบและตีพิมพ์วิทยานิพนธ์

บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาเอก จัดสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าที่มีผลการเรียนดีมาก หรือปริญญาโทหรือเทียบเท่า และมีผลการสอบภาษาอังกฤษได้ตามเกณฑ์ แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. แผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ซึ่งต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต

2. แผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยการทำวิทยานิพนธ์คุณภาพสูง และก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ ซึ่งต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และศึกษารายวิชาอีกไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต และศึกษารายวิชาอีกไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต

ในปีการศึกษา 2558 บรรดาสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย จำนวน 175 แห่ง สถาบันที่เปิดหลักสูตรต่ำกว่าปริญญา จำนวน 802 แห่ง ระดับปริญญาตรี 288 แห่ง ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 148 แห่ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559, อ้างใน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579, 2560, น. 25) เมื่อปีการศึกษา 2560 มีจำนวนนักศึกษาในระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี 329,673 คน ระดับปริญญาตรี จำนวน 1,715,976 คน ระดับบัณฑิตศึกษา รวมประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และระดับปริญญาเอก จำนวน 168,433 คน (สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, อ้างใน รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2561, 2561, น. 184)

กระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยได้กำหนดมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาเพื่อ “นำไปสู่การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามกลุ่มสถาบันที่มีปรัชญา วัตถุประสงค์ และพันธกิจในการจัดตั้งที่แตกต่างกัน เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, น.44).

การจำแนกกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตามมาตรฐานที่กระทรวงประกาศไว้ สถาบันอุดมศึกษาสามารถเลือกกลุ่มเองตามปรัชญา วัตถุประสงค์ และพันธกิจของสถาบัน มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยมาตรฐานด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษา และมาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา แต่ละมาตรฐานประกอบด้วยมาตรฐานย่อย ซึ่งได้กำหนดคัลกษณะรายเอียดของมาตรฐาน

สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย ได้แบ่งเป็น 4 กลุ่มตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, น. 46) คือ

1. กลุ่ม ก วิทยาลัยชุมชน เป็นสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จัดฝึกอบรมสนองตอบความต้องการของท้องถิ่น เพื่อเตรียมกำลังคนที่มีความรู้เข้าสู่ภาคการผลิตจริงในชุมชน

2. กลุ่ม ข สถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี เป็นสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถเป็นหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในระดับภูมิภาค

3. กลุ่ม ค สถาบันเฉพาะทาง เป็นสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตเฉพาะทางหรือเฉพาะกลุ่มสาขาวิชา ทั้งสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ สังคมศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์ รวมทั้งสาขาวิชาชีพเฉพาะทาง สถาบันอาจเน้นการทำวิทยานิพนธ์หรือการวิจัย หรือเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะในการประกอบอาชีพระดับสูงหรือเน้นทั้ง 2 ด้าน สถาบันในกลุ่มนี้อาจจำแนกเป็น สถาบันที่เน้นระดับบัณฑิตศึกษา หรือ เป็นสถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี

4. กลุ่ม ง สถาบันที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะระดับปริญญาเอก เป็นสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาเอก และเน้นการทำวิทยานิพนธ์และการวิจัย รวมถึงการวิจัยหลังปริญญาเอก สถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตที่เป็นผู้นำทางความคิดของประเทศ สถาบันมีศักยภาพในการขับเคลื่อนอุดมศึกษาไทยให้อยู่ในแนวหน้าระดับสากล มุ่งสร้างองค์ความรู้ ทฤษฎี และข้อค้นพบใหม่ทางวิชาการ

ประเทศไทยอนุญาตให้ภาคเอกชนจัดการอุดมศึกษาอย่างเป็นทางการ เริ่มจากพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 โดยการจัดตั้งคณะกรรมการวิทยาลัยเอกชนภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อดำเนินการให้ความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติ (พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512, 2512, 6 มีนาคม, น. 20) บุคคลที่จัดตั้งวิทยาลัยเอกชนต้องได้รับใบอนุญาต และให้วิทยาลัยเอกชนมีฐานะเป็นนิติบุคคล วิทยาลัยเอกชนสามารถจัดการศึกษาในระดับอนุปริญญา ประกาศนียบัตรชั้นสูง หรือปริญญา แต่ต้องได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ

หลังจากประกาศพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 มีวิทยาลัยเอกชนจัดตั้งขึ้นครั้งแรกในประเทศไทย จำนวน 5 แห่ง (ศิริพงษ์ รักใหม่, 2559, น. 9) ต่อมา พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถาบัน คือ “ให้การศึกษา ส่งเสริมวิทยาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม” (พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522, 2522, 27 เมษายน, น. 4) และกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามี 3 ประเภท คือ มหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัย

การประกาศพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถยกฐานะจากวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยได้ และขยาย

ของเขตภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงทำให้มีการขออนุมัติเพื่อจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมากขึ้น เมื่อปี ค.ศ. 2541 ประเทศไทยมีจำนวนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวน 39 แห่ง (ศิริพงษ์ รักริใหม่, 2559, น. 9)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ส่วนการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน มาตรา 45 กำหนด “ให้สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาระดับปริญญาดำเนินการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาสถาบันศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542, 19 สิงหาคม, น.13)

พระราชบัญญัติสถาบันเอกชนฉบับใหม่ประกาศ เมื่อปี พ.ศ. 2546 และประกาศพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นกระทรวงดูแลบริหารการจัดการอุดมศึกษาภาคเอกชน ได้กำหนดลักษณะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้ง 3 ประเภท เมื่อ พ.ศ. 2549 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549, น. 1-2) คือ

1. มหาวิทยาลัยเอกชน ต้องมีลักษณะให้การศึกษา และส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงหลายสาขาวิชาหรือหลายกลุ่มสาขาวิชา ให้การศึกษาเพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาทุกชั้น และประกาศนียบัตรบัณฑิต มีภารกิจด้านการสอน การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

2. สถาบันเอกชน จะต้องมีลักษณะ ให้การศึกษา และส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งเน้นการสอนในสาขาวิชาใดหรือกลุ่มสาขาวิชาใดโดยเฉพาะ ให้การศึกษาเพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาทุกชั้น และประกาศนียบัตรบัณฑิต มีภารกิจด้านการสอน การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

3. วิทยาลัยเอกชน ต้องมีลักษณะ ให้การศึกษา และส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงในบางสาขาวิชา ให้การศึกษาเพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาทุกชั้น และประกาศนียบัตรบัณฑิต มีภารกิจด้านการสอน การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

ปัจจุบัน มีการออกพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ส่งผลให้มีการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมขึ้น สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน อยู่ภายใต้การบริหารดูแลของกระทรวงดังกล่าว การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำหรับการดูแลบริหารการดำเนินการ จะเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการอุดมศึกษา เช่นเดียวกับ

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐของกระทรวงฯ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงและประกาศในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ออกระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ

เพื่อการอุดหนุนช่วยเหลือการจัดการอุดมศึกษาของภาคเอกชน รัฐบาลกำหนดให้จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาในด้านต่าง ๆ และยกเว้นอากรขาเข้าสินค้าประเภทครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษาและการวิจัย

ผู้ที่ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่จะใช้เป็นที่จัดตั้งสถาบัน มีหลักฐานแสดงให้เห็นว่า สามารถโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้แก่สถาบัน หลังจากได้รับใบอนุญาตแล้ว หรือผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้เช่าที่ดินของราชการและสามารถโอนสิทธิตามสัญญาเช่าที่ดินให้แก่สถาบันได้

ภายในสถาบันอุดมศึกษา ต้องจัดตั้งสภาสถาบัน ซึ่งประกอบด้วย

1. นายกสภาสถาบัน เสนอชื่อโดยผู้รับใบอนุญาต แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

2. อธิการบดี เป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง

3. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอชื่อโดยผู้รับใบอนุญาตและมีตัวแทนจากคณาจารย์ประจำ แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

4. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรัฐมนตรีเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาเห็นชอบ แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สภาสถาบันอุดมศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการวางนโยบายและควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของสถาบัน รวมถึงการอนุมัติแผนพัฒนาสถาบัน ออกข้อกำหนด ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ อนุมัติหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร อนุมัติการรับนักศึกษา การให้ปริญญาระดับต่าง ๆ แต่งตั้งและถอดถอนอธิการบดี พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และถอดถอนศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษ ให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งและถอดถอนรองศาสตราจารย์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัฒนาความสามารถของคณาจารย์ บุคลากร และคุณภาพของบัณฑิต ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นต้น

สถาบันอุดมศึกษาต้องมีคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการประจำสถาบัน ซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการที่สภาสถาบันแต่งตั้งจากกรรมการสภาสถาบัน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ

ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาคำแหน่งวิชาการของคณาจารย์ในสถาบัน พิจารณาและวินิจฉัยธุรการต่าง ๆ เกี่ยวกับตำแหน่งวิชาการภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาจะได้รับการแต่งตั้งจากสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบการบริหารกิจการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอธิการบดี ต้องสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์ในการสอนหรือการบริหารสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามาแล้ว ไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาโทหรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์ในการสอนหรือการบริหารสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่ามาแล้ว ไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาเอกหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์ในการสอนหรือการบริหารสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามาแล้ว ไม่น้อยกว่า 1 ปี (พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546, 2546, 30 ตุลาคม, น.12).

คณาจารย์ประจำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือมีความรู้ความชำนาญพิเศษในวิชาการใดวิชาการหนึ่ง การแต่งตั้งอาจารย์และอาจารย์พิเศษ เป็นอำนาจของอธิการบดี และอธิการบดีสามารถแต่งตั้งรองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ โดยความเห็นชอบของสภาสถาบัน หลังจากการแต่งตั้งบุคลากรดำรงตำแหน่งทางวิชาการแล้ว อธิการบดีต้องดำเนินการแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทราบ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีทุนเพื่อดำเนินกิจการ ซึ่งประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินได้ เช่น ทุนจากผู้รับใบอนุญาต ทุนจากการได้รับบริจาค และทุนสะสม สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องจัดสรรทุนเหล่านี้ให้เป็นกองทุนประเภทต่าง ๆ เช่น กองทุนทั่วไปเพื่อใช้ในการดำเนินกิจการทั่วไป กองทุนทรัพย์สินถาวร กองทุนวิจัย กองทุนพัฒนาบุคลากร กองทุนสงเคราะห์ เป็นต้น

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถหารายได้จากแหล่งต่าง ๆ ในขอบเขตที่พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 กำหนด เช่น ค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ค่าบริการ เงินอุดหนุนจากรับรายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนและจากทรัพย์สิน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม รายได้ต่าง ๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้มา ต้องดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 คือ เพื่อดำเนินการให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง กำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ (พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546, 2546, 30 ตุลาคม, น.3) เมื่อสิ้นงวดบัญชีของปีการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดทำแบบรายงานการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และแบบรายงานงบการเงินของกองทุนประเภทต่าง ๆ

เพื่อเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558, ไม่มีเลขหน้า)

ระบบการศึกษาต่ออุดมศึกษาของประเทศไทย

ผู้เรียนที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา 3 รูปแบบ คือ ระบบการรับตรงจากมหาวิทยาลัย ระบบโควตาหรือโครงการพิเศษ และระบบการสอบกลาง (ปาริชาต โปธิ, พचना อินทร์ศรี, สิทธิกร สุมาลี, และวิภารัตน์ แสงจันทร์, 2558, น. 67)

ระบบการรับตรงของสถาบันอุดมศึกษา มี 2 รูปแบบ คือ ระบบรับปกติ ซึ่งเป็นการคัดเลือกโดยคณะวิชาหรือมหาวิทยาลัย ตามความพร้อมในการรับสมัครและสอบคัดเลือก และระบบรับตรงผ่าน Clearinghouse ซึ่งเป็นระบบที่มหาวิทยาลัยได้เข้าร่วมโครงการคัดเลือกร่วมกัน

ระบบโควตาหรือโครงการพิเศษ เป็นการคัดเลือกรับผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์ตามโครงการพิเศษต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา

ระบบการสอบกลางเพื่อรับนิสิตนักศึกษา เป็นระบบที่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษาร่วมกันหลายแห่ง และมีพัฒนาการในหลายรูปแบบที่แตกต่างกัน

ประเทศไทยเริ่มมีการสอบกลางเพื่อคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย เมื่อ ปี พ.ศ. 2504 (เบญจมาศ เกกนิษฐ, 2561) โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ได้ร่วมกันจัดระบบการสอบกลางขึ้น หลังจากนั้น มีมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เข้าร่วมระบบ เมื่อปี พ.ศ. 2516 ทบวงมหาวิทยาลัยประกาศใช้เป็นระบบการสอบกลาง กำหนดให้ผู้สมัครสอบเลือกอันดับได้ 6 อันดับ และสอบครั้งเดียว ผู้สมัครสอบไม่ต้องใช้เกรด และสามารถสอบเทียบได้

ระบบการสอบกลางนี้ได้ชื่อว่าการสอบ “เอ็นทรานซ์” (Entrance) เคยมีการปรับปรุงเมื่อ พ.ศ. 2542 โดยให้ผู้สมัครสอบได้ 2 ครั้ง เมื่อรู้ผลคะแนนสอบแล้ว สามารถเลือกคะแนนในครั้งที่ดีที่สุดในการยื่นสมัครมหาวิทยาลัย ผู้สมัครสามารถเลือกอันดับได้ 4 อันดับ และนำเกรดเฉลี่ยมัธยมปลายเพิ่มคะแนนได้ร้อยละ 10

ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยได้เสนอขอให้ทบวงมหาวิทยาลัยปรับปรุงระบบการสอบกลาง “เอ็นทรานซ์” เมื่อ พ.ศ. 2544 ให้เปลี่ยนจากระบบสอบแข่งขันเพื่อคัดเลือกเข้าศึกษา (Entrance Examination) เป็นระบบการรับเข้า (Admissions) โดยพิจารณาจากผลการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิราวัลย์ จันทร์ปลา, แคะรินทร์ ทับทิมเทศ, และวัลวิกา สัตถาวร, 2555, 12)

ระบบกลางการรับนิสิตนักศึกษา หรือ แอดมิชชั่นส์ เริ่มใช้ในปี พ.ศ. 2549 กำหนดให้ใช้คะแนนเกรดเฉลี่ยสะสมของทุกวิชาที่ได้เรียนมาตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ

เทียบเท่า (GPAX) และเกรดเฉลี่ยวิชากลุ่มสาระ GPA รวมเป็นร้อยละ 30 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านสูง (A-NET) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านสามัญ (O-NET)

ระบบแอดมิชชันส์ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการปรับเปลี่ยนเมื่อ พ.ศ. 2553 โดยการปรับสัดส่วนของเกรดเฉลี่ยและคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านสามัญ (O-NET) ยกเลิกการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านสูง (A-NET) เป็นการทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT) และความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) เมื่อ พ.ศ. 2556 ได้มีการเพิ่มวิชาสอบ และเกิดระบบเคลียร์ริงเฮาส์ (Clearing House) ซึ่งเป็นระบบเพื่อป้องกันการกัณฑ์โดยผู้สมัครที่ได้รับตรงจะถูกตัดสิทธิ์ในการคัดเลือกในระบบแอดมิชชันส์ (ณัฐชยานันท์ พงษ์สุวรรณ และชุตินญา แสงวิทย์เวช, 2561 ไม่มีเลขหน้า)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบใหม่ (Thai University Central Admission System: TCAS) เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2561 และให้ใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 เป็นต้นไป(กระทรวงศึกษาธิการ, 2561, น. 1)

ระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา กำหนดการรับสมัครบุคคลเข้าศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ให้มี 5 รอบ คือ

1. รอบที่ 1 เป็นการรับด้วย Portfolio โดยไม่มีการสอบข้อเขียน
2. รอบที่ 2 เป็นการรับแบบโควตา สถาบันอุดมศึกษาสามารถกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนในโครงการต่าง ๆ และจัดการสอบข้อเขียนหรือข้อปฏิบัติได้
3. รอบที่ 3 เป็นการรับตรงร่วมกัน โดยที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานกลางรับสมัครและการคัดเลือก นักเรียนสามารถเลือกได้ 6 สาขาวิชาแบบเรียงลำดับ และแต่ละสถาบันอุดมศึกษากำหนดเกณฑ์การรับที่เป็นอิสระของตนเอง
4. รอบที่ 4 เป็นการรับแบบ Admission สำหรับนักเรียนทั่วไป โดยสมาคมที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานกลางในการรับสมัครและการคัดเลือก ตามเกณฑ์ค่าน้ำหนักที่ประกาศไว้ล่วงหน้า นักเรียนสามารถเลือกสมัครได้ 4 สาขาวิชาแบบเรียงลำดับ
5. รอบที่ 5 เป็นการรับตรงอิสระ สถาบันอุดมศึกษารับสมัครโดยตรงด้วยวิธีการของสถาบันอุดมศึกษา

ระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบใหม่ (Thai University Central Admission System: TCAS) มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาการรับสมัครนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในด้าน “การตระเวนสอบ ลดความเหลื่อมล้ำ และนักเรียนไม่อยู่ในชั้นเรียน จะช่วยให้การกัณฑ์ที่นักเรียนคนอื่นลดน้อยลง” (ประเสริฐ คันธมานนท์, 2561, อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561, ไม่มีเลขหน้า)

สรุปพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

ประเทศไทยเริ่มมีการจัดการศึกษาตั้งแต่สมัยสุโขทัย และได้รับการพัฒนาต่อเนื่องจนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ได้จัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทย ปัจจุบันนี้ กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบบริหารจัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน จัดตั้งศึกษาธิการภาค จำนวน 18 ภาค และศึกษาธิการจังหวัดเพื่อดูแลการบริหารจัดการศึกษาในภูมิภาคและจังหวัด สำหรับการศึกษา ได้รับการพัฒนาหลังจากการจัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นมาเรื่อย ๆ หลายแห่ง และจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภูมิภาค อนุญาตให้เอกชนมีส่วนร่วมจัดการอุดมศึกษา โดยการออกพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 และพัฒนาเรื่อยมา จนถึงปัจจุบัน ออกพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ปัจจุบันนี้ สถาบันอุดมศึกษาทั่วไป มีภารกิจหลัก คือ การเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ภายใต้การบริหารจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การบริหารจัดการอุดมศึกษาในระดับส่วนกลาง

ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยจัดการอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัย และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เรียกชื่ออย่างอื่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, น. 51) โดยแบ่งประเภทและจำนวน (สกอ., 2561, น. 3-6) คือ

1. สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ 26 แห่ง
2. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 9 แห่ง
3. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ไม่จำกัดรับ) 2 แห่ง
4. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล) 9 แห่ง
5. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (มหาวิทยาลัยราชภัฏ) 38 แห่ง
6. วิทยาลัยชุมชน 20 แห่ง
7. มหาวิทยาลัยเอกชน 42 แห่ง
8. วิทยาลัยเอกชนและสถาบันเอกชน 29 แห่ง

ประเทศไทยได้จัดตั้งสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ เป็นองค์การบริหารจัดการอุดมศึกษาภายในคณะรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนด้านการอุดมศึกษา รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลต่อคณะรัฐมนตรีของรัฐบาลไทย พิจารณาให้ความเห็นชอบกรอบเงินงบประมาณประจำปีด้านการอุดมศึกษา เสนอระบบการจัดสรรและบริหารงบประมาณแบบบูรณาการ กำหนดคณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กับการอุดมศึกษา ให้ดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนต่าง ๆ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการเร่งรัดและติดตามให้มีการเสนอหรือ การปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม ติดตามและประเมินผลการพัฒนาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (พระราชบัญญัติ สถานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562, 2562, น. 13-14)

สถานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธานสถานนโยบาย รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรอง ประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติเป็นรอง ประธานสถานนโยบายที่ 2 นอกจากนี้ มีกรรมการโดยตำแหน่งที่เป็นรัฐมนตรีจากกระทรวงที่ เกี่ยวข้องต่าง ๆ กรรมการสถานนโยบายผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกิน 9 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและความสามารถด้านการอุดมศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และด้าน สังคมศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์ และกรรมการสถานนโยบายผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน จาก หน่วยงานในระบบวิจัยและนวัตกรรม

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) เป็นผู้กำกับดูแลกิจการ ทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวง และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562, 2562, น. 69-70) มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการอุดมศึกษาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมีความเป็นอิสระ ทางวิชาการและการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการวิจัยและการสร้างสรรค์ นวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานในระบบวิจัยและนวัตกรรม จัดให้มีระบบนิเวศ และโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, ม.ป.ป.)

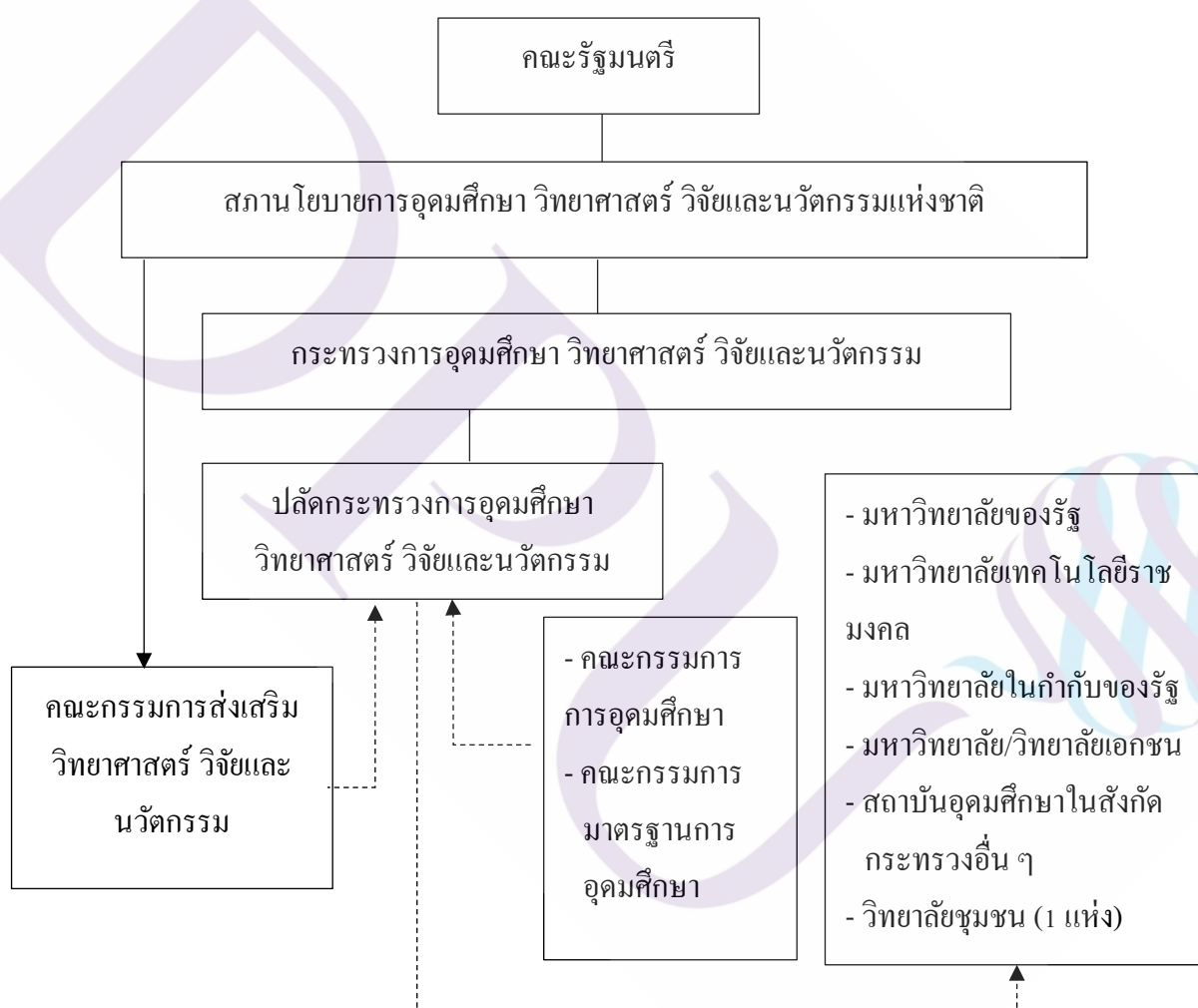
มีคณะกรรมการระดับทรวงร่วมการดูแลบริหารการอุดมศึกษาอีก 3 คณะกรรมการ (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, ม.ป.ป.) คือ

1. คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กสว.) เป็นองค์การที่มี หน้าที่ในการจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ
2. คณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบใน การศึกษา วิเคราะห์ วิจัยปัญหาและแนวทางการพัฒนาการอุดมศึกษาและจัดทำข้อเสนอ นโยบาย และมาตรฐานการอุดมศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการอุดมศึกษา วิเคราะห์หลักเกณฑ์ และแนวทางการ

สนับสนุนทรัพยากร จัดตั้ง จัดสรรงบประมาณอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชน (สกอ., ม.ป.ป.)

3. คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา (กมอ.) มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม ตรวจสอบการจัดการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, ม.ป.ป.)

โครงสร้างการบริหารการจัดการอุดมศึกษาของประเทศไทยในระดับส่วนกลาง ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.9 โครงสร้างการบริหารการจัดการอุดมศึกษาของประเทศไทยในระดับส่วนกลาง. ปรับปรุงจาก กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.). โดย กระทรวงการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, ม.ป.ป., ม.ป.พ.

การบริหารจัดการอุดมศึกษาในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (มาตรา 41 และมาตรา 42) กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเทศไทยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวน 7,852 แห่ง ซึ่งประกอบด้วยองค์กรบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่ง เทศบาลจำนวน 2,445 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 5,329 แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา) จำนวน 2 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป.) ปัจจุบันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้มีการจัดการอุดมศึกษาเพียงกรุงเทพมหานครและเทศบาลนครปฐมเท่านั้น มีผู้เรียนเพียงร้อยละ 6.3 ของนักเรียนทั้งประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, ไม่มีเลขหน้า)

การบริหารจัดการอุดมศึกษาในระดับสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นนิติบุคคลสามารถดำเนินกิจการโดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหาร และการจัดการที่เป็นตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ (2542, น. 11) สถาบันอุดมศึกษามีเสรีภาพทางวิชาการในการศึกษาวิจัย การเรียนการสอน มีอิสระในการจัดการเรียนการสอน การศึกษาวิจัย การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การเงิน งบประมาณ และทรัพย์สิน ตามกำหนดของพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 (2562, น. 58-59)

การจัดระบบการบริหารจัดการศึกษาในระดับสถาบันอุดมศึกษา ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด โดยพิจารณาความพร้อมความเหมาะสมตามหลักการต่าง ๆ (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2555, น.) เช่น เหตุผลความจำเป็น พันธกิจ วัตถุประสงค์ ระบบการบริหารงานบุคคล เป้าหมายผลผลิต การควบคุมมาตรฐานและคุณภาพในการดำเนินงาน ระบบการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพย์สิน เป็นต้น

มหาวิทยาลัยของรัฐจะได้รับการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานภายในโดยกฎหมายจัดตั้งสถาบัน โดยทั่วไปแล้ว จะมีส่วนงานภายในสำคัญ ๆ (พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2551, 2551, น. 58; พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2558, 2558, น. 3) คือ สำนักงานสภามหาวิทยาลัย สำนักงานมหาวิทยาลัย คณะ วิทยาลัย สถาบัน เป็นต้น ผู้บริหารภายในสถาบันอุดมศึกษาสำคัญ ๆ คือ

1. สภามหาวิทยาลัย มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย
2. อธิการบดี เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และรับผิดชอบการบริหารงานของมหาวิทยาลัย

3. คณบดี เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานของคณะ และวิทยาลัย
4. คณะกรรมการบริหารประจำคณะ ประกอบด้วยคณบดี และกรรมการที่มาจากส่วนงานอื่นของคณะ
5. สภาอาจารย์ มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่อธิการบดีในการบริหารกิจการของมหาวิทยาลัย
6. คณะกรรมการอื่น ๆ เช่น คณะกรรมการวิชาการ คณะกรรมการนโยบาย สภาศิษย์เก่า เป็นต้น

สรุปโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีความอิสระในการบริหารและเสรีภาพทางวิชาการ ประเทศไทยได้จัดโครงสร้างการบริหารจัดการอุดมศึกษาในส่วนกลาง โดยมีสถานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม นำมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงอื่น ๆ อยู่ภายใต้การบริหารดูแลของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมในส่วนกลาง ส่วนสถาบันอุดมศึกษา ได้รับสิทธิ์ในการบริหารตามหลักการความเป็นอิสระโดยการจัดตั้งสภามหาวิทยาลัยภายในสถาบันอุดมศึกษา เป็นหน่วยงานบริหารภายในสูงสุด

การจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษา

ประเทศไทยจัดการลงทุนเพื่อการศึกษาใน 2 รูปแบบ (วีระชาติ กิเลนทอง, 2560, น. 139) คือ การใช้จ่ายผ่านสถานศึกษาของภาครัฐเอง และการให้งบประมาณสนับสนุนแก่โรงเรียนเอกชนเพื่อแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของรัฐบาล

งบประมาณใช้จ่ายผ่านสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และงบประมาณสนับสนุนสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แบ่งเป็น 4 ประเภทตามกำหนดของพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 (2562, น. 67) คือ

1. งบบุคลากร ซึ่งเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง และสิทธิประโยชน์ของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษาสามารถทำคำขอเสนอต่อสำนักงบประมาณโดยตรง และจะได้รับการจัดสรรงบประมาณเต็มจำนวนตามกรอบอัตรากำลังบุคลากรของสถาบัน
2. งบดำเนินงานและงบรายจ่ายอื่น สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสามารถทำคำขอเสนอต่อสำนักงบประมาณโดยตรง และจะได้รับการจัดสรรในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไป หรืองบลงทุน

3. งบลงทุนและงบเงินอุดหนุน เป็นงบเงินเพื่อพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา ผลิตกำลังคนระดับสูงเฉพาะทางตามความต้องการของประเทศ และเงินอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

4. งบประมาณเพื่อจัดสรรเงินเข้ากองทุนให้กู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นกองทุนจัดขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม “เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนระบบการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสหวิทยาการ” (พระราชบัญญัติสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2562, 2562, น. 31) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีความอิสระในการจัดสรรกองทุนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประกอบด้วยเงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี เงินอุดหนุนจากต่างประเทศ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้ ค่าตอบแทนหรือรายได้จากการดำเนินกิจการของกองทุน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดตั้ง กองทุนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามกำหนดของพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546, (2546, น. 20) คือ เงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนกู้ยืมเงินเป็นส่วนสมทบ ในการจัดซื้ออุปกรณ์การศึกษา การก่อสร้างอาคารเรียน และพัฒนาคณาจารย์ สถานอุดมศึกษาเอกชนที่จะมีสิทธิ์ขอยืมกู้เงินทุนหมุนเวียน ต้องจัดสรรเงินเข้ากองทุนต่าง ๆ ครบถ้วนตามเงื่อนไขการอนุญาตจัดตั้งสถาบัน เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในขณะเดียวกัน สถาบันอุดมศึกษาต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกันในการขอยืมกู้เงินทุนหมุนเวียน เช่น ที่ดิน ที่ดินและอาคาร พันธบัตรรัฐบาล หนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์ (สกอ., ม.ป.ป.)

รัฐบาลไทยได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการอุดมศึกษาโดยตรงต่อนักศึกษาผ่านกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง กองทุนนี้มีเงินและทรัพย์สินที่มาจากเงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาล หรือเงินที่ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี (พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560, 2560, 27 มกราคม, น. 3) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เงินกู้ยืมแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ นักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาที่เป็นความต้องการหลัก สาขาวิชาขาดแคลน สาขาวิชาที่กองทุนมุ่งส่งเสริมเป็นพิเศษ หรือเป็นนักศึกษาที่เรียนดีเพื่อสร้างความเป็นเลิศ

คณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จะประกาศขอบเขตการให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ก่อนเริ่มปีการศึกษาแต่ละปี สถาบันอุดมศึกษาที่ประสงค์จะเข้าร่วมดำเนินงานกับกองทุน ยื่นคำขอเข้าร่วมดำเนินงาน เมื่อได้รับเห็นชอบแล้ว ทำบันทึกข้อตกลงกับกองทุน นักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จึงสามารถดำเนินการขอกู้ยืมเงินกู้เพื่อการศึกษา นักศึกษาที่กู้ยืมเงินกองทุนมีหน้าที่ต้องชำระเงินกู้ยืมหลังจากสำเร็จการศึกษา

สรุปการจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษา

ประเทศไทยจัดการลงทุนเพื่อการศึกษาผ่านสถานศึกษาของภาครัฐเอง และให้แก่โรงเรียนเอกชนเพื่อแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของรัฐบาล สำหรับการอุดหนุนนักศึกษาโดยตรง ได้จัดตั้งกองทุนเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา งบประมาณที่จ่ายผ่านสถาบันอุดมศึกษาแบ่งเป็นงบบุคลากร งบดำเนินงานและงบรายจ่ายอื่น งบลงทุนและงบเงินอุดหนุน และงบประมาณเพื่อจัดสรรเงินเข้ากองทุนให้กู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งเป็นกองทุนให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

การบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ตามคำนิยามของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2562 คนไทยที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ทำงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้รับเงินเดือนจากงบประมาณประเภทเงินเดือนในสถาบันอุดมศึกษา เป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นผู้ดูแลบริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นประธาน ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการซึ่งแต่งตั้งจากนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา อธิการบดีสถาบันอุดมศึกษา และผู้แทนข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการที่จะเสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายการบริหารงานบุคคล กำหนดมาตรฐานการบริหารงานบุคคล วินัยและการรักษาวินัย การพิจารณาตำแหน่งวิชาการ ออกกฎระเบียบ หรือข้อบังคับ กำหนดกรอบอัตราค่าจ้าง พิจารณารับรองคุณวุฒิของผู้ได้รับปริญญา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือคุณวุฒิอย่างอื่น เพื่อประโยชน์ในการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการ

พลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และกำหนดอัตราเงินเดือน ค่าตอบแทนที่ควรได้รับ และระดับตำแหน่งที่ควรแต่งตั้ง เป็นต้น

ผู้ที่ได้รับบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ต้องผ่านการสอบแข่งขัน หรือการคัดเลือกวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ตามกำหนดของสภาสถาบันอุดมศึกษา

ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา มี 3 ประเภท (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547, 2547, 12 พฤศจิกายน, น. 7) คือ

1. ตำแหน่งวิชาการ ได้แก่ ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ หรือตำแหน่งอื่นตามที่ ก.พ.อ.กำหนด

2. ตำแหน่งประเภทผู้บริหาร ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี หัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ผู้ช่วยอธิการบดี รองคณบดีหรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากองตามที่ ก.พ.อ. กำหนด

3. ตำแหน่งประเภททั่วไป วิชาชีพเฉพาะ หรือเชี่ยวชาญเฉพาะตามที่ ก.พ.อ.กำหนด การแต่งตั้งอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ เป็นอำนาจของสภาสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ., 2550, น. 8) โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ ตามกำหนดของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งต้องประกอบด้วย ประธานกรรมการที่เป็นกรรมการสภาสถาบันอรรถุณวุฒิ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสถาบัน ที่ต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่อยู่ในบัญชีรายชื่อของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษามีวิธีแต่งตั้งอาจารย์ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ 2 วิธี คือ การแต่งตั้งโดยวิธีปกติ และการแต่งตั้งโดยวิธีพิเศษ

การแต่งตั้งอาจารย์ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ และรองศาสตราจารย์โดยวิธีปกติ เริ่มจากการเสนอชื่อของคณะวิชา คณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาประเมินผลการสอน ผลงานทางวิชาการและจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ หลังจากนั้น สภาของสถาบันพิจารณาอนุมัติและให้อธิการบดีออกคำสั่งแต่งตั้ง และแจ้งให้ ก.พ.อ. ทราบ สำหรับการแต่งตั้งอาจารย์ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ หลังจากสภาสถาบันอนุมัติแล้ว ต้องเสนอ ก.พ.อ. ให้ความเห็นเพื่อเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเสนอนายกรัฐมนตรี นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้ง

สถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้วิธีการแต่งตั้งดำรงตำแหน่งทางวิชาการโดยวิธีพิเศษ ในกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างยิ่ง

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 (2551, น. 17) กำหนดระดับตำแหน่งประเภทบริหาร 2 ระดับ คือ ระดับต้น และรับสูง ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทวิชาการ เป็น 5 ระดับ คือ

1. ระดับปฏิบัติการ
2. ระดับชำนาญการ
3. ระดับชำนาญการพิเศษ
4. ระดับเชี่ยวชาญ
5. ระดับทรงคุณวุฒิ

ตำแหน่งวิชาการของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา สามารถเทียบข้าราชการพลเรือนสามัญได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 การเทียบตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา	ข้าราชการพลเรือนสามัญ
ตำแหน่งวิชาการ	ตำแหน่งประเภทวิชาการ
ศาสตราจารย์	ทรงคุณวุฒิ
รองศาสตราจารย์	เชี่ยวชาญ/ชำนาญการพิเศษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	เชี่ยวชาญ/ชำนาญการพิเศษ/ชำนาญการ
อาจารย์	เชี่ยวชาญ/ชำนาญการพิเศษ/ชำนาญการ/ ปฏิบัติการ

หมายเหตุ รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลในตาราง. ปรับปรุงจาก “หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการเทียบตำแหน่งอย่างอื่นเท่ากับการดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551,” โดย เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560, น. 1

อธิการบดีเป็นผู้บัญชาการสูงสุด และรับผิดชอบการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง โดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย

ปัจจุบันนี้ สถาบันอุดมศึกษามีรูปแบบการได้มาอธิการบดี หลายรูปแบบ (สมหมาย จันทรเรือง, 2537, อ้างถึงใน สมหมาย จันทรเรือง, 2561, ไม่มีเลขหน้า) เช่น การแต่งตั้ง การเลือกตั้ง

การเลือกตั้งโดยกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง การสรรหาอย่างเดียว การสรรหาของคณะกรรมการผสมการหยั่งเสียง การสรรหาของคณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้ง

สรุปการบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดว่า คนไทยที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ทำงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ผู้ที่จะได้รับบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ต้องผ่านการสอบแข่งขัน หรือการคัดเลือกวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ตามกำหนดของสภามหาวิทยาลัย ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษามี 3 ประเภท คือ ตำแหน่งวิชาการ ตำแหน่งประเภทผู้บริหาร และตำแหน่งประเภททั่วไป ตำแหน่งเหล่านี้ได้กำหนดระดับเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญอย่างชัดเจน อธิการบดีเป็นผู้บัญชาการสูงสุด และรับผิดชอบการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง โดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ประเทศไทยได้มีการกำหนดให้จัดมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 47 กำหนดว่า “ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542, 19 สิงหาคม, น. 14). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้ระบุชัดเจนว่า “ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, 2562, 1 พฤษภาคม, น. 51) การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน จึงประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

การประกันคุณภาพภายใน

การประเมินคุณภาพภายใน เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม และการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สถาบันศึกษาสามารถดำเนินการประเมินด้วยบุคลากรของสถานศึกษาเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น. 22)

การประเมินคุณภาพภายนอก เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม และการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือผู้ประเมินภายนอก

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน ระดับอุดมศึกษา เป็นองค์กรที่ดูแลบริหารงานด้านการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา ได้กำหนดการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 3 ระดับ (สกอ., 2560, น.24) คือ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำกับมาตรฐาน บัณฑิต นักศึกษา อาจารย์ หลักสูตรการเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ แต่ละองค์ประกอบมีตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และการบริหารจัดการ แต่ละองค์ประกอบมีตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ครอบคลุมการ ดำเนินการของคณะ ที่ได้ทำเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร

การประกันคุณภาพภายในระดับสถาบัน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การผลิต บัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และการบริหารจัดการ ตัว บ่งชี้และเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ต้องเป็นไปตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาที่ กำหนดในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554 (2554, 24 เมษายน, น.44-46) อันได้แก่

1. มาตรฐานด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน ย่อยด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านการเงิน และด้านการบริหารจัดการ
2. มาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐานย่อยด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และด้าน การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม

กระบวนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คือ สถาบันอุดมศึกษาวาง แผนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในประจำปีการศึกษาใหม่และจัดเก็บข้อมูลระยะ 12 เดือน หลักสูตรดำเนินการประเมินตนเองระดับหลักสูตร และจัดทำรายงานการประเมินตนเอง คณะนำผล การประเมินระดับหลักสูตรมาจัดทำรายงานการประเมินตนเองระดับคณะ สถาบันนำผลการ ประเมินระดับหลักสูตร และระดับคณะวิชาจัดทำรายงานการประเมินตนเองระดับสถาบัน การ

จัดทำรายงานประเมินตนเองและการดำเนินการยืนยันผลการประเมินในระดับหลักสูตร คณะวิชา และสถาบัน ต้องดำเนินการผ่านระบบ CHE QA Online ซึ่งเป็นระบบฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาต้องนำผลการประเมินเสนอสภาสถาบัน เพื่อพิจารณาวางแผนพัฒนาสถาบันในปีการศึกษาถัดไป ผู้บริหารจะต้องดำเนินการวางแผนปรับปรุงการบริหารและการพัฒนาสถาบันตามผลการประเมินและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในที่สถาบันแต่งตั้ง พร้อมนำส่งรายงานการประเมินคุณภาพภายในประจำปีส่งคณะกรรมการการอุดมศึกษา

การประกันคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา ตามกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

สมศ. ได้พัฒนากรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ (พ.ศ. 2559-2563) ระดับอุดมศึกษามีแนวทาง 2 ประเภท (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) [สมศ.], 2562, น. 6) ได้แก่

1. เกณฑ์การประเมินคุณภาพมาตรฐานขั้นพื้นฐาน เป็นการประเมินตามพันธกิจและบริบทของสถาบันศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการตามพันธกิจที่ตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ด้านคุณภาพบัณฑิต ด้านคุณภาพงานวิจัย ด้านผลของการบริการวิชาการ และด้านผลของการประกันคุณภาพภายใน ในแต่ละด้าน มีองค์ประกอบที่เป็นรายละเอียดเกณฑ์การประเมิน

2. เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับท้าทาย มีแนวทางการประเมินที่ส่งเสริมความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถเลือกความท้าทายได้ตามศักยภาพและความสนใจ โดยการเสนอผลการดำเนินงานไปยังสมศ. การประเมินคุณภาพระดับท้าทาย เป็นการประเมินเพื่อส่งเสริมการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาสู่สากล โดยแบ่งคุณภาพระดับท้าทายเป็น 3 ระดับ คือ C1-C3 (สมศ., 2562, น. 23) ดังต่อไปนี้

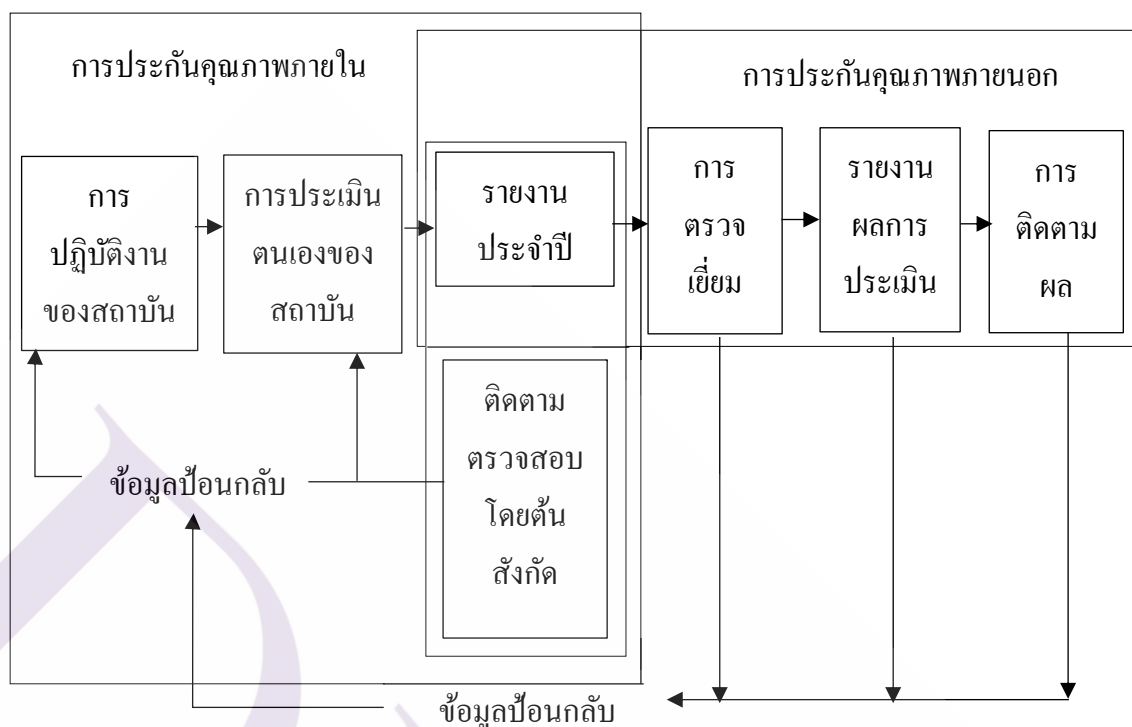
1. ระดับ C3 มีความท้าทายระดับ World Class สถานศึกษามีผลการจัดอันดับสถานศึกษาระดับโลกอยู่ในอันดับ 250 อันดับแรก ของการจัดอันดับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในระดับนานาชาติ หรือมีบุคลากรประจำในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงทางวิชาการระดับโลก

2. ระดับ C2 มีความท้าทายระดับ International/Regional Class ซึ่งสถานศึกษามีหลักสูตรการเรียนการสอนและการให้บริการการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของบริบทเชิงพื้นที่ระดับนานาชาติและระดับภูมิภาค

3. ระดับ C1 มีความท้าทายระดับ National/Local Class สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศมุ่งเน้นผลผลิตและผลลัพธ์ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผล ส่งผลถึงเศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

การประเมินคุณภาพภายนอกโดย สมศ. เชื่อมโยงกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบันอุดมศึกษาในกระทรวงการประเมิน ผู้ประเมินภายนอกที่แต่งตั้งโดย สมศ. เริ่มจากการวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองภายในของสถาบันอุดมศึกษา ร่วมกับผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเบื้องต้นของสถานศึกษา คณะผู้ประเมินกำหนดรูปแบบการประเมินหรือการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม ประสานสถานศึกษาเพื่อจัดทำกำหนดการประเมินและการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม คณะผู้ประเมินจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่สถานศึกษาโดยวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เอกสาร เป็นต้น หลังจากนั้น คณะผู้ประเมินจัดทำรายงานผลการประเมินภายนอก และเสนอต่อ สมศ. เมื่อผลการประเมินภายนอกได้รับการรับรองจากสมศ.แล้ว จะดำเนินการจัดส่งหนังสือรับรองให้แก่สถานศึกษา และแจ้งผลการประเมินไปยังต้นสังกัดของสถานศึกษา

กระบวนการและความเชื่อมโยงระหว่างการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ตามแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.10 กระบวนการและความเชื่อมโยงระหว่างการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2557, น. 22)

สรุปการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้บริหารดูแลการประเมินคุณภาพภายใน กำหนดการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 3 ระดับ คือ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) เป็นผู้ดำเนินการประกันคุณภาพภายนอก และจัดให้มีความเชื่อมโยงกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบันอุดมศึกษาในกระบวนการประเมิน

4.2 การเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย อาศัยแนวคิดการศึกษาเปรียบเทียบ คือ นำผลการศึกษาเอกสารมาจัดให้เป็นตาราง โดยแยกเป็นส่วนสาธารณรัฐประชาชนจีนและส่วนประเทศไทย จึงจัดตารางเพื่อเปรียบเทียบได้ ดังนี้

พัฒนาการทางการศึกษาในอดีตระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

ผลการศึกษาพัฒนาการทางการศึกษาในอดีตระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย พบว่า สาธารณรัฐประชาชนจีน เริ่มมีการอุดมศึกษาสมัยใหม่เกิดขึ้น และได้สร้างการบริหารจัดการอุดมศึกษาขึ้นมาในสมัยสาธารณรัฐจีน เมื่อสาธารณรัฐประชาชนจีนสถาปนาขึ้นมาได้นำระบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาของอดีตสหภาพสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตมาใช้เพื่อรองรับความต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมในช่วงการสถาปนาประเทศ การอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้รับผลกระทบจากกระบวนการทางการเมืองในช่วง ค.ศ. 1966-1976 และได้รับการฟื้นฟูหลังจากทศวรรษ 1980 ปัจจุบันนี้ สาธารณรัฐประชาชนจีนได้พัฒนาการบริหารจัดการอุดมศึกษาและปฏิรูปการอุดมศึกษาเพื่อรองรับนโยบายพัฒนาประเทศตามแนวทาง The Belt and Road

สำหรับประเทศไทยเริ่มมีการอุดมศึกษาตั้งแต่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลังจากนั้น มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นมาเรื่อย ๆ และจัดตั้งมหาวิทยาลัยสู่ภูมิภาค อนุญาตให้เอกชนมีส่วนร่วมจัดการอุดมศึกษา โดยการประกาศพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 ปัจจุบันนี้ สถาบันอุดมศึกษาทั่วไป มีภารกิจหลัก คือ การเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ภายใต้การบริหารจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สรุปการเปรียบเทียบพัฒนาการทางการศึกษาในอดีตระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ดังนี้

ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบลำดับเหตุการณ์สำคัญของพัฒนาการทางการศึกษาในอดีตระหว่าง
สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ตามช่วงเวลา พ.ศ. 2438 – ปัจจุบัน

ช่วงเวลา	เหตุการณ์สำคัญ	
	สาธารณรัฐประชาชนจีน	ประเทศไทย
พ.ศ. 2438- พ.ศ. 2500	พ.ศ. 2438 มหาวิทยาลัยไปหยาง พ.ศ. 2439 มหาวิทยาลัยนานหยาง พ.ศ. 2455 จัดตั้งมหาวิทยาลัยจิงซี พ.ศ. 2455 ระบบโรงเรียน 6-3-3-4 ตาม แบบสหรัฐอเมริกา จัดการ อุดมศึกษาเป็น 4 ปี พ.ศ. 2495 นำใช้ระบบการอุดมศึกษา ของประเทศสหภาพ สาธารณรัฐสังคมนิยมโซ เวียต	พ.ศ. 2459 จัดตั้งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2486 จัดตั้ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2501- พ.ศ. 2520		พ.ศ. 2505 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2509 มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2512 พระราชบัญญัติวิทยาลัย เอกชน พ.ศ. 2512 พ.ศ. 2514 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2521- พ.ศ. 2540	พ.ศ. 2528 การปฏิรูปการอุดมศึกษาครั้งที่ 2 พ.ศ. 2536 เปลี่ยนระดับการบริหารจัดการ การศึกษาเป็น 2 ระดับ	พ.ศ. 2538 ยกฐานะวิทยาลัยครูเป็น สถาบันราชภัฏ
พ.ศ. 2541- ปัจจุบัน		พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติการ อุดมศึกษา พ.ศ. 2562

การเปรียบเทียบลำดับเหตุการณ์สำคัญของพัฒนาการทางการศึกษาในอดีตระหว่าง สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย แสดงให้เห็นว่า สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย มีการอุดมศึกษาเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน ประเทศจีนเริ่มจัดตั้งมหาวิทยาลัยหลายแห่งก่อน พ.ศ. 2500 หลังจากนั้น ประเทศไทยเริ่มพัฒนาการอุดมศึกษาตามลำดับหลังจาก พ.ศ. 2505 ในขณะที่ ประเทศจีนหยุดการพัฒนาเป็นช่วงเวลาหนึ่ง และเริ่มการจัดระเบียบและปฏิรูปการอุดมศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2528

โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผลการศึกษาโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า สาธารณรัฐประชาชนจีนจัดโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ ระดับส่วนกลาง และระดับท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดูแลบริหารจัดการอุดมศึกษาในภาพรวม และมหาวิทยาลัยที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงอื่น ๆ หน่วยงานภายในกระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งส่วนรับผิดชอบการบริหารจัดการอุดมศึกษาในด้านต่าง ๆ รัฐบาลท้องถิ่นจัดตั้งกรมการศึกษา หรือคณะกรรมการการศึกษา เป็นหน่วยงานดูแลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายในพื้นที่ มีอำนาจการจัดการอุดมศึกษาอย่างสมบูรณ์แบบภายใต้การนำของกระทรวงศึกษาธิการ

สำหรับโครงสร้างการบริหารจัดการอุดมศึกษาของประเทศไทย พบว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีความอิสระในการบริหารและเสรีภาพทางวิชาการ ประเทศไทยได้จัดโครงสร้างการบริหารจัดการอุดมศึกษาในส่วนกลาง โดยมี สภามหาวิทยาลัยการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม นำมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงอื่น ๆ อยู่ภายใต้การบริหารดูแลของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมในส่วนกลาง ส่วนสถาบันอุดมศึกษา ได้รับสิทธิ์ในการบริหารตามหลักการความเป็นอิสระ โดยการจัดตั้งสภามหาวิทยาลัยภายในสถาบันอุดมศึกษา เป็นหน่วยงานบริหารภายในสูงสุด

การเปรียบเทียบโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย ดังนี้

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย

สาธารณรัฐประชาชนจีน	ประเทศไทย	ความเหมือนหรือแตกต่างกัน
<p>1. ในระดับส่วนกลาง บริหารโดยกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีอำนาจในการอนุมัติสถาบันอุดมศึกษาระดับมหาวิทยาลัย</p> <p>2. ระดับรัฐบาลท้องถิ่น มีอำนาจอนุมัติสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง สถาบันอาชีวศึกษาระดับสูง และสถาบันอุดมศึกษาประเภทอื่น ๆ</p> <p>3. ภายในกระทรวงศึกษาธิการสามารถแบ่งเป็นหน่วยงานภายใน หน่วยงานภายใต้สังกัด และมหาวิทยาลัยที่อยู่ในสังกัด</p>	<p>1. ในระดับส่วนกลาง บริหารโดยสภามหาวิทยาลัยการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม แห่งชาติ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม</p> <p>2. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นผู้กำกับดูแลกิจการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดของกระทรวงและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของประเทศไทย</p> <p>3. ประเทศไทยมีคณะกรรมการระดับกระทรวงที่ร่วมดูแลการจัดการอุดมศึกษาอีก 3 คณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กสว.) คณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา (กมอ.)</p>	<p>1. ประเทศไทยจัดหน่วยงานบริหารการจัดการอุดมศึกษาในระดับส่วนกลางที่มีตำแหน่งสูงกว่า และมีกระทรวงดูแลการอุดมศึกษาโดยเฉพาะ</p> <p>2. สาธารณรัฐประชาชนจีนมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการอุดมศึกษาแก่รัฐบาลท้องถิ่น ประเทศไทยมีหน่วยการบริหารจัดการอุดมศึกษาในระดับส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่</p>

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สาธารณรัฐประชาชนจีน	ประเทศไทย	ความเหมือนหรือแตกต่างกัน
<p>4.หน่วยงานภายใต้สังกัดที่สำคัญของกระทรวงศึกษาธิการแบ่งเป็น 5 ประเภทตามหน้าที่ คือ</p> <p>หน่วยงานดูแลการพัฒนาทางวิชาการ หน่วยงานดูแลการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หน่วยงานพัฒนาและประเมินคุณภาพการศึกษา หน่วยงานรับผิดชอบพัฒนาและประเมินคุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และหน่วยงานที่เป็นคลังสมองและทำการวิจัยด้านการพัฒนาการอุดมศึกษาระดับชาติ</p> <p>5.รัฐบาลท้องถิ่นบริหารการจัดการอุดมศึกษา โดยผ่านกรมการศึกษา ในมณฑล หรือคณะกรรมการการศึกษาในรัฐบาลมหานคร กรมศึกษาหรือคณะกรรมการศึกษามีอำนาจภารกิจดูแลบริหารการภายในพื้นที่ ในการจัดการอุดมศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยที่สังกัดรัฐบาลท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง และสถาบันอาชีวศึกษาระดับสูง</p>	<p>4.สถาบันอุดมศึกษามีความอิสระในการพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีเสรีภาพทางวิชาการ</p> <p>5.สภามหาวิทยาลัยเป็นองค์การบริหารสถาบันสูงสุด</p> <p>6.อธิการบดีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และรับผิดชอบการบริหารงานของมหาวิทยาลัย</p> <p>7.คณบดี เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานของคณะ และวิทยาลัย</p> <p>8.คณะกรรมการบริหารประจำคณะ ประกอบด้วยคณบดี และกรรมการที่มาจากส่วนงานอื่นของคณะ</p> <p>9.สภาอาจารย์ มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่อธิการบดีในการบริหารกิจการของมหาวิทยาลัย</p>	<p>3.สถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนบริหารสถาบันภายใต้การนำของคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จีนในทุกระดับ สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย มีความอิสระในการบริหารสถาบัน</p>

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สาธารณรัฐประชาชนจีน	ประเทศไทย	ความเหมือนกันและแตกต่างกัน
<p>6.สถาบันอุดมศึกษา สามารถวางแผนการจัดโครงสร้างภายในของสถาบันได้ ต้องนำส่งกรมการศึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและได้รับการอนุมัติ</p> <p>7.คณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จีนประจำสถาบันเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของสถาบันอุดมศึกษา</p> <p>8.คณะวิชาสถาบันอุดมศึกษา ต้องมีคณะกรรมการพรรคฯ</p> <p>9.การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับการศึกษาเฉพาะทาง (ต่ำกว่าปริญญา) ซึ่งประกอบด้วย การอุดมศึกษาเฉพาะทางและการศึกษาวิชาชีพชั้นสูง ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก</p> <p>10.สถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน แบ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน</p>	<p>10.การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ การอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา ซึ่งประกอบด้วยอนุปริญญา และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาซึ่งประกอบด้วยปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษาที่เป็นระดับปริญญาโทและปริญญาเอก</p> <p>11.มหาวิทยาลัยของประเทศไทยมีภารกิจหลัก คือ ดำเนินการจัดการอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา สำหรับระดับต่ำกว่าปริญญา เป็นภารกิจของสถานศึกษาประเภทวิทยาลัยชุมชน และวิทยาลัยอาชีวศึกษา</p> <p>12.หลักสูตรปริญญาตรีของประเทศไทย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ และหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ</p>	<p>4.ประเทศไทยมีการกำหนดรูปแบบการศึกษา และเงื่อนไขการสำเร็จการศึกษาที่คิดเป็นหน่วยกิตอย่างเป็นชัดเจน ขณะที่สาธารณรัฐประชาชนจีนไม่ได้ใช้ระบบหน่วยกิตเป็นมาตรฐานกลาง</p>

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สาธารณรัฐประชาชนจีน	ประเทศไทย	ความเหมือนกันและแตกต่างกัน
	<p>13.หลักสูตรอุดมศึกษาของประเทศไทยใช้ระบบหน่วยกิต โดยมีการกำหนดจำนวนหน่วยกิตสำหรับการสำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับอย่างชัดเจน</p> <p>14.หลักสูตรระดับปริญญาโท มี 2 ประเภท คือ แผน ก เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยการทำวิทยานิพนธ์ และแผน ข เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการศึกษางานรายวิชา โดยต้องมีการค้นคว้าอิสระ</p> <p>15.หลักสูตรระดับปริญญาเอก มี 2 ประเภท คือ แผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ และแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยการทำวิทยานิพนธ์คุณภาพสูง และก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ</p>	

การเปรียบเทียบโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย แสดงให้เห็นว่า

1. ประเทศไทยจัดหน่วยงานบริหารการจัดการอุดมศึกษาในระดับส่วนกลางที่สูงกว่า และมีกระทรวงดูแลการอุดมศึกษา โดยเฉพาะ
2. สาธารณรัฐประชาชนจีนมีการกระจายอำนาจการบริหารการอุดมศึกษาแก่รัฐบาลท้องถิ่น ประเทศไทยมีหน่วยงานบริหารการจัดการอุดมศึกษาในระดับส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่
3. สถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนบริหารสถาบันภายใต้การนำของคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จีนในทุกระดับ สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย มีความอิสระในการบริหารสถาบัน
4. ประเทศไทยมีการกำหนดรูปแบบการศึกษา และเงื่อนไขการสำเร็จการศึกษาที่คิดเป็นหน่วยกิตอย่างชัดเจน

การจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษา

ผลการศึกษาด้านการจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษา พบว่า สาธารณรัฐประชาชนจีนจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่ออุดหนุนการจัดการอุดมศึกษาตามระดับการปกครอง กระทรวงศึกษาธิการจัดสรรงบประมาณเพื่ออุดหนุนมหาวิทยาลัยในสังกัด และโครงการพิเศษสำหรับการพัฒนาการอุดมศึกษา รัฐบาลส่วนกลางเก็บภาษีเงินเพิ่มเพื่อการศึกษา และจัดสรรงบประมาณแก่สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ โดยผ่านกรมการศึกษา หรือคณะกรรมการการศึกษา สถาบันอุดมศึกษามีรายได้จากเงินอุดหนุนของรัฐบาล รายได้จากการเก็บเงินจากนักศึกษาตามที่รัฐบาลอนุญาต นอกจากนั้น สามารถจัดหารายได้จากการทำธุรกิจ และแหล่งอื่น ๆ แต่รายได้ที่เหลือจากการใช้จ่าย ต้องนำส่งการคลัง รัฐบาลจะจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ

สำหรับการจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษาของประเทศไทย พบว่า ประเทศไทยจัดการลงทุนเพื่อการศึกษาผ่านสถานศึกษาของภาครัฐเอง และให้แก่โรงเรียนเอกชนเพื่อแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของรัฐบาล สำหรับการอุดหนุนนักศึกษาโดยตรง ได้จัดตั้งกองทุนเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา งบประมาณที่จ่ายผ่านสถาบันอุดมศึกษาแบ่งเป็นงบบุคลากร งบดำเนินงานและงบรายจ่ายอื่น งบลงทุนและงบเงินอุดหนุน และงบประมาณเพื่อจัดสรรเงินเข้ากองทุนให้กู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งเป็นกองทุนให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

การเปรียบเทียบการจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ดังนี้

ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบการจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

สาธารณรัฐประชาชนจีน	ประเทศไทย	ความเหมือนหรือแตกต่างกัน
<p>1.กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐานกลางค่าใช้จ่ายประจำปีของสถาบันอุดมศึกษาและแนวทางการจัดหาแหล่งที่มาเงินทุนการอุดมศึกษา กรมการศึกษาท้องถิ่นกำหนดมาตรฐานค่าใช้จ่ายประจำปีและแนวทางการจัดหาเงินทุนการอุดมศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาภายในท้องถิ่น</p> <p>2.เงินลงทุนด้านการอุดมศึกษา มีแหล่งที่มาจากรัฐบาล สังคมและบุคคล</p> <p>3.เงินลงทุนของรัฐบาล มาจากงบประมาณทางการศึกษาภายในเพิ่มทางการศึกษา รายได้จากสถาบันสาธารณะ รายได้จากธุรกิจ และรายได้จากการบริการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา</p> <p>4.เงินลงทุนจากสังคม คือ การลงทุนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและเงินบริจาคจากแหล่งที่มาต่าง ๆ ส่วนเงินลงทุนจากบุคคล จะเป็นค่าเล่าเรียนที่สถาบันเรียกเก็บจากผู้เรียน</p>	<p>1.จัดการลงทุนเพื่อการศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษา โดยรูปแบบการใช้จ่ายผ่านสถานศึกษาของภาครัฐเอง</p> <p>2.จัดสรรงบประมาณแผ่นดินช่วยเหลือสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยผ่านกองทุนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน</p> <p>3.จัดตั้งกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนระบบการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสหวิทยาการ</p> <p>4. จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการอุดมศึกษา โดยตรงต่อนักศึกษา โดยผ่านกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง</p>	<p>1.การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อสนับสนุนการอุดมศึกษา</p> <p>2.สาธารณรัฐประชาชนจีนบริหารการจัดสรรงบประมาณเป็น 2 ระดับ ประเทศไทยจัดสรรโดยผ่านสถานศึกษาโดยตรง</p> <p>3.สาธารณรัฐประชาชนจีนมีแหล่งที่มาของเงินอุดหนุนการอุดมศึกษาที่เป็นการเก็บภาษี ประเทศไทยจัดสรรงบประมาณตามสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP)</p> <p>4. ประเทศไทยจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กองทุนให้กู้ยืมแก่นักศึกษา สาธารณรัฐประชาชนจีนส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยเงินกู้</p>

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

สาธารณรัฐประชาชนจีน	ประเทศไทย	ความเหมือนหรือแตกต่างกัน
<p>5. รายได้ของสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนมี 3 ประเภท คือ เงินอุดหนุนจากภาครัฐ รายได้จากการจัดการศึกษา และรายได้จากการทำธุรกิจ คือ การจัดตั้งวิสาหกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอง</p> <p>6. การตรวจสอบบัญชีของสถาบันอุดมศึกษา ดำเนินการโดย 3 ระดับ คือ กระทรวงศึกษาธิการ ตรวจสอบมหาวิทยาลัยในสังกัด กรมการศึกษาหรือคณะกรรมการการศึกษาดำเนินการตรวจสอบบัญชีสถาบันอุดมศึกษาภายในเขตพื้นที่ สถาบันอุดมศึกษา ดำเนินการตรวจสอบบัญชีภายใน</p> <p>7. รัฐบาลส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์ให้เงินกู้แก่นักศึกษาในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ</p>		

การเปรียบเทียบการจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย แสดงให้เห็นว่า

1. สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ได้จัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อสนับสนุนการอุดมศึกษาเหมือนกัน
2. สาธารณรัฐประชาชนจีนบริหารจัดการจัดสรรงบประมาณเป็น 2 ระดับ ส่วนประเทศไทยจัดสรรโดยผ่านสถานศึกษาโดยตรง

3. สาธารณรัฐประชาชนจีนมีแหล่งที่มาของเงินอุดหนุนการอุดมศึกษาที่เป็นการเก็บภาษี ส่วนประเทศไทย จัดสรรงบประมาณตามสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP)

4. ประเทศไทยจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กองทุนให้กู้ยืมแก่นักศึกษา สำหรับประเทศจีน ไม่ได้จัดตั้งกองทุนในลักษณะนี้ แต่มีการให้กู้ยืมกับธนาคารพาณิชย์

การบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผลการศึกษากิจการการบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า สาธารณรัฐประชาชนจีนได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่บริหารครูทั่วสาธารณรัฐประชาชนจีน และมีอำนาจตรวจสอบและให้การรับรองคุณสมบัติของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ตำแหน่งงานภายในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ตำแหน่งบริหาร ตำแหน่งวิชาการและตำแหน่งเทคนิคและธุรการ ซึ่งสามารถเทียบตำแหน่งและสวัสดิการของข้าราชการได้อธิการบดีเป็นผู้แทนนิติบุคคลของสถาบันอุดมศึกษา จะได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์ตามระดับการบริหารจัดการอุดมศึกษา

ส่วนการบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย พบว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดว่า คนไทยที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ทำงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ผู้ที่จะได้รับบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ต้องผ่านการสอบแข่งขัน หรือการคัดเลือกวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ตามกำหนดของสภาสถาบันอุดมศึกษา ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา มี 3 ประเภท คือ ตำแหน่งวิชาการ ตำแหน่งประเภทผู้บริหาร และตำแหน่งประเภททั่วไป ตำแหน่งเหล่านี้ได้กำหนดระดับเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญอย่างชัดเจน อธิการบดีเป็นผู้บัญชาการสูงสุด และรับผิดชอบการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง โดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย

การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ดังนี้

ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่าง
สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

สาธารณรัฐประชาชนจีน	ประเทศไทย	ความเหมือนหรือ แตกต่างกัน
<p>1.สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีตำแหน่งงานภายใน 3 ประเภท คือ ตำแหน่งบริหาร ตำแหน่งวิชาการ และตำแหน่งเทคนิคและธุรการ ตำแหน่งบริหารสามารถเทียบเท่า ตำแหน่งข้าราชการได้ ตำแหน่งวิชาการแบ่งเป็น 13 ระดับ โดยเริ่มจากระดับต่ำที่สุด คือ ผู้ช่วยอาจารย์ระดับ 2 จนถึง ศาสตราจารย์ระดับ 1 เป็นระดับที่สูงที่สุด</p> <p>2.อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษา จะได้รับการแต่งตั้งจาก คณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์ ประจำรัฐบาลท้องถิ่นหรือ หน่วยงานต้นสังกัด</p>	<p>1.คนไทยที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ทำงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ได้รับเงินเดือนจากงบประมาณเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา</p> <p>2. หน่วยงานดูแลบริหารข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา คือ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม</p> <p>3.อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย</p> <p>4.การแต่งตั้งอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ เป็นอำนาจของสภาสถาบันอุดมศึกษา</p>	<p>1.บุคคลทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยมีตำแหน่งเทียบเท่าข้าราชการ</p> <p>2.สภามหาวิทยาลัยของประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในระดับที่สูงกว่าสาธารณรัฐประชาชนจีน</p> <p>3. กระบวนการแต่งตั้งอธิการบดีของมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างกัน</p>

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

สาธารณรัฐประชาชนจีน	ประเทศไทย	ความเหมือนกันและแตกต่างกัน
<p>3. ตำแหน่งอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาแบ่งเป็น 4 ระดับ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ต้องมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้ที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์หากมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ต้องสอบผ่านการอบรมผู้ช่วยอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาและเป็นผู้ช่วยอาจารย์ไม่น้อยกว่า 4 ปี ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท ต้องเป็นผู้ช่วยอาจารย์ไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก</p> <p>4. สถาบันอุดมศึกษาสามารถแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ได้ พิจารณาผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ กรรมการศึกษาในท้องถิ่นแต่งตั้งตำแหน่งรองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ได้ รวมทั้งมหาวิทยาลัยที่ได้รับการมอบหมายจากกระทรวงฯ แต่ต้องนำส่งรายชื่อให้กระทรวงศึกษาธิการเพื่อขอการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการ</p>	<p>5. สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจพิจารณาอนุมัติอาจารย์ให้ดำรงตำแหน่งวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ และรองศาสตราจารย์ โดยอธิการบดีออกคำสั่งแต่งตั้ง และแจ้งให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาทราบ ตำแหน่งศาสตราจารย์ต้องรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเสนอนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง</p> <p>6. กำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทวิชาการ ตำแหน่งวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาสามารถเทียบข้าราชการพลเรือนสามัญได้</p>	

การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย แสดงให้เห็นว่า

1. บุคคลทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยมีตำแหน่งเทียบเท่าข้าราชการเหมือนกัน

2. สภามหาวิทยาลัยของประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในระดับที่สูงกว่าสาธารณรัฐประชาชนจีน

3. กระบวนการแต่งตั้งอธิการบดีของมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างกัน อธิการบดีในสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จีนประจำสถาบัน ส่วนประเทศไทย สภามหาวิทยาลัยเสนอชื่อผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพื่อให้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผลการศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ควบคุมโดยรัฐบาลส่วนกลางและรัฐบาลส่วนท้องถิ่น โดยมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการและกรมการศึกษาท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการและดำเนินการ สถาบันอุดมศึกษาที่ประสงค์จะได้รับการตรวจเพื่อประเมินคุณภาพการจัดการอุดมศึกษา ต้องยื่นหนังสือขอรับการประเมินเอง แล้วจัดทำรายงานการประเมินตนเองนำเสนอคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นมาโดยกระทรวงศึกษาธิการหรือกรมการศึกษา การประเมินแบ่งเป็น 3 แบบ คือ การประเมินตามเกณฑ์มาตรฐาน การประเมินระดับการจัดการศึกษาและการประเมินความดีเด่น สถาบันอุดมศึกษามีการประเมินภายใน โดยสถาบันดำเนินการประเมินด้วยตัวเอง เป็นการประเมินหลักสูตร

ส่วนการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้บริหารดูแลการประเมินคุณภาพภายใน กำหนดการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 3 ระดับ คือ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เป็นผู้ดำเนินการประกันคุณภาพภายนอก และจัดให้มีความเชื่อมโยงกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบันอุดมศึกษาในกระทรวงการประเมิน

การเปรียบเทียบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ดังนี้

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

สาธารณรัฐประชาชนจีน	ประเทศไทย	ความเหมือนหรือแตกต่างกัน
<p>1. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็นการประเมิน 3 ระดับ คือ การประเมินระดับชาติ การประเมินระดับท้องถิ่น และการประเมินภายในสถาบันอุดมศึกษา</p>	<p>1.กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐานด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษา และมาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา</p> <p>2.การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก</p> <p>3. การประกันคุณภาพภายใน ดำเนินโดยสถาบันอุดมศึกษาเอง หรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา</p>	<p>1.ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาแตกต่างกัน</p>

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

สาธารณรัฐประชาชนจีน	ประเทศไทย	ความเหมือนหรือแตกต่างกัน
<p>2. การประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐาน การประเมินระดับการจัดการศึกษา และการประเมินความดีเด่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การประเมินตามเกณฑ์มาตรฐาน เป็นการประเมินเพื่อรับรองสถาบันอุดมศึกษาที่จัดใหม่ในด้านความพร้อมตามเงื่อนไขพื้นฐานและคุณภาพพื้นฐานด้านการจัดการศึกษา - การประเมินระดับการจัดการศึกษา เป็นการประเมินประจำสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานแล้ว แบ่งเป็นการประเมินการจัดการศึกษาในภาพรวม การจัดการศึกษาระดับหลักสูตรและรายวิชา และการจัดการศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมและการเมื่อ - การประเมินความดีเด่นในการจัดการศึกษาเป็นการคัดเลือกสถาบันดีเด่น เพื่อส่งเสริมการแข่งขันระหว่างสถาบัน 	<p>4.การประกันคุณภาพการศึกษาภายในมี 3 ระดับ คือ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน</p> <p>5.การประกันคุณภาพภายนอก ดำเนินการโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)</p> <p>6.สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)พัฒนากรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก มีแนวทาง 2 ประเภท คือ เกณฑ์การประเมินคุณภาพมาตรฐานขั้นพื้นฐาน และเกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับท้าทาย</p>	<p>2.วัตถุประสงค์การประกันคุณภาพแตกต่างกัน</p> <p>3.ผู้ดำเนินการตรวจเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกัน</p> <p>4.รายละเอียดการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกัน</p>

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

สาธารณรัฐประชาชนจีน	ประเทศไทย	ความเหมือนหรือแตกต่างกัน
<p>3.ระบบการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี หลังจากการปรับปรุงแล้ว ประกอบด้วย การประเมิน 5 ประเภท คือ การประเมินตนเองของสถาบันอุดมศึกษา การประเมินสถาบัน การรับรองและการประเมินโดยองค์กรเฉพาะสาขาวิชา การประเมินระหว่างประเทศ และการตรวจติดตามประจำในข้อมูลสถานภาพการจัดการศึกษา</p> <p>4.การประเมินคุณภาพการจัดการอุดมศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แบ่งเป็นการประเมินการอุดมศึกษาระดับปริญญาโท ที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารปริญญาของรัฐบาลท้องถิ่น การประเมินระดับปริญญาเอก ดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารปริญญาของคณะรัฐมนตรี การประเมินจะจัดขึ้นในทุก ๆ 6 ปี</p>	<p>7.การประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกของประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกัน โดยการประเมินคุณภาพภายนอกจะเริ่มต้นจากการวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองภายในของสถาบันอุดมศึกษา มีการลงพื้นที่ที่ตรวจเยี่ยมสถาบัน ผลการประเมินภายนอกจะแจ้งให้สถาบันอุดมศึกษาทราบ และแจ้งให้ต้นสังกัดของสถาบันทราบ</p>	

การเปรียบเทียบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย แสดงให้เห็นว่า

1. การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาแตกต่างกัน สาธารณรัฐประชาชนจีนดำเนินการตรวจเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาโดยแบ่งเป็นการประเมิน 3 ระดับ คือ การประเมินระดับชาติ การประเมินระดับท้องถิ่น และการประเมินภายในสถาบันอุดมศึกษา ส่วนประเทศไทยทำการประกันคุณภาพการศึกษามี 3 ระดับ คือ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน

2. วัตถุประสงค์การประกันคุณภาพแตกต่างกัน สาธารณรัฐประชาชนจีนดำเนินการประกันคุณภาพโดยแบ่งเป็นการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐาน การประเมินระดับการจัดการศึกษา และการประเมินความดีเด่น ส่วนประเทศไทย จะทำการประกันคุณภาพการศึกษาภายในมี 3 ระดับ คือ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ยังกำหนดเกณฑ์การประเมินประเภททำท่าย โดยแบ่งระดับเป็น C1-C3

3. ผู้ดำเนินการตรวจเพื่อประกันคุณภาพการศึกษากัน กระทรวงศึกษาธิการและกรมการศึกษาในท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินการประเมินตัวเองได้ ส่วนประเทศไทยจัดการประกันคุณภาพโดยแบ่งเป็นภายในและภายนอก การประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยสถานศึกษาเอง ส่วนการประกันคุณภาพภายนอก จะดำเนินการโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน)

4. รายละเอียดการประกันคุณภาพการศึกษากัน โดยสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ต่างได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดในการประเมินที่ไม่เหมือนกัน

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ได้พบว่า พัฒนาการของการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย เกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน คือ พุทธศตวรรษที่ 25 และภายใต้สถานการณ์โลกที่เหมือนกัน แต่มีความแตกต่างกันในด้านสาเหตุ และกระบวนการพัฒนาการจนถึงปัจจุบัน

สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยจัดระบบการอุดมศึกษาเหมือนกัน โครงสร้างการบริหารจัดการอุดมศึกษามีความเหมือนกัน คือ ระดับส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่นและระดับสถานศึกษา แต่มีความแตกต่างกันในระดับท้องถิ่นและระดับสถาบันอุดมศึกษา ประเทศไทยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมาก แต่ที่ได้จัดการอุดมศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเฉพาะกรุงเทพมหานครและเทศบาลนครปฐมเท่านั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนมากจัดการอุดมศึกษาในรูปแบบวิทยาลัยชุมชน

ระบบการเงินและงบประมาณทางการศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย มีการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่ออุดหนุนการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเหมือนกัน สาธารณรัฐประชาชนจีนอนุญาตให้รัฐบาลท้องถิ่นเก็บภาษีสำหรับการศึกษาได้ และจัดสรรให้เป็นเงินอุดหนุนทางการศึกษาโดยเฉพาะ รายได้ของสถาบันอุดมศึกษาต้องส่งให้การคลัง และจัดสรรอีกทีตามความต้องการของสถาบันอุดมศึกษา ส่วนประเทศไทย จัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่ออุดหนุนการศึกษาตามสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) และจัดสรรแก่สถาบันอุดมศึกษาโดยตรง

สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย จัดระบบการบริหารงานบุคคลทางการศึกษาสำหรับการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย มีความเหมือนกัน ตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยมีความแตกต่างกัน

สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาในรูปแบบการตรวจเพื่อประเมินตามลำดับการบริหาร คือ สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตรวจด้วยตัวเอง กรมการศึกษาหรือคณะกรรมการการศึกษาในท้องถิ่นตรวจสถาบันอุดมศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการตรวจสอบและให้การรับรองผลการประเมินของกรมการศึกษาหรือคณะกรรมการการศึกษาของท้องถิ่น ซึ่งมีลักษณะเป็นแนวดิ่ง ประเทศไทยจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการประกันคุณภาพภายในและภายนอกที่เชื่อมโยงกัน และดำเนินการโดยหน่วยงานที่แตกต่างกัน มีลักษณะรูปแบบแนวนอน

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของ สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ในลักษณะของการวิจัยเอกสาร ที่ประกอบด้วย เอกสารขั้นต้น และ เอกสารร่อง รวมถึงการวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อทำการ พรรณนาและเปรียบเทียบ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาพัฒนาการบริหารจัดการ อุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัด การศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย

5.1 สรุปผลการศึกษา

พัฒนาการบริหารจัดการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

พัฒนาการของอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน สรุปดังนี้

5.1.1 การอุดมศึกษาสมัยใหม่ของสาธารณรัฐประชาชนจีนเกิดขึ้นในสมัยจักรพรรดิ กวังซวี (ครองราชย์ระหว่าง พ.ศ. 2418 - ค.ศ. 2451) ของราชวงศ์ชิง (Qing Dynasty) ซึ่งเป็นราชวงศ์สุดท้าย ของประเทศจีน หลังจากนั้น รัฐบาลของสาธารณรัฐจีน (พ.ศ. 2455 – พ.ศ. 2492) เปลี่ยนระบบ การศึกษาดั้งเดิมของจีน โดยใช้สหรัฐอเมริกาเป็นต้นแบบ กำหนดระบบโรงเรียนเป็น 6-3-3-4 กำหนดการอุดมศึกษาเป็นเวลา 4 ปี

5.1.2 สาธารณรัฐประชาชนจีนได้เลือกดำเนินการปฏิรูปการอุดมศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2495 โดยการ นำใช้ระบบการอุดมศึกษาของสหภาพสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต เน้นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางใน ด้านอุตสาหกรรม การปรับปรุงระดับอุดมศึกษาในครั้งนี้เป็นการสร้างพื้นฐานของการพัฒนา อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสาธารณรัฐประชาชนจีน

5.1.3 สาธารณรัฐประชาชนจีนปฏิรูปการอุดมศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2528กระจายอำนาจการตัดสินใจ การบริหารจัดการเรียนการสอนไปยังสถาบันอุดมศึกษามากขึ้น การปฏิรูปการอุดมศึกษาในปี พ.ศ. 2536 เปลี่ยนระดับการบริหารเป็น 2 ระดับ คือ ระดับรัฐบาลกลางและระดับรัฐบาลมณฑล ซึ่ง

รัฐบาลมณฑลเป็นผู้บริหารหลักในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา และการบริหารจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา

5.1.4 การขยายตัวของการจัดการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน เกิดขึ้นหลังจากการประกาศกฎหมายการอุดมศึกษาแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อ พ.ศ. 2541 และการประกาศแผนปฏิบัติการเพื่อความเจริญทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยการเริ่มผลักดันโครงการ 211 และโครงการ 985 แบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตามโครงการ 211 และโครงการ 985 การประกาศกฎหมายนโยบาย และการผลักดันโครงการต่าง ๆ ในช่วงนี้ ส่งผลให้การอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด

พัฒนาการของการอุดมศึกษาของประเทศไทย สามารถสรุปดังนี้

1. การอุดมศึกษาสมัยใหม่ของประเทศไทย เริ่มต้นจากการจัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อ พ.ศ. 2459 ต่อมา ประเทศไทยจัดตั้งมหาวิทยาลัยเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ และพัฒนาการจัดการอุดมศึกษาไปสู่ภูมิภาคเมื่อ พ.ศ. 2507 โดยการตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อ พ.ศ. 2509 เริ่มมีมหาวิทยาลัยที่ไม่จำกัดรับคนเข้าการศึกษา คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหงเมื่อ พ.ศ. 2514

2. ประเทศไทยอนุญาตให้เอกชนมีส่วนร่วมจัดการอุดมศึกษา โดยการประกาศพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 ยกฐานะวิทยาลัยครูเป็นสถาบันราชภัฏ เมื่อปี พ.ศ. 2538 และเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเมื่อปีพ.ศ.2547

3. ประเทศไทยประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดแนวการจัดการอุดมศึกษา และกำหนดให้มีคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อดูแลบริหารการอุดมศึกษาของประเทศโดยเฉพาะ ปัจจุบันนี้ ออกพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562

ผลการศึกษาพัฒนาการทางการศึกษาในอดีตระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย แสดงให้เห็นว่า สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย มีการอุดมศึกษาเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน ประเทศจีนเริ่มจัดตั้งมหาวิทยาลัยหลายแห่งก่อน พ.ศ. 2500 หลังจากนั้น ประเทศไทยเริ่มพัฒนาการอุดมศึกษาตามลำดับหลังจาก พ.ศ. 2505 ในขณะที่ประเทศจีนหยุดการพัฒนาเป็นช่วงเวลาหนึ่ง และเริ่มการจัดระเบียบและปฏิรูปการอุดมศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2528

เปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย

การบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันของสาธารณรัฐประชาชนจีนและ ประเทศไทย

โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน สรุป
ดังนี้

1. การบริหารจัดการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนในระดับส่วนกลาง
รับผิดชอบ โดยกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีอำนาจในการอนุมัติการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาระดับ
มหาวิทยาลัย ระดับรัฐบาลท้องถิ่น มีอำนาจอนุมัติสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง สถาบันอาชีวศึกษา
ระดับสูง และสถาบันอุดมศึกษาประเภทอื่น ๆ

2. รัฐบาลท้องถิ่นบริหารจัดการอุดมศึกษา โดยผ่านกรมการศึกษาในมณฑล หรือ
คณะกรรมการการศึกษาในรัฐบาลมหานคร กรมการศึกษาหรือคณะกรรมการศึกษามีอำนาจ
หน้าที่ดูแลบริหารการอุดมศึกษาภายในพื้นที่ ในการจัดการอุดมศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยที่สังกัด
รัฐบาลท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง และสถาบันอาชีวศึกษาระดับสูง

3. สถาบันอุดมศึกษาในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สามารถวางแผนการจัด
โครงสร้างภายในของสถาบันเองได้ แต่ต้องนำเสนอกรมการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาหรือ
หน่วยงานต้นสังกัด เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและได้รับการอนุมัติ

4. คณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จีนประจำสถาบันในระดับสถาบัน และระดับคณะ
วิชา เป็นหน่วยงานภายในที่มีหน้าที่พิจารณาและตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ สูงสุดตามลำดับการบริหารของ
สถาบันอุดมศึกษา กรรมการมากจากการเลือกตั้งของที่ประชุมสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีนทั้ง
สถาบัน อธิการบดีเป็นผู้รับผิดชอบการบริหาร (Principal responsibility) ภายใต้การนำของ
คณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จีนประจำสถาบัน

5. สถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน แบ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จัดการศึกษาแบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับการศึกษาเฉพาะทาง (ต่ำ
กว่าปริญญา) ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาเฉพาะทางและการศึกษาวิชาชีพชั้นสูง ระดับปริญญา
ตรี ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก

โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย สรุปดังนี้

1. ประเทศไทยบริหารจัดการอุดมศึกษาในระดับส่วนกลาง ปัจจุบันมีสถานโยบายการ
อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ภายใต้การกำกับของคณะรัฐมนตรี ซึ่งมี
นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับการมอบหมาย และรัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติเป็นรองประธาน กรรมการโดยตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีที่มาจากกระทรวงที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

2. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) เป็นผู้กำกับดูแลกิจการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวง และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของประเทศไทย มีคณะกรรมการระดับกระทรวง ที่ร่วมดูแลการจัดการอุดมศึกษาอีก 3 คณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กสว.) คณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) และคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา (กมอ.)

3. สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยมีความอิสระในการพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีเสรีภาพทางวิชาการตามกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

4. สภามหาวิทยาลัย เป็นองค์กรสูงสุดในการบริหารระดับสถาบันอุดมศึกษา อธิการบดีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และรับผิดชอบการบริหารงานของมหาวิทยาลัย คณบดี เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานของคณะ และวิทยาลัย

5. การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ การอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา ซึ่งประกอบด้วยอนุปริญญา และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญา ซึ่งประกอบด้วยปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษาที่เป็นระดับปริญญาโทและปริญญาเอก

6. มหาวิทยาลัยของประเทศไทยมีภารกิจหลัก คือ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทะนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม ดำเนินการจัดการอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา สำหรับระดับต่ำกว่าปริญญา เป็นภารกิจที่เป็นจุดเน้นของสถานศึกษาประเภทวิทยาลัยชุมชน และวิทยาลัยอาชีวศึกษา

7. หลักสูตรปริญญาตรีของประเทศไทยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ และหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการที่มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาการ ส่วนหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ แบ่งเป็นหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพ หรือปฏิบัติการ และหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ

8. หลักสูตรอุดมศึกษาของประเทศไทยใช้ระบบหน่วยกิต โดยมีการกำหนดจำนวนหน่วยกิตสำหรับการสำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับอย่างชัดเจน

ผลการเปรียบเทียบโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย แสดงให้เห็นว่า

1. ประเทศไทยจัดหน่วยงานบริหารจัดการอุดมศึกษาในระดับส่วนกลางที่สูงกว่า มีตำแหน่งถึงระดับรัฐมนตรี และมีกระทรวงดูแลการอุดมศึกษาโดยเฉพาะ สำหรับสาธารณรัฐประชาชนจีน การบริหารจัดการอุดมศึกษาเป็นงานส่วนหนึ่งภายในกระทรวงศึกษาธิการ

2. สาธารณรัฐประชาชนจีนมีการกระจายอำนาจการบริหารการอุดมศึกษาแก่รัฐบาลท้องถิ่น ประเทศไทยมีหน่วยงานบริหารจัดการอุดมศึกษาในระดับส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่

3. สถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนบริหารสถาบันภายใต้การนำของคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จีนในทุกกระดับ สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย มีความอิสระในการบริหารสถาบัน

4. ประเทศไทยมีการกำหนดรูปแบบการศึกษา และเงื่อนไขการสำเร็จการศึกษาที่คิดเป็นหน่วยกิตอย่างชัดเจน

การจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย
การจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน สรุปดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐประชาชนจีนกำหนดมาตรฐานกลางค่าใช้จ่ายประจำปีของสถาบันอุดมศึกษาและแนวทางหลักการจัดการจัดหาแหล่งที่มาเงินทุนการอุดมศึกษา กรมการศึกษาหรือคณะกรรมการการศึกษาในท้องถิ่น กำหนดมาตรฐานค่าใช้จ่ายประจำปีและแนวทางการจัดหาเงินทุนการอุดมศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาภายในท้องถิ่น

2. เงินลงทุนด้านการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน มีแหล่งที่มาจากรัฐบาล สังกศและบุคคล เงินลงทุนของรัฐบาล มาจากงบประมาณทางการศึกษา ภาษีเงินเพิ่มทางการศึกษา รายได้จากสถาบัน สาธารณะ รายได้จากธุรกิจ และรายได้จากการบริการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา เงินลงทุนจากสังคมน คือ การลงทุนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและเงินบริจาคจากแหล่งที่มาต่าง ๆ ส่วนเงินลงทุนจากบุคคล จะเป็นค่าเล่าเรียนที่สถาบันเรียกเก็บจากผู้เรียน

3. รายได้ของสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนมี 3 ประเภท คือ เงินอุดหนุนจากภาครัฐ รายได้จากการจัดการศึกษา และรายได้จากการทำธุรกิจ คือ การจัดตั้งวิสาหกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอง

การจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษาของประเทศไทย สรุปดังนี้

1. ประเทศไทยจัดการลงทุนเพื่อการศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษา โดยรูปแบบการใช้จ่ายผ่านสถานศึกษาของภาครัฐเอง

2. ประเทศไทยจัดสรรงบประมาณแผ่นดินช่วยเหลือสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยผ่านกองทุนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

3. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จัดตั้งกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนระบบการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสหวิทยาการ

4. รัฐบาลไทยจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการอุดมศึกษาโดยตรงต่อนักศึกษา โดยผ่านกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง กองทุนนี้มีเงินและทรัพย์สินที่มาจากเงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาล หรือเงินที่ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี

ผลการเปรียบเทียบการจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย แสดงให้เห็นว่า

1. สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ได้จัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อสนับสนุนการอุดมศึกษาเหมือนกัน

2. สาธารณรัฐประชาชนจีนบริหารการจัดสรรงบประมาณเป็น 2 ระดับ ส่วนประเทศไทยจัดสรรโดยผ่านสถานศึกษาโดยตรง

3. สาธารณรัฐประชาชนจีนมีแหล่งที่มาของเงินอุดหนุนการอุดมศึกษาที่เป็นการเก็บภาษี ส่วนประเทศไทย จัดสรรงบประมาณตามสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP)

4. ประเทศไทยจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กองทุนให้กู้ยืมแก่นักศึกษา สำหรับประเทศจีน ไม่ได้จัดตั้งกองทุนในลักษณะนี้ แต่มีการให้กู้ยืมกับธนาคารพาณิชย์

การบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

การบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน สรุปดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสาธารณรัฐประชาชนจีน มีตำแหน่งภายใน 3 ประเภท คือ ตำแหน่งบริหาร ตำแหน่งวิชาการ และตำแหน่งเทคนิคและธุรการ ตำแหน่งบริหารเทียบเท่าตำแหน่งข้าราชการตั้งแต่ระดับผู้ช่วยรัฐมนตรีลงไป จนถึงข้าราชการระดับต้น ตำแหน่งวิชาการแบ่งเป็น 13 ระดับ โดยเริ่มจากระดับต่ำที่สุด คือ ผู้ช่วยอาจารย์ระดับ 2 จนถึงระดับที่สูงสุดคือ ระดับ ศาสตราจารย์ระดับ 1

2. อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษา จะได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์ประจำรัฐบาลท้องถิ่น หรือคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์ประจำหน่วยงานต้นสังกัด

3. ตำแหน่งอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนแบ่งมี 4 ระดับ คือ ผู้ช่วยอาจารย์ อาจารย์ รองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์

4. สถาบันอุดมศึกษาสามารถแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ได้ พิจารณาคุณสมบัติผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์และนำเสนอรายชื่อเสนอกรมการศึกษาหรือคณะกรรมการการศึกษาของรัฐบาลท้องถิ่น เพื่อพิจารณาให้การรับรอง กรมการศึกษาและคณะกรรมการการศึกษาในท้องถิ่น มีอำนาจพิจารณาแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ได้ รวมทั้งมหาวิทยาลัยที่ได้รับการมอบหมายจากกระทรวงฯ แต่ต้องนำเสนอรายชื่อให้กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเพื่อขอการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการ

การบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย สรุปดังนี้

1. คนไทยที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ทำงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้รับเงินเดือนจากงบประมาณประเภทเงินเดือนในสถาบันอุดมศึกษา เป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

2. ผู้ที่จะได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ ต้องผ่านการสอบแข่งขัน หรือการคัดเลือกด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ตามกำหนดของสภาสถาบันอุดมศึกษา

3. อธิการบดีเป็นผู้บริหารสูงสุด และรับผิดชอบการบริหารงานของสถาบัน อุดมศึกษา อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง โดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย

4. การแต่งตั้งอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ เป็นอำนาจของสภาสถาบันอุดมศึกษา

5. สภามหาวิทยาลัย มีอำนาจพิจารณาอนุมัติอาจารย์ของสถาบัน ให้ดำรงตำแหน่งวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ และรองศาสตราจารย์ โดยอธิการบดีออกคำสั่งแต่งตั้ง และแจ้งให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาทราบ

6. อาจารย์ที่ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ต้องผ่านการอนุมัติจากสภาสถาบัน แล้วคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาให้ความเห็น และเสนอรัฐมนตรีเพื่อเสนอนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

7. ประเทศไทยได้มีการกำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทวิชาการ ตำแหน่งวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา สามารถเทียบข้าราชการพลเรือนสามัญได้

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย แสดงให้เห็นว่า

1. บุคคลทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยมีตำแหน่งเทียบเท่าข้าราชการเหมือนกัน

2. สภามหาวิทยาลัยของประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในระดับที่สูงกว่าสาธารณรัฐประชาชนจีน

3. กระบวนการแต่งตั้งอธิการบดีของมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างกัน อธิการบดีในสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จีนประจำสถาบัน ส่วนประเทศไทย สภามหาวิทยาลัยเสนอชื่อผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพื่อได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน สรุปดังนี้

1. ระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนแบ่งเป็นการประเมิน 3 ระดับ คือ การประเมินระดับชาติ โดยกระทรวงศึกษาธิการ การประเมินระดับท้องถิ่น โดยกรมการศึกษาท้องถิ่น และการประเมินภายในสถาบันอุดมศึกษา

2. การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐาน การประเมินระดับการจัดการศึกษาและการประเมินความดีเด่น

3. การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย การประเมิน 5 ประเภท คือ การประเมินตนเองของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นการประเมินหลัก การประเมินสถาบัน การรับรองและการประเมินโดยองค์กรเฉพาะสาขาวิชา การประเมินระหว่างประเทศ และการตรวจติดตามประจำในข้อมูลสถานภาพการจัดการศึกษา

4. การประเมินคุณภาพการจัดการอุดมศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แบ่งเป็นการประเมินการอุดมศึกษาระดับปริญญาโท ดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารปริญญาของรัฐบาลท้องถิ่น การประเมินระดับปริญญาเอก ดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารปริญญาของคณะรัฐมนตรี การประเมินจะจัดขึ้นในทุก ๆ 6 ปี

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย สรุปดังนี้

1. การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

2. การประกันคุณภาพภายใน สามารถดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษาเอง หรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา มี 3 ระดับ คือ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน

3. สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการยืนยันชั้นผลการประเมินหลักสูตร ผลการประเมิน คณะวิชา และผลการประเมินสถาบันในระบบฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

4. การประกันคุณภาพภายนอกดำเนินการโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก มีแนวทาง 2 ประเภท ได้แก่ เกณฑ์การประเมินคุณภาพมาตรฐานขั้นพื้นฐาน และเกณฑ์การประเมินคุณภาพ ระดับท้าทาย

5. การประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกของประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกัน โดยการประเมินคุณภาพภายนอกจะเริ่มต้นจากการวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองภายในของสถาบันอุดมศึกษา มีการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมสถาบัน ผลการประเมินภายนอก จะแจ้งให้สถาบันอุดมศึกษาทราบ และแจ้งให้ต้นสังกัดของสถาบันทราบ

ผลการเปรียบเทียบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย แสดงให้เห็นว่า

1. การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาแตกต่างกัน สาธารณรัฐประชาชนจีน ดำเนินการตรวจเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาโดยแบ่งเป็นการประเมิน 3 ระดับ คือ การประเมินระดับชาติ การประเมินระดับท้องถิ่น และการประเมินภายในสถาบันอุดมศึกษา ส่วนประเทศไทย ทำการประกันคุณภาพการศึกษามี 3 ระดับ คือ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน

2. วัตถุประสงค์การประกันคุณภาพแตกต่างกัน สาธารณรัฐประชาชนจีนดำเนินการประกันคุณภาพโดยแบ่งเป็นการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐาน การประเมินระดับการจัดการศึกษา และการประเมินความดีเด่น ส่วนประเทศไทย จะทำการประกันคุณภาพการศึกษภายในมี 3 ระดับ คือ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ยังกำหนดเกณฑ์การประเมินประเภทท้าทาย โดยแบ่งระดับเป็น C1-C3

3. ผู้ดำเนินการตรวจเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกัน กระทรวงศึกษาธิการ และกรมการศึกษาในท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินการประเมินตัวเองได้ ส่วนประเทศไทย จัดการประกันคุณภาพโดยแบ่งเป็นภายในและภายนอก การประกันคุณภาพการศึกษภายใน โดยสถานศึกษาเอง ส่วนการประกันคุณภาพภายนอก จะดำเนินการโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

4. รายละเอียดการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกัน โดยสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย ต่างได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดในการประเมินที่ไม่เหมือนกัน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

พัฒนาการบริหารจัดการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

ระบบการบริหารจัดการการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์โลกที่เหมือนกัน และในเวลาใกล้เคียงกัน แต่มีความแตกต่างกันในด้านสาเหตุ และกระบวนการพัฒนาการจนถึงปัจจุบัน

การอุดมศึกษาสมัยใหม่ของสาธารณรัฐประชาชนจีน เกิดในสมัยราชวงศ์ชิงตอนปลาย (ประมาณระหว่างค.ศ. 1875- ค.ศ. 1908) ในขณะที่ลัทธิล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตกกำลังแพร่หลายในทวีปเอเชีย ความล่าช้าของราชวงศ์ชิงในด้านการพัฒนาสังคม เทคโนโลยีและการทหาร ทำให้ต้องพ่ายแพ้สงครามกับประเทศตะวันตกหลายประเทศ ความสูญเสียของประเทศชาติ ทำให้ประชาชนและจักรพรรดิของราชวงศ์ชิงมองเห็นความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาให้ทันสมัย โดยเฉพาะการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่เป็นการศึกษาสร้างคนให้มีความรู้ระดับสูงในสมัยใหม่ เพื่อพัฒนาสังคม ช่วยให้ประเทศชาติพ้นจากการรุกรานและเอารัดเอาเปรียบจากประเทศที่เป็นพวกล่าอาณานิคม ตลอดจนให้สามารถก้าวทันประเทศตะวันตก จึงได้มีการเริ่มจัดตั้งมหาวิทยาลัยโดยพระราชโองการ จึงสรุปได้ว่าการเกิดการอุดมศึกษายุคใหม่ของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เกิดในสมัยราชวงศ์ชิง เกิดจากความต้องการภายใน แต่ได้รับแรงกดดันจากภายนอกอย่างแรง ทำให้ประเทศจีนจำเป็นต้องปฏิรูปการอุดมศึกษา

ส่วนการอุดมศึกษาของประเทศไทย เริ่มต้นจากการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดวิชาข้าราชการฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2442 และเปลี่ยนเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อ พ.ศ. 2459 ก่อนหน้านั้น ประเทศไทยได้มีการปฏิรูปหลายประการ รวมทั้งที่สำคัญคือการปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 เนื่องจากกำลังประสบอันตรายจากการคุกคามของพวกประเทศตะวันตก หลังจากปฏิรูปการปกครองแล้ว ประเทศไทยต้องการคนทำงานในด้านต่าง ๆ ทั้งในระบบราชการและภาคเอกชน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาโรงเรียนมหาดเล็ก ที่มาจากโรงเรียนฝึกหัดวิชาข้าราชการฝ่ายพลเรือนเป็นสถาบันอุดมศึกษา และเปลี่ยนเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อ พ.ศ. 2459 หลังจากนั้น ประเทศไทยเริ่มมีมหาวิทยาลัยเกิดขึ้นอีกหลายแห่ง ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การอุดมศึกษาของประเทศไทยเกิดจากความต้องการภายใน ซึ่งมาจากความจำเป็นในการพัฒนาบ้านเมือง แตกต่างจากลักษณะของประเทศจีน ที่จำเป็นต้องปฏิรูปการอุดมศึกษา เนื่องจากความล่าช้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้สูญเสียแผ่นดินของประเทศในบางส่วน ตกเป็นถึงอาณานิคมของประเทศตะวันตก

หลังจากกำเนิดการอุดมศึกษาแล้ว ระบบการบริหารจัดการการอุดมศึกษาของประเทศไทยได้พัฒนาต่อเนื่องตามกระบวนการพัฒนาของสังคม เช่น มีแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีการกระจายการอุดมศึกษาสู่ภูมิภาค มีกำเนิดมหาวิทยาลัยที่ไม่จำกัดจำนวนรับเข้าศึกษาแบบมหาวิทยาลัยเปิด จัดตั้งมหาวิทยาลัยเปิด มีการขยายโอกาสอนุญาตให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการอุดมศึกษา ตลอดจนการปฏิรูปการศึกษา ประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งนับว่าเป็นแผนแม่บทของการปฏิรูปการศึกษาไทยทั้งระบบในปัจจุบัน รวมทั้งการอุดมศึกษาด้วย

ในด้านการอุดมศึกษานั้น ล่าสุดได้ประกาศพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 กระบวนการพัฒนาการของการอุดมศึกษาไทย มีความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และได้รับการส่งเสริมผลักดันให้พัฒนาอย่างต่อเนื่องในแผนการศึกษาแห่งชาติต่าง ๆ มีการประกาศพระราชบัญญัติ และกฎกระทรวงต่าง ๆ ตามขั้นตอน การอุดมศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีแบบแผน ล่าสุด ประเทศไทยกำลังจัดระเบียบการบริหารจัดการอุดมศึกษาใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการพัฒนาประเทศตามนโยบายประเทศไทย 4.0

สำหรับการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้ประสบปัญหาในการพัฒนาในบางช่วงเวลา หลังจากสาธารณรัฐประชาชนจีนสถาปนา รัฐบาลเปลี่ยนระบบการจัดการอุดมศึกษาตามแบบในอดีตของสหภาพสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต ซึ่งการจัดอุดมศึกษานั้นหนักด้านอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อผลิตคนที่มีความรู้ในการเร่งฟื้นฟูประเทศจากยุคสงครามและพัฒนาต่อไป

ตั้งแต่ยุคกลางทศวรรษ 1960 ถึง กลางทศวรรษ 1976 การพัฒนาการอุดมศึกษาตามแนวตะวันตกของสาธารณรัฐประชาชนจีนหยุดชะงักระยะหนึ่ง เนื่องจากกระบวนการทางการเมือง สาธารณรัฐประชาชนจีน เริ่มการปรับปรุงการอุดมศึกษาครั้งที่ 2 ตั้งแต่ ค.ศ. 1985 โดยการแบ่งการบริหารเป็น 3 ระดับ และเปลี่ยนเป็น 2 ระดับในปี ค.ศ. 1993 การบริหารจัดการอุดมศึกษาอาศัยนโยบายของรัฐบาลมากกว่ากฎหมายแห่งชาติ การขยายตัวของการจัดการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เกิดขึ้นหลังจากปี ค.ศ. 1998 จนถึงปัจจุบัน

เมื่อเปรียบเทียบกับพัฒนาการอุดมศึกษาของประเทศไทยแล้ว การอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีลักษณะที่เริ่มต้นอย่างมีประสิทธิภาพในช่วงแรกเริ่มของการสถาปนาประเทศ แต่มีช่วงการหยุดการพัฒนา ทำให้การอุดมศึกษาล่าช้าเมื่อเทียบกับประเทศไทย แนวทางการพัฒนาไม่ได้เป็นแบบแผนมากเหมือนลักษณะของประเทศไทย แต่ได้รับการจัดระเบียบและเร่งพัฒนาขึ้นมาหลังจากการปฏิรูปครั้งที่ 2

วิชัย ตันศิริ (2549, น. 109) เคยกล่าวไว้ว่า นโยบายทางการศึกษาย่อมสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของประเทศและของโลก ยุคใดสมัยใดให้ความสำคัญเรื่องใด จะอยู่ที่เงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์

ปัจจุบัน สังคมโลกกำลังเข้าสู่ยุคการพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างรวดเร็ว ประเทศต่าง ๆ กำหนดนโยบายพัฒนาประเทศเพื่อก้าวทันสถานการณ์โลก สาธารณรัฐประชาชนจีนมีนโยบายและโครงการการพัฒนาประเทศ เช่น Made in China 2025 และ The Belt and Road ประเทศไทยกำหนดนโยบาย Thailand 4.0 และแผนการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อรองรับนโยบายประเทศการพัฒนาประเทศในยุคสมัยใหม่ จึงต้องอาศัยการพัฒนาการอุดมศึกษาเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญที่สุด

โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยจัดระบบการอุดมศึกษาเหมือนกัน หรือคล้ายกัน คือ การอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา แม้จะมีการเรียกชื่อที่ต่างกัน แต่ระดับการศึกษาเหมือนกัน เช่น การอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีการศึกษาเฉพาะทาง เทียบเท่าระดับอนุปริญญาของประเทศไทย การอาชีวศึกษาระดับสูงของสาธารณรัฐประชาชนจีน จะได้รับอนุปริญญา ประเทศไทยจะเป็นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง รูปแบบสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยเหมือนกัน แบ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน จำแนกโดยลักษณะการได้รับเงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน

การจัดการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยมีความแตกต่างกัน คือ มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยทุกประเภทของสาธารณรัฐประชาชนจีนสามารถจัดการอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา โดยเฉพาะระดับอนุปริญญาได้ ตามความถนัดของสถาบันอุดมศึกษา ตามความสามารถโดยอาศัยจุดแข็งของสถาบันอุดมศึกษาในด้านศักยภาพของคณาจารย์ ความหลากหลายของหลักสูตร ทรัพยากรสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน เครือข่ายทางวิชาการ วิชาชีพและภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนการสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากหน่วยงานบริหารทางการศึกษาของรัฐบาล และความร่วมมือพัฒนาหลักสูตรจากอุตสาหกรรมของภาครัฐ

ประเทศไทยจัดการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาในวิทยาลัยและวิทยาลัยชุมชนเป็นส่วนใหญ่ สามารถเข้าถึงความต้องการของชุมชน ช่วยส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นเป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกัน วิทยาลัยชุมชนมีข้อจำกัดเมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัย เช่น ศักยภาพของคณาจารย์ ความ

หลากหลายของหลักสูตร ศักยภาพของผู้เรียน ความทันสมัยของอุปกรณ์และเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เป็นต้น

ประเทศไทยมีมาตรฐานกลางของการอุดมศึกษาอย่างชัดเจน เช่น การแบ่งหลักสูตรของปริญญาตรี การกำหนดหน่วยกิตชัดเจนสำหรับหลักสูตรของการอุดมศึกษาในทุกระดับ และการกำหนดแผนการศึกษาสำหรับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา เป็นต้น มาตรฐานกลางของการอุดมศึกษาดังกล่าว ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีมีมาตรฐาน มีเกณฑ์ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีประโยชน์ที่ช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถเชื่อมโยงหลักสูตรกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศได้สะดวก และอำนวยความสะดวกแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ที่ประสงค์ศึกษาต่อที่สถาบันอื่นหรือประเทศอื่น

ระบบการบริหารการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย มีความเหมือนกันในระดับภาพรวม ทั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยให้ความสำคัญแก่การบริหารจัดการอุดมศึกษาเหมือนกัน โดยจัดให้มีหน่วยงานบริหารจัดการอุดมศึกษาในระดับกลางเป็นหน่วยงานระดับกระทรวง ที่สังกัดคณะรัฐมนตรีโดยตรง ปัจจุบันนี้ สาธารณรัฐประชาชนจีนมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ดูแลบริหารจัดการอุดมศึกษาในระดับส่วนกลาง คณะกรรมการที่มีหน้าที่กำกับดูแลในด้านต่าง ๆ ของการอุดมศึกษา เป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ ยกเว้นคณะกรรมการบริหารปริญญาที่ดูแลการบัณฑิตศึกษาเป็นหน่วยงานสังกัดคณะรัฐมนตรี

ประเทศไทยจัดตั้งหน่วยงานบริหารการอุดมศึกษาในส่วนกลาง เป็นหน่วยงานที่มีระดับสูงและมีหน้าที่ดูแลการอุดมศึกษาโดยเฉพาะ เช่น สถาบันนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ภายใต้กำกับของคณะรัฐมนตรี จัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อกำกับดูแลการอุดมศึกษาโดยเฉพาะ มีคณะกรรมการระดับกระทรวงอื่นร่วมกันดูแลด้านต่าง ๆ ของการอุดมศึกษา การจัดโครงสร้างในระดับส่วนกลางที่มีผู้บริหารประเทศดูแลโดยตรงและมีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน สามารถช่วยให้การบริหารจัดการอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การบริหารจัดการอุดมศึกษาในระดับท้องถิ่น สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยมีความแตกต่างกันในบางส่วน สาธารณรัฐประชาชนจีนแบ่งอำนาจการบริหารเป็น 2 ระดับ โดยกำหนดในกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ส่วนประเทศไทยเน้นหลักการกระจายอำนาจแก่องค์กรที่เป็นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นหลัก โดยพระราชบัญญัติเฉพาะสำหรับแต่ละสถาบัน

รัฐบาลท้องถิ่นของสาธารณรัฐประชาชนจีน มีอำนาจและหน้าที่บริหารจัดการอุดมศึกษาอย่างสมบูรณ์แบบ เช่น การวางแผนการจัดการอุดมศึกษา การอนุมัติจัดตั้งสถาบัน

อุดมศึกษาที่ไม่ใช่มหาวิทยาลัย การตรวจสอบสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น สามารถบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาทุกระดับและทุกรูปแบบที่อยู่ในพื้นที่

ประเทศไทยมีนโยบายให้ส่งเสริมการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่การบริหารจัดการอุดมศึกษา รวมทั้งการบริหารวิทยาลัยชุมชน ยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

การบริหารจัดการอุดมศึกษาในระดับสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย มีความแตกต่างกัน

สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ และเสรีภาพทางวิชาการ เป็นสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองจากราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ภายในสถาบัน สภามหาวิทยาลัยที่ประกอบด้วยกรรมการจากหลายภาคส่วนเป็นองค์กรบริหารและการตัดสินใจสูงสุดของมหาวิทยาลัย ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละระดับชั้น เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดตามระดับ

สถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน อยู่ภายใต้การนำและการบริหารของคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์ประจำสถาบัน อธิการบดีเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารกิจการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา แต่อำนาจการตัดสินใจสูงสุด อยู่ที่คณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์ประจำสถาบัน อธิการบดีมีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการพรรคมากกว่าเป็นผู้บัญชาการสถาบัน ภายในคณะวิชา และหน่วยงานย่อยของคณะวิชา มีสาขาของพรรคคอมมิวนิสต์และมีบทบาทอำนาจเช่นกัน ผู้บริหารของหน่วยงานย่อย เป็นผู้ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการ ในขณะเดียวกัน ผู้บริหารในแต่ละระดับ จะต้องเป็นกรรมการในคณะกรรมการพรรคฯตามระดับ เช่น อธิการบดีเป็นกรรมการของคณะกรรมการพรรคฯระดับสถาบัน คณบดีเป็นกรรมการของคณะกรรมการพรรคฯระดับคณะวิชา ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ต้องเป็นสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์จีนอยู่แล้ว จึงจะมีสิทธิ์เป็นกรรมการโดยตำแหน่งได้

สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ได้จัดโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นลักษณะจากส่วนกลาง ท้องถิ่นและสถานศึกษา โดยการเน้นการกระจายอำนาจ สรรค์ วรรณทร์ และทิพวัลย์ คำคง (2545, น. 2) ได้พูดถึงการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษา คือ หน่วยงานบริหารในส่วนกลาง ขอมให้หน่วยงานระดับล่าง หรือระดับปฏิบัติมีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ การตัดสินใจทางการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเอง โดยอยู่ในความรับผิดชอบและการกำกับจากส่วนกลาง หากพิจารณาตามความหมายนี้ สาธารณรัฐประชาชนจีนได้ทำการกระจายอำนาจจากส่วนกลางแก่รัฐบาลท้องถิ่น ให้มีอำนาจการบริหารจัดการอุดมศึกษาอย่าง

สมบูรณ์ แต่ไม่ได้มีการกระจายอำนาจสู่สถาบันอุดมศึกษาในด้านแนวทางการจัดการศึกษา การบริหารสถาบัน ตลอดจนมีการควบคุมการแต่งตั้งอาจารย์ของมหาวิทยาลัยของรัฐ ประเทศไทยได้กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่เนื่องจากว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนมากยังไม่พร้อมที่จะจัดการอุดมศึกษาอย่างสมบูรณ์ ดังนั้น จึงจัดการอุดมศึกษาจำกัดเฉพาะวิทยาลัยชุมชน สถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยได้รับการกระจายอำนาจในการบริหารมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาทั้งในด้านแนวทางการจัดการศึกษาและการบริหารภายใน แต่ในขณะเดียวกัน การควบคุมแนวทางการจัดการศึกษาของกรมอุดมศึกษา จึงเป็นสิ่งที่มีความยากลำบากมากกว่าเมื่อเทียบกับรัฐบาลของสาธารณรัฐประชาชนจีน การพัฒนาและความก้าวหน้าในด้านการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้แสดงให้เห็นว่า ระบบการบริหารในระดับสถาบันอุดมศึกษา แม้ว่าไม่ได้ทำให้สถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความอิสระและเสรีภาพในลักษณะเดียวกันกับสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย แต่สามารถกำกับมหาวิทยาลัยในการดำเนินการจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐอย่างถูกต้อง รองรับแนวทางการพัฒนาทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการการเงินและงบประมาณการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

สถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยต่างก็ได้รับเงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินของประเทศเหมือนกัน แต่แหล่งที่มา และรูปแบบการได้มาของเงินอุดหนุนมีความแตกต่างกัน สาธารณรัฐประชาชนจีนมีระดับการบริหารจัดการอุดมศึกษา 2 ระดับคือ ระดับส่วนกลางและระดับส่วนท้องถิ่น ดังนั้น การลงทุนด้านการจัดการอุดมศึกษาจึงแยกเป็นส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐานกลางเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดค่าใช้จ่ายของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อประกอบการจัดทำงบประมาณประจำปี จัดสรรงบประมาณเพื่อสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดกระทรวง และ โครงการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับประเทศ กรมการศึกษาหรือคณะกรรมการการศึกษาของท้องถิ่น กำหนดมาตรฐานค่าใช้จ่ายประจำปี ตามแนวทางมาตรฐานกลาง บวกกับสภาพความเจริญของท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในการจัดทำงบประมาณ สถาบันอุดมศึกษาจะได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด

สาธารณรัฐประชาชนจีน จัดสรรงบประมาณทางการศึกษาโดยกำหนดสัดส่วนของ GDP ของประเทศ ในขณะที่อนุญาตให้รัฐบาลท้องถิ่นเก็บภาษีเงินเพิ่มการศึกษาสำหรับภาคอุตสาหกรรมและภาคธุรกิจ เพื่อเป็นเงินอุดหนุนการจัดการศึกษาโดยเฉพาะ

การกำหนดเก็บภาษีเพิ่มสำหรับการศึกษาโดยเฉพาะ ทำให้เงินอุดหนุนทางการศึกษาเชื่อมโยงกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิด เงินอุดหนุนทางการศึกษาไม่ได้เป็นจำนวนที่ตายตัวโดยกำหนดสัดส่วนของ GDP ของประเทศ มีความคล่องตัวในการเพิ่มหรือลดจำนวนตามสภาพการขยายตัวของเศรษฐกิจในท้องถิ่น แต่ปัญหาที่ตามมา คือ มณฑลที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ สถาบันอุดมศึกษาจะได้รับเงินอุดหนุนจากส่วนภาษีเพิ่มทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในมณฑลที่ด้อยพัฒนา จะได้รับเงินอุดหนุนจากส่วนภาษีเงินเพิ่มทางการศึกษาน้อย จึงต้องอาศัยความช่วยเหลือจากงบประมาณของส่วนกลาง

ประเทศไทยจัดสรรการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยการใช้จ่ายของสถานศึกษาโดยตรง มีการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือการอุดมศึกษาเอกชน และกองทุนเงินให้กู้ยืมสำหรับนักศึกษา ระบบการจัดตั้งกองทุนเป็นการลงทุนทางการศึกษาจากงบประมาณแผ่นดิน ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษาที่ค่อนข้างสูง เมื่อคิดเป็นสัดส่วนของ GDP รายงานของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) (ม.ป.ป.) แสดงให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การความร่วมมือเพื่อเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) พบว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนการใช้งบการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดินมากกว่าค่าเฉลี่ยถึง ร้อยละ 11.6 และสูงกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างเช่น ญี่ปุ่นและเยอรมัน ถึง 2.5 เท่า ในขณะที่จ่ายมาก แต่กลับได้น้อย เพราะผลผลิตของระบบการศึกษามีคุณภาพต่ำ ดังนั้น เมื่อนำแนวคิดของเกริกเกรียติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2552, อ้างถึงใน ชัยมงคล สุพรหมอินทร์, 2557, น. 83-84) ด้านหลักของการประหยัด หลักของผลประโยชน์มาพิจารณาแล้ว ประเทศไทยสมควรพัฒนาแหล่งที่มาอื่นเพื่ออุดหนุนการศึกษาเพื่อลดภาระของงบประมาณแผ่นดินได้ในบางส่วน จากผลการวิจัยในครั้งนี้ การเก็บภาษีเงินเพิ่มเพื่ออุดหนุนการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยลดภาระงบประมาณและเพิ่มเงินรายได้ให้แก่ระบบการศึกษาได้

การบริหารงานบุคคลทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

ระบบการบริหารงานบุคคลด้านการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย มีความเหมือนกัน คือ บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา มีสวัสดิการเทียบเท่าข้าราชการในสาธารณรัฐประชาชนจีน เรียกว่า พนักงานในองค์กรหรือหน่วยงานสาธารณะ สำหรับประเทศไทย คือ ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา บุคลากรทางการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย สามารถเทียบตำแหน่งข้าราชการได้เหมือนกัน

ตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยมีความแตกต่างกัน คือ ตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน เริ่มจากผู้ช่วยอาจารย์ อาจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ สถาบันอุดมศึกษาสามารถแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ได้ สามารถพิจารณาคุณสมบัติผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ได้ แต่ต้องนำส่งรายชื่อให้กรมการศึกษาท้องถิ่นพิจารณาให้ความเห็นชอบ สำหรับการแต่งตั้งตำแหน่งรองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ เป็นอำนาจของกรมการศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดในระดับกระทรวง ซึ่งเป็นการกำหนดที่สอดคล้องกับระบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาของประเทศ คือ การบริหารโดยกระทรวงศึกษาธิการในส่วนกลาง และกรมการศึกษาหรือคณะกรรมการการศึกษาในท้องถิ่น

ตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย เริ่มจากอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ สภาของสถาบันอุดมศึกษามีอำนาจในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ โดยอธิการบดีออกคำสั่งแต่งตั้งและแจ้งให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาทราบ สำหรับผู้ที่ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ จะต้องให้สภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติแล้ว คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาให้ความเห็นชอบ และเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเสนอนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้ง

ดังที่ Robbins & Coulter (2014, p. 306) ได้กล่าวไว้ว่าการบริหารงานบุคคลมีความสำคัญคือ เป็นที่มาของจุดแข็งในการแข่งขัน และวิธีการบริหารงานบุคคลขององค์กร มีผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานขององค์กรอย่างมาก การบริหารงานบุคคลทางการศึกษา จึงเป็นงานสำคัญสำหรับการยกระดับคุณภาพการศึกษาของการอุดมศึกษา สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ต่างกำหนดให้บุคคลทางการศึกษาสามารถเทียบข้าราชการได้ในด้านตำแหน่งและสวัสดิการ สามารถควบคุมมาตรฐานคุณภาพและสร้างแรงจูงใจเป็นอย่างดี

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย

สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน

สาธารณรัฐประชาชนจีน จัดระบบการประกันคุณภาพในรูปแบบการตรวจการจัดการศึกษาตามระดับการบริหารเป็นแนวตั้ง คือ การประเมินระดับชาติโดยกระทรวงศึกษาธิการ ประเมินระดับท้องถิ่นทำโดยกรมการศึกษา และประเมินภายในโดยสถาบันอุดมศึกษา

ประเทศไทยจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาในรูปแบบการประเมินภายในและภายนอกเป็นแนวนอนที่เชื่อมโยงกัน

รูปแบบการประเมินของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่จัดตั้งใหม่ การประเมินการจัดการศึกษาในภาพรวมที่เป็นการประเมินทั่วไป และการประเมินเพื่อคัดเลือกสถาบันอุดมศึกษาดีเด่น ระบบการประเมินแบบแบ่งระดับการบริหาร สามารถส่งเสริมให้การบริหารจัดการอุดมศึกษาในแต่ละระดับและแต่ละขั้นต่อนั้นมีความรัดกุมมากขึ้น การตรวจและการประเมินในแต่ละระดับ ต้องปฏิบัติตามเกณฑ์การตรวจอย่างถูกต้องครบถ้วน เพื่อรับผิดชอบต่อการตรวจและการประเมินจากระดับที่สูงกว่า รูปแบบการตรวจเพื่อการคัดเลือกสถาบันอุดมศึกษาดีเด่น ก็เป็นวิธีที่แบ่งระดับสถาบันอุดมศึกษาตามผลการตรวจหรือผลการประเมิน จึงมีผลทำให้เกิดแรงจูงใจในการแข่งขันระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ประเทศไทยมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ละเอียด มีตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรมและครอบคลุมอย่างทั่วถึงในการจัดการอุดมศึกษา โดยแบ่งเป็นการประเมินภายในและภายนอก การประเมินภายในแบ่งระดับตามลำดับการบริหารจัดการศึกษา คือ ระดับหลักสูตร ระดับคณะวิชา และระดับสถาบัน สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการประเมินภายในทุกปี สามารถดำเนินการปรับปรุง และติดตามได้อย่างใกล้ชิด

การประกันคุณภาพภายนอก ดำเนินการโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สกอ) โดยการกำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพมาตรฐานขั้นพื้นฐาน และเกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับทำทนาย การประเมินภายนอกจะเริ่มต้นจากการวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองภายในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างการประเมินภายนอกและภายใน

การประเมินคุณภาพการศึกษาตามแบบแนวนอนโดยการประเมินภายนอกและภายในที่เชื่อมโยงต่อเนื่องกัน ทำให้สามารถทราบถึงสภาพการจัดการอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาโดยรวม สามารถนำข้อมูลประกอบการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับองค์กรรวม

การจัดโครงสร้างการทำงานแบบแนวดิ่ง ต้องคำนึงถึงอำนาจการตัดสินใจ ระดับการบังคับบัญชา ช่องว่างของการควบคุม การมอบอำนาจ และการกระจายอำนาจ (Bateman & Snell, 2013, pp.267-272) ลักษณะการทำงานนี้สามารถทำให้การบริหารงานและการควบคุมได้ใกล้ชิด การตรวจประเมินเพื่อประกันคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสาธารณรัฐประชาชน

จีน จึงสามารถควบคุมคุณภาพของผลการประเมินให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงได้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ และสอดคล้องกับการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการอุดมศึกษาทั้งระบบ

ประเทศไทยจัดระบบการประกันคุณภาพแบบแนวนอน โดยการประเมินภายใน เชื่อมโยงกับการประเมินภายนอก แต่ไม่มีการตรวจสอบความถูกต้องของผลการประเมินตามสายบังคับบัญชา จึงต้องอาศัยความรับผิดชอบของผู้ประเมินทั้งภายในและภายนอกเป็นอย่างสูง ซึ่งอาจเกิดปัญหาผลการประเมินที่ไม่ถูกต้องแม่นยำ สาธารณรัฐประชาชนจีนจัดการประกันคุณภาพโดยเน้นหนักที่การตรวจสอบแบบแนวตั้ง จึงสมควรเพิ่มระบบความร่วมมือระหว่างองค์กรแบบแนวนอนเหมือนประเทศไทย ในขณะที่ประเทศไทยจัดการประกันคุณภาพเน้นหนักที่แนวนอน โดยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอก สมควรเพิ่มกลไกการตรวจผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาแบบแนวตั้ง โดยมีหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้ตรวจสอบเหมือนสาธารณรัฐประชาชนจีน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย ได้ข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลของประเทศไทยควรยึดการปฏิรูปการอุดมศึกษาของประเทศไทยเป็นนโยบายเชิงยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจตาม โมเดล Thailand 4.0 จัดทำโครงการศึกษาและวิเคราะห์การจัดการอุดมศึกษาในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็งและจุดอ่อน พัฒนาจุดแข็งและปรับปรุงจุดอ่อนเพื่อให้การอุดมศึกษาเป็นพลังขับเคลื่อนนโยบาย Thailand 4.0 ให้ประสบความสำเร็จ

2. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควรพัฒนากลไกเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา เพื่อป้องกันมิให้เกิดการบริหารการอุดมศึกษาแบบรวมศูนย์อำนาจมากเกินไป ในขณะที่เดียวกัน ส่งเสริมการกระจายอำนาจการจัดการอุดมศึกษาไปยังสถาบันอุดมศึกษารูปแบบอื่น เช่น วิทยาลัยชุมชน ให้มีหลักสูตรระดับที่สูงขึ้น และคณาจารย์ที่มีศักยภาพมากขึ้น

3. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณาและเสนอต่อนายกรัฐมนตรี ในเรื่องการเก็บภาษีเงินเพิ่มเพื่อการศึกษาในภาคอุตสาหกรรมและภาคธุรกิจ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษามีโอกาสได้รับเงินอุดหนุนมากขึ้น

4. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควรพิจารณาพัฒนาระบบการประกันคุณภาพแบบแนวดิ่ง โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดมีส่วนร่วมในการตรวจและประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำ เพื่อเพิ่มความรับผิดชอบของคณะกรรมการประกันคุณภาพในแต่ละระดับ และเป็นส่วนเพิ่มเติมของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาปัจจุบัน

5. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ส่งเสริมการขยายระดับหลักสูตรและประเภทหลักสูตรของวิทยาลัยชุมชนให้มากขึ้น โดยนโยบายที่ส่งเสริมให้คณาจารย์ที่มีศักยภาพไปทำงานที่วิทยาลัยชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาที่จัดก่อนระดับอุดมศึกษา ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับพื้นฐาน เป็นปัจจัยนำเข้า (Input) สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีผลกระทบต่อกระบวนการแปรสภาพ (Process) และปัจจัยนำออก (output) การศึกษาขั้นพื้นฐานของสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย มีลักษณะเฉพาะเป็นอย่างไร มีความเหมือนกันและแตกต่างกันอย่างไร ควรทำการวิจัยต่อไปในอนาคต

2. ระบบการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการอุดมศึกษาในด้านคุณภาพนักศึกษา นอกจากนั้น มีผลกระทบต่อโอกาสการได้รับการศึกษาระดับสูง ความเสมอภาคทางการศึกษา การวิจัยในครั้งนี้ ไม่ได้ศึกษาการบริหารจัดการการอุดมศึกษาในประเด็นที่กล่าวข้างต้น ควรทำการวิจัยต่อไปในอนาคต

3. การวิจัยในครั้งนี้ ไม่ได้ศึกษาระบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง (Hong Kong) และมาเก๊า (Macau) ของสาธารณรัฐประชาชนจีน มีระบบการศึกษาที่แตกต่างจากแผ่นดินใหญ่ การวิจัยในอนาคตควรทำการวิจัย เพื่อได้มีการศึกษาวิจัยการอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างครบถ้วน

4. สาธารณรัฐประชาชนจีนมีการจัดการอุดมศึกษาสำหรับชนเผ่าโดยเฉพาะ มีลักษณะการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากการอุดมศึกษาทั่วไป ทั้งในด้านการรับเข้าศึกษาและการบรรจุการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ควรทำการศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต

5. การจัดการศึกษาสำหรับชนเผ่าของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นระบบการศึกษาที่จัดให้เป็นพิเศษตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา การวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษาเฉพาะการจัดการอุดมศึกษาสำหรับชนเผ่า ควรทำการศึกษาวิจัยการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสำหรับชนเผ่าในอนาคต จะได้งานวิจัยระบบการจัดการศึกษาชนเผ่าของสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างสมบูรณ์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กฎกระทรวง กำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหา การเลือกประธาน กรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ ใน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2546. (2546). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 129 ก, 29-33.

กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. (2550, 16 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 24 ก. หน้า 29-36.

กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561, 23 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก. น. 3-5.

กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546. (2546, 1 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 120 ตอนที่ 36 ก.

กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546. (2546). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 63 ก, 30-34.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (ม.ป.ป.). ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้น 22 กรกฎาคม 2562 จาก <http://www.dla.go.th/work/abt/>

กรมสรรพากร. (2547). ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เพื่อยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะและอากรแสตมป์ สำหรับเงินได้ที่จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการสนับสนุนการศึกษา. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนที่ 16 ง, 22-24.

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (ม.ป.ป.). โครงสร้างภารกิจกระทรวง. สืบค้นจาก <https://www.mhesi.go.th/home/index.php/aboutus/vision-mission>

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (ม.ป.ป.). วิสัยทัศน์ พันธกิจ. สืบค้นจาก <https://www.mhesi.go.th/home/index.php/aboutus/vision-mission>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2019). ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นจาก http://www.moe.go.th/main2/Moe_his.htm

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา. 1-18.*

สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/educationarea/pdf/areapg.pdf>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548, 25 พฤษภาคม) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐาน
หลักสูตรระดับอนุปริญญา พ.ศ. 2548. *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนพิเศษ 39 ง 2-6.*

กระทรวงศึกษาธิการ. (2549, 21 สิงหาคม). กฎกระทรวงกำหนดลักษณะของมหาวิทยาลัย สถาบัน
และวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนที่ 83 ก. น. 1-3.*

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551.* กรุงเทพฯ:
กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *การกระจายอำนาจการศึกษาสู่ท้องถิ่น.* สืบค้น 9 มีนาคม 2562 จาก
https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=17360&Key=news_research

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553, 2 เมษายน). กฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกัน
คุณภาพการศึกษา. *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนที่ 23 ก 22-35.*

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554, 24 เมษายน). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐาน
สถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554. *ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 128 ตอนพิเศษ 47 ง 44-46.*

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558, 13 พฤศจิกายน) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐาน
หลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558. *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนพิเศษ 298 ง 2-11*

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558, 13 พฤศจิกายน) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐาน
หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558. *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนพิเศษ 295 ง 12-24*

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558, 13 พฤศจิกายน) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการ
บริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558. *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132
ตอนพิเศษ 295 ง 25-30.*

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560, 13 พฤศจิกายน). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแต่งตั้ง
คณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัด พ.ศ. 2560 *ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม 134 ตอนพิเศษ 276 ง, 5-9.*

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนโยบายระบบการคัดเลือกกลาง
บุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. ม.ป.พ. สืบค้นจาก <https://op.mahidol.ac.th/ea/wp-content/uploads/2018/12/Meeting-documents6-61.pdf>*

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *โครงสร้าง/อำนาจหน้าที่/อัตรากำลังปัจจุบัน. ม.ป.พ.*

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. (ม.ป.ป.). *อำนาจหน้าที่. สืบค้น 8 มิถุนายน 2562 จาก
<https://www.studentloan.or.th/th/aboutus/1561454106>*

- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2017). การปฏิรูปการปกครองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว : ประสบการณ์จากสิงคโปร์ชวา และอินเดียพ.ศ. 2413 -2415. *วารสารการบริหารปกครอง*, 6(1), 1-30.
- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2559. (2559, 9 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนพิเศษ 286 ง*, 67-103.
- เจียน ธีระวิทย์. (2548). จีนศึกษาในไทยและความร่วมมือไทย-จีนด้านการศึกษา. สืบค้น 6 ธันวาคม 2561 จาก http://www.thaiworld.org/th/thailand_monitor/answer.php?question_id=193
- คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2552). *ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552*. ม.ป.พ. สืบค้นจาก <https://drive.google.com/file/d/1APnDeEMpJT-hv7uwgOjSPHQGuppr-kY7/view>
- คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562, 22 พฤษภาคม). ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562. *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 130 ง*. 19-24
- คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562, 22 พฤษภาคม). ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ พ.ศ. 2562. *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 130 ง* 25-30
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2555). *ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดตั้งส่วนงานภายในของสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2555*. สืบค้น 12 มีนาคม 2562 จาก <http://www.mua.go.th/users/he-commission/doc/law/ohec%20law/2555%20inside%20division.pdf>
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). *ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำบัญชีและรายงานงบการเงินประจำปีของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558*. ม.ป.พ.: ผู้แต่ง
- คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2562). *พันธกิจกรอบแนวคิด และอุดมการณ์* สืบค้น 2 สิงหาคม 2562 จาก <http://www.otep.go.th/?p=otep-page&id=6>
- คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ. (2559, 21 มีนาคม). คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 11/2559 เรื่อง การบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค. *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนที่ 68 ง*, 6-8.

- คุรุสภา. (2018). *วิสัยทัศน์และพันธกิจ*. สืบค้น 4 กรกฎาคม 2562 จาก http://www.ksp.or.th/ksp2018/ksp_vision_mission/
- คุรุสภา.(2562). *วิสัยทัศน์และพันธกิจ*. (2562). สืบค้น 7 กันยายน 2562 จาก http://www.ksp.or.th/ksp2018/ksp_vision_mission/
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จักรพรรดิ วัฒนา. (2552). *กฎหมายการศึกษา ใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (บ.ก.), สารานุกรมวิชาชีพครูเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว:เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (pp. 13-18)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2018). *ประวัติบัณฑิตวิทยาลัย*. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2562 จาก <https://www.grad.chula.ac.th/about.php?id=14>
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2019). *ประวัติจุฬาฯ:สถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทย*. สืบค้น 6 กรกฎาคม 2562 จาก <https://www.chula.ac.th/about/overview/history/>.
- ชัย เรื่องศิลป์. (2523). *ประวัติศาสตร์ไทยสมัยโบราณก่อนศตวรรษที่ 25*. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาคาร.
- ชัยจันทิก, ส. (2560). การพัฒนารูปแบบการให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาของภาครัฐในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 14(65), 173-192.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2548). *พุทธศาสนาและการรวมอาณาจักรสมัยต้นอยุธยา (พ.ศ.1893-1991/ค.ศ. 1351-1448)*. ใน *ชำระศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์ (บก.)*, *อยุธยา: ประวัติศาสตร์และการเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 4 ปรับปรุง)* (น. 171-188). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ชูبری ม่วงกุ่ม. (2558). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). หาดใหญ่: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ณัฐยานันท์ พงษ์สุวรรณ, และชุตินญา แสงวิทย์เวช. (2561). "เอนทรานซ์ – แอดมิชชัน – TCAS" ต้องเปลี่ยนก็รอบถึงถูกใจเธอ. สืบค้น 6 สิงหาคม 2562 จาก <https://www.komchadluek.net/news/scoop/328170>

- ถั่วทูน. (2548). ชาวอยุธยาในพระบรมโพธิสมภารของกษัตริย์พม่าในปลายพุทธศตวรรษที่ 21 ถึงกลางพุทธศตวรรษที่ 23 (คริสต์ศตวรรษที่ 16 และ 17) (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, ผู้แปลและเรียบเรียง) *อยุธยา: ประวัติศาสตร์และการเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 4, pp. 258-273). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ทศพร โสดาบรณ, และวันดี พินิจวรสิน. (2561). กายนคร: นิเวศวัฒนธรรมเมืองโบราณสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ 19-20. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 17(1), 22-29.
- ชนัชชา คงสง. (2562). การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*, 6(3), 23-49.
- ธนาคารโลก. (2562). *ธนาคารโลกในประเทศไทย: บริบท*. สืบค้น 7 สิงหาคม 2562 จาก <https://www.worldbank.org/th/country/thailand/overview>
- ธีรภัท ชัยพิพัฒน์. (2556). การขยายตัวทางการค้าผ่านแดนระหว่างไทย-จีนตอนใต้ และการพัฒนาการขนส่งในกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบนภายใต้กรอบเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 39(1), 96-111.
- นรชาติ วัจ. (2561). บทบาทรัฐบาลท้องถิ่นของสาธารณรัฐประชาชนจีนในยุคปัจจุบัน: กรณีศึกษามณฑลยูนนาน. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 11(3), 24-38.
- เบญจมาศ เกกนิษะ. (2561). *ย้อนอดีต 60 ปี จาก "เอ็นทรานซ์" ถึง "ทีแคส" ทำไม ยิ่งปรับ-ยิ่งห่วย*. สืบค้น 8 กันยายน 2562 จาก https://www.matichon.co.th/education/news_984490
- ปณต แสงเทียน. (2558). ยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมทางทะเลของจีน: ความเกี่ยวข้องกับอาเซียนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. *The National Defence College of Thailand Journal*, 57(3), 49-61.
- ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550. (2550, 2 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนพิเศษ 39 ง. น. 8-62*.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560. (2560, 7 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 63 ก*, 53-56.
- ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562. (2562, 22 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 130 ง. 13-18*.

- ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2562. (2562, 22 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 136 ตอนพิเศษ 130 ง. 19-24.
- ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ พ.ศ. 2562. (2562, 25 พฤษภาคม) *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 136 ตอนพิเศษ 130 ง. 25-30.
- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550. (2550). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ม.ป.ท. ประสงค์ สุขุม. (2548). 150 ปี จากกฎจันถึงประมุขมิชชันนารีกับการศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปองหทัย พึ่งนุ่ม. (2560). การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดสวัสดิการของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสำหรับประเทศไทย. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(1), 847-860.
- ปาริชาติ โปธิ, พัทธนา อินทร์ศรี, สิทธิกร สุมาลี, และวิภารัตน์ แสงจันทร์. (2558). การวิเคราะห์เปรียบเทียบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยและประเทศนิวซีแลนด์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา*, 3(3), 65-75.
- ผาสุข อินทรารุช. (2545). ตำนานเมืองลพบุรี (ละโว้). *ตำรงวิชาการ*, 1(1), 1-28. สืบค้นจาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/damrong/article/view/21371>
- แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503, (2503, 20 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 77, ตอนที่ 86, น. 1-9.
- แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520, (2520, 12 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 94, ตอนที่ 31, น. 337-360.
- แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2535, (2535, 23 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 109, ตอนที่ 31, น. 1-14.
- พนมกร ทาวัง. (2560). ปรัชญาประเพณีของศาสนาคริสต์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย. *วารสารพุทธมณฑล*, 2(1), 15-21.

- พรเพ็ญ อ้นตระกูล, นิธิ เอียวศรีวงศ์, และกาญจน์ ละอองศรี. (2545). *เอกสารการสอนชุดวิชา ประวัติศาสตร์ไทยหน่วยที่ 1-7 (ฉบับปรับปรุง) (ปรับปรุงครั้งที่ 1)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระครูโสภิตปัญญากร (กล้า กตปุญโญ), และพระครูโสภาสนนทกิตติ. (2558). บทบาทของวัดในฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 2(3), 80-86.
- พระมหาสิทธิชัย ชยสิทธิ (ปัญญาไวย). (2560). ภาษาบาลีกับการศึกษาคัมภีร์พระพุทธศาสนา. *Dhammathas Academic Journal*, 17 (3), 165-176./
- พระราชกฤษฎีกา ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 420) พ.ศ. 2547. (2547). กรมสรรพากร. สืบค้น 5 มีนาคม 2562 จาก <https://www.rd.go.th/publish/21455.0.html>
- พระราชบัญญัติ สถานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562. (2562, 1 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก*, 8-40.
- พระราชบัญญัติกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ.2560. (2560, 27 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 12 ก*, 1-18.
- พระราชบัญญัติกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560. (2560, 27 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 12 ก*, 1-18
- พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. (2545, 31 ธันวาคม) *ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนที่ 128 ก*. น.11-14
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (2553). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนที่ 45 ก*, 1-3
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542. (2562). *ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 57 ก*, 49 - 53
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก*, 1-23.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก*, 1-22.
- พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551. (2551, 5 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 ตอนที่ 43 ก*, 49 -53
- พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562. (2562, 1 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 57 ก*, 54-78.

พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562. (2562, 26 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก, 54-78.

พระราชบัญญัติประถมศึกษา พระพุทธศักราช 2464. (2464, 23 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 38, 246-289.

พระราชบัญญัติประถมศึกษา พระพุทธศักราช 2478. (2478, 24 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 52 1591-1616

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2562. (2562, 1 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก, 1-6.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547. (2547, 23 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 121 ตอนพิเศษ 79 ก, 1-81.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551. (2551, 25 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 129 ตอนที่ 22 ก, 1-53.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2562. (2562, 1 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 121 ตอนพิเศษ ที่ 70 ก, 105-108.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547. (2547). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 121 ตอนพิเศษ ที่ 70 ก, 1-23.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534. (2534, 4 กันยายน) *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 108 ตอนที่ 156, 1-41.

พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512. (2512, 6 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 86 ตอนที่ 19, 15-51.

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522. (2522, 27 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 96 ตอนที่ 63, 1-39

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546. (2546, 30 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 120 ตอนที่ 107 ก, 1-32.

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546. (2546). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 120 ตอนที่ 52 ก, 1-30.

พลาดิษฐ์ สิทธิชัยกิจ. (2547). *ประวัติศาสตร์ไทย ฉบับเสริมการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สุภาพใจ.

ไพฑูริย์ สินลารัตน์. (2557). *ประวัติศาสตร์การศึกษาไทย: มองผ่านยุคสมัยของโรงเรียนการศึกษากับสังคมไทย: มองผ่านยุคสมัยของการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2562). *หลักและพื้นฐานการอุดมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภิญโญ สาร. (2526). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของคุรุสภา.
- เมธาวี ยุทธพงศ์ธาดา. (2550). นโยบายการสอนภาษาต่างประเทศของไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน. *วารสารอักษรศาสตร์*, 36(2), 1-13.
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2557. (2558, 20 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 82 ง*, 1-21.
- รังรอง เจียมวิจักขณ์. (2558). จินตมณีฉบับกรมหลวงวงษาธิราชสนิท: การศึกษาในฐานะแบบเรียนสำหรับกุลบุตรผู้พากเพียร. *วรรณวิทัศน์*, 15(พิเศษ), 177-236.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, 1-90.
- โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์. (2562). *เหตุผลของการจัดตั้งโรงเรียน*. สืบค้น 9 สิงหาคม 2562 จาก https://www.mwit.ac.th/content.php?content_title=REASON_TITLE&content=REASON_CONTENT
- เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). *หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการเทียบตำแหน่งอย่างอื่นเท่ากับการดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551.ม.ป.พ.*
- วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ. (2559). เศรษฐกิจการค้าในสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอนต้น. *วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 38(2), 65-89.
- วิชัย ต้นศิริ. (2549). *อุดมการณ์ทางการศึกษา: ทฤษฎี และภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชุดา พรายขงศ์. (2561). พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี: วัฒนธรรมนานาชาติ. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 6(ฉบับพิเศษ), 232-246.
- วิเชียร ต้นศิริคงคล และสัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2554). นโยบายการปฏิรูปอุดมศึกษาจีน: วิกฤตหรือโอกาสทางการศึกษา. *วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย*, 3(2), 97-127. Retrieved from <http://www.polsci-law.buu.ac.th/journal/document/3-2/3.pdf>
- วิโรจน์ ชีวาสุขถาวร. (2555). นครจำปาศรี นครโบราณแห่งมหาสารคาม. *วารสารน้ำจ้ว*, 26 (2012), 273-298.

- วีระชาติ กิเลนทอง. (2560). *สภาวะการศึกษาไทย ปี 2558/2559: ความจำเป็นของการแข่งขันและการกระจายอำนาจในระบบการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ, จรัส สุวรรณมาลา, ตระกูล มีชัย, วศิน โคมุท, เสาวนีย์ วิจิตรโกสุม, เอื้ออารีย์ อึ้งจะนิล, ... เจตน์ ดิษฐอุดม. (2557). *รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการกระจายอำนาจของไทย*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีราวัลย์ จันทร์ปลา, แคนทรินทร์ พับทิมเทศ, และวัลวิกา สัตถาวร. (2555). *การศึกษาลักษณะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่เข้าศึกษาปีการศึกษา 2554*. ม.ป.พ.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2516). *การปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ 5*. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- ศิริพงษ์ รักใหม่. (2559). พัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 9(3), 51-66.
- ศิริพงษ์ รักใหม่. (2559). พัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 9(3), 51-66. Retrieved from <https://www.tcithaijo.org/index.php/JNAE/article/view/64947/57494>
- สถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง. (2555). *ความร่วมมือด้านการศึกษา*. สืบค้น 17 กันยายน 2562 จาก www.thaiembassy.org/kunming/th/thai-people/17289-ความร่วมมือด้านการศึกษา.html
- สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง. (ม.ป.ป.). *ความสัมพันธ์ไทย-จีน*. สืบค้น 17 กันยายน 2562 จาก <http://www.thaiembbeij.org/thaiembbeij/th/republic-of-china/thai-relations-china/>
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2558). *อำนาจหน้าที่*. สืบค้น 6 สิงหาคม 2562 จาก <https://www.niets.or.th/th/catalog/view/113>
- สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา. (2562). *วิสัยทัศน์และพันธกิจ*. สืบค้น 12 สิงหาคม 2562 จาก <http://www.itd.or.th/th/about-us/vision-mission/>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562). *วิสัยทัศน์ พันธกิจและภารกิจตามกฎหมาย*. สืบค้น 13 กรกฎาคม 2562 จาก <http://www.ipst.ac.th/index.php/ipst/about-ipst/vision-and-mission>
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. (2559). ความสัมพันธ์เศรษฐกิจไทย-จีนภายใต้การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก. *วารสารพัฒนาสังคม*, 18(2), 127-154.

- สมพงษ์ เกรียงไกรเพชร. (2526). *บันทึกเรื่องเมืองสยาม*. ม.ป.ท.: โรงพิมพ์ประจักษ์การพิมพ์.
- สมหมาย จันทรเรือง. (2544). *พัฒนาการการศึกษาไทย: อดีต ปัจจุบัน และในศหัสวรรษใหม่*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมหมาย จันทรเรือง. (2561, 2 ตุลาคม). ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี. *มติชนออนไลน์*. สืบค้น 15 กันยายน 2562 จาก https://www.matichon.co.th/politics/news_1155327
- สรรพ์ วรอินทร์ และทิพย์วัลย์ คำคง. (2545). *การกระจายอำนาจทางการศึกษา* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *คู่มือการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560 - 2564*. สืบค้น 16 สิงหาคม 2562 จาก https://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 922/2561 เรื่อง การปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. สืบค้น 21 สิงหาคม 2562 จาก <http://academic.obec.go.th/newsdetail.php?id=75>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *ภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบ*. สืบค้น 26 สิงหาคม 2562 จาก <https://www.obec.go.th/about/ภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบ>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2559). *รายงานประจำปี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. ม.ป.ท. สืบค้น 27 สิงหาคม 2562 จาก <http://bme.vec.go.th/Portals/30/DOWNLOAD/Annual%20Report/2559.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). *อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. สืบค้น 29 สิงหาคม 2562 จาก <http://www.vec.go.th/th-th/เกี่ยวกับสอศ/อำนาจหน้าที่สอศ.aspx>

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2559). *ข้อกำหนดโครงการ (TOR-Term of Reference) โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559*. ม.ป.พ.: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). *ข้อกำหนดโครงการ (TOR-Term of Reference) โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560*. ม.ป.พ.: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับอุดมศึกษา ฉบับปีการศึกษา 2557 (พิมพ์ครั้งที่ 3)*: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *สถิติอุดมศึกษา 2558-2560*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (ม.ป.ป.) *ความเป็นมา*. ม.ป.พ. สืบค้น 10 กันยายน 2562 จาก <http://www.mua.go.th/users/bphe/rf/index.html>
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (ม.ป.ป.). *อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ*. สืบค้น 12 ตุลาคม 2562, จาก <http://www.mua.go.th/Responsibilities.html>
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (ม.ป.ป.). *พันธกิจ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน*. สืบค้น 30 สิงหาคม 2562 จาก <https://opec.go.th/web/index.php/historyopec/>
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2010). *ความร่วมมือด้านการศึกษากับสาธารณรัฐประชาชนจีน*. สืบค้น 29 สิงหาคม 2562 จาก <https://www.bic.moe.go.th/index.php/component/k2/item/3033-2013-10-14-23-08-53>
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2562). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ ระดับอุดมศึกษา สำหรับสถานศึกษา*. ม.ป.ท.: ผู้แต่ง
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2562). *ความเป็นมา/อำนาจหน้าที่*. สืบค้น 29 กรกฎาคม 2562 จาก <http://onesqa.synerry.com/th/profile/874/>
- สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. (2562). *วิสัยทัศน์*. สืบค้น 29 กรกฎาคม 2562 จาก <http://www.scoutthailand.org/pages/about-vision.php>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2019). *ก่านิต “สภาการศึกษาแห่งชาติ”*. สืบค้น 26 กรกฎาคม 2562 จาก <http://www.onec.go.th/index.php/page/category/CAT0001072>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *รายงานการวิจัยและพัฒนา เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. สืบค้น 23 มีนาคม 2562 จาก <https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=47936&Key=news20>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2559-2560*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *โครงสร้าง/อำนาจหน้าที่/อัตรากำลังปัจจุบัน*. สืบค้น 30 มิถุนายน 2562 จาก <http://www.onec.go.th/index.php/page/category/CAT0001153>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (ม.ป.ป.). *อำนาจหน้าที่*. ม.ป.พ. สืบค้น 16 กุมภาพันธ์ 2562 จาก <http://www.onec.go.th/index.php/page/category/CAT0001153>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง "การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและข้อเสนอการปฏิรูปอื่นที่เกี่ยวข้อง"*. สืบค้น 25 มกราคม 2561 จาก https://library2.parliament.go.th/giventake/content_nrsa2558/d060560-02.pdf
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *TCAS ระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษารูปแบบใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.). (ม.ป.ป.). *การลงทุนเพื่อการศึกษา: เรื่องที่น่าทบทวน*. ม.ป.พ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). *รายงานผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน พ.ศ. 2562 ทั่วประเทศ*. ม.ป.ท.: ผู้แต่ง
- สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา กลุ่มแผนงานและโครงการ. (2558). *สรุปข้อมูลสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาจำแนกตามภาคและจังหวัด*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา กลุ่มแผนงานและโครงการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.(2553) *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุบิน ยุระรัช. (2556). การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตไทยสู่อาเซียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 15(4), 142-153.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2001). *รายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21. (รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
- สุวิชัย โภคชัยวัฒน์. (2549). การพัฒนาการศึกษาในราชสำนักก่อนสมัยปฏิรูปในสมัยรัชกาลที่ 5: การวางรากฐานการศึกษาแบบเป็นทางการและเป็นสากลของไทย. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 17(2), 1-16.
- อकिन รพีพัฒน์, ม.ร.ว. (2527). *สังคมไทยในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ.2325-2416 [The organization of Thai society in the early Bangkok period 1782-1873]* (ประกายทอง ลีริสุข, ม.ร.ว., และ พรรณี ฉัตรพลรักษ์, ผู้แปล) (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (ต้นฉบับพิมพ์ปี ค.ศ. 1969)
- อดิศร หมวกพิมาย, ปิยนัตริ ศินธุสอาด, และธโรธร ตู๋ทองคำ. (2545). *เอกสารการสอนชุดวิชาประวัติศาสตร์ไทย หน่วยที่ 8-15 (ฉบับปรับปรุง) (ปรับปรุงครั้งที่ 1)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อารี โสภณพิเชฐ, ศ. (2559). กรอบคุณวุฒิของประเทศไทย. *วารสารครุศาสตร์*, 44(4), 160-175.

ภาษาอังกฤษ

- Bai, D. Q., & Du, Q. P. (2005). The status of confucianism in the yuan dynasty: a viewing from the characteristics of school construction. *Qilu Journal*. 2005(00), 194-202.
- Bateman, T. S., & Snell, S. A. (2015). *Management* (11th ed.). New York: McGraw-Hill Education.
- Bi, C. (1984). Zhongguo gudai gaodengjiaoyu ruoganweni chutan. *Heilongjiang Researches on Higher Education*, 1984(4), 83-86.
- Bie, D. (2017). Woguo gaodengjiaoyu fazhan mianlinde xingshi he tizhigaige de zhuyaorenwu. *Journal of University of Jinan (Social Science Edition)*, 27(5), 135-141. Retrieved June 11, from http://g.wanfangdata.com.cn/details/detail.do?_type=perio&id=673322166

- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. DOI:10.3316/QRJ0902027.
- Bray, M. (2007). Actors and Purposes in Comparative Education. *Comparative Education Research. CERC Studies in Comparative Education*, 19, 15-38. DOI:10.1007/978-1-4020-6189-9_1.
- Center for Funding Supervision and Management. (n.d.). *Zhongxin zhineng*. Retrieved July 29, 2018, from <https://fsac.moe.edu.cn/zhongxingaikuang/>
- Central Committee of the Communist Party of China. (1985). *Zhonggongzhongyang guanyu jiaoyutizhi gaige de jue ding*. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 12-18). Beijing: East China Normal University Press.
- Central Committee of the Communist Party of China. (1985). *Zhonggongzhongyang guanyu jiaoyutizhi gaige de jue ding*. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 12-18). Beijing: East China Normal University Press.
- Central Institute for Vocational and Technical Education. (n.d.). *Guanyu women*. Retrieved July 25, 2019, from <http://www.civte.edu.cn/yjs/zjs/sgk.shtml>
- Chen, S. M., & Song, D. R. (2018). Both ability and integrity political integrity foremost: The enlightenments of modern higher education in the system of ancient academy. *Journal of Tongling University*, 17(05), 60-63. DOI:10.16394/j.cnki.34-1258/z.2018.05.013.
- Chen, Y. (2016). The three developments in the centennial history of Chinese higher education. *Journal of Hebei Normal University Educational Science Edition*, 19(2), 73-79.
- China Association of Higher Education. (2019). *Zhongguo gaodengjiaoyu xuehui jianjie*. Retrieved July 1, from http://www.hie.edu.cn/overview_12570/20150114/t20150114_993091.shtml
- China Education Development Foundation. (2019). *Zhongguo jiaoyufazhan jijinhui jianjie*. Retrieved May 15, 2019, from <https://www.cedf.org.cn/cedf/gywm/201904/20190423/1784831116.html>
- China Higher Education Student Information and Career Center. (2019). *Gaodengjiaoyu bianqian yu qishi*. Retrieved January 18, from <https://www.chsi.com.cn/z/bnmx/>
- China Teacher Development Foundation. (n.d.). *Zhongguo jiaoshi fazhanjijin jianjie*. Retrieved January 18, from <http://jsjjh.chsi.com.cn/jsjjh/js/jjhj.shtml>

- Chinese Academy of Social Sciences. (2002). *Xiandai hanyu cidian*. Beijing: The Commercial Press.
- Constitution of the people's republic of China (1954). *The national people's congress of the people's republic of China*. Retrieved June 11, 2019, from http://www.npc.gov.cn/wxzl/wxzl/2000-12/26/content_4264.htm
- Constitution of the people's republic of China (1982). *The national people's congress of the people's republic of China*. Retrieved June 12, 2019, from http://www.npc.gov.cn/wxzl/wxzl/2000-12/06/content_4421.htm
- Dessler, G. (2013). *Human Resource Management* (12th ed.). Beijing: China Renmin University Press.
- Fan, G. (2011). The historical evolution of china's college entrance examination system and its revelation to the reform of modern college entranceExaminations. *Journal of Fujian Institute of Education*, 2011(3), 76-81.
- Fan, G., & Sun, W. (2018). The historical and logical analysis of the education system and mechanism reform in the past 40 years of reform and opening up in china. *Educational Research*, 462(No.7, 2018), 15-23.
- Feng, T.Y. (2006). An exploration on the division of Chinese history and social formation from Qin to Qing dynasty. *Academic Monthly*. 38 (04), 96-102.
- General Office of the State Council of the People's Republic of China. (2008). *Jiaoyubu bangongting guanyu yinfa jiaoyubu zhuyaozhize neishejigou he renyuanbianzhi guiding de tongzhi*. Retrieved February 22, 2019, from http://www.moe.gov.cn/jyb_zzjg/moe_188/201001/t20100114_46388.html
- Guo, B. (2008). Social Effects of Private School in Han Dynasty. *Southeast Culture*, 2008(6), 46-49. Retrieved February 22, 2019, from http://lib-wf.sstir.cn/D/Periodical_dnwh20080607.aspx
- Halls, W. D. (1970). [Toward a Science of Comparative Education, Harold J. Noah, Max A. Eckstein]. *Comparative Education Review*, 14(1), 103-105.
- Hanban. (n.d.). *Kongzixueyuan zongbu*. Retrieved January 26, from http://www.hanban.org/hb/node_7446.htm

- Hans, N. (1959). The Historical Approach to Comparative Education. *International Review of Education / Internationale Zeitschrift für Erziehungswissenschaft / Revue Internationale de l'Education*, 5(3), 299-309.
- He, X. (2009). On the Calligraphy Educational Form During Qin and Han Period. *Journal of Xianyang Normal University*, 24(5), 30-33. DOI:10.3969/j.issn.1672-2914.2009.05.007
- Higher Education Evaluation Center of the Ministry of Education. (n.d.). *Jiaoyubu gaodengjiaoyu pinggu zhongxin jianjie*. Beijing: Author
- Holmes, B. (1958). The Problem Approach in Comparative Education: Some Methodological Considerations. *Comparative Education Review*, 2(1), 3-8.
- Hu, J. (2008). *Hu Jintao zai jinian shijiesanzhognquanhui zhaokai 30 zhounian dahuishang de jianghua* Retrieved June 12, 2019, from <http://www.chinanews.com/gn/news/2008/1218/1492872.shtml>
- Huang, Q. (2003). *Wei, Jin & Southern and Northern dynasties's education system*. (Doctoral dissertation). Fujian Normal University, Fuzhou. Retrieved from http://libwf.sstir.cn/D/Thesis_Y496474.aspx
- Kandel, I. L. (1936). Comparative education. *Review of Educational Research*, 6(4), 400-416. DOI:10.2307/1167463. Retrieved May 12, 2019, from <http://www.jstor.org/stable/1167463>
- Kandel, I. L. (1959). The Methodology of Comparative Education. *International Review of Education / Internationale Zeitschrift für Erziehungswissenschaft / Revue Internationale de l'Education*, 5(3), 270-280.
- Li, N., & Chen, Y. (2014). *Zhongguo gudai jiaoyu*. [Kindle ed.]. Beijing: China Commercial Publishing House. Retrieved from Amazon.cn.
- Li, S., & Liu, Y. (2011). Zhongyang yu difangzhengfu guanliquanxian de huafen. Retrieved February 22, from <http://www.drc.gov.cn/zjzd/20060705/4-4-2869187.htm>
- Li, Y., & Wang, R. (2010). Woguo gaokao de lishi yu xianzhuang jiqi fazhanquxiang kuaitan. *Journal of Chongqing Normal University Edition of Social Sciences*, 2010(5), 121-128.
- Liu, H., & Li, L. (2002). Gaokao gaige yu zhengzhi jingji de guanxi. *Exploring Education Development*, 2002(6), 34-39. DOI:10.14121/j.cnki.1008-3855.2002.06.007
- Liu, H., & Shi, J. (2010). *Gaodeng jiaoyu shi*. Beijing: Higher Education Press.

- Ma, J. (2010). *Bijiao Jiaoyu*. Beijing: Higher Education Press.
- Ministry of Education of People's Republic of China. (2019). *2018 nian quanguo jiaoyushiye fazhan tongji gongbao*. Beijing: Ministry of education of People's Republic of China
- Ministry of Education of People's Republic of China. (1996). Putong gaojizhongxue shoufeiguanli zanxingbanfa. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1330-1331). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of People's Republic of China. (1999). *Guanyu chuzhongbiye shengxue kaoshigaige de zhidaoyijian*. Beijing: Ministry of Education of People's Republic of China
- Ministry of Education of people's Republic of China. (1999). Mianxiang 21 shiji jiaoyu zhenxing xingdong jihua. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 47-56). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of people's Republic of China. (2001). Guanyu zhiding zhongxiaoxue jiaozhigong bianzhi biao zhun de yijian. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1081-1082). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of education of people's Republic of China. (2002). Jiaoyubu guanyu jijituijin zhongxiaoxue pingjia yu kaoshizhidu gaige de tongzhi. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 305-309). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of people's Republic of China. (2004). 985 gongcheng jianshe xiangmu yijian. Retrieved from http://www.moe.gov.cn/srcsite/A22/s7065/200406/t20040602_174769.html
- Ministry of Education of People's Republic of China. (2005). Jiaoyubu guanyu jichujiaoyu kechenggaigeshiyanqu chuzhongbiyekaoshi yu putonggaozhong zhaoshengzhidugaige de yijian. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 327-329). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of people's Republic of China. (2008). "211Gongcheng" jianjie. Retrieved from http://www.moe.gov.cn/s78/A22/xwb_left/moe_843/tnull_33122.html

Ministry of Education of People's Republic of China. (2009). *Gaodengxuexiao zhaosheng quanguo tongyikaoshi kaowugongzuo guiding*. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 624-632). Shanghai: East China Normal University Press.

Ministry of Education of People's Republic of China. (2014). *Guanyu jinyibu zuohao xiaoxue shengru chuzhong mianshi jiujiunruxue gongzuo de shishi yijian*. Beijing: Ministry of Education of People's Republic of China.

Ministry of education of people's Republic of China. (2016). *Jiaoyubu guanyu jinyibu tuijin gaozhongjieduan xuexiao kaoshizhaoshengzhidugaige de yijian*. Beijing: Ministry of education of people's Republic of China.

Ministry of education of people's Republic of China. (2016). *Jiaoyubu guanyu jinyibu tuijin gaozhongjieduan xuexiao kaoshizhaoshengzhidugaige de yijian*. Beijing: Ministry of education of people's Republic of China.

Ministry of Education of people's Republic of China. (2017). *Putonggaozhong kechengfang'an (2017)*. Beijing: People's Education Press.

Ministry of Education of People's Republic of China. (2019). 2019nian quanguo gaodengxuexiao mingdan. Retrieved May 20, 2019, from http://www.moe.gov.cn/jyb_xxgk/s5743/s5744/201906/t20190617_386200.html

Ministry of Education of The People's Republic of China, Ministry of Finance of The People's Republic of China, & National Bureau of Statistics. (2014). *Guanyu 2013 nian quanguo jiaoyujingfei zhixingqingkuang tongjigonggao*. Retrieved from: www.moe.gov.cn/srcsite/A05/s3040/201410/t20141031_178035.html

Ministry of Education of the People's Republic of China, Ministry of Finance of the People's Republic of China, & National Bureau of Statistics. (2015). *Guanyu 2014 nian quanguo jiaoyujingfei zhixingqingkuang tongjigonggao*. Retrieved from: www.moe.gov.cn/srcsite/A05/s3040/201510/t20151013_213129.html

Ministry of Education of the People's Republic of China, Ministry of Finance of the People's Republic of China, & National Bureau of Statistics. (2016). *Guanyu 2015 nian quanguo jiaoyujingfei zhixingqingkuang tongjigonggao*. Retrieved from: www.moe.gov.cn/srcsite/A05/s3040/201611/t20161110_288422.html

- Ministry of Education of the People's Republic of China, Ministry of Finance of the People's Republic of China, & National Bureau of Statistics. (2017). *Guanyu 2016 nian quanguo jiaoyujingfei zhixingqingkuang tongjigonggao*. Retrieved from: www.moe.gov.cn/srcsite/A05/s3040/201710/t201710_25_317429.html
- Ministry of Education of the People's Republic of China, Ministry of Finance of the People's Republic of China, & National Bureau of Statistics. (2018). *Guanyu 2017 nian quanguo jiaoyujingfei zhixingqingkuang tongjigonggao*. Retrieved from: www.moe.gov.cn/srcsite/A05/s3040/201810/t2018101_2_351301.html
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2012). *2011 nian quanguo jiaoyushiye fazhan tongji gongbao*. Beijing: Ministry of Education Legislative Affairs Office.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2013). *2012 nian quanguo jiaoyushiye fazhan tongji gongbao*. Beijing: Ministry of Education Legislative Affairs Office.
- Ministry of Education of The People's Republic of China. (2014). *2013 nian quanguo jiaoyushiye fazhan tongji gongbao*. Beijing: Ministry of Education Legislative Affairs Office.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2015). *2014 nian quanguo jiaoyushiye fazhan tongji gongbao*. Beijing: Ministry of Education Legislative Affairs Office.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2016). *2015 nian quanguo jiaoyushiye fazhan tongji gongbao*. Beijing: Ministry of Education Legislative Affairs Office.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2017). *2016 nian quanguo jiaoyushiye fazhan tongji gongbao*. Beijing: Ministry of Education Legislative Affairs Office.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2018). *2017 nian quanguo jiaoyushiye fazhan tongji gongbao*. Beijing: Ministry of Education Legislative Affairs Office.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2019). *2018 nian quanguo jiaoyushiye fazhan tongji gongbao*. Beijing: Ministry of Education Legislative Affairs Office.
- Ministry of Education of the People's Republic of China, & Ministry of Human Resources and Social Security of the People's Republic of China. (2015). *Guanyu shenhua zhongxiao xue jiaoshi zhichengzhidu gaige de yijian*. Beijing: The State Council the People's Republic of China.

- Ministry of Education of the People's Republic of China, & Ministry of Human Resources of the People's Republic of China. (2003). Guanyu shenhua zhongxiaoxue renshizhidu gaige de shishiyijian. In Ministry of Education of the People's Republic of China & Ministry of Human Resources of the People's Republic of China (Eds.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1146-1148). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (1985). Gaodengxuexiao jiaozhigong daibiaodahui zanxingtiaoli. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1096-1097). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (1986). Gaodengxuexiao jiaoshizhiwu shixingtiaoli. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1098-1100). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (1990). Putong gaodengxuexiao jiaoyupinggu zanxingguiding. In Ministry of Education of the People's Republic of China (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 514-517). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (1993). Minban gaodengxuexiao shezhi guiding. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1239-1242). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (1995). Jiaqiang gaodengxuexiao lingdaobanzi jianshegongzuo de yijian. In X. Sun (Ed.), (pp. 1129-1132). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (1996). Gaodengxuexiao shoufei guanli zanxing banfa. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1334-1335). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (1996). Gaodengxuexiao jiaoshipeixun gongzuoguicheng. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1083-1086). Shanghai: East China Normal University Press.

- Ministry of Education of the People's Republic of China. (1999). *Guanyu shifanyuanxiao bujutiaozheng de jidian yijian*. Beijing: Ministry of Education of the People's Republic of China.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2000). Gaodeng zhiyexuexiao shezhi biao zhun. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 847). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2000). *Jiaoyubu guanyu zuohao 2001nian putonggaokao "3+X" kemushezhi gaigegongzuode tongzhi*. Beijing: Ministry of Education of the People's Republic of China.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2001). Jichujiaoyu kechenggaige gangyao. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 285-289). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2001). Yiwujiaoyu kechengshezhi shiyangfang'an. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 297-300). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2001). Zhongxiaoxue jiaocai bianxie shending guanli zanzheng banfa. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 244-247). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2001). Zhongdeng zhiyexuexiao shezhi biao zhun. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 883-886). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2001). Jiaoyububangongting guanyu zai zhiyexuexiao jinxing xuefen shidiangongzuo de yijian. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 411-412). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2004). Putong gaodengxuexiao gaozhigaozhuan jiaoyu zhuan ye shezhi guanli banfa (shixiang). In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 662-663). Shanghai: East China Normal University Press.

- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2004). Jiaoyuxitong neibushenji gongzuoguiding. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1336-1339). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2004). Putong gaodengxuexiao benke jiaoxuegongzuo shuiping pinggufang'an (shixing). In Ministry of Education of the People's Republic of China (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 654-661). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2005). Jiakuaifazhan zhongdengzhiye jiaoyu de yijian. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 444-447). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2005). Jiaoyubu guanyu tongchouguanli gaohongjieduanjiaoyu xuexiao zhaoshenggongzuo de tongzhi. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 448-450). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2005). Jiaoyubu guanyu jijifazhan guifanguanli gaoxiaokejichanye de yijian In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1362-1365). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2005).Guanyukaizhan boshi,shuoshi xuweishouquandian dingqipinggugongzuo de jidianyijian. In Ministry of Education of the People's Republic of China (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 746-747). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2006). Guanyu jinyibu guifan gaoxiao jiaoyushoufei guanli ruoganwenti de tongzhi. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1367-1369). Shanghai: East China Normal University Press.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2008). Zhongxiaoxue jiankangjiaoyu zhidao gangyao. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 372-376). Shanghai: East China Normal University Press.

Ministry of Education of the People's Republic of China. (2008). Gaodeng zhiyeyuanxiao rencai peiyang gongzuo pinggu fang'an In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 717-723). Shanghai: East China Normal University Press.

Ministry of Education of the People's Republic of China. (2008). Jiaqiang gaodeng xuexiao yusuan he juesuan shenjigongzuo de yijian. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1390-1391). Shanghai: East China Normal University Press.

Ministry of Education of the People's Republic of China. (2011). Jiaoyubu: buzaixinshe "211" "985" gongcheng de xuexiao. Retrieved from <http://old.moe.gov.cn/publicfiles/business/htmlfiles/moe/s6173/201112/128924.html>

Ministry of Education of the People's Republic of China. (2011). *Jiaoyubu guanyu putonggaodeng xuexiao benkejiaoxue pinggugongzuo de yijian*. Beijing: Ministry of Education of the People's Republic of China.

Ministry of Education of the People's Republic of China. (2011). *Jiaoyubu guanyu putonggaodeng xuexiao benkejiaoxue pinggugongzuo de yijian*. Beijing: Ministry of Education of the People's Republic of China.

Ministry of Education of the People's Republic of China. (2014). *Guanyu jianchi he wanshan putonggaodeng xuexiao dangweilingdao xia de xiaozhangfuzezhi de shishi yijian*. Beijing: Ministry of Education of the People's Republic of China.

Ministry of Education of the People's Republic of China. (2015). 2014 Nian quanguo laihua liuxuesheng shujutongji . [ข้อมูลสถิติคือนักศึกษาต่างประเทศประจำปี ค.ศ. 2014]. Retrieved from www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/gzdt_gzdt/s5987/201503/t20150318_186395.html

Ministry of Education of the People's Republic of China. (2016). 2015 Nian quanguo laihualiuxuesheng shuju fabu. [รายงานตัวเลขจำนวนนักศึกษาต่างประเทศประจำปี ค.ศ. 2015]. Retrieved from http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/gzdt_gzdt/s5987/201604/t20160414_238263.html

- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2017). 2016 Niandu woguo laihua liuxuesheng qingkuang tongji. [ข้อมูลสถิตินักศึกษาต่างประเทศประจำปี ค.ศ. 2016]. Retrieved from www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/xw_fbh/moe_2069/xwfbh_2017n/xwfb_170301/170301_sjtj/201703/t20170301_297677.html
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2017). *Jiaoyubu deng sibumen guanyu shishi di 3 qi xueqianjiaoyu xingdongjihua de yijian*. Beijing: Ministry of Education of the People's Republic of China.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2017). *2016nian quanguo jiaoyujingfei tongjikuiaibao fabu*. Retrieved from: www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/gzdt_gzdt/s5987/201705/t20170503_303595.html
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2018). Laihua Liuxuegongzuo xiang gaocengci gaozhiliang fazhan. [งานการรับนักศึกษาต่างประเทศพัฒนาไปยังระดับที่สูงขึ้น และคุณภาพที่ดีขึ้น]. Retrieved from www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/gzdt_gzdt/s5987/201803/t20180329_331772.html
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2018). *2017nian quanguo jiaoyujingfei tongjikuiaibao fabu*. Retrieved from Beijing: www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/gzdt_gzdt/s5987/201705/t20170503_303595.html
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2019). 2018 Nian Laihua liuxue tongji. [ข้อมูลสถิตินักศึกษาต่างประเทศประจำปีค.ศ. 2018]. Retrieved from www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/gzdt_gzdt/s5987/201904/t20190412_377692.html
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2019). *2019nian putonggaodengxu exiao zhaoshenggongzuo guiding*. Beijing: Ministry of Education of the People's Republic of China.
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2019). *2018nian quanguo jiaoyujingfei tongjikuiaibao fabu*. Retrieved from Beijing: [www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/gzdt_gz dt/s5987/201705/t20170503_303595.html](http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/gzdt_gzdt/s5987/201705/t20170503_303595.html)
- Ministry of Finance of the People's Republic of China. (1997). Gaodengxuexiao caiwuzhidu tongzhi. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 13401345). Shanghai: East China Normal University Press.

- Ministry of Human Resources and Social Security of the People's Republic of China. (2007). *Guanyu gaodengxuexiao gangweishezhi guanli de yijian*. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1184-1189). Shanghai: East China Normal University Press.
- Minority Education Development Center. (n.d.). Zhongxin Jianjie. Retrieved from <http://mjzx.moe.edu.cn/edoas2/nationality/NewSecond.jsp?infoid=1366206776982297>
- National Academy of Education Administration. (n.d.). Xuyuan jianjie. Retrieved from <https://www.naea.edu.cn/gjjyxzxy/17469/17519/index.html>
- National Bureau of Statistics. (2011). *2010 nian diliuci quanguo renkoupu cha zhuyaoshuju gongbao*. Beijing: The Central People's Government of the People's Republic of China Retrieved from http://www.gov.cn/guoqing/2012-04/20/content_2582698.htm
- National Center for Education Development Research. (n.d.). Jiaoyubu fazhanyanjiu zhongxin jianjie. Retrieved from <http://www.ncedr.edu.cn/zxgk/zxjj/>
- National Center for Schooling Development Programme. (n.d.). Zhongxin Zhineng. Retrieved from <http://www.csdp.edu.cn/onepage68.html>
- National Education Examinations Authority. (n.d.). Jiaoyubu kaoshi zhongxin. Retrieved from <http://www.neea.edu.cn/html1/folder/1510/793-1.htm>
- National Institute for Curriculum and Textbook Research, & National Center for School Curriculum and Textbook Development. (n.d.). Kechengjiaocai yanjiusuo jianjie, Jiaoyubu jichujiaoyu kecheng jiaocai fazhan zhongxin,. Retrieved from <http://ncct.moe.edu.cn/overview/>
- National Institute of Education Sciences. (n.d.). Zhongguo jiaoyukexue yanjiuyuan jibenqingkuang jianjie. Retrieved from http://www.nies.net.cn/gywm/lisyg/jbjs/201809/t20180910_334148.html
- National People's Congress. (1995). Zhonghuarenmingongheguo jiaoyufa. In X. Sun (Eds.), *Zhonghuarenmingongheguo jiaoyu falv fagui guizhang huibian* (pp. 3-9). Shanghai: East China Normal University Press.
- National People's Congress. (1995). Zhonghuarenmingongheguo jiaoyufa. In X. Sun (Eds.), *Zhonghuarenmingongheguo jiaoyu falv fagui guizhang huibian* (pp. 3-9). Shanghai: East China Normal University Press.

- OECD. (2016). *Education in China: A Snapshot* (Secretary-General of the OECD Ed.): OECD. Retrieved from <https://www.oecd.org/china/Education-in-China-a-snapshot.pdf>
- OECD. (2019). *OECD Zhongguo jingji diaocha*. Retrieved from www.oecd.org/eco/surveys/china-economic-snapshot/
- Office of the Education Council. (2017). *Education in Thailand*. Bangkok: Office of the Education Council Ministry of Education.
- Pollack, E. (1993). Isaac Leon Kandel. *prospects: the quarterly review of comparative education*, 23(3/4), 775-787.
- Qiao, P. Z. (2018). Qianshu suitang kejuzhidu dui gongwuyuanzhidu de yingxiang. *New West* (20), 87+21.
- Quan, C. (2005). The basic historical experience about modern construction of the legal system in new China. *CPC History Studies*, 2(2005), 105-109.
- Song, N. (2010). Gaoxiao sangshi zizhuquan: 1952nian yuanxitiaozheng huimou. *National Humanity History*, 2010(6).
- State Education Commission of the People's Republic of China. (1996). You'eryuan gongzuo guicheng. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China*. Shanghai: East China Normal University Press.
- State Education Commission of the People's Republic of China. (1996). Xiaoxue guanli guicheng. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China*. Shanghai: East China Normal University Press.
- State Education Commission of the People's Republic of China. (1993). Xiaoxue deyu gangyao. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 248-253). Shanghai: East China Normal University Press.
- State Education Commission of the People's Republic of China. (1991). Quanguo zhongxiaoxue xiaozhang renzhitiaojian he gangweiyaoqiu (shixing). In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1115-1117). Shanghai: East China Normal University Press.

- State Education Commission of the People's Republic of China. (1998). *Shishi Zhiyejiaoyufa jiakuai fazhan zhiyejiaoyu de ruogan yijian*. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 404-410). Shanghai: East China Normal University Press.
- Sun, H. (2012). Sanhuangwudi zai zhonghuaminzu wenmingqiyuan jieduan dingwei zhi luelun. *Guizhou Ethnic Studies*, 33(6), 158-163.
- Sun, P. (2008). *Zhongguo jiaoyushi*. [Kindle ed.]. Shanghai: East China Normal University Press. Retrieved from Amazon.cn.
- Sun, P.Q. (Ed.). (2008). *Zhongguo jiaoyushi* [Kindle ed.]. Shanghai: East China Normal University Press. Retrieved from Amazon.cn.
- Tan, Z. (2015). Woguo gaodengjiaoyu zhiliangbaozheng moshi de fansi yu jiangou. *Education and Occupation*, 832(12). Retrieved from http://g.wanfangdata.com.cn/details/detail.do?_type=perio&id=664328834
- The Central People's Government of the People's Republic of China. (2010). *Guojia zhongchangqi jiaoyugaige he fazhanguihua gangyao (2010-2020)*. Beijing: The Central People's Government of the People's Republic of China.
- The Central People's Government of the People's Republic of China. (2019). *Guoqing*. Beijing: The Central People's Government of the People's Republic of China.
- The Central People's Government of the People's Republic of China. (2013). *Renmindaibiaodahui jianjie*. Beijing: The Central People's Government of the People's Republic of China.
- The Central People's Government of the People's Republic of China. (2017). *Minzu quyue zizhi zhidu*. Beijing: The Central People's Government of the People's Republic of China.
- The Central People's Government of the People's Republic of China. (2017). *Woguo de sifa tizhi*. Beijing: The Central People's Government of the People's Republic of China.
- The Central People's Government of the People's Republic of China. (2017). *Zhongguo gongchandang lingdao de duodanghezuo he zhengzhixieshang zhidu*. Beijing: The Central People's Government of the People's Republic of China.
- The Central People's Government of the People's Republic of China. (2010). *Guojia zhongchangqi jiaoyugaige he fazhanguihua gangyao (2010-2020)*. Beijing: The Central People's Government of the People's Republic of China.

- The Chinese Society of Education. (n.d.). Zhongguo jiaoyuxuehui jianjie. Retrieved from <http://www.cse.edu.cn/index/index.html?category=4>
- The National People's Congress of the People's Republic of China. (1995). Zhonghuarenmingong heguo jiaoyufa. In X. Sun (Eds.), *Zhonghuarenmingongheguo jiaoyu falv fagui guizhang huibian* (pp. 3-9). Shanghai: East China Normal University Press.
- The National People's Congress of the People's Republic of China. (2018). *Zhonghuarenmingongheguo xianfa*. Beijing: The National People's Congress of the People's Republic of China.
- The National People's Congress of the People's Republic of China. (2006). Zhonghua renmin gongheguo yiwujiaoyu fa. In *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 141-146). Shanghai: East China Normal University Press.
- The National People's Congress of the People's Republic of China. (1996). Zhonghua renmin gongheguo zhiyejiaoyu fa. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 385-388). Shanghai: East China Normal University Press.
- The National People's Congress of the People's Republic of China. (1998). Zhonghuarenmin gong heguo gaodengjiaoyu fa. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China*. Shanghai: East China Normal University Press.
- The National People's Congress of the People's Republic of China. (2009). Zhonghuarenmingong heguo jiaoshifa. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1073-1077). Shanghai: East China Normal University Press.
- The National People's Congress of the People's Republic of China. (1996). Zhonghuarenmingong heguo zhiyejiaoyu fa. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 385-388). Shanghai: East China Normal University Press.
- The National People's Congress of the People's Republic of China. (1998). Zhonghuarenmin gong heguo gaodengjiaoyu fa. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China*. Shanghai: East China Normal University Press.
- The National People's Congress of the People's Republic of China. (2009). Zhonghuarenmingong heguo jiaoshifa. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1073-1077). Shanghai: East China Normal University Press.

- The National People's Congress of the People's Republic of China[NPC]. (1998). Zhonghuaren mingongheguo gaodengjiaoyu fa. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 479-485). Shanghai: East China Normal University Press.
- The Open University of China. (n.d.). Xinxing daxue. Retrieved from <http://www.ouchn.edu.cn/Portal/Category/CategoryList.aspx?CategoryId=924df1f7-0cbb-414f-9abb-257ba7c97f50>
- The State Council the People's Republic of China. (2010). *Guowuyuan guanyu dangqian fazhan xueqianjiaoyu de ruogan yijian*. Beijing: Ministry of Education of the People's Republic of China, Retrieved from http://www.moe.gov.cn/jyb_xxgk/moe_1777/moe_1778/201011/t20101124_111850.html
- The State Council the People's Republic of China. (2011). Zhengshou jiaoyufeifujia de zanxingguiding. Retrieved from http://www.gov.cn/gongbao/content/2011/content_1860811.htm
- The State Council the People's Republic of China. (2011). *Zhongguo ertong fazhan gangyao*. Beijing: The State Council the People's Republic of China.
- The State Council the People's Republic of China. (2012). *Jiaoyu dudao tiaoli* (Vol. 624). Beijing: The State Council the People's Republic of China.
- The State council the People's Republic of China. (1993). Zhongguo jiaoyugaige he fazhan gangyao. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 19-29). Beijing: The State council the People's Republic of China,.
- The State Council the People's Republic of China. (1994). Guowuyuan guanyu zhongguojiaoyugaige he fazhangangyao de shishi yijian. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 37-46). Shanghai: East China Normal University Press.
- The State Council the People's Republic of China. (1995). Jiaoshi zige tiaoli. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1078-1080). Shanghai: East China Normal University Press.
- The State Council the People's Republic of China. (2001). Jichujiaoyu gaige yu fazhan de jue ding. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 181-188). Shanghai: East China Normal University Press.

- The State Council the People's Republic of China. (2005). Jiaoshizige tiaoli. In X. Sun (Ed.), *Compilation of Education Laws of the People's Republic of China* (pp. 1078-1080). Shanghai: East China Normal University Press.
- The State council the People's Republic of China. (2018). *Guowuyuan zhiyejiaoyugongzuo bujilianxihuiyi zhidu*. Beijing: The State council the People's Republic of China.
- Thomas S. Bateman, & Scott A. Snell. (2015). *Management* (11th ed.). New York: McGraw-Hill Education.
- TSergiovanni, T. J., Kelleher, P., McCarthy, M. M., & Wirt, F. M. (2014). *Educational Governance and Administration* (15th ed.). Beijing: China Renmin University Press.
- Wang, C., & Gu, M. (2013). *Comparative Education*. Beijing: People's Education Press.
- Wang, G. (2014). *Zhongguo jiaoyushi* [Kindle ed.]. Beijing Peace Publishing House: Beijing. Retrieved from Amazon.cn.
- Wang, H. (1988). Zhongguo bianhuazhongde zhongyang he difangzhengfu de guanxi: zhengzhi de hanyi. *Fudan Journal (Social Science Edition)*, 1988(5), 1-8.
- Wang, M. (2016). Zhongwai gaodengjiaoyu jindaihua yanbian de lishibijiao. *Guandong Xuekan*, 0(11). Retrieved from http://g.wanfangdata.com.cn/details/detail.do?_type=perio&id=672350502
- Wang, X., & Li, X. (2014). On the Changing Trend of the Sources of China's Higher Education Outlay. *Modern Education Management*, 2014(9), 42-48. DOI:10.16697/j.cnki.xdjyg.1.2014.09.013
- Wang, Z., & Wang, H. (2019). Gaigekaifa 40 nian woguo minban gaodengjiaoyu fazhan huigu yu zhanwang. *Higher Education Exploration*, 2019(3), 103-117.
- Wehrich, H., Cannice, M. V., & Koontz, H. (2010). *Management: A global and entrepreneurial perspective* (13th ed.). Beijing: Economic Science Press.
- Xia, L. (2018). Woguo gaodengjiaoyu tizhigai 40 nian. *China Development Observation*, 12(2). Retrieved from <http://www.chinado.cn/?p=6813>
- Xu, Z. (2010). Xia guojiaxingqi yu zhongyuandiqu de diliyinsu tanxi. *The Journal of Ancient Civilizations*, 4(3), 68-73.
- Yang, H., & Zuo, Q. (2013). Analysis of the developmental process and reform trend of the higher education. *Advances in Education*, 3(4), 85-90. DOI:10.12677/AE.2013.34016

- Yifazhijiao de genbendafa-zhuhe zhonghuarenmingongheguo jiaoyufa de dansheng. (1995). *People's Education*, (05), 15-16.
- Yuan, G. (2013). *Zhongguo Jiaoyu* [Kindle ed.]. Beijing: Beijing Normal University Publishing Group. Retrieved from Amazon.cn.
- Yuan, G. (2013). *Zhongguo Jiaoyu* [Kindle ed.]. Beijing: Beijing Normal University Publishing Group. Retrieved from Amazon.cn.
- Zhang, B., & Zhou, G. (2007). *Zhongguo jiaoyushi Daolun* [Kindle ed.]. Hangzhou: Zhejiang University Press. Retrieved from Amazon.cn.
- Zhang, J. (2014). Progress, Challenge and Prospects of the Quality Assurance System of Higher Education in China. *Kunming University of Science and Technology*, 14(4), 75-80.
- Zhang, Y. (2016). The discussions about the construction of legal system of education during the early stage of new China. *Journal of Shangqiu Vocational and Technical College*, 15(No.1 Feb. 2016), 34-36.
- Zhao, J. (2015). *Jianming zhongguolishi duben* [Kindle ed.]. In L. Luo (Ed.). Beijing: China Social Sciences Press
- Zhou, F. (2016). One Belt One Road and Sino-Thai Strategic Cooperation: Opportunities, Challenges and Recommendations. *Southeast Asian Affairs*, 168(4), 67-78. Retrieved from http://www.nssd.org/articles/article_down.aspx?id=670794739

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล

Daoming Wang

ประวัติการศึกษา

BA. Marketing Management,
Heilongjiang Commercial College, China

MBA. Business Administration,

Rangsit University, Thailand

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

ผู้อำนวยการฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ภาค 2

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

